

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת יתרו

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת יתרו | גליון מס' 365 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"ואז באו להגיד לי שר' שלום מחפש אותי בטלפון הציבורי", מספר הוא בהתרגשות, וניתן לשמוע את הרעד בקולו, כשהוא נזכר באותה שיחת טלפון. "אני ניגש לטלפון. הרב שואל אותי האם הבחורים הגיעו, סיפרתי לו שבית המדרש מלא מפה לפה, וקול התורה נשמע למרחוק... נוצרה שתיקה בקו. שמעתיו פורץ בבכי, הוא לא היה יכול להמשיך את השיחה. רק בכה ובכה..."

סיפורים מיוחדים על מסירות נפשו לתורה, של הגאון רבי שלום מאיר יונגרמן זצוק"ל

"אנשי תל יראי אלקים" (שמות י"ח, כ"א)

מפעל החיים של הגאון רבי שלום מאיר יונגרמן זצ"ל, ר' שולעם' בפי תלמידיו ומקורביו, מרשים בכל קנה מידה. כבר בהיותו בן 28 שנים, לא רבות לאחר ששרד בדרך לא דרך את מאורעות השואה הארוכה, הקים וייסד את כולל האברכים הראשון ביישוב זכרון יעקב, בו לא היתה כל תשתית תורנית. ר' שלום היה כבר אז תלמיד חכם ובר אוריין, ספרו 'שלמי מאיר' שחיבר באותה תקופה זכה להסכמת מרן הסטייפלר זצוק"ל ועשה שם בעולם התורה.

בהמשך ייסד הרב יונגרמן את הקריות החרדיות בזכרון יעקב - קרית 'חזון איש' וקרית 'חפץ חיים', וכן רשת מוסדות - ישיבה גבוהה, ישיבה לצעירים, שני תלמודי תורה, שני בתי ספר לבנות, מתיבתא, סמינר לבנות, שנים עשר גני ילדים, ולא פחות משמונה כוללי אברכים, מהם בזכרון יעקב ומהם ב'פריפריה' של זכרון יעקב - אור עקיבא, בנימינה, פרדס חנה, יוקנעם ועתלית. לימים הקים כוללים נוספים בתל אביב, בבני ברק, במודיעין עילית ובאלעד, לצד רשת מדרשות, בתי ספר וגני ילדים.

"אחת התמונות הזכורות ביותר, שנותרו חקוקות בלוח ליבי עד עצם היום הזה, היה ביום פתיחת הישיבה הקדושה", מספר הר"ר איתמר בר עזר שליט"א, שבמשך עשרות בשנים היה לעוזר ואחיסמך

להגרש"מ זצ"ל, וצעד עמו יד ביד בסיעתא דשמיא עצומה, בהקמת המוסדות בזה אחר זה. "הרב זצ"ל החליט לפתוח את הישיבה, ולמרות כל עיסוקיו באותה העת, ביתר המוסדות ובהחזקת התלמידים, ועסק התורה ביגיעה עצומה, לא נח ולא שקט, והיה מעורב בכל הפרטים, גדולים כקטנים, הכרוכים בהקמת הישיבה. בכל תקופת ההקמה, היה מונח בכל הפרטים, והשקיע שעות רבות של מחשבה בכל פרט ופרט".

מאמינים למראה עינינו. בתוך דקות אחדות, ננטשו כל המזוודות בצידי המסדרון, והבחורים נכנסו אחד אחרי השני לבית המדרש. דקות אחדות חלפו מהרגע שהגיעו האוטובוסים, ובית המדרש נמלא עד אפס מקום, כשקול התורה מתנוסס בחלל בית המדרש, ושמעו הולך למרחוק, משל מדובר באמצע זמן חורף בהיכלה של תורה".

"היינו בהלם. לא האמנו למראה עינינו. הבחורים לא טעמו מן הקפה והעוגות, לא שאלו איפה החדרים. לא ביקשו שום דבר. שום כלום. הבחורים הנהדרים האלו שמו את הכל בחוץ, רצו עם הגמרא ותוך שניה היה רעש בבית מדרש כמו אמצע סדר. היה זה מחזה מרגיז".

"ואז באו להגיד לי, שר' שלום מחפש אותי בטלפון הציבורי", מספר הרב בר עזר בהתרגשות. ניתן לשמוע את הרעד בקולו, כשהוא נזכר באותה שיחת טלפון. "אומרים לי שמחפשים אותי, ואני ניגש לטלפון. הרב זצ"ל לשואל אותי האם הבחורים הגיעו, והאם הסתדרו. סיפרתי לו דברים כהווים, ושבת המדרש מלא מפה לפה, וקול התורה נשמע למרחוק..."

"נוצרה שתיקה בקו. שמעתי פורץ בבכי. אני זוכר את זה כמו היום. הוא לא היה יכול להמשיך את השיחה. רק בכה ובכה, וניתק את הטלפון. לא יכול להמשיך לדבר - - -".

ארי עלה לבבל

המשוחח הבא איתנו הוא הרה"ג ר' יצחק קאהן שליט"א - איש אמונו הוותיק של הגאון רבי שלום מאיר זצ"ל. "הקשר שלי עם רבי שלום החל מתמונה בעיתון", הוא פותח בחיך. "זה היה בשנות ה-60, הוא משחזר, 'גרת' אז בדנמרק הרחוקה, ונטלתי חלק בעסקיו המסועפים של אבי ז"ל. באחד הימים, בעודי מעלעל בעיתון הלונדוני-יהודי 'The Jewish Tribune', נתקלתי בתמונה של ר' שלום בתוך ידיעה עיתונאית המספרת לקוראים כי הרב יונגרמן מארץ ישראל שוהה בימים אלו באנגליה לצורך גיוס כספים עבור מוסדותיו בזכרון יעקב".

"למעשה כבר נתקלתי בר' שלום מספר שנים קודם לכן, כאשר הוא הגיע לדנמרק לצורך גיוס כספים עבור ארגון ה'פעילים', וכבר אז התפעלתי עמוקות מהלהט האוטנטי שאפיין כל כך את הפעילות שלו. כאשר נתקלתי בדמותו שוב באותה תמונה בעיתון, נצנצה בי הארה משמים. אמרתי לעצמי: אני רוצה לעזור ליהודי הגדול הזה! הרמתי מיד טלפון לבית האכסניה של ר' שלום וביקשתי לדבר עמו. הצגתי את עצמי ואמרתי בפשטות: 'אני רוצה לעזור לכם להרחיב

"במשך כל אותה התקופה, היה נועץ ברבו המובהק מרן הגר"ד לנדו שליט"א, וכן עם מורו ורבו הגאון הגדול ר"ח גרינימן זצוק"ל, בדי שהכל יהא כדת וכראוי, והכוונת דעת תורה".

"מצידי, זכיתי ליטול חלק בכל העניין הפיזי. לקחנו בניין, והיינו צריכים בתוך תקופה קצרה להפוך אותו להיות מתאים לשיבה. בית מדרש, חדר אוכל, חדרי פנימיות וכד', על כל ההיבטים. מורנו זצ"ל נתן לי 'צ'ק פתוח', וכך עם הרבה תפילות וסיעתא דשמיא עצומה, עשינו מזה מקום נפלא מאוד. הרב זצ"ל לא חסך בשום דבר. הוא ביקש לוודא שיהא הכל למען הבחורים, והיה מעורב בכל פרט ופרט, עד לרמה של מתלה למגבת בכל חדר".

"על הכל הא חשב. כמה פעמים דיבר על איך יתבצע הניקיון, כמה פעמים יסדרו וכמה פעמים ינקו. ואחר כך הגיע העניין המטבח, שכמובן הכל יהא בכשרות המהודרת ביותר ושיהא משגיח על כל פרט ופרט ושהכל יהיה עם כל ההידורים. זו היתה תקופה של חודשיים שבה לא נתנו תנומה לעינינו. היינו עסוקים רק בדבר אחד, הקמת מקום תורה. ומה ששמענו ממנו בכל התקופה הזו, שנתן לנו חיזוק עצום, היה ש'כל מה שאני קיים זה אך ורק ליזכות לבנות בזכרון יעקב את הישיבה הקדושה'. הוא שאף שהישיבה הזו תהיה שונה מכל הישיבות. שתהיה הכי קרוב ל'וולוז'ין, ולעשות את זה במסגרת הכי טובה שיש, שבחור ירגיש שהוא נסיך. אחרי זה קנו ספרים, סטנדרים, וספסלים חדשים. שום דבר לא לקחו מהמחסן או מיד שניה. הכל הכל חדש. מיטות, מזרנים, הכל ברמה הכי טובה".

דמעות בטלפון

אלא שאת כל ההקדמה הזו מקדים הרב בר עזר, בכדי לתאר מה ארע ביום הראשון של הזמן. "אז למדתי והבנתי מה היה אצל הרב זצ"ל עיקר העיקרים בחיים, בבערה עצומה לשם שמיים, ובמסירות נפש עד כדי כלות הנפש ממש".

"סידרנו הסעות לתלמידים, ואם זכרוננו אינו מטעני, בשעה 11 בבוקר היו צריכים להגיע האוטובוסים. היה מדובר שיתחילו בשיעור פתיחה קצר, ולתת זמן לתלמידים להתארגן. כל צוות הישיבה היה במקום, וביניהם גם עובדי הפנימיה. סידרנו פינת קפה וקצת עוגות שהתלמידים יטעמו אחרי הנסיעה הארוכה, וכמובן היינו שם בכדי לוודא שהתלמידים מסתדרים בחדרים ושאינן שום תקלה.

"בשעה 11 בדיוק, האוטובוסים ניצבו בקדמת הישיבה. ואז החל נחיל של תלמידים, שירדו מן ההסעות עם כובע וחליפה עליהם, תיק עם כמה דברים בידיהם, וגמרא תחת בית שחיים. אנו עומדים שם, ולא

המשך בעמוד 2

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

פעמים רבות כשעלו על שולחן רבינו שאלות הנוגעות להדרכה בלימוד התורה, היתה תשובה אחת חוזרת על עצמה באופן קבוע. היו מי שניסו לסובב ולגלגל שאלות רבות בעניין זה, מכל הצדדים האפשריים, אך לא עלתה בפי אף אחד מן השואלים, לשמוע דבר אחר זולת אותה תשובה, והיא הדרכתו היחידה בדרך הלימוד: "לומדים כל דבר, עד שהוא יהיה ברור!"

מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, מסביר איך להצליח בלימוד התורה - חובה לקרוא!

"וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יַלְכוּ בָּהּ" (שמות י"ח, כ')

מה ללמוד יותר ובמה להשקיע יותר - בעיון או בבקיאות?

עד היכן צריך ללמוד כל סוגיה?

מה ניתן לעשות כדי שיתקיים תלמודו בידו?

איך אפשר להגיע לידיעת כל התורה כולה?

שאלות כאלו מטרידות כל בן תורה, בכל מקום ובכל מצב. שאלות אלה הן יסודות הלימוד ממש, הבסיס לסדר עלייתו בקודש של כל בן תורה.

מי אינו מוצא עצמו תוהה בעניינים אלו, עד שמצליח למצוא את דרכו הסלולה בחיים!

תהיות אלו מתגברות פי כמה, כאשר זוכים לראות את דמותו של מי שהצליח להגיע למדרגות רמות ונשגבות בתורה, כל התורה כולה בהירה ונהירה לו כעל כף ידו, משורש הסוגיה ועד ההלכה למעשה.

מה הוא עשה? איך הצליח רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, להגיע לדרגה נחשקת כזאת? באיזו צורה ישב ולמד כל השנים, עד שהגיע למדרגת בהירות עצומה כזאת בכל חלקי התורה?

בהזדמנויות שונות נשמעו ממנו דברים ברורים.

מה עשה? זו אינה שאלה בכלל. הוא פשוט ישב ולמד ועמל בתורה, לא איבד רגע אחד מחייו לריק, לא הסיח דעתו מן התורה.

אולם באיזו צורה למד כל השנים? האם השקיע בעיון או בבקיאות? עד היכן השקיע בכל סוגיה? בשאלות הללו זכו תלמידיו לשמוע דברים נפלאים, אשר בכוחם להועיל לכל אחד ואחד.

וכך אמר רבינו:

"שני עקרונות עמדו לנגד עיני מעודי ועד היום הזה.

"האחד: מעולם לא עזבתי שום עניין שהתחלתי ללמוד, עד שהוא היה ברור!!!

"דבר נוסף: מגיל שלוש-עשרה שמתו לנגד עיני את דברי רש"י בסנהדרין (כ"ו ע"ב): 'אמר עולא מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, ופירש"י: 'מחשבה שאדם מחשב כך וכך אעשה, כך וכך תעלה בידי, מועלת להשבית הדבר, שאין מחשבתו מתקיימת אפילו לדבר תורה, כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא'.

"לא תכנתי שום תכניות כמה להספיק ואיך להספיק ללמוד. אם

מתכננים לא מצליחים.

"שני דברים אלו עמדו לנגד עיני מגיל בר מצוה: לא לתכנן תכניות

ולא לעזוב שום נושא לפני שהוא ברור".

פעמים רבות כשעלו על שולחן רבינו שאלות הנוגעות להדרכה בלימוד התורה, היתה תשובה אחת חוזרת על עצמה באופן קבוע, היו מי שניסו לסובב ולגלגל שאלות רבות בעניין זה, מכל הצדדים האפשריים, אך לא עלתה בפי אף אחד מן השואלים לשמוע דבר אחר, זולת אותה תשובה שהיא בריח התיכון בחיי רבינו, והיא הדרכתו היחידה בדרך הלימוד: "לומדים כל דבר, עד שהוא יהיה ברור!"

בקיאות

"מה ללמוד יותר ובמה להשקיע יותר - בעיון או בבקיאות?", נשאל רבינו.

תשובת רבינו היתה ברורה:

מה פירוש ללמוד בקיאות? לעשות מערבולת בראש. כל מה שלומדים צריך להיות ברור! לא ממשיכים ללמוד עד שהכל ברור! 'בקיאות' אינה אמורה להיות דרך לימוד שבה לומדים דבר ולא יודעים אותו ברור. אם כוונת ה'בקיאות' היא ללמוד את הגמרא רק עם שיטה אחת בראשונים, וצורת ה'עיון' היא ללמוד עם עוד שיטות בראשונים - בזה צריך כל אחד להחליט לפי מצבו, אבל העיקר שכל

מה שלומדים שיהיה ברור!

אסור להפסיד בהירות בסוגיה בגלל שרוצים להספיק ללמוד עוד. אסור שההספק יבוא על חשבון הבהירות. ישנם שלומדים מהר, משום שרוצים להספיק הרבה ומפסידים את הבהירות בסוגיה, מתרגלים לשטחיות בגלל הרצון לדעת הרבה.

כמה זמן ללמוד סוגיה

עוד נשאל רבינו:

שמא אפשר לקבל שיטה בלימוד - איך ללמוד? כמה להשקיע בכל דף שלומדים? כמה זמן אמורה לקחת כל סוגיה שלומדים?

התשובה חזרה ונשנתה:

"אין בזה שום שיטה, אי אפשר להגביל שום סוגיה בזמן קצוב מראש. לומדים אותה עד שיהיה ברור! צריך להיזהר לא לעזוב סוגיה כל זמן שהיא עדיין אינה ברורה כל צורכה".

חזרה

באותה הזדמנות נשאלה שאלה נוספת:

"מה עם ענין ה'חזרה'?"

שוב היתה התשובה ברורה:

"חזרה היא לא מה שהרבה אנשים חושבים, שיש ענין 'לומר' עוד פעם את מה שלמדו. ה'חזרה' נערכת כך שהסוגיה תהיה ברורה יותר. ככל שהסוגיה יותר ברורה - זוכרים אותה טוב יותר. כשהאדם לומד את הסוגיה פעם אחת, היא עדיין לא מספיק ברורה אצלו, לכן בדרך כלל אינו זוכר אותה. כשחוזרים פעם נוספת היא נעשית ברורה ותר, לכן זוכרים אותה טוב יותר. ככל שהחזרה סמוכה ללימוד הראשון, הדברים ברורים יותר, וככל שחוזרים יותר, הסוגיה מובנת יותר. אבל אם הדברים מלכתחילה לא נלמדו בצורה ברורה, מה מועיל שחוזרים ואומרים את הדברים?"

"העיקר הוא שהלימוד יהיה ברור!"

ללמוד עד הסוף

אחד ממקורבי רבינו רצה לבנות את סדר יומו באופן מושלם. משום כך, לא ידע כמה זמן יש להקדיש ללימוד העיון וכמה ללימוד הבקאות.

הלך להימלך בדעת רבינו. הציג בפניו את השאלה וביקש שיוורה לו את הדרך.

תשובת רבינו היתה ברורה:

"איני מבין למה אתה מתכוון בשאלתך כמה זמן להקדיש ללימוד הבקאות. איני יודע איך אתה מגדיר את ה'בקאות'. אני יודע דבר אחד: כל דבר צריך ללמוד עד הסוף, עד שמבינים אותו בצורה ברורה".

"תוציא מהרשב"א את מה שברור!"

דוגמא נוספת בפירוש המושג "בהירות" ועד כמה היא עיקר לימוד התורה - ניתן ללמוד מהעבודה הבאה שמספר הגר"י דרזי שליט"א:

באמצע עיסוקי בסוגיותיה החמורות של מלאכת "בישול", הגעת ליסוד של הרשב"א בענין בישול בכלי שני.

דברי הרשב"א היו קשים להבנה בעבורי. דנתי בדברי הרשב"א הללו גם עם אנשים גדולים, ועדיין לא זכיתי לרדת לסוף דעתו הגדולה.

באחד הימים התלוויתי לרבינו, כמנהגי, ושטחתי את מצוקתי:

דברי הרשב"א בענין מים בכלי שאין יד סולדת בהם, קשים להבנה בעבורי. איני מצליח לרדת לסוף דעתו הגדולה, והדבר גורם לי חוסר

בהירות בסוגיה כולה.

תשובת רבינו היתה בהירה וברורה:

"אכן, דברי הרשב"א הללו קשים להבנה, צריך להתאמץ הרבה ולעיין כדי לרדת לסוף דעתו הגדולה, אולם הם לא גרמו לי שום

חוסר בהירות בסוגיה. לקחתי את דברי הרשב"א הללו והוצאתי מהם שני דברים ברורים, את מה שלא הבנתי - לא הבנתי, אבל זה

לא צריך לגרום חוסר בהירות בכל הסוגיה. צריך לעשות סדר בראש ולראות בתוך דבריו מה ברור ומה לא ברור, לסכם לעצמנו מה אנחנו

מבינים בדבריו ומה לא".

כאן ראיתי בהירות מהי. גם בתוככי רשב"א מוקשה, שככל שמעיינים בו עדיין צריך להתאמץ כדי להבין דבריו העמוקים, צריך

לעשות סדר - מה ברור ומה לא. הרי לך יסוד לימדו התורה כולה:

"בהירות!!!" "דא ביה כולה ביה, ודא לא ביה מה ביה".

"תתחיל ללמוד את מסכת שבת פעם נוספת"...

עוד מספר הגר"י דרזי שליט"א:

לאחר תקופה ארוכה שעסקתי במסכת "שבת", זכיתי לסיימה. הסיום היה שמחה גדולה בעבורי לאחר שהשקעתי זמן רב בלימוד

המסכת על כל סוגיותיה בעיון. עליתי אל הקודש פנימה כדי לשאול איזו מסכת כדאי לי להתחיל עתה.

התשובה שנאמרה בלשון שאלה, הפתיעה אותי עד מאד:

"אתה כבר יודע את מסכת שבת ישר והפוך? כדאי להתחיל ללמוד אותה מההתחלה, זה יהיה בעבורך 'שבת אחרת לגמרי'!"

שמעתי לעצתו. שוב השקעתי עצמי במסכת שבת במשך תקופה ארוכה ולמדתי בעיון פעם נוספת. אכן, הדברים היו כדברי רבינו:

"שבת אחרת לגמרי".

לאחר שזכיתי להעמיק בענייני המסכת, עד שנתגלתה בפני מסכת אחרת לגמרי, שוב עליתי אל הקודש פנימה כדי לשאול מפי האורים

באיזו מסכת להשקיע עתה.

הופתעתי למשמע התשובה:

"תתחיל ללמוד מסכת שבת בפעם נוספת, זו תהיה בעבורך 'שבת אחרת לגמרי'". התשובה הזאת היתה בלתי צפויה לחלוטין. לא

העלתי על דעתי כי לאחר עיסוקי במשך שנים אחדות בענייניה של מסכת שבת, עדיין יש לי מה לעיין בה ולחדש בה.

שמעתי ועשיתי.

התחלתי ללמוד את מסכת שבת פעם נוספת, ואכן, כמו שרבינו אמר, שוב היתה זו "שבת אחרת לגמרי".

קרוב ל-25 שנה, מאז זכיתי להתוודע לדמותו הגדולה ולהסתופף

והנה כעבור זמן, משראו התלמידים שאינו חוזר, החלו לדאוג לשלומם ויצאו לחפשו. לפתע מזדעק אחד הבחורים, ומצביע על מקום מסוים שם נראה גוש בולט בשלג. הם הבחינו לתדהמתם ברבי - הג"ר עקיבא איגר, שראשו מציץ החוצה וכל גופו מכוסה בשלג. תיכף משראה אותם הזדעק וקרא בהתלהבות: "איך האב שוין א תירוץ אויף די קשיא" [-יש לי כבר תירוץ לקושיא]...

מרן הגאון רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק זצוק"ל, במעשים ועובדות מדורות קודמים

"וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכֶּת כְּהַנִּים" (שמות י"ט, ו')

מרבח היה מרן הגאון רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק זצוק"ל, לספר ב'חומש שיעור' מעשים ועובדות מחיי מרנן הגרי"ז, הגרב"ב ליבוביץ והגרש"ז ריגר, ממה שראו עיניו, וכמובן סיפורים רבים על חיי מרן הגר"ח וגדולי הדורות, ששמע מאביו וכפי שקיבל ממנו את חשיבות הסיפורים.

פעם הזכיר את הפסוק בקהלת: "אל תאמר מה היה, שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זה" ושאל, כיצד אפשר לומר כך, וכי יש בכלל ספק שכך היא האמת, והימים הראשונים אכן טובים מאלה? ובהתרגשות עצומה המחיש: "ס'איז דאך געווען דער טאטע, און מ'האט געפּלעגט פארן צום חזון איש רעדן אין לערנען" [-הרי היה את האבא, וכן היו נוסעים להחזו"א לדבר בלימוד], הלא פשיטא שהימים ההם היו טובים מאלו?

אלא שהדגש כאן הוא על ה"אל תאמר", שכן בודאי שהיו טובים מאלו, אלא שלא מן החכמה לומר זאת, כי התפקיד שלנו על כל פנים, הוא לפעול ולעבוד את השי"ת במצב הנוכחי דוקא, ולא להיכנס לרפיון מחמת המחשבה שהימים הראשונים היו טובים מאלה.

שקיעות בלימוד

פעם הזכיר את המעשה המובא בגמ' יומא, על הלל הזקן שעלה על עליית הגג של בית המדרש ומתוך שהיה להוט לשמוע משם את דברי רבותיו, לא הבחין בשלג היורד ומכסה את כל גופו עד שהתעלף, כמסופר שם בהרחבה. ואז התבטא בהתלהבות: גם בדורות האחרונים שמענו על אהבת התורה הפלאית שהייתה לגדולי ישראל, עד כדי מסירות נפש של ממש. בהקשר לכך סיפר לי לדוגמא את המעשה עם רבינו עקיבא איגר זצ"ל, שכידוע כח עיונו המעמיק בתורה היה מבהיל כל רעיון, וזאת לצד התמדתו ושקיעותו בתורה שהיתה בדורו לשם דבר בפי כל. ומעשה שהיה: באחת הפעמים כאשר היה רכון על תלמודו וכל כולו

היה שקוע בעומק הסוגיא כשהוא מנותק כליל מהעולם ומעצמו החל למסור את שיעורו לתלמידיו בישיבה, ובדרך לימודו נתקל בקושיא חמורה שהטרידה את מוחו ביותר, עד שלא מצא כל דרך ליישבה.

בתוך כך הוצרך לצאת לביהכ"ס שהיה בחוץ, כאשר שלג כבד ביותר ירד ללא הפוגות. והנה כעבור זמן של כרבע שעה משראו התלמידים שאינו חוזר, החלו לדאוג לשלומם ולחשוש שמא אירע לו דבר מה לא כשורה, ויצאו לחפשו, אך לא מצאוהו בכל הסביבה. הדאגה לשלומם גברה, והנה לפתע מזדעק אחד הבחורים ומצביע על מקום מסוים שם נראה גוש בולט בשלג, וכשהלכו ומיששו את המקום הבחינו לתדהמתם ברבי - הג"ר עקיבא איגר, שראשו מציץ החוצה וכל גופו מכוסה בשלג. והנה תיכף משראה אותם הזדעק וקרא בהתלהבות: "איך האב שוין א תירוץ אויף די קשיא" [-יש לי כבר תירוץ לקושיא]...

לאחר בירור קצר עלו הבחורים על פתרון התעלומה, מה אירע. התברר שבדרכו חזרה לישיבה התיישב הגרעק"א לרגע קט על כסא סמוך, והואיל והיה מוחו טרוד מאד בקושיא שלא נתנה לו מנוח, החל שוב להעמיק בה, עד שלרוב שקיעותו לא הבחין כלל בשלג היורד בעוז ונערם לגובה רב, כשהוא עצמו מתכסה בו כמעט כולו,

המשך בעמוד 30

סיפר לי הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, שנשאל איך אמר הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שההתהפכות מרע לטוב אינה אפשרית בלי לימוד מוסר. הרי היו בליטא חסידי קארלין וסלונים מרוממים שהיו יראים ושלמים, בלי לימוד המוסר. והשיב בשם הגאון רבי דניאל מובשוביץ, ראש הישיבה של קלם...

ראב"ד העדה החרדית, הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, על הצדיקים וענווה בדורות קודמים

"מְמַלְכֵת כְּהֻנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ" (שמות י"ט, ו')

הבטחתנו שיהיו ל"ו צדיקים נסתרים אבל בדורנו אין די בכך. אנו זקוקים לל"ו צדיקים גלויים. שהרי פשוט הדבר, שאילו היה צדיק מפורסם בממל, לא היה צדיק נסתר, אזי לא היתה עיר זו נראית כפי שהיא כיום!" רבי צבי הירש ביקש מרבי משה לפעול בממל לקרוב נפשות לה' ולתורתו. ואכן פתח שם רבי משה את ישיבתו הראשונה, וחולל בעיר מהפך.

ושמעתיה פעם מחסיד אחד, שרבו הביא מהפסוק "ואל יבוא בכל עת אל הקודש" (ויקרא טז, ב) רמז לכך שאין לצדיק להסתגר ולעבוד את ה' בפרישות, אלא מחובתו לרדת אל העם ולסייע בידם, להיות בגדר "טוב לשמים וטוב לבריות".

סיפר לי הגאון הצדיק רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, שנשאל איך אמר הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל שההתהפכות מרע לטוב אינה אפשרית בלי לימוד מוסר. הרי היו בליטא חסידי קארלין וסלונים מרוממים שהיו יראים ושלמים, בלי לימוד המוסר.

והשיב בשם הגאון רבי דניאל מובשוביץ, ראש הישיבה של קלם, שאותם חסידים הראשונים היו מתפללים בהתלהבות בלהט קודש,

בעבר התעורר ויכוח באחת הקהילות בחו"ל, שם היה ארגון גג של מנהיגי הקהילות, שרובם היו קהילות כפרניות או פשרניות, האם להיכנס לתוכן ולנסות להשפיע מבפנים, או להחרים כליל. רבינו שוחח עם אחד הרבנים שצידד בכניסה, וטען שאין זו שותפות אלא הצלה מפי הארץ.

אמר לו רבינו: שנינו (סוטה יא ע"א) ששלושה היו באותה עצה של "הבה נתחכמה לו", בלעם איוב ויתרו. בלעם יעץ, איוב שתק ויתרו ברח. בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נידון ביסורים, יתרו שברח זכו מבני בניו לשבת בלשכת הגזית.

ויש להבין, מדוע קיבל יתרו שכר על בריחתו. הרי בכך נטש את משמרתו. היה עליו להישאר ולנסות 'להשפיע מבפנים'...

אלא שיתרו הבין, שפרעה אינו זקוק לעצותיו. פרעה גיבש לו חבורת יועצים שתכשיר לו את השרץ, ותחתום על הגזרה הנוראה והנפשעת. היו שם בלעם, שנודע כנביא וכקוסם, ואיוב היה איש ציבור נכבד, ויתרו מנהיג רוחני ידוע, ואין פרעה זקוק אלא לחתימותיהם, לתת לו 'הכשר' למעשיו הנפשעים. ואין לו עצה אלא לברוח...

כיוצא בכך אין הם זקוקים אלא ל'הכשר' שלכם, להראות תמונת יהודים נשואי פנים נואמים בכינוסיהם בתור חברים ומנהיגים...

שיש בעיר צדיק נסתר

כשהיה מורי ורבי הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל בעיר ממל, הגיע לשם חתנו של החפץ חיים, הגאון רבי צבי הירש לוינון זצ"ל. הוא היה דק כמקל, שדוף מרוב צומות וסיגופים, פרוש מכל ענייני העולם הזה. הוא מצא את העיר בשממה רוחנית מבהילה, לאחר שהמשכילים החריבוה וכיבו בזדון כל זיק יהדות. נבהל כשראה שכל העסקים פתוחים בשבת, והעיר נעשתה כ"עיר הנידחת" רחמנא לצילן. שאל בשברון לב האם נותר בעיר לפחות צדיק אחד. השיבו שיש בעיר צדיק נסתר. הלך לפגוש בו, יחד עם מו"ר הגה"צ רבי משה שניידר, ויצא בהתפעלות מעוצם גדלותו וצדקותו.

כשיצא מן הפגישה, שמעו רבי משה אומר "רבנו של עולם

בשפתיים דולקות ובעיניים דומעות, ותפילתם היתה לימוד המוסר שלהם!...

האם לקבל הצעת רבנות סלוצק

כשאהרן בוש להקריב, אמר לו משה: למה אתה בוש, לכך נבחרת (רש"י, ויקרא ט, ז). פרש האר"י ז"ל שאמר לו שנבחר משום שהוא בוש, שרק העניו שאינו מרגיש שהוא ראוי הוא הראוי.

וכבר בא הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל אל הקדוש החפץ חיים זצ"ל לשאול את פיו האם לקבל הצעת רבנות סלוצק, כי פוחד הוא מעול האחריות. ענהו החפץ חיים: "ומי לדעתך יהיה רב, וכי מי שאינו ירא מהאחריות?!..."

ענוה אמיתית ראינו אצל הגאון הצדיק רבי שמואל יוסף רבינוב זצ"ל, תלמיד מובהק של הקדוש החפץ חיים זצ"ל, שבערוב ימיו התגורר בבני ברק. נתכבד ב"חתן תורה", ולאחר התפילה ליווהו לביתו בשירה ובזמרה, והיו לו יסורים מוחשיים מהכבוד שכיבדוהו עד שאמרה לו אשו שכן מנהגם, ללוות את העולה ל"חתן תורה" בשירה, ונחה דעתו. ברם, כשעברו לי בית כנסת של חסידים שמעו את השירה ויצאו לקראתו עם ספרי התורה בידם ושרו "אור זרוע לצדיק". שאל בפליאה מי הצדיק, וכשענו שמכוונים אליו התחיל לבכות תמרורים עד שפחדו שיתעלף ומיהרוהו לביתו, ונפל למשכב מרוב צער ועגמת נפש.

וכיוצא בכך כשביקר הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בברלין וברכו עליו בקהל עם "שחלק מחכמתו ליראיו", התעלף מרוב צער!

היה רגיל לספר סיפורי צדיקים

מורי ורבי הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל היה רגיל לספר סיפורי צדיקים מדורות קודמים. היה אחד מגדולי הדור טוען כנגדו שזה ביטול הזמן, ומוטב להקדישו ללימוד תורה. ענהו בחכמה: הן בידינו חמישה חומשי תורה, ובחומש הראשון יש רק סיפורים, "ספר הישר", ספרם של האבות שנקראו ישרים. אות

מורי ורבי הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל היה רגיל לספר סיפורי צדיקים מדורות קודמים. היה אחד מגדולי הדור טוען כנגדו שזה ביטול הזמן, ומוטב להקדישו ללימוד תורה. ענהו בחכמה...

הוא שגם זאת יש ללמוד, ואף להקדימו ללימוד ההלכות...

בדיקת שמיעה

הנכד ליוה את רבינו לבדיקת שמיעה. המחשב השמייע מילים ועל הנבדק היה לחזור עליהם. כך ממילה למילה, בלחש ובשקט ובקול עד לקול רם. לפתע השמייע את מהמילה: כלב. רבינו שותק.

הבין הבוחן שלא שמע, והגביר את הקול.

ורבינו שתק.

הגביר עוד יותר: "כ-ל-ב!"

רבינו שתק עד שהתערב הנכד ואמר: "תמשיך הלאה, את המילה הזאת לא יוציא מהפה..."

(קטעים מלוקטים מתוך הגדה של פסח 'ויגד משה')

* תוכנית יומית מענייני דיומא בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

"כשהייתי בחור בלומז'א למדתי את כל התורה בעיון. כשהגעתי לסוגיית קידוש החודש - נתקלתי במחסום. זה היה קשה מדי. מורכב מדי. ניגשתי לרעי רבי גדליה נדל, שלמד אז בישיבה, ובקשתי שיעזור. אמר לי רבי גדליה 'תעזוב, חיים. זה לא בשבילך'. השלכתי את עצמי על הסוגיות האלו. כל פרק היה קשה מקודמו..."

על העמל והמלחמה על הרוחניות של מרן הגר"ח קנייבסקי זיע"א

"מְמַלְכֵת כְּהֻנִים" (שמות י"ט, ו')

"אבא", אומר הגאון רבי אברהם ישעיה בנו בהתפעלות, "היה עקשן. עקשן נורא בכל הקשור לחובותיו. מה שהניע אותו וסלל את דרכו הייתה שלימות מוחלטת בשלושה כוחות נפשיים: עקשנות. סדר, וזריזות. אבא נהג לומר לנו: 'אף פעם לא לדחות למחר, לגמור היום'. אבא עצמו מימיו לא דחה לעוד דקה דבר שאפשר לעשות הרגע!"

"אבא", אומר עוד רבי אברהם ישעיה, "לא הכיר את צמד המילים 'קשה לי'. מעולם, על שום דבר לא אמר 'קשה לי'... הוא עשה כל מה שראה לנכון, עם כל השלמות ובכול הכוח. ובלי להרפות. והוא היה עקשן. עקשן נורא."

"בכל הקשור לצרכי האחר היה אסקופה הנדרסת."

"רך כקנה וותרן בצורה שלא תיאמן. מימיו לא עמד של שלו."

"אבל בכל הקשור לעבודתו הרוחנית, ירד לחיי עצמו, וחי במין ייקוב הדין של השלמות. כשהחליט משהו נכון היה עושה אותו מיד. 'כי לא ישקוט האיש כי אם כילה הדבר היום'. בכל הכוח, בעקשנות פלדה."

"לא הייתה דרך בעולם לשנות החלטה של אבא."

"ומה שמפתיע שהעקשנות הזו הייתה מנוגדת לאופיו. אבל אבא לא עשה אף פעם דברים שהאופי הכתיב לו. לרבי חיים באופיו היה קל לאין ערוך לקיים את ה'לעולם יהא אדם רך כקנה'. גם העקשנות שלו, ככל תנועה שהניע, 'נקה מחז"ל'."

כך אמר רבי חיים עצמו בערוב ימיו:

"ההקפדה הגדולה שלי בחיי הייתה על אותה 'פעם אחת' שהיצר משתוקק לבטל. היצר לוחם תמיד על הפעם האחת. לא וויתרתי לעצמי מעולם על הפעם האחת הזו. כתוב בחז"ל, 'בשעה שמכניסין אדם לדין, אומרים לו וכו' קבעת עתים לתורה'."

"קביעות' מלשון קבע. לא לשנות לעולם!"

שתלמידי חכמים מעטים ירדו לסוף עניינם?
"אמר לי אבא כך:

"זו העקשנות שלי. כשהייתי בחור בלומז'א למדתי את כל התורה בעיון. כשהגעתי לסוגיית קידוש החודש - נתקלתי במחסום. זה היה קשה מדי. מורכב מדי. ניגשתי לרעי רבי גדליה נדל, שלמד אז בישיבה, ובקשתי שיעזור. אמר לי רבי גדליה:

"תעזוב, חיים. זה לא בשבילך."

"אבל מבחינתי לא הייתה מציאות כזו לחשוב שקיים חלק בתורה שאינו שייך לי. השלכתי את עצמי על הסוגיות האלו. כל פרק היה קשה מקודמו... התאמצתי והתאמצתי. עד שהבנתי הכול בבהירות."

ואז, באחד הימים החליט שקידוש החודש הוא המקצוע היחיד שעדיין חסר לו בתורה. ולכן הכרח גמור ללמוד אותו. יתכן הדבר שחלק בתורה לא נועד לו?! הוא הסכים החישוב המתמטי אינו מתאים לכישרונו והלך רוחו, אבל תורה לומדים גם בלי כישרון ובלי הֶלֶךְ רוח.

היו אז עוד שריפו את ידו, וטענו שסוג הכי מתאים לחישובים הסבוכים. אבל מרגע שרבי חיים מחליט משהו, משול הדבר

"שאלתי פעם את אבא", אומר רבי אברהם ישעיה, "איך אתה שולט כך בכל החשבונות הסבוכים של קידוש החודש? מושגים

כאילו כבר קרה.

בימים ההם נודע לו על אברך בכולל סלבודקא, הרב משה הסגל שלמד את הנושא היטב, ואף פרסם בנושא ספר 'מגיד הרקיע'. רבי חיים נסע במונית לכולל שלו, וביקש ממנו לקבוע עמו לימוד בסוגיה.

רבי חיים היה בתקופה ההיא מעל גיל 60, ושמו החל להתפרסם בתפוצות ישראל כאחד מגדולי הדור. והרב הסגל הציע כמובן שהוא יטריח עצמו לביתו של רבי חיים. אבל רבי חיים עמד על שלו, שהוא אמור לטרוח לביתו של רבו לענייני קידוש החודש. הוא הסתייע בדברי הגמרא במנחות על אבימי שהיה רבו של רב חסדא, ולמרות זאת הגיע לתלמידו ללמוד מסכת שנשכתחה ממנו.

ואכן במשך תקופה ארוכה היה רבי חיים טורח לבית רבו הצעיר. מבטל עצמו לפניו ולומד את הנושא בדרך הרבי חיימ'ת היסודית והשיטתית.

עם הזמן והשקידה הפך רבי חיים לתלמיד המחכים את רבו, והפך לאדם היחיד בדור המבין על בוריה לכל היקפה את חכמת קידוש החודש.

לאחר שהנושא היה בהיר ומחוויר כשמש, הוציא רבי חיים לאור את ספרו 'שקל הקדש', ובו, בין היתר ביאור על הרמב"ם הלכות קידוש החודש, שנלאו חכמי לב להבינו. ורבי חיים מחשב שם את החישובים המתמטיים הסבוכים ביותר בפשטות ובהירות.

מימי נעוריו נוצרה זיקה עמוקה בין רבי חיים לירושלמי. רבי חיים לא עשה דבר בחייו בגלל נטיה ובגלל אופי. וגם הזיקה הזו נוצרה רק בגלל ההכרח הפשוט להאיר לעצמו מושג שאין לו בו אור. **להבין מושג שאין לו בו הבנה.**

גם לירושלמי על הררי קשייו, פילס דרך בעקשנות פלדה. דווקא בגלל העמימות שבין שורותיו הקדיש חלקים מרכזיים בחייו לירושלמי, מסר בו שיעור, והתהלך בין מעקשיו כבן בית.

תלמוד ירושלמי הוא בחלקו שדה מוקשים. לשונו קצרה, עם ריבוי גרסאות ולעיתים חתומה כל כך שנזקק מבט נבואי להבינה. הירושלמי, לעיתים, אינו מקפיד על הבדלים בין יחיד ורבים, זכר ונקבה, עבר ועתיד. הוא מחליף לעיתים אותיות דומות, כגון "איכן" - היכן, "כצוצטרה" - גוזזטרה, "אביר" - אוויר. ישנן מילים שפירושן בבבלי ובירושלמי שונה מן היסוד. קושי נוסף נובע מכך שהבבלי משתמש הרבה בלשון הקודש, והירושלמי מתמקד בארמית.

רבי חיים עמל והשחיר את שיניו על הירושלמי, עד שהתהלך בתוך שדה המוקשים הזה כבן בית אהוב, ועד שהגאון רבי דוב לנדו כינה את רבי חיים "מלך הירושלמי".

"המאורע המופלא הזה אירע זמן קצר לאחר נישואינו", סיפר לי מרן הגאון רבי מאיר צבי ברגמן. "התחלנו, רבי חיים קניבסקי ואנוכי ללמוד בכולל 'חזון איש'. היה זה בתחילת היווסדו. היינו

מרבים להיכנס ל'חזון איש' לשטוח את ספקותינו. באחד הימים הציע אחד האברכים בבית המדרש תירוץ על 'צריך עיון' של רבי עקיבא איגר. התירוץ היה נראה פשוט כל כך ונפלא כל כך, עד שתמהנו מה ראה רבי עקיבא איגר על כך להותיר את הקושיה ב'צריך עיון'.

"בימים ההם, אלו הדברים שהיינו עולים בגינם לחדרו של מאור הגולה..."

"הצגנו בפני ה'חזון איש' את הקושיה ואת התירוץ. כששמע ה'חזון איש' כך. קם ממושב, ופתאום עשה מעשה מוזר..."

"הוא נטל את מקלו והניחו על כתפיו. ואז תלה את שני ידיו והידק אותם לשני צידי המקל, עצם את עיניו במין דבקות כמו בשעת 'נעילה', והחל פוסע הדרוכה הזו ברחבי החדר.

"רבי חיים אמר לי אחר כך, שכך דרכו של ה'חזון איש' להביא עצמו למיצוי הכוחות העיוניים, ולריכוז מוחלט בסוגיה.

"שעה ארוכה התהלך כך. מלאך בין בני תמותה, גידיו משתרגים, פניו מאדימות מעוצמת הריכוז... וכל אותה שעה שכח מקיומנו ומקיומו של העולם למרגלותיו. זה היה מחזה נורא!

"לפתע עצר, פניו הדרוכות התרככו, הוא פנה אלינו במאור פנים, והחל מסביר בהרחבה היכן טעינו בבסיס הדברים. ועל כן התירוץ שלנו שגוי.

"לאחר מכן פנה אלינו והוסיף דברים:

יש רעיונות שיוצאים לאור עולם על ידי כישרון. העולם מכנה את זה 'אינפאל'... אבל כל מה שמושג ללא יגיעה חושף רק צד אחד של ההיגיון. לא את התמונה השלמה. מטרת העמל והיגיעה לחדור לעמקים, למוצא הדברים, כדי להתבונן בתמונה השלמה. אין דרך לתרץ קושיה של רבי עקיבא איגר בלי לחדור למעמקים". **הרגעים הללו היו החיידר של רבי חיים.**

כמו דודו הקדוש, ראה רבי חיים את חזות הכול בעמל, ובחדירה למעמקים. לא העמל הדרוך והמתוח נוסח 'חזון איש', אלא העיון האינסופי בדיבורי התורה והנסיון השלו והתמידי והבלתי נפסק להבין כל דבר למעמקיו. הוא חי בעמלו. העמל המתוק שלו היה כרוך בהקשה והתחברות מתמשכים לדברי חז"ל, וזה השרה בו שמחה ובהירות וחיות. והעניק לו את האור הרבי'חיימי' ההוא, השלו, המתוק. **ההתחנכות להקשיב קשב אינסופי לחז"ל, לתורה, העשירה אותו בכישרון להתהלך כבן אהוב ושמה בתוככי העמל והיגיעה עצמים!**

"...איך דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה. המיתה שבכאן הוא הנטייה מפשוטו של החיים, לעומקו של החיים, לתוך תוכו..."

"כל שהאדם מרבה בשבירת המידות מרבה חיים. כי שבירת המידות היא הריגת החיים השטחיים ומיתה של היצר... ואמנם מיתה זו תחייה בעליה!" ('קובץ אגרות חזון איש ח"א ג').

המיתה וההקמתה הנפלאה הזו, החייתה יומיום את רבי חיים, והפכה אותו למאור באדם!

(מתוך הספר 'תניא כוותיה דרבי חיים' בעריכת הרב יעקב ב. פרידמן)

סיפר הילד ששמע לעצה. כתב: הציצית על השידה, החולצה על הכסא, המכנסיים על הספה, נעל אחת פה והשניה שם, וסיים: ואני במיטה. שמח וטוב לב, קרא "המפיל" ונרדם. בבוקר נטל ידיו וליקט הבגדים אחד לאחד. הגיע לסוף הרשימה, "ואני במיטה", ולא מצא. מאז מחפש הוא את הפריט האחרון החסר...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על האנשים הרבים ש'מחפשים את עצמם', ומעטים המוצאים

"את הדרך? לכו בה" (שמות י"ח, כ')

בליטא היה הזהב זול יותר מאשר בפולין הסמוכה. היו שהתפרנסו מכך, הבריחו זהב מליטא לפולין בלא לשלם עליו את המכס, שהשווה את ההפרש. מובן שהשלטונות עשו כל שביכולתם למגר את התופעה. ערכו מצוד אחר המבריחים, והחרימו את הזהב. לא נזקקו למעצר. ההפסד היה צורב דיו, הון עתק.

יום אחד יצא מבריה מהעיר לידא, מרחק שבעה קילומטרים מהגבול עם פולין, ובידו מזוודת זהב כבדה, כמעט כרע תחת עומס המשא, אבל הרווח הצפוי יפצה על הסבל. מובן שלא פסע בדרך המלך, נכנס ליער ופסע במשעוליו. ולפתע נחרד: צל האפיל עליו: שוטר רכוב על סוסו. "לאן אתה הולך" התעניין השוטר.

"... יש בני דודים בעיירה שעל הגבול", ענה.

"ומה בידך?", שאל השוטר.

"ב... בגדים עבורם", השיב בלב הולם.

"ניחא", הפטיר השוטר, והאט את קצב רכיבתו, התאימו לצעדי

האיש. "ומדוע אינך הולך בדרך הראשית?"

"אני אוהב ללכת ביער. יש צל, ואויר, וציוץ הציפורים..."

"אמת", אישר השוטר, ורכב לצידו בדומיה. נהנה אף הוא מהצל ומהשלווה.

יצאו מן היער, בתי עיירת הגבול נראו. המבריח המסוייט היה על סף

קריסה. המזוודה כבדה כל כך, ועליו להעמיד פנים שאינה מכילה

אלא בגדים. אבל מילא, התקרית מאחורינו, הנה הוא מגיע. בפאתי

העיירה עצר השוטר: "פתח את המזוודה!", הורה.

לכו צנח, אשר יגור בא. וכי היתה לו ברירה? פתח, והזהב סנוור.

השוטר ירד מסוסו, נעל את המזוודה, החרימ את האוצר.

"נבל!", התייפח המבריח בחרון אין אונים.

השוטר תמה: "אתה העבריי, ואני הנבל?!"

"אם חשדת בי, למה לא אמרת זאת מיד, למה לא החרמת בתחילת

הדרך? אתה רכבת בניחותא על הסוס ואני סחבתי את המטילים

הכבדים - מה אני סבל שלך?!"...

אך, יש כה הרבה, שאינם אלא 'סבלים'!

והלא זה סיפור הגמרא (בבא בתרא יא ע"א) -

תנו רבנן, מעשה במונבו המלך שבזבו אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשנות בצורת. נאספו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו: "אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותיהם, ואתה מבזבזם?"

אמר להם: "אבותי גנזו לאחרים, ואני גנזתי לעצמי!"

הם לא היו אלא "שומרים", "סבלים". אצלי, בא הממון לתכליתו! ואנחנו, מה?

שומרים, או מנצלים לטובה?!

אני זוכר, בסיביר, ישבנו פעם כמה אסירים. אנו, אשרינו שנתפסנו

על דברי תורה. אבל הרוסים החרימו את רכוש הגבירים וגירשום

לסיביר. ממש: "לוקה ומשלם". היו שם שני אחים, הגבירים הנודעים

לכית פונסקי, מעשירי קובנה לשעבר. אמר לי האחד מהם: "לעולם

לא אמחל לרב מקובנה - ה'דבר אברהם' זצ"ל - ולרב מפוניבז'!"

אמרת לי: "מה לך להאשים את הרבנים?"

אמר לי: "איני מוחל להם! מדוע כשבאו להתרימוני לתורה ולחסד,

לא באו באיומי רובים! הקומוניסטים, באו עם רובים..."

אילו היה נותן אז, לפחות היתה לו קרן קיימת...

"ואתה יודע מה חורה לי?", אמר, "שהקומוניסטים החריבו עמל של

שלוש מאות שנה! דורות ששקדו על העושר, ובמחי יד אבדו!"

שלוש מאות שנה סחבו מזוודות עבור הקומוניסטים... הסבא של

"היפני בעל העיניים המלוכסנות ביקש הבהרות נוספות. שְחִזְרָתִי במוחי את כל הגירסא דינקותא, והחילותי להסביר לו את עברו של העם היהודי. במשך מאות שנים היינו עבדים במצרים, עד שהאלוקים הוציא אותנו משם ונתן לנו את התורה, ובתורה ההיא כתוב שאסור לעבוד בשבת". האיש היפני נראה המום. "ואתה רוצה לומר לי שאתה שייך לעם הזה?!" - שאל בהתפעמות

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הצעיר שהחליט לחזור בתשובה ולשמור שבת ביפן

מאת: הרב משה מיכאל צורן
"יום השביעי שבת" (שמות כ, ט')

איך שהקב"ה מכוון את רגליו של האדם! עד כמה הוא מעונין שלא יידח ממנו נידח! לפעמים אנחנו עומדים ושומעים סיפור, ומשתאים לנוכח הפרטים, שכולם, ללא יוצא מן הכלל, כווננו על ידי הבורא-עולם, כדי להיטיב עם האדם ולהחזירו בתשובה שלימה.

את הסיפור דלהלן סיפר לנו ת"ח, שאחיו הגדול ממנו חזר בתשובה שלימה, בהיותו ב...יפן. עד לשם הוא היה צריך להתגלגל כדי להתקרב לאלוקיו! היום יושב האח ולומד תורה בכלל בבית שמש, ומדהים היה לשמוע שעד לחזרתו בתשובה היה חילוני גמור. האיש זכה להתקרב בזכותה של השבת, ומעשה שהיה כך היה. כמו רבים מן הצעירים בני גילו, יצא הבחור לטייל ברחבי העולם. המסע החל באוסטרליה והיה אמור להסתיים ביפן, לאורך תקופה של כשנתיים ומחצה.

הוא כבר הגיע ליפן, אלא שאז התעוררה לו בעיה קשה; בכיסו לא נשאר כסף, לבד מ-200 דולרים, שבהם אי-אפשר היה לעשות מאומה. בוודאי לא לטייל ברחבי המדינה.

למזן את האכסניה

עלותו של חדר קטן להשכרה ביפן, מגיעה לכדי 500 דולרים, וכיון שהוא התכוון להישאר ביפן לפחות חצי שנה, היה מוכרח לעבוד במקום כלשהו, כדי לממן את האכסניה ולהשתכר למחיתו. האיש לא הצליח למצוא עבודה, ונאלץ ללון ברחובות, מתוך בושה שגברה מיום ליום.

משעבר עוד יום ועוד שבוע, ומקום העבודה עדיין לא נראה באופק, החל לחשוב על מר-גורלו, ומה הביאו עד הלום. מה שהציק לו יותר מכל היתה העובדה שכל הצעירים הגויים שהגיעו יחד עימו ליפן, ובאותו פרק-זמן, מצאו עבודה באופן מיידי, והשתכרו באופן מכובד, ורק הוא נשאר ללא עבודה, וכל הכסף שבכיסו התדלדל לחלוטין.

יתירה מכך; גם הוא הלך לראיון בכמה מפעלים ובתי עסק, והגם שהיה נראה שהנה החוזה עומד להיחתם, ברגע האחרון הוא בוטל, מסיבות לא-מוננות.

הודיעו לו בעלי העסקים שהעבודה במפעלם היא 6 ימים בשבוע, מלבד יום ראשון, יום החופש הגוי, הוא הביע נכונות מצדו לעבוד בצורה כזו. ולמרות הכל - לא מצא עבודה.

ברוב יאושו, החל הבחור לחשוב על 'מהלכים שמימיים' המקוונים את דרכו, ודווקא בכך הוא מצא נוחם, וכשהתכרבל לאחר מכן על אחד הספסלים בגן הציבורי של טוקיו, כבר לא היה לו כל-כך קר...

בבוקר אחד, לאחר שעוד חוזה התבטל, ומאידיך - באותו בוקר עצמו השיגו כמה מחבריו הגויים עבודות מצוינות, הוא מחליט לעשות חשבון-נפש נוקב עם עצמו, וכך התגלגלה במוחו המחשבה, שהעבירה הראשונה שעשה בבית הוריו ששמרו מצוות, היתה חילול שבת, ומזה נפתח הפתח להתדרדרות הכללית שלו, עד לפריקת העול המוחלטת שבה הוא נמצא ברגע זה.

לפתע נושבת בו רוח-טהרה ממרום, והוא מחליט לשמור שבת, יהיה מה שיהיה! הוא לא יחלל יותר את השבת!

הוא ידע שהניסיון הראשון שיעמוד בפניו יהיה כאשר יציעו לו עבודה, ויום השבת יהיה כלול בימי העבודה. אבל ההחלטה היתה כל-כך חזקה, עד שהוא מקבל על עצמו שבגין שמירת השבת הוא יוותר גם על מקום העבודה, אפילו שיציעו לו משכורת מכובדת.

'אני אדאג לך'

האח מספר שדבר פלאי קרה לבעל-התשובה הלזה מיד לאחר ההחלטה.

'מהלכים שמימיים'

כיהודי שלא שמר מצוות רח"ל, לא עמדה לו השבת כמחסום, וכאשר

האיש היפני נראה המום. "ואתה רוצה לומר לי שאתה שייך לעם הזה?!"
- שאל בהתפעמות.

"כן", עניתי בגאווה ביישנית.

ב-3 הדקות הבאות ישבנו בשקט אחד מול השני. הבנתי שעכשיו הוא צריך להודיע האם למרות סירובי לעבוד בשבת, הוא מוכן לקבלני לעבודה.

"תראה", אמר מנהל המפעל בתום ההפוגה, "אמנם המפעל הזה הוא חדש, אבל אני מנהל מפעלים מזה עשרות שנים, ואף פעם לא עשיתי דבר כזה, לקבל אדם שלא יעבוד ביום השבת של היהודים, אבל משום-מה אתה מצאת חן בעיניי, ואני מוכן שתעבוד מיום ראשון עד יום ששי..."

היפני שולף חבילת שטרות מכיסו

גל של אושר הציף את ליבי והודיתי לו בחום על בואו לקראתי. ראיתי בכך נס משמים בגין החלטתי לשמור את השבת. אבל היפני עוד לא גמר. "יש לך עוד משהו שאתה זקוק לו?", הוסיף לשאול.

"לא העזתי לבקש זאת, אבל אם שאלת, אענה לך שחבר שלי מארץ ישראל שילם לי מכספו על שבועיים בבית מלון, ומאוד לא נעים לי ממנו, ואני רוצה להחזיר לו את הכסף כמה שיותר מהר.

"אם אפשר, אבקש שבשבועות הראשונים תשלם לי את המשכורת בסוף כל שבוע - ולא בסוף כל חודש כמקובל בשוק - כדי שאוכל להחזיר לו את כספו".

היפני שקע בהרהורים, ולבסוף אמר: "לא שמעתי על אף מנהל שעושה דבר כזה, אבל אתה יודע מה - כיון שמצאת חן בעיניי, ואינני חושש שתברח לי, קיבלת גם את זה..."

"עוד משהו?!", שאל היפני.

"לא, לא, תודה רבה על הכל!", השבתי, ופניתי לצאת.

"רגע", אומר המנהל, "סִפֵּר לי מהיכן באת לכאן?".

"מרחוב פלוני", השבתי.

"ואיך הגעת?"

ברגל.

למשמע התשובה שלף המנהל ממגירתו את מפת עיר הבירה היפנית, טוקיו, והתבונן היכן נמצא הרחוב שבשמו נקבתי. לפתע קם ממקומו וצעק: "ומשם באת ברגל?! כלום אין לך כסף לרכבת?!"

הרכנתי ראשי והגבתי בשלילה. "אכן, אין לי בכלל כסף, ולכן הגעתי ברגל".

ברגע זה שלף היפני חבילת שטרות כסף מכיסו, ומִסְרָה לי. "עובד במפעל שלנו צריך להיות מסודר גם בלינה טובה. קח לך את זה על חשבון המשכורת הראשונה. גם את זה אני לא עושה לאף אחד, רק לך, כי מצאת חן בעיניי", אמר.

1,000 דולר היו שם. במזומן. הייתי המום!

המנהל עמד בדיבורו ושיחרר אותי בשבת מן העבודה. בינתיים יצרתי קשר עם יהודים חרדיים באזור, שלימדו אותי תורה, צברתי סך מכובד של כסף, וחזרתי ארצה, והיום אני לומד בכולל בבית שמש...

והכל-הכל בזכותה של שבת-קודש.

(מתוך הספר 'שבת בשמחה')

לאחר כמחצית השעה ניגש אליו אדם ברחוב ואומר לו: "אינך מכיר אותי?!" הוא מתבונן בו, ומשיב "בוודאי שאני מכיר אותך! הלא נפגשנו פעם בחנות ספרים בתל אביב, ושוחחנו זמן רב..."

מהון-להון, מספר הצעיר לאיש-שיחו על כל מה שעבר עליו, ובעיקר על כך שאין לו כסף ומקום לינה. היהודי מארץ ישראל הרגיעו ואמר לו "אני אדאג לך". כבר באותו מעמד שכר לו חדר לשבועיים באחד המלונות של טוקיו, ואמר לו שלא ילחץ מהחזרת הכסף, אלא שיעשה זאת רק כשיוכל, דהיינו לאחר שתהיה לו עבודה.

עצם העובדה שיהודי זה היה הראשון שניגש אליו ברחוב, והציע את עזרתו, מה שלא עשה אף גוי מבין מאות האלפים העוברים ברחוב זה מדי יום, הפְּעִים בליבו את הקשר לעם היהודי, ובשלב זה הוא כבר ידע שהקשר הזה מגיע רק דרך שמירת מצוות, ואי-אפשר להפריד בין הדבקים.

המנהל היה בטוח שהצעיר יקפוץ משמחה

במשך השבועיים הבאים, המשיך מיודענו לחפש עבודה, כשהוא זוכר כל הזמן את ההחלטה בדבר שמירת השבת, אך עדיין לא נקלעה לידי הצעה טובה.

והנה, ביום האחרון שבו היה צריך לעזוב את החדר בבית המלון, ניגש אליו מנהל המלון ואמר לו: "שמע, עקבתי אחר תהלכותיך והנהגותיך, ואני רוצה לומר לך שמצאת חן בעיניי, ואם הינך מחפש עבודה טובה, אני יכול לתווך בינך ובין קרוב-משפחתי, שפתח זה עתה מפעל, והוא מחפש אנשים צעירים שיעבדו אצלו".

כמובן שהיהודי הביע הסכמתו לבדוק את הענין. הוא הגיע למנהל המפעל ההוא, שציין בפניו כבר בתחילת הפגישה את שעות העבודה, וימי העבודה הם 6 ימים, חוץ מיום ראשון. והשכר - לא פחות מ-4,000 דולרים, סכום גבוה מאוד גם ביחס ליפן.

המנהל היה בטוח שהצעיר היושב לפניו יקפוץ משמחה לשמע גובה המשכורת שהוא עתיד לקבל. מה רבה היתה הפתעתו שהלה סימן בידו לאות שלילה. היפני הרגיש שהסירוב לא בא על רקע מהות העבודה, אלא בשל דבר אחר. כיון שהצעיר מצא חן בעיניו, לא רצה לוותר עליו כל-כך מהר.

"האם יש לך משהו לשאול?" - התעניין.

והיהודי נשם עמוק-עמוק, ואמר שתי מילים: "אני יהודי!"

מנהל המפעל היפני זקף זוג עיניי תמהות: "נו, אז מה זה אומר?", שאל. "אני לא יכול לעבוד בשבת, שהיא יום המנוחה של העם היהודי", השיב הבחור.

'מצאת חן בעיניי'

היפני בעל העיניים המלוכסנות נשען על כורסתו, וביקש הבהרות נוספות. "שִׁחְזַרְתִּי במוחי", סיפר היהודי, "את כל הגירסא דינקותא שלי, והחילתי להסביר לו במילים פשוטות את עברו של העם היהודי".

"במשך מאות שנים היינו עבדים במצרים, עד שהאלוקים הוציא אותנו משם ונתן לנו את התורה שלו על הר סיני, והתורה הזו היא ספר חוקים ומשפטים, המורים לאדם מה לעשות ומה לא לעשות. ובתורה ההיא

כתוב שאסור לעבוד בשבת" - - -

"מי אתה?" ,שאלה הסבתא, והרב הוטנר השיב לה "אני יצחק וורשאור". "אתה יצחק וורשוואר?" ,שאלה הרבנית בקול גדול, והסתכלה עליו מכף רגל ועד ראש במבט חצי מאשים. "זה אתה? בעלי לא אוכל ולא ישן בגללך, הוא כל הלילה בוכה וצועק"

הגאון רבי אברהם גולדשמידט שליט"א, נין הסבא מסלבודקא זצ"ל,
עם סיפור מדהים ששמע מהגאון רבי יצחק הוטנר בעל ה'פחד יצחק' זצ"ל

"ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים" (שמות י"ח, כ"א)

בשבוע שעבר הבאנו כאן בעלון 'לקראת שבת', מדברותיו של הגאון רבי אברהם גולדשמידט שליט"א, בנו של הגאון רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל ונין הסבא מסלבודקא זצ"ל. בתוך השיחה שמענו מפיו של הרב גולדשמידט שליט"א, הרבה עובדות מרתקות וסיפורים מפעמים על גדולי הדורות, ורק מפאת קוצר הידיעה לא יכולנו לפרסם את כולם. על כן אנו מביאים הפעם בס"ד צרור נוסף של סיפורים ועובדות, שהרב גולדשמידט עצמו היה עד להם, או שמע אותם מפי בעלי המעשה עצמם:

כשאבי מורי, הגאון רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל, למד בישיבת סלבודקא בעיר סלבודקא שבליטא, הוא למד בחברותא עם הגאון רבי יצחק הוטנר, ה'פחד יצחק' זצ"ל. הם למדו בין היתר מסכת נזיר, ובאותה התקופה גם כתב הגר"י הוטנר את ספרו 'תורת הנזיר'. הרב הוטנר עוד לא היה נשוי באותם ימים.

לימים, כשעלה הגר"י הוטנר לארץ והתיישב בה, הוא החל לתכנן את הקמת הישיבה שלו, ישיבת 'פחד יצחק', ואני, כבנו של אחד מידידיו הטובים, הייתי נכנס מדי פעם לבקר אותו. הרב הוטנר היה מקבל אותי תמיד בשמחה גדולה, ולא פעם שמעתי ממנו סיפורים מאוד מעניינים אודותיו, וגם אודות גדולים אחרים.

פעם אחת נכנסתי לרבי יצחק והוא אמר לי: "תשמע משהו מעניין שקרה לי מקודם. בא אלי יהודי אמריקאי ובפיו טענה: הוא לא יודע איך להתמודד עם המצב החדש שנהיה פה. יש לו מספר בנות בלי עין הרע, את הגדולות הוא חיתן בלי שם בעיה, אבל עכשיו באו הבנות היותר צעירות, ויש להן דרישות גבוהות. הן צריכות לדעת באיזו ישיבה הבחור לומד, האם הוא מתמיד, האם הוא יודע ללמוד, מה אומר עליו ראש הישיבה שלו, אם הוא לומד רק עשר שעות ביום הוא לא מספיק מתמיד, צריך אחד שלומד 14. מה יהיה? איך אפשר למצוא ככה חתן לבנות, למה אי אפשר לעשות שידוכים נורמליים כמו שעשינו עם הבנות הגדולות יותר?"

אמר לי רבי יצחק: "אה!!! גיוואלדיג! אהבת התורה הולכת וגדלה, כבוד התורה הולך ומתגבר. 'מוראדיג'! זה דבר נפלא".

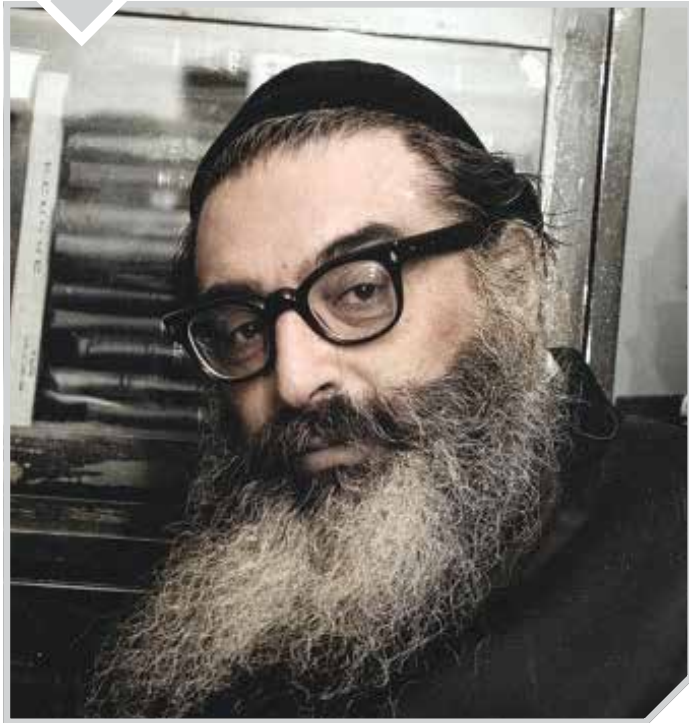
ואז, הוסיף רבי יצחק וסיפר לי סיפור, כדי להמחיש לי מה זה אהבת תורה, שיהיה לי מושגים מה זה נקרא כבוד התורה, שלא נטעה לחשוב שזה באמת דבר חדש שלא היה לעולמים חלילה וחס. הסיפור אירע כשלמד בישיבת סלבודקא. באותה התקפה בה למד שם גם אבי מורי זצ"ל כאמור, אבל לפני שאספר את הסיפור ששמעתי מפי רבי יצחק, אני רוצה לספר קודם מה ששמעתי מהחברים שלו, אבי מורי ואחרים, שסיפרו לי איך רבי יצחק הגיע בכלל לישיבת סלבודקא.

קרון עם עילויים

באותם ימים היה בעיר סלבודקא כולל אברכים שהתנהל במקביל לישיבה. בראש הכולל עמד בחור מבוגר, גאון עצום בתורה, הגאון רבי זלמן פרמוט, היו מכנים אותו 'ר' זלמן קוברינר' כי הוא בא מהעיר קוברין, ושם בסלבודקא היו מכנים הרבה מאוד בחורים עם השם של העיר ממנה באו. הוא התחתן רק בגיל 41, עם בתו של הרב מקיידן.

בכולל סלבודקא למדו גאוני עולם כמו ראש הישיבה הגאון רבי יעקב קמינצקי, הגאון בעל ה'דברי יחזקאל', הגאון בעל ה'מדרש דוד' ועוד.

ביום מן הימים החליט ר' זלמן לנסוע לוורשה, ככל הנראה כדי

הגאון רבי יצחק הוטנר בעל ה'פחד יצחק' זצ"ל

"אתה יצחק וורשוואר?", שאלה הרבנית בקול גדול והסתכלה עליו מכף רגל ועד ראש, במבט חצי מאשים. "זה אתה? בעלי לא אוכל ולא ישן בגללך, הוא כל הלילה בוכה וצועק מה יהיה עם יצחק וורשוואר, מה יהיה עם יצחק וורשוואר?"

רבי יצחק שמע את הדברים הללו, והבין שהסבא כנראה מודע לכך שהוא רוצה לעזוב את הישיבה, ולא זו בלבד אלא שהוא גם מאוד מאוד מודאג בגינו, ודואג מאוד לעתידו. הדברים הללו חלחלו עמוק ללבו, וגרמו לו לשנות את דעתו. כך הוא זכה לצמוח לגדול בתורה וגאון עולם.

ואם אנחנו מדברים מהאופן בו בנה הסבא מסלבודקא את תלמידיו, אני אספר כאן במאמר המוסגר סיפור נפלא ששמעת מפי עד ראייה.

הגאון רבי יעקב יצחק רודרמן, ראש ישיבת בולטימור, היה גם הוא תלמידו של הסבא מסלבודקא. היו לו שני תלמידים אחרים, שם משפחתם היה ליף, הם למדו אצלו בבולטימור ולאחר מכן באו ללמוד בארץ והקימו כאן בארץ בתים בישראל. כשהרב רודרמן היה מגיע לארץ, הם היו מקבלים את פניו ומלווים אותו. סיפר לי אחד מהאחים ליף, שהוא היה משמש כנהג של ראש הישיבה הרב רודרמן. פעם אחת הם נסעו בירושלים בשעת אחר הצהריים מאוחרת, והרב רודרמן פתאום מבקש בקשה מעניינת: "אתה יכול בבקשה לקחת אותי להר הזיתים? אני רוצה לפקוד את קברו של הסבא מסלבודקא הטמון שם!"

נענעה התלמיד ואמר בבקשה, אם ראש הישיבה רוצה בוודאי שאני יכול, ומיד החל לנסוע לכיוון, הגיע להר הזיתים ועצר בכניסה לחלקה שבה טמון הסבא מסלבודקא.

הם יצאו מהמכונית, התחילו להתקרב, וכשהרב רודרמן כבר זיהה את המקום הוא ביקש מתלמידו שיעמוד מרחוק: "עשה לי

לגייס כספים להחזקת הכולל בסלבודקא. הסבא מסלבודקא שמע על כך, ואמר לו: "אם אתה נוסע לוורשה, עשה בבקשה טובה, תיכנס שם לבתי המדרש ותמצא לי כמה עילויים, בחורים גאונים. תביא אותם ללמוד אצלנו בישיבה..."

נסע ר' זלמן קוברינר לוורשה, נכנס לבתי המדרש וחיפש אחר בחורים מוכשרים במיוחד. בפולין לא היה מקובל כל כך ללמוד בישיבות, הבחורים היו לומדים בבתי המדרש, ולא בכל מקום היה להם אדם גדול שידריך אותם איך ללמוד סוגיא.

אחרי ששהה שם כמה ששהה, חזר רבי זלמן לסלבודקא, ואתו עוד שמונה בחורים עילויים גאונים, חריפים, בחורים שעתידים לפניהם.

אחד מאותם בחורים היה רבי יצחק הוטנר, שבישיבה כינו אותו 'יצחק ורשוואר', על שם העיר וורשה ממנה הגיע.

ר' זלמן קוברינר נכנס לסבא מסלבודקא, ואומר לו: רבי, הבאתי לך קרון מלא בעשרה עילויים כמו שביקשת... כל הבחורים נכנסו לקבל שלום מהסבא שהחל למנות אותם וראה שיש רק שמונה בחורים. הוא פנה לר' זלמן קוברינר ואמר לו, נו? אמרת עשרה עילויים וכאן אני רואה רק שמונה, איפה השנים הנוספים? ר' זלמן עשה את עצמו כנעלב ואמר לסבא מסלבודקא, ומה איתי? אני לא עילוי? הרבי אינו מונה אותי בתוך כל השאר? הרי גם אני באתי עכשיו מוורשה...

חיך הסבא והוסיף לשאול: "אם היית אומר תשעה עילויים, ניחא, אבל אמרת עשרה וגם אם נכלול אותך עמהם יש כאן רק תשעה?"

השיב לו ר' זלמן תשובה ניצחת ואמר: "אבל הרי אני כבן ארבעים שנה, אני שווה בגיל לשני בחורים צעירים ואף יותר, ואם כן שמונת אלה יחד איתי הרי כאן עשרה עילויים צעירים..."

עם התרמיל ביד

רבי יצחק הוטנר החל להתאקלם בישיבה, הוא מצא את מקומו ולמד והתעלה, אבל אחרי תקופה אירע איזה עניין שגרם לו לשנות את דעתו. הוא מאוד התלבט עד שלבסוף החליט שהוא עוזב את המקום וחוזר לוורשה מכורתו.

ארז את חפציו, ארגן את מעט הדברים שהיו לו בתרמיל, העמיס אותו על גבו ויצא לדרך, כשלפניו שהוא פונה לתחנת הרכבת, הוא ביקש להיפרד קודם מהסבא מסלבודקא.

נקש רבי יצחק הצעיר על דלת הבית, ואת הדלת פתחה הסבתא רבא שלי, 'הסבתא מסלבודקא'... היא היתה אשה חזקה ופעילה. הסבא כיבד אותה כבוד מלכים, אבל זה כבר נושא למאמר בפני עצמו.

היא רואה שבדלת עומד בחור כשחפציו ארוזים. שואלת הסבתא לרצונו, והוא משיב לה שהוא רוצה להיכנס כדי להיפרד מהסבא, לפני שהוא נוסע הביתה.

"מי אתה?", שאלה הסבתא, והרב הוטנר השיב לה "אני יצחק וורשוואר".

טובה", הוא ביקש, "הישאר כאן. אני רוצה לגשת לבדי לקברו של הסבא".

סיפר לי התלמיד שיצר הסקרנות בער בו מאוד. 'מה זאת אומרת? ראש הישיבה רוצה ללכת לקבר לבדו? מה יש לו לעשות שם שאסור שעוד משהו יראה? אני חייב לראות...!'

השעה כבר היתה שעת דמדומי חמה, המקום התחיל להחשיך, והתלמיד ניצל את זה כדי לעשות עיקוף קטן מהצד והתקרב אל מקום מנוחתו של הסבא, במטרה לבדוק מה הרב רודרמן עושה שם.

לנגד עיניו התגלה מחזה מרטיט: הגר"י רודרמן הגיע אל הקבר, נשכב עליו בהשתטחות גמורה והתחיל לצעוק בקולי קולות "רבי רבי, אתה יודע שבלעדיך לא היה יוצא ממני כלום! אתה יודע שאתה בנית את האישיות שלי, אתה עשית אותי למה שאני", כך משך שעה ארוכה צעק הרב רודרמן ובכה על קברו של הסבא מסלבודקא.

אפשר לספר עוד ימים ושבועות על האופן שבו בנה הרב את תלמידיו, וכולנו הרי רואים שכל עולם התורה של ימינו מבוסס במידה רבה עליו ועל תלמידיו הקדושים.

רבי חצק'ל טרסטינער

עד כאן מה ששמעתי מחבריו של רבי יצחק הוטנר, ועכשיו אספר מה ששמעתי מרבי יצחק עצמו: בחלק מהתקופה בה הוא למד בישיבה, הוא היה ישן בחדר אחד עם 'רבי חצק'ל טרסטינער' - הגאון רבי יחזקאל ברשטיין בעל ה'דברי יחזקאל' הי"ד, שהיה במקור מהעיר טרסטינה ולכן כינו אותו כך, על שם עירו. הוא היה אחד מרבותיו של מרן הרב שך זצ"ל, ולימים הוא היה אחד מאותם קדושים וטהורים שנתעלו באש קודש על קידוש ה' בפורט התשיעי של קובנה.

למעשה ה'דברי יחזקאל' כבר היה אז נשוי, הוא לא היה מבחורי הישיבה, אבל מאחר ונפשו חשקה בתורה והוא היה מתמיד עצום, הסדר היה שהוא היה נשאר לישון בישיבה יחד עם הבחורים, ורק לשבתות היה חוזר לביתו.

בסלבודקא, מי שקבע את סדרי הישיבה, היה לא אחר מאשר הסבא מסלבודקא עצמו. הוא סידר את החברותות, הוא גם

החליט מי ישן איפה, וכל ענייני הישיבה התנהלו על ידו, ברמה שאי אפשר בכלל להבין לאילו רזולוציות הוא ירד, והכל היה מתוך שיקול דעת בהיר, ומתוך כוונה לסדר את הכל, כך שלכל בחור ייתנו התנאים הטובים ביותר לצמוח לגדול בתורה.

בכל אופן, מספר רבי יצחק הוטנר שהוא ישן באותו חדר עם רבי חצק'ל טרסטינער: "אני ישנתי כשמיטתי צמודה לקיר אחד", הוא סיפר לי, "ורבי חצק'ל ישן כשמיטתו צמודה לקיר הנגדי, בצד השני של החדר.

"אני אהבתי ללכת לישון בעודי מעייין בספר 'עונג יום טוב'. רבי חצק'ל לעומת זאת, היה יושב וכותב חידושי תורה לאור הנר שהיה על שולחנו, עד ששמורות עיניו נעצמו וכשגברה עליו העייפות הוא היה נכנס למיטה ושוכב לישון.

"פעם אחת עיינתי ב'עונג יום טוב' עד שייעצמו שמורות עיני, והנה עלתה לי קושיא חזקה על איזה נושא שהוא כתב שם. "העמקתי מעט, ניסיתי לחשוב על הסבר, ולאחר שראיתי שאני לא מוצא הסבר, צעקתי לרבי חצק'ל שהיה שקוע בכתיבה, ושאלתי אותו את השאלה שלי...

"הוא חשב שתי דקות, ולאחר מכן ענה לי תשובה מאוד יפה. עברו שתי דקות ואני שאלתי אותו שאלה על התשובה השיב לי... עברו עוד שתי דקות והוא ענה לי תשובה, כך נמשך המו"מ הזה, עד שלבסוף נרדמתי עם הספר ביד. עברו כמה שעות ולפתע, באמצע הלילה אני מרגיש שמישהו דוחק בצלעות שלי, 'יצחק יצחק, גיך גיך וואש נעגל וואסער, איך האב אן'עצה מיט'ן עונג יום טוב!!!'.

בתרגום ללש"ק: "יצחק יצחק, מהר מהר תיטול 'נעגל וואסער' (נטילת ידיים של שחרית), יש לי דרך לתרץ את ה'עונג יום טוב'..."

"הוא לא עזב אותי עד שנטלתי ידיים והקשבתי לתירוץ החדש שלו..." סיפר לי הגר"י הוטנר.

ההרגשה שלי היתה, שהוא מספר את זה כדי להראות לי שכבוד התורה ועמל התורה זה לא דבר חדש, הוא רצה לתת לי דוגמה מיהודי שהיה בדור שלנו, שזכה להגיע לכאלו מעלות רמות, שהוא לא היה מסוגל להירדם בלילה בגלל שאלה שחבר שלו שאל ב'עונג יום טוב'.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

או אז הגיע תורו של האבא להתערב בסיפור. הוא קרא לשמחה'לה, כדי לספר לו 'סוד כמוס'. כמובן שבן החמש התפתה כמו כל ילד בגיל הזה לבוא ולשמוע את הסוד. האבא לחש לו כמה מילים באוזנו, והילד פשוט התחיל לרוץ... עכשיו כבר באמת הייתי סקרן. מה אפשר לומר לילד שיגרום לו לשנות את דעתו בצורה קיצונית כל כך?

יצאתי מביתו של החבר כשאני נפעם מהרעיון, ואז נזכרתי שכבר שמעתי את זה פעם ממורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, בשיחה שדיבר לאברכי החסידות, ושהוקדשה לנושא של חינוך הילדים

הרב יחיאל יהושע גולדברג

בתקופה האחרונה ביקרתי בביתו של חבר, לצורך שיחה חשובה שהייתי צריך לנהל אתו. היה זה בשעה של השכבת הילדים, וכמו בכל הבתים הבריאים בישראל, הבית היה קצת מבולגן. החבר התנצל מעט, ואני הרגעתי אותו שגם בבית שלי יש ילדים ב"ה, כולנו יודעים איך זה נראה.

שלב זה נקרא אחד הילדים הצעירים בבית אל חדר הרחצה. "שמחה'לה בוא לאמבטיה", קראה אימו של הילד, והוא משך בכתפו בסירוב. "אתמול הייתי ראשון", אמר בן החמש, "עכשיו התור של בערל'ה".

האמא קראה לבערל'ה שהתעקש שעכשיו דווקא התור של שמחה'לה, וכמובן שבעקבות כך בבית שמחה וגם ששון....

או אז הגיע תורו של האבא להתערב בסיפור. הוא קרא לשמחה'לה, כדי לספר לו 'סוד כמוס'. כמובן שבן החמש התפתה כמו כל ילד בגיל הזה לבוא ולשמוע את הסוד. האבא לחש לו כמה מילים באוזנו, והילד פשוט התחיל לרוץ אל תוך האמבטיה...

הסתקרנתי... "איזה פרס הבטחת לו?", שאלתי את החבר, והוא השיב לי בחיוך: "לא הבטחתי לו שום פרס".

"אז מה? אימת עליו שאם הוא לא ירוץ לאמבטיה הוא יענש בחומרה?", שאלתי, וידידי משיב לי בשלילה גם הפעם. "לא היו לא איזמים ולא הבטחות... זה היה משהו אחר לגמרי".

עכשיו כבר באמת הייתי סקרן. מה אפשר לומר לילד שיגרום לו לשנות את דעתו בצורה קיצונית כל כך?

ואז השיב לי האבא תשובה פשוטה: "רבי חנינא בן דוסא - זה מה שאמרתי לו. אני לחשתי לו לאוזן את שמו של התנא הקדוש, והוא רץ לאמבטיה כמו שראית".

"מה?!", שאלתי בחוסר הבנה, "איך קשור רבי חנינא בן דוסא לעניין הזה של ריצה לחדר הרחצה? זה סוג של לחש שאומרים והוא מחולל פלאות?"

"זכור לי שיש בגמרא סיפור על הלל הזקן שחפף ראשו", ניסיתי להזכר, "אבל זה היה בערב שבת. ובכלל איך התנא הקדוש רבי חנינא בן דוסא קשור לעניין?".

סיפור מרתק

"בכל שבוע, אני מספר לילדים שלי סיפור בשולחן השבת", השיב לי האבא. "כל השבוע אני עם האצבע על הדופק, אני בודק מה צריך לחזק, אם זה הנושא של שמירת הדיבור, או כיבוד אב ואם, אולי הנושא של תפילה וכדו', ואני מספר סיפורים בהתאם בשולחן השבת.

"בתוך הסיפורים, אני משחיל את המסרים החינוכיים שנראים לי חשובים ודחופים.

"השבוע סיפרתי כמה מהסיפורים המובאים בגמרא על רבי חנינא בן דוסא, סיפרתי על החומץ שדלק כמו שמן, על הערוד שנשך את רבי חנינא בן דוסא, ומת אחרי שנברא מעין חדש מתחת לרגליו של רבי חנינא, וכן עוד סיפורים מרבי חנינא בן דוסא.

עצם הרעיון שהילד יודע שהוא צריך להכין את ה'קדושת לוי' של השבוע ולבחור את הקטע שהוא מקריא בשולחן, זה כבר מכניס אותו לאווירה אחרת

להיכנס לחנות הספרים ולקנות ספר כמה ספרים עם סיפורים מתאימים שיוקדשו לנושא הזה. האבא צריך לבוא לשולחן השבת כשהוא כבר מוכן עם סיפור, עם הפרטים הקטנים, שיהיה מעניין, שיהיה מותח ומרתק, שיגרום לילדים להתחנן אליו שיספר להם עוד סיפור, ובתוך הסיפור הזה, אפשר להשחיל כל כך הרבה מסרים חינוכיים.

אבל חשוב מאוד שהמסרים יבואו בצורה עקיפה, לא בפניה ישירה לילד ולומר לו: "נו... אתה שומע שמחה'לה, אם רבי חנינא בן דוסא היה מתחצף לאמא שלו כמו שאתה מתחצף, אתה חושב שהוא היה הורג את הנחש או שאולי חלילה להיפך?", מי שיעשה דבר כזה, כמובן מאבד את כל התועלת שיש בסיפור, כי כל החכמה והתועלת שיש בסיפור הוא שהמסר מגיע בצורה עקיפה, וכשהמסר הוא עקיף, הוא מרמה ומרדים את מנגנון ההתנגדות הטבעי, כך הילד פתוח לשמוע את דברי המוסר והתוכחה, כשהוא לא מבין שהם מכוונים ישירות אליו.

צרות ביום חול...

אבל אני רוצה להוסיף לזה עוד נקודה חשובה. לא מזמן יצא לי לקרוא פירוש על המילים של 'רצה והחליצנו'. יסלחו לי הקוראים שאני לא זוכר איפה ראיתי את הפירוש הזה ואיני יכול לומר אותו בשם אומרו, אבל בעצם יש שם שאלה קשה מאוד. שכשאנחנו אומרים "שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו", אנחנו מתפללים רק על יום השבת עצמו שיעבור בשלום בלי בעיות? ומה עם יום שלישי? האם ביום שלישי אנחנו כן רוצים חלילה וחס שתהא צרה ויגון ואנחה? כמובן שלא! ה' ישמור ויציל. אז למה אנחנו מגבילים את הבקשה רק ליום מנוחתנו?

"אבל אני לא מספר את זה בצורה יבשה, אלא הסיפור הוא ממש סיפור מתח. הנחש הזה שמפחיד את כל אנשי העיר, ולא עלינו גרם לאבד כמה נפשות מישראל וכו' וכו', חיפשו את הצדיק הכי גדול ומצאו את רבי חנינא בן דוסא, איך הם הגיעו אליו וסיפרו לו בקול רועד, על הנחש המסוכן הזה, ואיך רבי חנינא שקע במחשבות ולבסוף אמר שהוא יבוא לטפל בנחש, ואז הוא עשה את הדרך הארוכה על גבי כרכרה רתומה לשני סוסים ועוד ועוד. "חלק גדול מהתיאור שאני מוסיף לסיפור, זה חלק הצדקות של רבי חנינא בן דוסא. כמובן שכשאני מדבר עם ילדים שחלקם בני חמש ואף פחות מכך, אני לא מדבר על הכוונות הנשגבות שכיוון רבי חנינא בתפילה. אני מזכיר את קדושתו ופרישותו, וילדים הגדולים אני מוסיף הערה שאנחנו רחוקים מאוד מלהבין מה זה בכלל תנא, ושאין לנו שמץ של השגה בקדושתו העצומה של רבי חנינא בן דוסא.

"אבל חלק מהתיאורים מתייחס גם לניסיונות שאיתם צריך להתמודד ילד בן חמש. ואני גם מסביר לילדים שלי, שגם הם יכולים להיאחז במדרגות הקדושה של רבי חנינא בן דוסא. כל יהודי יכול! כדי להגיע לזה צריכים לוותר לחברים, צריכים לשמור על פה נקי, צריכים להתפלל יפה מתוך הסידור, לברך יפה ברכת המזון, וכן... צריכים גם לשמוע בקול ההורים, ואם אמא אומרת להיכנס לאמבטיה, צריכים לרוץ בשמחה כדי לקיים מצוות כיבוד אם! מי שלא מכבד את ההורים שלו, איך הוא יכול להיות צדיק כמו רבי חנינא בן דוסא? זה בכלל לא הגיוני!

"וכך, בצורה עקיפה הילד מקבל את המסר. הוא מקבל את השאיפה ואת הרצון להיות כמו רבי חנינא בן דוסא, או כמו רבי שמעון בן יוחאי, או כמו החפץ חיים, או הרבי ר' אלימלך מליזענסק וכו'.

"לכן עכשיו, כל מה שהייתי צריך לעשות זה ללחוש על אוזנו של הילד בן החמש את המילים 'רבי חנינא בן דוסא', והוא כבר נזכר בשאיפות שלו, הוא נזכר שהוא גם רוצה להיות צדיק ושהדרך להיות צדיק זה לכבד הורים, לכן הוא רץ בכזאת שמחה וזריזות אל חדר הרחצה".

מסר עקיף

יצאתי מביתו של החבר כשאני נפעם מהרעיון, ואז נזכרתי שכבר שמעתי את זה פעם ממורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב שליט"א, שהסביר בשיחה שדיבר לאברכי החסידות ושהוקדשה לנושא של חינוך הילדים.

הרבי אמר אז שלכל אדם יש מנגנון טבעי של התנגדות לקבלת הוראות. גם לילדים קטנים. אם מצויים עליהם ופוקדים עליהם, לפעמים הם באופן טבעי מפתחים התנגדות. מצד שני, אין ילד בעולם שלא אוהב לשמוע סיפור יפה, ולכן מי שרוצה באמת להשפיע ולחנך את הילדים שלו, חייב לספר להם סיפורים חינוכיים.

לשם כך צריכים להתארגן לפני שבת, הרבי המליץ אז לכל הורה

יש מטרה, להתרומם, להתעלות, חבל להפסיד את ההזדמנות הזאת.

שבת מתקרבת

שמעתי מאבי מורי שליט"א ומחסידי לעלוב נוספים שזכו להסתופף במשך שנים אצל הרבי בעל ה'ברכת משה' מלעלוב זיע"א, שלא פעם בתקופות שהיו קשות עבורו, הוא היה נאנח במוצאי שבת, 'ויי אבדה נפש', היתה שבת כל כך מרוממת ומיוחדת, היתה כזאת הרגשה נהדרת ונפלאה של קרבת אלוקים, של מנוחת הדעת והנפש, ועכשיו נכנסים לשישה ימים של חול! שישה ימים תמימים שבהם אין שבת קודש, איך אפשר? איך אפשר להחזיק מעמד?

אבל אז הרבי היה מתנער ופניו היו זורחות באור עילאי: "הרי בעוד שבעה ימים יהיה שבת! שבת קודש! נו... שישה ימים זה לא הרבה זמן אם הם עוברים בציפייה וכיסופין ליום השבת. מהרגע שיצאה השבת, הוא היה מחזיק את עצמו בשמחה בזכות זה שעוד מעט תבוא שבת נוספת.

זה עוד פשט, בפועל ממש, למה שאומר הזוהר הקדוש, בקטע של הזוהר שנוהגים רבים לומר לפני קידוש של ליל שבת: "כל שיתא יומין מיניה מתברכין". כל ששת ימי המעשה מתברכים ושואבים את הכח שלהם מיום השבת שלפניהם.

אם השבת היא מרוממת, אם סעודות השבת מתנהלות באווירה של תורה ויראת שמים, אם השעות שבין הסעודות, התפילות, אפילו המנוחה בשבת, הן כדת וכראוי וכנכון, אז כל השבוע נראה אחרת.

ולכן צריכים להשקיע בזה מחשבה, להשקיע בזה מאמץ וכן, גם להתפלל תפילות חמות מעומק הלב, לשפוך את הלב לקב"ה בתחינה שנוכה לקבל שבתות מתוך רוב שמחה, עושר וכבוד, מתוך יראת שמים ואהבת תורה, מתוך שמחה בקיום המצוות וטהרת המחשבה, מתוך שמירה של הפה מדיבור לא טהור, ושל האוזניים משמיעת דיבורים שאינם טהורים. זה התפקיד של ההורים, להתפלל על זה, וללמד את הילדים להתפלל על זה, וכך על ידי התפילות והמאמצים הפיזיים נזכה בעזרת ה' שהשבתות שלנו יראו אחרת, וכמוכן שבעקבותיהן גם ששת ימי המעשה יראו בהתאם.

אלא התשובה היא שיום השבת הוא השורש לכל ימות השבוע. אם חלילה אירעה צרה במהלך השבוע, היא מגיעה מאיזו צרה שאירעה בשבת, אולי זה היה לא מורגש, אבל השורש של כל ששת ימי המעשה טמון בשבת קודש.

זה בעצם מוסיף נדבך נוסף על האמור. לספר סיפור חינוכי בסעודות השבת, זה לא רק לבוא ולתת לילדים שיעור מוסר בצורה חכמה. זה בהחלט נכון, אבל יש כאן יותר מזה, זה לתת את השיעור הזה בשבת, ואם הילדים זוכים לקבל בשבת מטען רוחני כזה עצום של חינוך למידות טובות, לאהבת תורה, ליראת שמים, לכבד תלמידי חכמים, לרא מופני תלמידי חכמים שזאת מצווה בפני עצמה, כשהילדים עסוקים בזה בשבת, כל השבוע שלהם נראה אחרת, כי השורש שלו היה חיובי יותר.

צריכים לשים לב שנושאי השיחה בשולחן השבת יהיו חיוביים. שידברו על דברים טובים, על פרשת השבוע, על צדיקי הדורות, על מידות טובות, על אירועים של השגחה פרטית שבני המשפחה חוו במהלך השבוע.

אצלי בבית למשל, כל אחד מהילדים אומר ווארט בשולחן השבת, מתוך ספר חסידי כלשהו. כל אחד יש לו את הספר הקבוע שלו, והוא מקריא מתוכו קטע או לומד אותו מראש ואומר בעל פה. אפילו קטע קטן, ואפילו אם הקטע הזה הוא לא 'ווארט' שלם. עצם הרעיון שהילד יודע שהוא צריך להכין את ה'קדושת לוי' של השבוע ולבחור את הקטע שהוא מקריא בשולחן, זה כבר מכניס אותו לאווירה אחרת.

אני עצמי משתדל מאוד לקרוא כל שבוע קטע מהנועם אלימלך בסעודת השבת. כך נהג הרבי הקדוש בעל ה'חלקת יהושע' מביאלא שזכיתי להיקרא על שמו, ולכן אני מחזיק במנהג הזה, מה גם שצדיקים אמרו שיש בזה סגולה ליראת שמים וגם סגולה לעשירות, כך שיש בזה את כל המעלות הטובות.

כשזאת האווירה בשולחן השבת, כמוכן שכבר לא מדברים לשון הרע, צריכים כמוכן להקפיד על כך, לשים לב לזה שברגע שעולה נושא שעלול להיות כרוך בלשון הרע חלילה, להוריד אותו מיד מהשולחן. אבל באמת, ההרגשה אחרי סעודת שבת היא שהילדים התרוממו עוד קצת, וגם ההורים שלהם. אם הגענו לסעודה במצב רוחני מסוים ויצאנו במצב רוחני זהה, מה הרווחנו? סתם אכלנו ולמילאנו את כריסנו? לסעודות השבת

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

הגעתי לשיעור בבית מדרשו של כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ בית שמש שליט"א, ואני רואה שבשיעור יושבים כשישים אברכים. נזכרתי איך המארגן, שייסד את השיעור הזה לפני שנים, התחיל עם שבעה אברכים, ובחלק מהשבועות באו רק שלושה... אבל הוא לא התבלבל ולא התייאש!

אם היינו יודעים כמה עוצמה וכח יש לנו בידיים, היינו יוצאים בתופים ובמחולות משמחה על כך שאנחנו יכולים לזכות את הרבים

הרב עמרם בינעט

כל ימי חייו, הוא לא הספיק להחזיר לקב"ה אפילו מעט מזעיר מהטובות שגמל עמו הבורא.

יוצא מן הכלל

אבל, אומר הרב פינקוס זצ"ל, יש יוצאים מן הכלל. ומי הוא היוצא מן הכלל? מי שעסק בזיכוי הרבים, ונביא גם את המשל שאומר הרב פינקוס.

משל לעובד בחברה מסחרית כלשהי, שלצורך עבודתו, החברה מעניקה לו רכב שרד מכובד, וגם מממנת לו את התדלוק לכל מסעותיו. כשהוא מגיע למשרד יש לו כסא משרדי נוח, שולחן משרדי מכובד, מחשב מתקדם, מזגן שמפיג את החום בקיץ או מבריה את הצינה בחורף.

בסוף החודש יבוא אותו עובד לקבל את משכורתו, האם המנהל יכול לומר לו שהוא כבר קיבל רכב וכסא ומזגן ולכן לא מגיעה לו משכורת? כמובן שלא.

הרי הסיבה שהוא קיבל מחשב זה כדי שהוא יוכל לעבוד, מאותה הסיבה המזגן, ואפילו את הרכב המכובד הוא קיבל כי החברה רוצה ליצור תחרות בין העובדים ולכן היא מתגמלת בהתאם את אלו שהשקיעו והצליחו להתקדם.

כך גם מי שעוסק בזיכוי הרבים. הקב"ה נתן לו פרנסה? בהחלט, אבל

בפרשתנו אנחנו רואים דבר נפלא, איך שיתרו מגיע מבחוץ ומציע רעיון שאף אחד לא חשב עליו קודם לכן. למנות שרי אלפים שרי מאות ושרי עשרות. משה רבינו מקבל את ההצעה בשמחה רבה, ומיישם אותה בפועל, ובמקום שיהיה דיין אחד ויחיד לכל עם ישראל, פתאום יש מאות דיינים, אולי אפילו אלפי דיינים. נפלא מאוד.

כמובן שבכל מילה שכתובה בתורה יש רבדים רבים של עמקות, ואנחנו בדרך כלל מצליחים להשיג בקושי את הפשוט הפשוט ביותר. אבל אולי אפשר לומר, שהרעיון של יתרו לפזר את הסמכויות ולחלק את תפקיד הדיינות למספר רב של אנשים, זה לא רק עניין של אי היכולת הטכנית של משה רבינו לעמוד בעומס הרב, והצורך לתגבר אותו בדיינים נוספים, אלא יותר מכך, יש כאן גם את עצם העובדה שעל ידי הרעיון הזה מונגו דיינים רבים חדשים, כאלו שעד כה לא שימשו בתפקיד הדיינות.

אנחנו גם יודעים שחז"ל הקדושים מפליגים בשבחו של הדיין הדין דין אמת לאמתו, שנעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית ועוד ועוד.

על פי זה אפשר אולי לומר, שיש כאן גם עניין של זיכוי הרבים. פשוט לתת לעוד יהודים לזכות בעניין הזה של לדון דין אמת לאמתו.

ומדי דברי בעניין הזה של זיכוי הרבים, אני נזכר בדבר נפלא שראיתי פעם מהגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל:

בעצם, האדם שנמצא כאן בעולם הזה זוכה לעשות הרבה מצוות. רצה הקב"ה לזכות את ישראל, וכל יהודי עושה מצוות. אפילו ריקנין שבך מלאים מצוות בריוון, כמו שאומרים חז"ל הקדושים.

מצד שני, הקב"ה הרי גומל עם האדם טובות לאין שיעור. כל נשימה ונשימה, כל דבר מאכל שנכנס לפה, היכולת להניע את האיברים, האשה, הילדים, הפרנסה, הדירה, אפילו הצרות שיש לנו הן לטובה כי הן נועדו לטהר ולכפר.

כשמגיע האדם לבית דין של מעלה, מתחילים לבדוק מה הוא שווה. אם נגיע למצב של 'תמצה עומק הדין', וידונו עם האדם בדיוק כמה הוא נתן וכמה הוא קיבל, נגלה שהוא נשאר בחובה.

רבינו בחיי אומר ב'חובת הלבבות', שאפילו אם אדם יעשה מצוות

יום, לא הפסקתי ללמוד 'דף היומי'. הגישמאק הזה שהכנסת לי בלימוד, ההספק הזה והעובדה שסיימנו את המסכת בכזאת שמחה, זה נותן לי את הכח. זה לא קל לי, אני עובד בשעות לא מסודרות, אבל על 'הדף היומי' אני לא מוותר".

בשלב זה הוא שולף מכיסו שני פנקסים. אחד מהם כבר מלא והשני מתקרב גם הוא לסימונו.

"הוא מראה לי שהוא כותב כל יום איזה דף הוא למד, באיזו שעה ומה המיקום שבו הוא למד את הדף. ממש ככה, "ביום שלישי י"ג כסלו למדתי את דף י"ב על הספה בבית הורי. ביום רביעי י"ג כסלו למדתי את דף י"ד ברכב, בהמתנה לפגישה מתוכננת". הוא ממש מנהל יומן מסודר של סדר הלימוד שלו".

עיתון בחדר ייחוד

לפני שבועות אחדים חיתנתי בשעה טובה את בני שיחי. לחתונה הגיע יהודי שאני מכיר, כבר הרבה שנים לא נפגשנו, אבל אנחנו בידידות. לרגע חשבתי שהוא בא אולי כי הוא קשור לצד של הכלה, אבל אז התברר לי שלא, הוא בא לכבודי.

אני די התפלאתי... לא נפגשתי איתי כבר כמה שנים, ואתה מגיע לחתונה של בני? הרי לא יעשה כן במקומינו...

ואז הוא פתר לי את השאלה בלי שהייתי צריך לשאול אותו: "באתי לכאן כי אני חייב לך טובה", הוא אמר לי.

מה התברר? בבית של ההורים שלו היו רגילים לקנות כמה סוגים של עיתונים ביום חמישי ושישי, וכל השבת הם היו יושבים כולם ומעלעלים בעיתונים מצד לצד. זאת תופעה מאוד נפוצה, גם בקרב משפחות של יהודים יראי שמים, וגם בבית הוריו נהגו כך.

באותה עת אני קראתי מאמר של הגר"ש פינקוס זצ"ל, שבו הוא מתייחס לנושא הזה, והגר"ש פינקוס כידוע היה מתנגד בכלל לכל המושג הזה של 'עיתון חרדי'. הוא אמר שזה תרתי דסתר, איך יהודי חרדי יכול להחליט באופן מודע ומושכל, שעכשיו הוא הולך לקרוא עיתון ולמלא את ראשו בדברי הבל במקום לעסוק בתורה.

לא זכיתי להגיע לדרגה הזאת של הרב פינקוס של לא לקרוא עיתונים בכלל, אפילו לא באקראי, אבל אני כן נתפסתי לדבר אחד שהוא אומר שם, כשהוא מדבר על קריאת עיתון בשבת קודש.

הרב פינקוס אומר דבר נורא. הוא מביא כמובן מקורות לדבריו מהזוהר ומספרי הראשונים והאחרונים, שבשבת קודש זה זמן של ייחוד, כביכול, של עם ישראל עם הקב"ה. זה כמו החתן והכלה שאחרי החופה נכנסים לחדר ייחוד ונמצאים לבדם, מובדלים מכל שאר האנשים והעניינים בעולם הזה.

אומר הרב פינקוס: תארו לעצמכם מצב שבו החתן והכלה נכנסים לחדר הייחוד, החתן מתיישב, ושולף מכיסו את העיתון היומי: "תסלחי לי בבקשה רעייתי", אומר החתן לכלה המסכנה, "אבל בגלל ההכנות לחתונה לא הספקתי לקרוא את העיתון היום. אני חייב להתעדכן בחדשות, לקרוא את מאמרי הדעה, ולהתעדכן במזג האוויר, זה ייקח לי 20 דקות, או חצי שעה לכל היותר, מיד לאחר מכן אתפנה לשוחח איתך..."

למה? כדי שהוא יאהיב שם שמים על הבריות. למה הוא קיבל פה לדבר? בשבילו עצמו? לא ולא, זה היה כדי למסור שיעורים ולקרב יהודים לאביהם שבשמים. את הכסף הוא קיבל כדי להשתמש בו להקמת מוסדות תורה, וכך אכן עשה.

יוצא אם כן, שכל הטובות שהוא קיבל, הן לא השכר שלו חלף עבודתו את הבורא יתברך, אלא רק כלים שנתן לו הקב"ה כדי להשתמש בהם לזיכוי הרבים.

לא בכדי אמרו חז"ל 'גדולים מעשי חייא', דבר שלא נאמר על אף תנא או אמורא אחר. כי רבי חייא התעסק בזיכוי הרבים באופן מיוחד במינו. הוא זרע פשתן וארג רשתות וצד צבאים שאת בשרם חילק לעניים ומעורם עיבד קלף וכתב ספרים, והיה מלמד את הילדים אחד חומש בראשית ואחד חומש שמות והשלישי ויקרא וכן הלאה, ולאחר מכן אמר לכל אחד מהם שילמד עכשיו את חבריו מה שהוא למד, וכך הקים רבים חייא רשת ענפה של מוסדות תורה, כשהתלמידים שלו זכו להעמיד גם הם תלמידים והזיכוי הרבים שלו הגיע לממדים עצומים. ולכן 'גדולים מעשי חייא'.

חכם לב ייקח מצוות

למעשה, העניין הזה של זיכוי הרבים, יש בו כמובן הרבה מאוד דרגות. לא כל אחד מאתנו יכול להגיע לדרגה של רבי חייא, אבל כל אחד יכול להיות בכלל מזכי הרבים, לפחות באופן חלקי. צריכים לחפש, למצוא את המקום שבו אתה יכול לתרום ולזכות את הרבים. על זה נאמר 'חכם לב ייקח מצוות'. צריכים חכמה ושכל כדי למצוא את המצווה הנכונה, וזיכוי הרבים זאת מצווה שללא ספק עונה להגדרה הזאת.

כך למשל אני יכול לספר על מקרה שראיתי בעיני. הימים כיום הם ימי השובב"ם, ובימים אלו נהוג במקומות רבים לעשות שיעורי הלכה מיוחדים לימים אלו.

הגעתי לשיעור בבית המדרש בו אני מתפלל, בית מדרשו של כ"ק מרן אדמו"ר מויזשניץ בית שמש שליט"א, והנה אני רואה שבשיעור יושבים כשישים או שבעים אברכים בלי עין הרע.

נזכרתי איך שהמארגן שייסד את השיעור הזה לפני שנים, התחיל עם מספר אברכים חד ספרתי. היו בערך שבעה אברכים, ובחלק מהשבועות באו רק שלושה.

אבל הוא לא התבלבל ולא התייאש. הוא המשיך להשקיע, ועם השנים הלך השיעור, התעבה והתרחב, וכיום יש בו ב"ה בין 60 ל-70 אברכים. איזו זכות עצומה יש לאותו אברך! אני בטוח שהוא לא דמיין אפילו בחלומות הכי ורודים שלו שהוא יגיע לכזה מספר של משתתפי השיעור.

כעין זה, בדידי הווא עובדא, עם בחור שהיה קצת מבוגר ועדיין לא מצא שידוך. הוא הצטרף לשיעור שאני מוסר ב'דף היומי', היה זה כשלמדו מסכת שבת. זמן קצר לאחר מכן הוא התארס, התחתן והפסיק לבוא לשיעור שלי בגלל שהשעות לא התאימו לו.

לפני מספר שבועות הוא ניגש אלי ואומר לי, "אתה זוכר שלמדתי אצלך מסכת שבת? דע לך שמאז אני ממשיך בלימודים הללו יום

תארו לעצמכם מצב שבו החתן והכלה נכנסים לחדר הייחוד, החתן מתיישב, ושולף מכיסו את העיתון היומי: "תסלחי לי בבקשה רעייתי", אומר החתן לכלה המסכנה, "אבל בגלל ההכנות לחתונה לא הספקתי לקרוא את העיתון היום..."

את הטקסט, משה פרידמן מרח' רבי עקיבא הניח תפילין! הקב"ה חותם על זה! יצחק לוי מרח' רבי יהושע אמר קריאת שמע! הקב"ה חותם. לא מדובר בעוד איזו ידיעה סתמית שנוספה לסל הידיעות שלנו. זה צריך לנער לנו את הנשמה!

אפשר לכתוב מאמר שלם רק על הנושא הזה של שמחה בקיום המצוות, ועוד חזון למועד בסייעתא דשמיא, אבל אנחנו עכשיו עוסקים בעניין של זיכוי הרבים.

אם על מצווה אחת שאדם עושה אליהו ומלך המשיח כותבים והקב"ה חותם, מה קורה במי שמזכה את הרבים? מה קורה במי שמצליח להשפיע על אחרים לטובה?

הוא זוכה למצווה שעושה פירות, גם שנים אחרים, הוא כבר נמצא בעולם הבא בכלל, אבל כאן בעולם הזה אנשים עוד עושים מעשים טובים מכוחו ומזכותו, והמצווה הזאת עושה פירות ופירי פירות עד סוף כל הדורות.

אם אדם היה יודע כמה כח יש לו בידיים, כמה יכולת יש לו להשפיע על אחרים, כמה אפשרויות יש לו להטות לב יהודים לתורה ומצוות, כמה השפעה יש למעשים שלנו על האנשים שמסביבנו, היינו עושים את זה בתופים ובמחולות, כי לפעמים שיחת רעים קטנטנה יכולה לשנות עולמות, בלי שנשים לב בכלל. האם לא חבל שנפסס את ההזדמנויות הנהדרות הללו?

מה תעשה הכלה בכזה מקרה? סביר להניח שהיא תקום ותברח מהמקום כל עוד נפשה בה. עם כזה אדם גס רוח היא מתחתנת? אוי ואבוי! היא תזעיק את אביה ותדרוש לקבל במקום גט כריתות, ובצדק.

ואיך אנחנו נראים כשאנחנו אומרים לשבת מלכתא 'בואי כלה בואי כלה', ולאחר מכן יושבים לקרוא עיתון? את אותו מאמר שיתפתי אז עם החבר שלי, סיפרתי לו על המאמר שקראתי ועל כך שזה השפיע עלי מאוד.

אותו יהודי קיבל גם הוא חיזוק גדול מהמאמר הזה, ומאז קיבל על עצמו שלא לקרוא עיתונים בשבת: "ב"ה הקמתי בית לתפארת, השבת בבית שלנו נראית אחרת, הנושאים הם נושאים הרבה יותר עילאיים, הרבה יותר יהודיים, מדברים בדברי תורה וסיפורי צדיקים. "לכל אורך השנים חשבתי לעצמי שאני חייב לך הכרת הטוב על כך, אבל לא היתה לי הזדמנות להביע אותה בפניך. עכשיו נודע לי איכשהו שאתה מחתן ילד היום בבית שמש, והחלטתי לבוא במיוחד מבני ברק, כדי לשמוח בשמחתך ולהכיר לך טובה על השבתות המיוחדות שיש לי בבית, בזכותך".

האמת היא שאני עצמי בכלל לא זכרתי את אותה שיחה שניהלת אתו. אני בהחלט זוכר את המאמר של הגר"ש פינקוס, סיפרתי את זה אז להרבה חברים שפגשתי באותה תקופה, אבל זה לא היה כדי להשפיע עליהם או למשוך אותם לכיוון הזה, סתם סיפרתי להם על מאמר יפה שקראתי, כחלק משיחת רעים שגרתית. והנה למעלה מ-20 שנה אחרי, מתברר לי שעל ידי כך לשינוי של ממש באופן בו מתנהלת השבת בביתו של יהודי. משפחה שלמה זוכה לשבתות מרוממות יותר בזכות המעשה הקטן שעשיתי אז כמשיח לפי תומי.

בתופים ובמחולות

חז"ל הקדושים אומרים במדרש, בכמה מקומות בשינויי לשון קלים: "אמר רבי יצחק בא הכתוב לומר כשאדם עושה מצוה יעשה בלב שלם: אילו היה יודע ראובן שהכתוב מכתוב עליו 'וישמע ראובן ויצילהו מידם' בכתפו היה מטעינו ומוליכו אצל אביו! אילו היה יודע אהרן שהכתוב מכתבו 'וראך ושמה בלבו' בתופים ובמחולות היה יוצא, אילו היה יודע בועז שהכתוב מכתבו ויצבט לה קלי 'עגלים פטומות היה מאכילה'.

אומר המדרש בילקוט שמעוני דבר נורא: רבי כהן ורבי יהושע דסיכנין בשם רבי יהושע בן לוי, לשעבר אדם עושה מצוה נביא כותבה, ועכשיו אדם עושה מצוה מי כותבה? אליהו ומלך המשיח! והקב"ה חותם על ידיהם!

כשאדם עושה מצווה יושבים אליהו הנביא ומלך המשיח, ומנסחים

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הבטתי בעיניו של הכלב המורעב, ראיתי בעיניו את הלהט לטרף וחשבת לעצמי: הלא מי שלח אותו אלי? מי אמר לו שרצונו הוא שינעץ את ניביו בדוד בן חיה בודנר? הלא בורא השמים והארץ נתן לו הוראה חד משמעית, ללכת ולמצוא מכל באי העולם דווקא אותי, לפנות אל זרועי לנעוץ דווקא שם את שיניו החדות...

על עשרת הדברות, לא תחמוד, והסיפור על אחד מגדולי 'העובדים' של תנועת נובהרדוק

מאת: הרב ישראל היימן

"לא תחמוד" (שמות כ', י"ג)

בלא מחיצות ועיכובים. לא קל היה להשתייך אל הקבוצה הזו, לא קל היה 'לשרוד' שם תקופה ארוכה. הדרישות שלהם מעצמם היו גדולות ועצומות. עבודה פנימית יוקדת של תלישת פיסות מהנפש והקרבתה על מזבח האהבה לצור העולמים. מבחנים עצמיים של ביטחון ואמיצות שהובילו את האדם למחוק כל קשר לגשמיות התאוותנית ולחיות חיים של רוח בלי שום מעצורים. היער הסמוך לעיירה הקטנה נובהרדוק, ראה לא אחת מראות אלוקים. בחורים צעירים לצד עובדים מבוגרים, שהשיגו והגיעו להתפשטות הגשמיות ממש בתקופות ה'בדידות' ולא רק... ר' דוד היה מאלו שהיער על שביליו היה נהיר לו, כמו שבילי העיירה עצמה. הוא הרבה לשוטט בו כשהוא מדבק את עצמו בלימוד ובמוסר בריכוז כל החושים. היו ימים ארוכים בהם היה יוצא ר' דוד את שבילי העיירה לבדו, או בליווי אחד הבחורים לכיוון היער נותן דרוור לרגשותיו, ושר את שיר ה' בלב נרגש. לפעמים בצורה של חזרה על מסכתות שלמות בע"פ, ולפעמים בלימוד מוסר סוער תחת עץ עבות או בהליכה מהירה בין השבילים. באחד הימים האלו ננער ר' דוד משרעפיו, כשכאב חד פושט בזרועו. הוא העיף מבט אל הכלב האימתני שלאחר מעשה התברר שעוד הספיק לעמוד מולו ולנבוח ארוכות, לפני שהעז לנעוץ את שיניו החדות ביצור המוזר שלא שמע בכלל את הנביחות... לרגע

בלומדי את הפרשה נזכרתי במעשה ששמעתי לפני שנים, שהרעיש את ליבי אז וממשיך לפעום בי בכל פעם בה אני נזכר בו. לפני שנגיע לסיפור, ניגע בשאלה הידועה שכבר נכתבו עליה אינספור תירוצים ע"פ כל פרד"ס התורה. כל בר דעת מבין שעשרת הדיברות, אלו שנתנו במעמד נורא ההוד של קבלת התורה בהר סיני, כשכל ישראל רואים את הקולות מתוך האש וההר עשן, הם יסודות התורה והעולם. אילולי כן לא היה הבורא מעניק לנו אותם במעמד מרשים ודרמטי כל כך. לכן, מהדיברות הללו ניתן ללמוד את כל המצוות כולן, וכל התורה כולה כלולה בהן - כמאמר הגר"א מווילנא. מתוך הדיברות הללו מזדקרת לה הדיברה האחרונה, ומעוררת תמיהה רבת:

לא תחמוד!

בעין שטחית הדיברה הזו לא קשורה לכאן. זו מצווה ספציפית מאד, ולא משהו כוללני ויסודי כמו האמונה הבסיסית, שמירת השבת שהיא אבן יסוד לכל איש ישראל, או יסודות המוסר האנושי האחרים הכלולים בעשרת הדיברות, שאם לא היו שם לא היה העולם יכול להתקיים. זו לכאורה מצווה 'פשוטה' שכמוה יש לנו הרבה מאד. כדוגמת איסור לשון הרע או 'לא תשנא את אחיך בלבבך' ועוד. למה דווקא האיסור של "לא תחמוד" נכנס לרשימה היסודית הזו? כשנתקלתי בשאלה הזו בלומדי את הפרשה, נזכרתי כאמור במעשה ששמעתי לפני שנים, שהרעיש את ליבי אז וממשיך לפעום בי בכל פעם בה אני נזכר בו. אולי ניתן עם הסיפור הזה להבין גם את ההקשר של הדיבור הזה ליסודות התורה.

רבי דוד בודנר היה מגדולי 'העובדים' של תנועת נובהרדוק. דביקותו ורוממותו היו לשם דבר בין הנובהרדוקאים תלמידי ה'סבא' שכידוע לא חתו מפני איש, ועבדו את ה' מתוך ביטחון נפלא ואמיצות מרוממת.

לגוף ולתחושותיו לא היה שם מעמד מיוחד, בכבשן האש של נובהרדוק. אדרבה שם ניסו להיפטר ולהתנזר מהגוף העכור ומרצונותיו הבהמיים ובכך להידבק ברוח אשר נתנה האלוקים

נסעתי עם מונית וכשהגענו לחצר הגדולה הנהג רצה להכנס לחצר, אבל ישבו בפתח שני נערים שככה כאילו בכוונה לא שמעו את הצפירות, והנהג צופר וצופר עד שאחד מהנערים הסתובב אליו וצעק 'שמענו... שמענו... תירגע'. הנהג חשב שהוא מתפוצץ והוציא את הראש מהחלון וצעק לנער: 'אם שמעת אז תזוז'...

הרגשים של חיזוק והתעוררות - אין לאבדם

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג

"וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כִּהְיוּ מִדִּין חָתָן מִשָּׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹקִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ" (שמות י"ח, א')

אחד מתכסיסי המלחמה הידועים והחזקים ביותר, זה 'פעולת ההסחה' מדינה הנמצאת במצב מלחמה עם שכנתה, הדבר החשוב ביותר זה לעשות פעולות הסחה, שכל פעילות מיד מוסחת על ידי פעילות אחרת וככה המדינה השניה נרדמת על המשמר.

יש עוד מישהו שמשתמש בכל נשק החזק והאימתני הזה, בכל רגע ורגע, והוא מצליח להפיל אתו חללים רבים מאד, וזה חילותיו של היצר הרע, היצר הרע יודע שלהפעיל תותחים זה גורם להפעלת תותחים גם מהצד שכנגד, כל אדם כשיצר בא אליו בפיתויים שונים הרי שהוא מעצם טבעו ורצונו בטוב, מתקומם, והסיכוי של היצר הרע להצליח לא תמיד טובים מה הוא עושה נוקט 'פעולות הסחה', הרי אין אדם שלא מתנוצצים לו כל הזמן הרגשים של חיזוק והתעוררות, שהרי האדם נברא להתענג על ה' ורצונו הפנימי בטוב אבל השאור שבעיסה...., ואז היצר הרע מפעיל את 'פעולות ההסחה' שלו שבלשון בני אדם נקראים 'תירוצים' או כמה תירוצים יש לאדם לדחות דברים, הרי זה הדבר הכי קל כשיש התמודדות לאדם - לדחות, מחר, מחרתיים, העיקר לא עכשיו. וזו רעת כל האדם, התירוצים הדחיות, כי בסוף נגמרים התירוצים ונופלים!

יסוד הדברים נמצא בפרשת בשבוע הבא פרשת יתרו, "וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה וישראל עמו" - אומר רש"י מה שמועה שמע ובא? קריאת ים סוף ומלחמת עמלק. מה הדגיש רש"י 'מה שמועה שמע ובא?' היה די לכתוב כלשון הפסוק 'מה שמועה שמע' ואח"כ מבואר בפסוקים שבגלל זה הוא בא למשה ולעם ישראל.

בזוהר הקדוש כתוב הסבר לדבר ואלו דבריו: 'וכי יתרו שמע וכל עלמא לא שמעו? והלא כתיב "שמעו עמים ירגזון"? אלא שכל העולם שמעו ולא התעוררו, והוא שמע והתעורר והתקרב להקב"ה'. כתוב כאן יסוד עצום! כל אומות העולם שמעו את נפלאות ה' בהוציאו אותם מארץ מצרים, אבל שמעו נרעשו התפעלו, ותו לא! לא יצא להם מההתפעלות והשמיעה כלום, שום דבר מעשי! לעומת

זאת יתרו - שמע התפעל התרשם - ובא! הוא התעורר מהדברים ומיד בא!

מדוע באמת אף אחד מאומות העולם גם לא התעורר מהדברים העצומים שקראו לעם ישראל? מדוע רק יתרו יתעורר מהדברים? אלא שהם שמעו נרעשו התפעלו, אבל חיכו! אמרו נו טוב, לא עכשיו, נראה מה יקרה הלאה עוד כמה ימים וכו' וכו', חיכו, ואבדו את עולמם! טבע האדם שהזמן מכבה הרגשי הלב. יתרו לעומת זאת שמע התפעל, אבל מיד ובא! מיד עשה מעשה לממש את ההרגשת החיזוק שהייתה לו, הוא ידע אם אני יתרץ לעצמי תירוצים, אז אני יתמהמה והכל יאבד! הוא לא נתן לזה לחמוק מידי ומיד בא! אלא שלומדים מכך, כשמגיע רגש התעוררות או חיזוק לאדם, יש לו מיד לנצל רגש זה לפני שיכבה ויעלם.

בעניין זה מסופר על החפץ חיים זצ"ל שפעם בא אליו מזכיר הישיבה בשמחה גדולה ובפיו בשורה טובה כי הגיע לישיבה מכתב ובתוכו תרומה של חמש מאות רובל במזומן שהיה סכום גדול מאוד בימים ההם, אמר הח"ח יש כאן תמיהה גדולה שהרי אין רגילות לשלוח סכום כסף כזה גדול דרך הדואר שהרי יכול להיאבד או להגנב ומי שכבר שולח שוכר שרות מיוחד עם אחריות וכו' שיעביר את הכסף ליעד, על כן אפשר שזה טעות וצריך לברר היטב אצל השולח אולי זה טעות. עשה המזכיר כבקשת הח"ח ויצר קשר עם השולח והוא

הסגולה פורסמה, וזכתה להדים נרחבים. שני סיפורים הגיעו לידינו: האחד על בחור מעוכב שידוך זה עידן ועידנים, שביצע את הסגולה וזכה להתארס במזל טוב. והשני - על יהודי נכבד שהועמד למשפט מסובך בארצות הברית, ונטען כנגדו כי הוא חייב למעלה ממיליון דולר לרשויות המס. עורכי דינו אמרו כי אין כל סיכוי שייחלץ מהעניין מבלי לשלם לכל הפחות כמחצית מהסכום, והשבוע נערך המשפט והוא זוכה לחלוטין!

כוחה של קבלה אחת, אפילו קטנה, ובלבד שתהא עוצמתית וחזקה

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"כל אשר דבר ה' נעשה!" (שמות י"ט, ח')

עיסקה שנחתמה בדרך למירון...

הנסיעה למירון, מניעת הפסד דמי הכרטיס וחוסר הוודאות אם ישיג כרטיס אחר, זהו בדיוק המקרה היוצא מן הכלל, בו הוא יכול לחרוג מקבלתו ולהתפלל בדילוג, להתחיל ב'אשרי' ולהשלים את אמירת הקרבנות אחר כך. והצד השני שבלב לוחש לו שקבלה היא קבלה, ומבחנה דווקא ברגעים קשים ולא פשוטים כמו עכשיו, ולכן - עליו להתעקש ביתר שאת, ולהתפלל מנחה כהלכה בכל מחיר! כל המלחמה הזו לא ארכה אלא שברירי שניות, בסיימם הכריע נכון: קבלה היא קבלה, והוא יעמוד בה בכל מחיר. הוא שוכח מהכרטיס, מדמי הנסיעה, מהלו"ז המוקפד שתכנן, וממשיך ל'שטיבלאך' קרובים. מתפלל מנחה לפי הסדר, בניחותא, מילה במילה, כמנהגו מדי יום, ורק כשסיים להתפלל - הוא שב לתחנת היציאה של האוטובוסים, וביקש לרכוש כרטיס חדש. הכרטיס נרכש, בכסף מלא כמוזבן, ור' משה אפילו לא הצטער. נכון, הוא רחוק מלהיות אדם מבוסס, הוא אברך שכל מחייתו ממילגת כולל זעומה, שלעתים מדייקת בתאריך ולעתים לא... ובכל זאת, הוא עשה את המוטל עליו, עמד בקבלה שלו, וזה הכי חשוב, הכי יקר בעיניו!

היה זה בל"ג בעומר תשע"ט, רבבות אלפי ישראל עלו מירונה להתפלל על ציונו ולשמוח בהילולת הצדיק. אברך חמד בשם ר' משה התעתד אף הוא לעלות מירונה, והזמין כרטיס נסיעה בחברת 'אגד' - בה הנסיעה כרוכה ברישום מראש לשעת נסיעה נקובה. טרם צאתו ביקש להתפלל תפילת מנחה ומיהר לבית כנסת קרוב, אלא שכבר בכניסתו גילה כי המתפללים כבר אווזים ב'אשרי'... ואם תשאלו מה לא טוב ב'אשרי', כאן המקום לערוך היכרות עם ר' משה, שתקופה ארוכה קודם לכן קיבל על עצמו שתפילת מנחה היא תפילה ככל התפילות, לא נאמרת בחטף, ולא מתחילים אותה מהאמצע. תפילת מנחה מתחילה מאמירת סדר הקרבנות וידבר השם אל משה, ולאחר הקרבנות אומרים אשרי, קדיש, ותפילת שמונה עשרה. אין קפיצות, אין דילוגים, ואין השלמות - תפילה היא תפילה, ונאמרת בשלמותה, על הסדר, כפי שכתוב בסידור... בימים כתיקונם, נהג להקדים לבוא לבית הכנסת ולהתפלל כהלכה, אלא שהיום - כשהוא ממחר מירונה וסדר יומו שובש - נאלץ לחפש מניין אחר להתפלל בו על הסדר, וגילה כי זה לא פשוט. כשנכנס למניין אחד כבר אחזו בו ב'אשרי', עד שהגיע לבית הכנסת הסמוך - התברר ששם כבר מתחילים 'קדיש', ובבית הכנסת הבא כבר עמדו באמצע תפילת הלחש. לא נותר לו אלא ללכת ל'שטיבלאך' מרוחקים קמעא ולהתפלל שם לפי הסדר ובהתאם לקבלה שקיבל על עצמו, אלא שכאן יש בעיה: אם ילך למניין המרוחק - יתכן ויחמיץ את שעת יציאת האוטובוס שנקבעה בכרטיס שלו. כלומר, יצטרך לשלם שוב על הכרטיס, ולהשיג כרטיס נסיעה לשעה אחרת, וכלל לא בטוח שישגי כרטיס כזה, שכן יתכן שכל המקומות באוטובוסים הבאים כבר תפוסים... וכך, מתחוללת בלבו מלחמה: צד אחד אומר כי לאור נחיצות

התברר, כי העמידה הקפדנית על הקבלה להתפלל מנחה כהלכה ולפי הסדר, אולי עלתה לו שקלים בודדים, אך הביאה לו רווחה כלכלית עצומה. בורא עולם מסובב כל הסיבות סידר את העניינים בצורה כזו, שהעמידה שלו על הקבלה השתלמה שבעתיים!

צדקה, לומר את אחד מספרי התהלים המחולק לחמישה ספרים,
ולהבטיח לומר 'נשמת' בהגיע הישועה.

הסגולה פורסמה, וזכתה להדים נרחבים. שני סיפורים הגיעו לידינו:
האחד על בחור מעוכב שידוך זה עידן ועידנים, שביצע את הסגולה
וזכה להתארס במזל טוב. והשני - על יהודי נכבד שהועמד למשפט
מסובך בארצות הברית, ונטען כנגדו כי הוא חייב למעלה ממיליון
דולר לרשויות המס. עורכי דינו אמרו כי אין כל סיכוי שייחלץ
מהעניין מבלי לשלם לכל הפחות כמחצית מהסכום, והשבוע נערך
המשפט והוא זוכה לחלוטין!

מתברר, שלפעמים די בארבעים יום של קבלה טובה שיש בה
סגולה, כדי לחולל שינוי, כדי לפתוח שערי שמים. כי זה הכח של
קבלה, זו עוצמתה, יש בה את היכולת לחולל מהפך, יש לה את
העוצמה להרעיף ישועה. גם אתם יכולים וזה אפילו די פשוט: הגעה
לבית הכנסת במשך 40 יום במיוחד לצורך ביצוע הסגולה, אמירת
הבקשה, נתינת צדקה, אמירת אחד מספרי התהלים, והבטחה לומר
'נשמת' בהגיע הישועה! - זה הכל, והישועה כבר בדרך!

ובשם אותם יהודים שנושעו בזכות הסגולה, אנו מודים לשותפי
הגיליון - מזכי הרבים, אשר בזכותם מגיעים דברינו לאלפים רבים
מבתי ישראל בארץ ובחו"ל. אשריכם ואשרי חלקכם, יהודים
מחוללים שינויים בחייהם וגם נושעים - הכל בזכותכם!

הוא עולה על האוטובוס, ולצידו מתיישב יהודי, שניכר עליו כי
אינו מקומי. במהלך הנסיעה נקשרה ביניהם שיחה, ולקראת סוף
הנסיעה חלה התפתחות מפתיעה: היהודי שלצידו, כך התברר,
הוא אורח מארצות הברית, אדם אמיד למדי. במהלך השיחה תהה
על קנקנו של ר' משה, והתרשם ממנו עמוקות. לפיכך, פנה אליו
בהצעה: 'שמא תרצה לעשות אתי עסק?'

'אני לא איש עסקים, רחוק אני מכך מאוד', הצטנע ר' משה, 'אני
אברך שיושב ולומד, זה כל עיסוקי. אני לא האדם המתאים...'
השיב להצעה בנימוס. אולם האורח מחו"ל - דווקא שמח לשמוע:
'נו, הלא זו העיסקה בה אני חפץ! אני רוצה לאמץ אברך שיושב
ולומד תורה, ולעשות אתו עיסקת 'יששכר וזבולון'. אני רוצה
להעמיד לרשותך תקציב חודשי נדיב, ולהיות שותף איתך בתורתך!
התסכים לעשות אתי את העיסקה הזו?'

עד שהשניים הגיעו מירונה, העיסקה סוכמה היטב. הם החליפו
מספרי טלפונים, וקבעו להיפגש כדי לחתום על העסקה במסמך
מסודר, עסקת יששכר וזבולון נפלאה. האורח מחו"ל אימץ את ר'
משה בתקציב חודשי קבוע, והפך לשותף בתורתו לנצח נצחים!

רק מאוחר יותר, הבין ר' משה מה קרה: הרי את השותף שאימץ אותו
ומשלם לו מאז תקציב חודשי נדיב - פגש באקראי, הכי באקראי
שיש. אם חלילה היה מוותר על הקבלה שלו ונוסע באוטובוס בו
היה אמור לנסוע - כל העסקה הזו לא היתה מתרחשת! רק הודות
לעמידתו האיתנה על קיום הקבלה בכל מחיר - חתם על עסקה כה
חלומית!

ועד היום, כמעט שנתיים אחר כך, העסקה עודנה בתוקף. מדי
חודש בחודשו עובר סכום משמעותי מחשבון הבנק של היהודי
האמיד מחו"ל, היישר לחשבון הבנק של ר' משה. בינתיים, אותו
יהודי כבר סידר לר' משה מגוון הטבות נוספות, כמו להכניס אותו
לכולל נחשק שהוא מתורמיו, ועוד ועוד...

וכל זה - בזכות עמידה איתנה ועיקשת על הקבלה שלו. התברר, כי
העמידה הקפדנית על הקבלה להתפלל מנחה כהלכה ולפי הסדר,
אולי עלתה לו שקלים בודדים, אך הביאה לו רווחה כלכלית עצומה.
בורא עולם מסובב כל הסיבות סידר את העניינים בצורה כזו,
שהעמידה שלו על הקבלה השתלמה שבעתיים!

את הסיפור שמענו מר' משה, שהוסיף את המסר האישי שלמד
מסיפורו: בעוד אנשים נוטים להמעיט בערכן של קבלות טובות
קטנות ושגרתיות, כאלה שלא דורשות אלא כמה דקות, מתברר
שבשמים יש לקבלות הללו כח עצום, על טבעי ממש. הסוף הטוב
של הסיפור מוכיח, כי בורא עולם ביקש לאותה על חשיבות העמידה
על הקבלה והשמירה עליה מכל משמר, ולכן העניק רווח כספי כה
גדול בזכות ההקפדה על הקבלה.

40 ימים, שני סיפורים...

בגיליון פרשת 'חיי שרה' - פרסמנו בשם הגאון רבי משה שטרנבוך
שליט"א את סגולת 40 ימי תפילה, בסדר הקבוע הבא: במשך 40
יום, יש לבוא לבית הכנסת לצורך סגולה זו, לומר בקשה, לתת

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון
של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com
מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

"אני מציע לקנות עם הילדים מאכלים לשבת, לשתף אותם בשיקולי הבחירה, לומר להם ש"אמנם הממתק הזה יקר בכמה שקלים, אבל הוצאות שבת חוזרות", כך דברי התורה מומחשים ומאומתים להם יותר כי זה תוך כדי פעולה. גם בשעת הקניה אומרים 'לכבוד שבת קודש', כדעת ה'יש אומרים' שבאמירה זו מקיימים מצות עשה מדאורייתא

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א על השראת השכינה בבית של תורה, בשמחה ובאהבה

ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות י"ט, ו')

בפרשת השבוע הזה, פרשת יתרו, אנו קוראים על היותינו עם קדוש, כאשר בסוף הפרשה מסביר לנו הקב"ה כיצד עלינו להקים משכן ולהקריב לו קרבנות בביתו, במשכן. כולנו מכירים את הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". כולנו גם שמענו על דרשת חז"ל המפורסמת של "בתוכו" לא נאמר, אלא "בתוכם" - בתוך כל אחד ואחד....

שמענו את "דרשת חז"ל" הזאת בכל פעם שפרשת תרומה משמשת ובאה ובכל פעם שבונים בית חדש והדרשן בטוח שאת המדרש הזה עדיין איש אינו מכיר, והוא אומר אותו בפאתוס, בפעם האלף...

אבל זהו, שזאת לא דרשת חז"ל.

מקור הרעיון הנפלא הזה נמצא באלשיך במספר מקומות. רבנו האלשיך (שמות פרק לא) כותב כך: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כי בתוכו לא נאמר אלא בתוכם שהוא כי היכל ה' הוא האדם וממנו יתפשט אל המשכן". השכינה בונה משכן בלבבו של כל יהודי ואנו צריכים לפתוח את הלב ולהכניס את השכינה הקדושה, כביכול, אלינו פנימה. הבית הפרטי שלנו אמור להיות בית של תורה, בית שהקב"ה שמח להיות בתוכו, לנטוע בו את משכנו.

אורה חיובית ושמחה בבית

הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל נודע כאחד מגדולי מחנכי ארה"ב. הוא שימש כמנהל הרוחני של ישיבת רבנו חיים ברלין, אך גם לימד שנים רבות ב"בית יעקב", כתב ספרים רבים והרצאותיו נשמעות עד היום בשקיקה בכל רחבי העולם היהודי. וכך כותב הרב מילר זצ"ל: "אם זקוקה האם לפרוק מתחים תעשה זאת לא לעיני ילדיה. אלא לאחר שיעזבו את הבית, תתקשר לאחותה או לחברתה, אך עליה להקפיד שילדיה לא יהיו עדי שמיעה למכאוביה. זו בחינת חכמת נשים. אם המבקשת לבנות את ביתה, תימנע מאורה של תלונות, ראיית שחורות ופסימיזם. גישה של פסימיות וראיית שחורות, היוצרת תחושות של אומללות, אף היא נלמדת בבית. האומללות מדבקת, ראיית שחורות אף היא תכונה נרכשת שעלולה

להשפיע על כל חייו של הילד ולהרוס אותם. ילד השומע כי הגשם הוא תופעה לא רצויה, מפריעה ומאמללת, הרי כל חייו יחוש עגמת נפש כאשר יראה גשם.

אם ישמע אמה אומרת בחדוה: איזה יופי, יורדים גשמי ברכה. כמה טוב הגשם לעולם, הוא יתרגל לגישה חיובית לגשם ובכלל. או למשל, התייחסות אנשים למזג אויר של רוחות בדרך כלל היא: כמה נורא, מתי יפסק הסייט הזה. באמת, הרוח מועילה: היא מקילה על הנשימה, מביאה גזים מועילים לטיהור האויר וריענונו. הרוח מביאה בדרך כלל אויר קריר ונעים. היא עוזרת לצמחים ולאלילנות. הגמרא אומרת (תענית ג): שאי אפשר לעולם בלי רוחות. כשהילד שומע שוב ושוב כי הרוח היא טובה, היא מועילה, חסד שגומל עמנו השי"ת, הרי בכל ימי חייו, בעת נשיבת רוח, ידע להודות ולהלל לבורא על חסדו. אולי הוא לא יזכור כי אביו ואמו אמרו לו זאת בילדותו, אבל הוא למד והפנים את הגישה".

"גם התבוננות במשפחה עשויה להיות התבוננות שונה: כמה משמח כאשר ישנם אחים ואחיות, נאמר לו. גם אם הילד לא חשב על דבר טבעי זה, אחים ואחיות, כדבר טוב, מעתה ילמד לחשוב

כך. אם לא כן יראה הילד באחיו - מתחרים. כן בדרך זו ניתן להאיר לו כל דבר שבסביבתו: קירות הבית, כמה טוב שיש קירות לבית, שאם לא הם היה חודר הקור והגשמים. כיור בבית: פעם לא היו ברזים בבית, וכדי לשאוב מים נאלצו ללכת אל הבאר. היום יש מים הזורמים ללא הגבלה. רק אם ישמע זאת מאיתנו, ידע להעריך את מה שיש לו.

יש לחזור בווריאציות שונות וללמד את הילד עד כמה החיים הם טובים ושמחים. שהילד יתרגל לראות כל דבר באור שמח, יחיה בשמחה, ויתרגל לראות כל דבר במשקפיים ורודות. הגמרא אומרת (סוכה נו): שותא דינוקא בשוקא, או דאבוא או דאמיה. מה שהילד מדבר בשוק, הוא שמע מאביו או מאמו. ההורים מלמדים את הילד מה לחשוב. המחשבות הן היסוד של האדם, הן משפיעות על חייו, על בריאותו הפיזית, על בריאותו הנפשית ועל אושרו. ואדם שמתרגל לחשוב מחשבות טובות וחיוביות, הופך את חייו למאושרים ומתוקים.

הגאון מוילנא זצ"ל הורה לרעייתו לגדל את בניהם בנחת רוח ובסבלנות. מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל מציע להורים ולמחנכים להשתלם בעצמם במידת הסבלנות ואורך הרוח, בהסבירו כי אם ירצו הם שדבריהם יתקבלו בהבנה, עליהם לדבר בנחת, מבלי לכוּס, להקפיד או לאיים. הוא מצטט את המשך דברי אגרתו של הגר"א מוילנא, הכותב ש"ואל יכביד המלמד את עולו עליהם כי אם בנחת, כי הלימוד אינו נקבע באדם כי אם ביישבו ובנחת", והוא ממליץ למחנכים לרסן את עצמם באופן שגם כשהתלמיד מדבר אליהם בעזות, בחוצפה או בכעס, אין לצעוק עליו ולהענישו, אלא לומר לו בנחת רוח ובאהבה: "אתה מאבד את מעלותך בהתנהגות זו", ולהמשיך ולומר לו את אותו הנוסח, או בנוסח דומה, בכל פעם שאירוע כזה חוזר על עצמו, ולא יותר. "דיבורים אלו יפעלו את פעולתם יותר מן הגערות ודומיהן"

לקנות עם הילדים ממתקים לשבת

חלק מהווי בית יהודי שורשי הוא קיום המצוות בבית. כדי להנחיל טעם ומתיקות במצוות המתקיימות בין כתלי הבית, לא מספיק לדבר על זה שהמצוות מתקנות, אלא בעיקר צריך לקיים אותם עם הילדים במתיקות. וכך הורה לנו רבינו מרן הגרא"מ שך זצ"ל, בשיחתו לפני הורים: ראוי להקדיש שיחות ופעילות במטרה לעורר הרגש לחביבות מצוה... כי העיקר הוא רגשות הלב תענוג וחיית שמשקיעים בקיום המצוות, ורחמנא ליבא בעי. ויותר ממה שהשיחות משפיעות, משיגים השפעה חזקה מיוחדת ע"י השיתוף שמשתפים בפועל את החניך לקיום המצוה בכל תכלית ההידורים, ובשמחה של מצוה, אם בענייני המצוות שבין אדם למקום כמו ארבע מינים סוכה ומצה וכד', ואם בענייני מצוות שבין אדם לחבירו, כמו לגמול חסד וכדומה" (מסורת החינוך עמ' מו).

כ"ק הרבי מסלונים זצ"ל (עפ"י נתיבות שלום נתיבי חינוך עמ' ח') כדי שהחינוך בדרונו יעמוד בסימן של "יִגְבְּה לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה'", עיקר פעולת ההורה והמחנך בזמננו צריכה להתרכז בנקודה זו, להחדיר

בילדים שלנו את מתיקות התורה, בצורה שתגרום להם להרגיש בפועל שכל תענוגי החיים הם כאין ואפס לעומת התענוג העילאי הזה. וגם בענייני עבודת ה', החינוך בדרך עילאית מעורר בנפש התלמידים את תחושת התענוג והאושר בעבודת השם, בקיום כל מצוה בהידוריה, ובהרגשת אור שבת קודש, עד שמרגיש כי אין בעולם אושר גדול מזה. ואם כי דרך ארוכה היא, ודורשת עבודה רבה, הנה גם דרך קצרה היא, כי אחרי שמדליקים בחינוך את האור, השלהבת עולה מאליה, כל היצרים האפלים - שהמחנך התורתי משקיע כוחות כבירים על מנת לעקור אותם - אין להם אחיזה אלא בזמן שנשמתו שרויה בחשכה, כמו שכתוב "תִּשְׁתַּחֲשֹׁף וְיִהְיֶה לְלֵלָה בּוֹ תִּמְשַׁלְּךָ כָּל חַיְתוֹ יָעַר", אבל מיד כש"תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ" בנשמתו, מיד "יֵאֱסָפוּן" - יעלמו כל כוחות הרע

המחנך רבי יחיאל פליסקין שליט"א מציע לקנות עם הילדים מאכלים לשבת, לשתף אותם בשיקולי הבחירה, לומר להם ש"אמנם הממתק הזה יקר בכמה שקלים, אבל הוצאות שבת חוזרות", ואז הדברי תורה מומחשים ומאומתים לו יותר כי זה תוך כדי פעולה, בשעת הקניה אומרים 'לכבוד שבת קודש', ויש אומרים שבאמירה זו מקיימים מצות עשה מדאורייתא של 'זכור את יום השבת לקדשו', מספרים לו על שמאי הזקן שהיה קונה כל השבוע מאכלים טובים לכבוד שבת וכשהיה מוצא נאה הימנה היה אוכלו. (רק שהילדים לא יבקשו ליישם את זה, ויאכלו את כל הממתקים לפני שבת...).

"גם בבית ביום שישי", אומר הרב פליסקין, "אני יודע שזה יום קשה כולם מתעצבנים מדי פעם גם אני, אבל מה שיכולים להוסיף חצי שעה של שמחה, רבע שעה של שמחה, איזה שיר וניגון תוך כדי להגיד לכבוד שבת קודש, להגיד לילדים את דברי השל"ה הקדוש שכשאומרים לכבוד שבת קודש זה עושה את האוכל לא רק יותר קדוש אלא גם יותר טעים. אבא יכול לשתף את הילדים באפיית מצות, לצאת עמהם לקניית ארבעת המינים ולשתף אותם בשיקולי הבחירה, וכן בשאר המצוות. והכל במאור פנים ומתוך חביבות של מצוה, כך שהילדים ירגישו בכל ישותם כי הכנת המצוות וקיומן הם דברים משמחים וממלאים באושר. בחנוכה האחרון אמר לי אברך ששינתי לו את כל החנוכה. הוא הלך יחד עם הילדים לקנות פתילות ושמן, שיתף אותם בשיקולים, בדרך הביתה הם התווכחו מי יחזיק... וגם בבית, שם את החנוכיות שלהם בראש שמחתנו, אמר עמהם לפני כן לשם יחוד, אחרי כן שרו ורקדו יחד. כל החנוכה שלהם השתנה, ולא בגלל דמי החנוכה..."

סיפר אחד מבני משפחתו של הגאון הצדיק רבי משה הכהן קופשיץ זצ"ל, ר"מ בשיבת קול יעקב ורב ביהכ"ס חניכי הישיבות רוממה בירושלים, שהיה סח להם מדי שנה כמה חודשים טרם בא חג הפסח, איך שמצפה ומשתוקק הוא כבר להחזיק את המצות, ועל אחת כמה וכמה משתוקק לקיים כבר את מצוות אכילת הכזיתים. וכשהגיעו המצות לביתו בערב פסח, תפס אותם בידו וחיבקם ונישקם, והחל רוקד וצוהל בכל עוז, "הי המצה... הי המצה..." רק נגענו בנושא כה ארוך ומורכב. תן לחכם ויחכם עוד...

בדיחה היא, כה עצובה. אנשים כה רבים 'מחפשים את עצמם', ומעטים המוצאים. הן השאלה הראשונה שנשאל האדם לאחר החטא היתה "איכה": היכן אתה? היכן מקמת והצבת עצמך? מה נעשה ממך, לאן נגוזת?

"והייתם לי סגולה מכל העמים" (שמות י"ט, ה')

סח לי מרן הרב שך זצ"ל: בברכות השחר מודים אנו לבוראנו, "שלא עשני גוי". מדוע אפוא, בהודאת "עלינו לשבח" איננו מסתפקים בכך, אלא מודים לו "שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה, שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם?" אלא שיש כאן הודאה נוספת. הגויים, הם "גויי הארצות". הארץ, המולדת מאחדת אותם. הם "משפחות האדמה", מוסרים נפשם על האדמה, על המכורה - לנו יש תורה, "אין אומתנו אומה אלא בתורתה" כתב רב סעדיה גאון! היא המאחדת אותנו! "יתפוצצו הררי עד, שחו גבעות עולם, אומר הנביא, הם רבים על חלקי ארץ, ואנו: "הליכות עולם לנו" (חבקוק ג, ו), אל תקרי "הליכות" אלא הלכות (סוף הש"ס)! אין לנו שיעור אלא התורה הזאת! (קטעים מלוקטים מתוך 'הגדת' הגדה של פסח)

הסבא שלהם, עבד בשביל סטאלין... לא חבל?!

מעשה בילד

בנובהרדוק סיפרו: מעשה בילד, שאחר תמיד ללימודים. נענש, יום אחרי יום. פעם שוחח עמו המלמד לפשר האיחורים. התנצל: מפוזר ושכחן הוא, מוריד בגדיו בתפוזרת, ובקומו משנתו טורח הוא לחפש אחריהם וללקטם מפה ומפה, ומאחר. אמר לו המלמד: "אתן לך עצה. כשאתה פושט בגדיך, תכתוב על פתק היכן כל בגד, ובבוקר תלך לפי הרשימה!" איזה רעיון נפלא. למחרת היום, לא הגיע כלל. הלך המלמד, ומצאו בביתו, נבוך. "מה קרה?", תמה. סיפר הילד, ששמע לעצה. כתב: הציצית על השידה, החולצה על הכסא, המכנסיים על הספה, נעל אחת פה והשניה שם, וסיים: ואני במיטה. שמח וטוב לב, קרא "המפיל" ונרדם. בבוקר נטל ידיו וליקט הבגדים אחד לאחד. הגיע לסוף הרשימה, "ואני במיטה", ולא מצא. מאז מחפש הוא את הפריט האחרון החסר...

המשך מעמוד 22 | הרב ישראל היימן

של מקרי העולם ולימוד המוסר בדרך הזו מכל מקרה שמתרחש זו הבבואה של מי שהתורה המצוות והמוסר בעיניו הם לא אוסף של הוראות מעשיות אותם צריך לקיים כי אין ברירה. זו הבנה של מישהו שהספיג בגופו ממש את רצון האלוקים והוא הפך להיות נושא התורה בגופו ממש. הוא וכמותו הבינו שהתורה היא ביטוי לרצון נותנה עלי אדמות ושכל החיים כאן הם במטרה לקיים את הרצון הזה על כל צעד ושעל ועם כל מקרה או מצב. זהו הסוד של לא תחמוד. לא סתם נכתבה הדיברה הזו כמסיימת את עשרת הדברות - יסוד התורה. נאמר לנו בה שאם חשבנו שהתורה היא אוסף של שש מאות ושלוש עשרה מצוות מעשיות אותן אנחנו חייבים לקיים מכח מה שאנו חיים כאן ברצון הבורא הרי טעות היא בידנו. האיסור של "לא תחמוד" בא לתת לנו הסתכלות חדשה על כל הנושא. המטרה היא להפוך אותנו לנושאי רצונו יתברך בעולם. להפוך את הרצון הפרטי שלנו להתבטל לרצון העליון. שהתשוקה הגדולה ביותר שלנו תהיה 'לעשות רצונך אלוקי' ורק כך נוכל לרצות את מה שהוא רוצה שנרצה ולהרגיש את מה שהוא רוצה שנרגיש. "לא תחמוד" היא דיברה שנוגעת בנפש, ברצון וברגשות. זו דיברה שדורשת מאיתנו להיות 'ספוגים' ברצון הבורא עד שנעשה את רצונו כרצונו. זהו יסוד מוסד מנתינת התורה ולכן זו הדיברה שחותמת ומסכמת את עשרת היסודות של התורה והעולם. "לעשות רצונך אלוקי חפצתי ותורתך בתוך מעי"

קצר נפגשו עיניו של ר' דוד בעיניו של הכלב הענק והוא צנח מעולף על האדמה. זוג נוסף של בחורים שעבר שם לאחר דקות ספורות, חשו להעירו מעלפוננו ולחבוש את הפצע. הם לא התאפקו ולאחר ששבה אליו רוחו הם שאלו ברטט: "ר' דוד, אתה? להתעלף מכלב? איפה האמיצות? הביטחון בה' יתברך? הפקרת הגוף?" "צודקים אתם", ענה להם ר' דוד. "אכן לא עלה על דעתי להתעלף מפחד מכל יציר נוצר, מבלעדי הווייתו יתברך שמו. הסיבה שהתעלפתי היא אחרת לגמרי. "הבטתי בעיניו של הכלב המורעב, ראיתי בעיניו את הלהט לטרף וחשבתי לעצמי: הלא מי שלח אותו אלי? מי אמר לו שרצונו הוא שינעץ את ניביו בדוד בן חיה בודנר? הלא בורא השמים והארץ נתן לו הוראה חד משמעית, ללכת ולמצוא מכל באי העולם דווקא אותי, לפנות אל זרועי לנעוץ דווקא שם את שיניו החדות. ראיתי את המבט החייתי, פגשתי מקרוב את להט הטרף. חישבתי לעצמי: דוד... מתי פעם קיימת גם אתה את רצונו של שולחך בכזה להט ותשוקה? מתי קרה לך שהנחת תפילין בכזו להיטות, מתי יצא לך להתפלל או ללמוד עם כאלו עיניים בורקות ומלאות דם? "התעלפתי מבושה... וכי אני פחות בעל דרגה מכלב?... זהו בעיני סיפור מרעיש. זו המחשה חיה, למי שהצליח למסוך בגופו ובנשמתו את רצון הבורא, ולהפוך אותו לרצון הפנימי העמוק ביותר. ההבנה הזו

את גבולי הקדושה".

"ר' שלום בדרכו המעשית לא בזבז זמן ומשאבים על שאלות וחקירות, והוא השיב בפשטות על אתר: 'אדרבה ואדרבה, הבהנשלב ידיים'. החלטנו להיפגש בחצי הדרך שבין דנמרק ללונדון, ולאחר נסיעה לילית ממושכת ברכבת נפגשתי עמו בעיר אמסטרדם. סיכמנו בינינו את פרטי ההתקשרות ביננו, ופירטנו בצורה בהירה את סדרי הפעילות והעבודה. הוא היה גמיש ולא התעקש על שום דבר, רק על ענין אחד הוא עמד בתוקף: הכל צריך להתקיים תחת חסותו ובהדרכתו של הגאון הגדול רבי חיים גריינמן זצוק"ל".

"בהתאם לסיכום שלנו, עקרתי זמן קצר לאחר מכן ארצה עם כל המשפחה. זה היה באלול תשל"ז, ומאז במשך כ-50 שנה זכיתי לעמוד לצידו של היהודי הענק הזה, ולקחת חלק בהקמה של אימפריית התורה והחסד של זכרון יעקב".

ה'מצ'ינג' הראשון

"מר' שלום למדתי הרבה דברים", מנסה הרב קאהן לשחזר יובל שנים לשל לימוד ועשייה, "אבל אחד מהדברים שהרשימו אותי יותר מכל היתה החריצות. הוא היה בלתי-נלאה עבור כל דבר שבקדושה. אספר לכם מעשה אופייני שהייתי עד לו מכלי ראשון: כאשר הוחלט להקים בנין עבור סמינר, התברר זקוקים לסכום עתק של כמיליון דולר. וכסף מנלן? נו, כמובן שהרב ישוב להתרוצץ ברחבי העולם... ובכן, הרב קם ונסע עד לטורונטו הרחוקה, על מנת לרתום את הנדיב הנודע רבי משה רייכמן זצ"ל לצורך הקמת הבנין. הר' משה רייכמן התחייב להעניק מחצית מעלות הבנין, אך התנה תנאי - שר' שלום ימצא מי שישלים את החצי השני".

"ר' שלום לא בזבז זמן, והזמין לאלתר כרטיס טיסה לשווייץ. הוא קיווה להשיג שם את המחצית השניה מגביר מקומי שהוקר מאוד את פועליו של הרב. משדה התעופה בציריך הוא נסע היישר אל משרדו של הגביר, ושטח את בקשתו. הגביר השויצרי נרתם בקלות יחסית לענין, והסכים להשלים את המחצית השניה של הסכום הדרוש, אבל הוא דרש לוודא שיש בידו של ר' שלום את המחצית הראשונה, ושהוא אינו מסתפק בהבטחות בעלמא. גם טלפון בהול למשרדו של רבי משה רייכמן בטורונטו לא סיפק את דרישתו. אני רוצה לראות בעיני את המחצית הראשונה של הסכום, אני רוצה לדעת שכספי ישמש להשלמת הבנין, ולא ילך להוצאות שוטפות

אחרות', התעקש הגביר".

"וכי מה אתם חושבים שר' שלום עשה?", מקשה ר' יצחק. "הוא רכש כרטיס טיסה חזרה לטורונטו, עלה על מטוס לטיסה שלישית, אסף את הצ'ק הבנקאי מידו של רבי משה רייכמן, וטס חזרה לשווייץ, בפעם הרביעית, כדי לקבל לידיו את יתרות הסכום!"...

שניים שיושבים ועוסקים בתורה

"אעניק בחינם טיפ בניהול שלמדתי מר' שלום", אומר ר' יצחק בחיוך, "כמי שעסק בכל כך הרבה תחומים, יכול היה ר' שלום לאבד בקלות את דרכו, להשאיר משימות לא גמורות ולאבד את המיקוד. השיטה של ר' שלום לנהל את המשימות הרבות שלו, היתה גאונית בפשטותה. מידי יום הוא העלה על הכתב את המשימות שעליו להשלים באותו יום. אבל לא די בזה. לכל משימה הוא הצמיד מספר, ודירג את המשימות על פי מידת חשיבותן. כך הוא השליט סדר מופתי בכל הליכותיו".

"ומה שמפליא עוד יותר הוא, שכל הפעילות הזו באה לצד לימוד תורה מעמיק וממושך, כתיבת ספרים וחיבור חבורים אשר הם לבדם דורשים שנים ארוכות. פלא הוא בעיניי איך הוא הספיק בנוסף לכל הנסיעות וההתרוצצויות, לחבר את הספרים שלו על עירובין, על ספר הבתים, וכמו כן את ה'קובץ שיטות קמאי' המפורסם, שמעטר את מדפיו של כל בית מדרש המכבד את עצמו".

"הוא זקף את השטייגען שלו לזכות הלימוד המשותף עם מרן הגאון רבי דב שליט"א", מספר ר' יצחק. "גם כאשר הוא היה בחו"ל הוא לא ויתר על הקביעות הזו, והוא דאג שיותקן לשם כך ציוד תקשורת מיוחד בביתו של רבי דב, על מנת שיתאפשר להם ללמוד ללא הפרעה של שיחות טלפון אחרות. והפרשי השעות בין ארץ ישראל לחו"ל מה יהא עליהם? גם לזה נמצא הפיתרון. כל יום בין השעות 5-7 לפי שעון ניו יורק, היו מרן הגרד"ל מכאן, והרב זצ"ל מעבר לים, עוצרים הכל ושוקעים בלימוד פורה ומעמיק".

"הכבוד שרחש הרב זצ"ל לתלמידי חכמים בכלל, ולרבי דב שליט"א בפרט, היו שיעור מוסר של ממש", אומר ר' יצחק. "בעת שהיה יוצא מחדרו של רבי דב, הוא היה מקפיד שלא להסתובב לאחוריו. הוא היה יוצא בעוד פניו מופנות קדימה, וכך היה פוסע אחורה ופניו אל הקודש!"

(? שרייבר מתוך מוסף שבת קודש שמות)

בצל האילן הגדול, היה מורה לי לעסוק בענייניה של מסכת שבת עוד ועוד, להעמיק בה ולהקיף אותה בכל פעם במבט מחודש. לשם מה הנני מגולל עובדה זו? וכי יש בה הדרכה לרבים? ודאי שלא! זו הדרכה אישית ספציפית, הבנויה על הכרתו בתכונות הנפש של השול.

אך רבים יכולים ללמוד מכאן "בהירות" מהי, ועד היכן צריך להעמיק בכל סוגיה, עד שהיה מורה לכל מי שיש ביכולתו, שיעסוק בענייניה של מסכת את שנים רבות, שיחדש בה ושיברר אותה עד תומה. יש כאן הדרכה לכולם: להימנע ככל האפשר משטחיות ומלימוד של העברה בעלמא.

(מתוך הספר 'גדולה שימושה')

מני אז, נקרא השיעור הזה שהתחדש בנסיבות כה מיוחדות בשם 'שיעור השלג', על שם אותו מאורע פלאי שנכרך בהכנתו - עדות לאהבת התורה הפלאית וכח ריכוזו העצום של רבי חיים בשקידת עיונו וטירדתו בתלמודו.

באותה שיחה שמעתי מפי רבינו עובדה נוספת כיוצא בה, אודות דבקותו בתורה בכל עוזו של הגאון רבי זלמל'ה מוולאז'ין: פעם הוא ישב בביהמ"ד ליד התנור והיה שקוע בלימודו באופן נשגב, עד שלא חש כיצד נאחזו בגדיו באש התנור והחלו להישרף, ואילולא הבחין בדבר אחד מיושבי בית המדרש שקם תיכף ממקומו ונחלץ להצילו, הרי שהסיפור יכול היה להסתיים באסון נורא.

אהבת התורה היוקדת

בדרכו לברית מילה אצל תלמיד וותיק, סח לי רבינו בהתפעלות עובדה נוראה אודות מרן מהרי"ל דיסקין זצ"ל:

היה זה כאשר הג"ר שלום מנשה מברסק נסע פעם בעגלה יחד עמו, בדרכם לענין של מצוה, כאשר בחוץ השתוללה סופת שלגים והקור חדר לעצמות.

והנה תוך כדי הנסיעה מבחין רבי יהושע ליב שר' שלום מנשה רועד כולו. כששאל אותו מדוע הוא רועד כ"כ, לא הבין ר' שלום מנשה את השאלה, שהרי מזג האוויר החורפי מכה בעוז ומצליף בכל הגוף. אך רבי יהושע ליב זצ"ל הפטיר לתומו "איך האב גארנישט געפילט" [-לא חשתי דבר], כלומר שבשל שקיעותו המוחלטת בתורה, לא חש כלל בקור העז.

(מתוך הספר 'אחרון לדור דעה' בעריכת הרב שמעון יוסף מלר)

כשלמרות הקור העז והשלג הרב שמצטבר והולך על גופו, השכיחה ממנו אהבתו היוקדת לתורה כליל את הקורה עמו...

הרי לנו מושג מה מנפלאות אהבת התורה של הגרע"א, והדרגות הנשגבות שלו בעיון ובהתמדת התורה עד כי כמעט איננו יכולים להכיל זאת בשכלנו, וזאת למרות שהמרחק בין דורו של הגרע"א לזמנו של הלל הזקן הוא רב יותר מהמרחק שבין זמנו לתקופתו של הגרע"א...

שיעור השלג

עוד סיפר לי רבינו בהתלהבות וברגש רב בשם הג"ר ישראל איסר שפירא, גיסו של מרן הגר"ח זצ"ל:

בישיבת וולאז'ין התפרסם אחד משיעוריו של מרן הגר"ח בכינוי 'שיעור השלג'. היה זה כאשר נסע הגר"ח ביום שלג בעגלה, כשעליו לשאת את שיעורו באותו היום לתלמידי הישיבה.

והנה באחד מעיקולי הדרך נטתה העגלה על צידה, ובשל שקיעותו בתלמודו, נפל רבי חיים מהעגלה ארצה מבלי לחוש דבר, ואף בעל העגלה לא הבחין בנפילתו. רק לאחר שהגיעה העגלה למחוז חפצה בוולאז'ין, סובב העגלון את ראשו לאחור והנה הוא מגלה... עגלה ריקה מאדם. נסער סב ללא כל שהיות באותה דרך שבה נסע, כשהוא תר בעיניו אחר ראש הישיבה שנעלם בפתאומיות.

לאחר שנסע כברת דרך, מבחין בעל העגלה בגוש משונה של שלג בצדי הדרך, וכשירד לבדוק מצא שם את אשר חיפש - את הגר"ח מכוסה כולו בשלג עד לראשו, שבשל שקיעותו לא הבחין מה אירע עמו והיכן הוא מצוי...

המשך מעמוד 23 | הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג

שבסופו אמרה שכולה חכמה. הוא סיפר שהזמינו אותו פעם לדבר דרשה באחד המושבים בחצר בית ספר של נערים שאינם שומרי תורה ומצוות, נסעתי עם מונית וכשהגענו לחצר הגדולה הנהג רצה להכנס לחצר, אבל ישבו בפתח שני נערים 'ארסים' שככה כאילו בכונה לא שמעו את הצפצופים, והנהג מצפצף ומצפצף עד שאחד מהנערים הסתובב אליו וצעק 'שמענו... שמענו... תירגע!'. הנהג חשב שהוא מתפוצץ והוציא את הראש מהחלון וצעק לנער: 'אם שמעת אז תזוז'

זה משפט חכם ביותר והפוך בה והפוך בה דכולה בה - אם שמעת - תזוז! תעשה משהוא אל תדחה את השמועה!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

סיפר כך: עשיתי עסקה גדולה וקיבלתי על עצמי שבאם העסק יצליח אתרום סכום נכבד ליישבתו של הח"ח וב"ה הצליח ה' דרכי והעסק הצליח החלטתי ללכת למחרת אל בית הדואר ולשכור את שרותי המשלוחים ולשלוח תרומה של חמש מאות רובל ליישיבה אבל תיכף הרגשתי איך שבא אלי היצה"ר ואמר לי השתגעת כזה סכום גדול אין לך מה לעשות עם הכסף שלך וכי חמישים רובל אינו סכום מספיק גדול וכו' וכו' כהנה וכהנה טענות מטענות שונות עד שתיכף ומיד התנערתי מכל המחשבות והחלטתי שעלי לשלשל את הסכום הגדול במכתב רגיל ולא לחכות עד למחרת שהדואר יפתח כי עד למחרת מי יודע אם אעמוד כנגד טיעוניו ושכנועיו של היצה"ר.

אני רוצה לסיים עם סיפור שסיפר הרב ראובן קרלשנטיין זצ"ל

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה**

- ◆ איזו כוונה הכרחית בתפילת שמונה עשרה?
- ◆ באיזו שפה מותר להתפלל?
- ◆ איזו כמות של משקה חריף אוסרת להתפלל?

הכוונה בתפילה והנהגת המתפלל

- לפני התפילה צריך האדם להסיח דעתו מכל כעס, צער, ומחשבות טורדות אחרות, ומכל תענוגות העולם; וכן צריך לחשוב מחשבות המכניעות את הלב ומכוונות אותו לאביו שבשמים.
- חובה להתפלל בכוונה, דהיינו לחשוב את פירושן הפשוט של המילים תוך כדי אמירתן. כמו כן, חובה להתפלל בנחת וב'דרך תחנונים', כעני בפתח, וכמבקש רחמים מזולתו.
- מי ש'פָּרַךְ את הברכה הראשונה שבתפילת שמונה עשרה - ברכת 'אבות' - ללא כוונת פירוש המילים, לא יצא ידי חובתו; ולמעשה אין להתפלל שנית.
- את תפילת שמונה עשרה צריך להתפלל בלחש. ואחר ותיקנו להתפלל בלחש - איסור חמור הוא להתפלל בקול רם ואף בקול נמוך, כיון שמראה בכך כאילו הקב"ה אינו שומע חלילה את תפילת הלחש.
- המתפלל תפילת שמונה עשרה נחשב כעומד לפני המלך עד שיפסע שלש פסיעות לאחוריו; ואם אמר "יהיו לרצון..." וטרם פסע לאחוריו - לענינים מסוימים אינו נחשב עוד כעומד לפני המלך.
- מי שטליתו זזה ממקומה באמצע תפילת שמונה עשרה, רשאי להחזירה למקומה; וכן אם התרופף הידוק התפילין לראשו, רשאי לשוב ולהדקן.
- אסור לירוק בשעת התפילה, ואם הצטבר רוק בפיו ומפריע לכוונתו - יבליענו בנייר 'טישיו' וכדומה; וימתין כדי הילוך ארבע אמות טרם שימשיך בתפילתו.

לשון התפילה

- מצוה מן המובחר להתפלל ולברך בלשון הקודש, והעושה

כן יוצא ידי חובה אף כשאינו מבין את הלשון, למעט ברכות 'אבות' ו'מודים' שבתפילת שמונה עשרה, אשר כל אדם צריך לדעת את פירושו.

• אין להתפלל בקביעות בשפה זרה, אך באקראי, אם אינו מבין את לשון הקודש וקָפַץ להתפלל בכוונה עם הבנת פירוש המילים - רשאי להתפלל בשפה זרה.

• אין להתפלל ביחידות בארמית, ולכן אין לומר את תפילות 'יקום פורקן' וכיוצא בהן ביחידות, אולם מותר להתפלל בציבור בארמית אף כשהציבור עצמו עוסקים בתפילה אחרת.

• ברכות ותפילות שאינן שגורות בפי המתפלל מחמת שחולף זמן ניכר מאמירתם בפעם הקודמת, צריך לאומרן מתוך סידור, או להרגיל עצמו בנוסחתם - אף במחשבה - לפני התפילה.

דין השיכור בתפילה ובברכות

• השותה רביעית יין טהור בבת אחת, או השותה יותר מרביעית - אף שלא בבת אחת, או שהיין מזוג במעט מים, וכן השותה משקה חריף במידה המשכרת כרביעית יין - אסור בתפילת שמונה עשרה.

• השותי והשיכור מיין, אסורים בקריאת שמע וברכותיה, ומותרים בשאר הברכות. ויש אומרים שהשיכור אסור לכתחילה בכל הברכות.

• השותה רביעית יין - אמדו חכמינו זכרונם לברכה שאם הולך מהלך של 'מיל', או ישן מעט - פגה השפעת היין.

• אסור לאדם לנשק את ילדיו בבית הכנסת, כדי לקבוע בלבו שאין אהבה כאהבת המקום. ונחלקו האחרונים אם אסור זה אמור רק ביחס לילדיו הקטנים, או בילדיו שבכל גיל, ובכל אדם.

תארו לעצמכם מצב שבו החתן והכלה נכנסים לחדר הייחוד, החתן מתיישב, ושולף מכיסו את העיתון היומי: "תסלחי לי בבקשה רעייתי", אומר החתן לכלה המסכנה, "אבל בגלל ההכנות חתונה לא הספקתי לקרוא את העיתון היום. אני חייב להתעדכן בחדשות, זה ייקח לי 20 דקות..."

המאמר המיוחד של הגר"ש פינקוס זצ"ל על קדושת השבת

מאת: הרב עמרם בינעט

לחדר הייחוד, החתן מתיישב, ושולף מכיסו את העיתון היומי: "תסלחי לי בבקשה רעייתי", אומר החתן לכלה המסכנה, "אבל בגלל ההכנות חתונה לא הספקתי לקרוא את העיתון היום. אני חייב להתעדכן בחדשות, לקרוא את מאמרי הדעה, ולהתעדכן במזג האוויר, זה ייקח לי 20 דקות, או חצי שעה לכל היותר, מיד לאחר מכן אתפנה לשוחח איתך..."

מה תעשה הכלה בכזה מקרה? סביר להניח שהיא תקום ותברח מהמקום כל עוד נפשה בה. עם כזה אדם גס רוח היא מתחתנת? אוי ואבוי! היא תזעיק את אביה ואחיה ותדרוש לקבל במקום גט כריתות, ובצדק.

ואיך אנחנו נראים כשאנחנו אומרים לשבת מלכתא, אומרים 'בואי כלה בואי כלה', ולאחר מכן יושבים לקרוא עיתון? את אותו מאמר שיתפתי אז עם החבר שלי, סיפרתי לו על המאמר שקראתי ועל כך שזה השפיע עלי מאוד.

אותו יהודי קיבל גם הוא חיזוק גדול מהמאמר הזה, ומאז קיבל על עצמו שלא לקרוא עיתונים בשבת: "ב"ה הקמתי בית לתפארת, השבת בבית שלנו נראית אחרת, הנושאים הם נושאים הרבה יותר עילאיים, הרבה יותר יהודיים, מדברים בדברי תורה וסיפורי צדיקים.

"לכל אורך השנים חשבתי לעצמי שאני חייב לך הכרת הטוב על כך, אבל לא היתה לי הזדמנות להביע אותה בפניך. עכשיו נודע לי איכשהו שאתה מחתן ילד היום בבית שמש, והחלטתי לבוא במיוחד מבני ברק, כדי לשמוח בשמחתך ולהכיר לך טובה על השבתות המיוחדות שיש לי בבית, בזכותך".

(המאמר המלא בעמודים הפנימיים)

לפני שבועות אחדים חיתנתי בשעה טובה את בני שיחי. לחתונה הגיע יהודי שאני מכיר, כבר הרבה שנים לא נפגשנו, אבל אנחנו בידידות. אני די התפלאתי... לא נפגשת איתי כבר כמה שנים, ואתה מגיע לחתונה של בני? הרי לא יעשה כן במקומינו...

ואז הוא פתר לי את השאלה בלי שהייתי צריך לשאול אותו: "באתי לכאן כי אני חייב לך טובה", הוא אמר לי.

מה התברר? בבית של ההורים שלו היו רגילים לקנות כמה סוגים של עיתונים ביום חמישי ושישי, וכל השבת הם היו יושבים כולם ומעלעלים בעיתונים מצד לצד. זאת תופעה מאוד נפוצה, גם בקרב משפחות של יהודים יראי שמים, וגם בבית הוריו נהגו כך.

באותה עת אני קראתי מאמר של הגר"ש פינקוס זצ"ל, שבו הוא מתייחס לנושא הזה, והגר"ש פינקוס כידוע היה מתנגד בכלל לכל המושג הזה של 'עיתון חרדי'. הוא אמר שזה תרתי דסתרי, איך יהודי חרדי יכול להחליט באופן מודע ומושכל שעכשיו הוא הולך לקרוא עיתון ולמלא את ראשו בדברי הבל במקום לעסוק בתורה.

לא זכיתי להגיע לדרגה הזאת של הרב פינקוס של לא לקרוא עיתונים בכלל, אפילו לא באקראי, אבל אני כן נתפסתי לדבר אחד שהוא אומר שם, כשהוא מדבר על קריאת עיתון בשבת קודש.

הרב פינקוס אומר דבר נורא. הוא מביא כמוזן מקורות לדבריו מהזוהר ומספרי הראשונים והאחרונים, שבשבת קודש זה זמן של ייחוד כביכול של עם ישראל עם הקב"ה. זה כמו החתן והכלה שאחרי החופה נכנסים לחדר ייחוד ונמצאים לבדם, מובדלים מכל שאר האנשים והעניינים בעולם הזה.

אומר הרב פינקוס, תארו לעצמכם מצב שבו החתן והכלה נכנסים

גליון 561
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

דודו למשפחה קייטום על האישור לפרסום בלבד

סיפורי חז"ל

כבד את אביך ואת אמך

ר' יהושע בן אלם הגידו לו בחלום, שמח בלבבך שאתה וננס הקצב, מושבו ומושבך בגן עדן וחלקו וחלקך שווין כאחד. כשניעור ר' יהושע חשב בלבו ואמר, אוי לי שמיים שנולדתי הייתי תמיד ביראת קוני ולא עמלתי אלא בתורה, לא הלכתי ד' אמות בלא ציצית ותפילין, והיו לי שמונים תלמידים, ועבשיו שקולין מעשי ותורתני עם הקצב? שלח לתלמידיו, תדעו שלא אכנס לבית המדרש עד שאראה מי הוא זה האיש ומה מעשיו, שהוא חברי בגן עדן. מיד הלך עם תלמידיו מעיר לעיר ושאל בשם האיש ובשם אביו, עד שבא אל עירו, כשנכנס שאל מיד היכן ננס הקצב? אמרו לו, למה אתה מבקש אותו, אתה צדיק וחסיד ותשאל על איש כמוהו? אמר להם מה מעשיו? אמרו לו, אדונו אל תשאל ממנו כלום עד שתראה אותו. מיד שלחו אליו ואמרו לו, ר' יהושע בן אלם שואל אותך, אמר להם ננס, מי אנכי ומי אבותי בישראל, שר' יהושע שואל אותי? אמרו לו עמוד ולך עמנו, חשב בלבו שכל מה שאמרו לו שקר הוא, ואמר לא אלך עמכם שאתם משחקים בי. מיד חזרו לר' יהושע ואמרו לו אתה אור ישראל, אור פנינו ועטרת ראשנו, איך תשלחנו בשבילי, הלא הוא לא רצה לילך עמנו, אמר להם, תדעו שלא אשב עד שאראה אותו, הלך ר' יהושע אל ננס הקצב, ונפל ננס על פני ר' יהושע ואמר, מה היום מיומיים שעטרת ישראל בא לפני עבדו? אמר לו דבר יש לי לדבר עמך, אמר לו דבר, אמר לו מה מעשיך ומה מלאכתך? אמר לו קצב אני ויש לי אב ואם זקנים ואינם יכולים לעמוד על רגליהם, ובכל יום ויום אני מלבישם ומאכילם ומרחיצם בידי. עמד ר' יהושע ונשקו על ראשו ואמר לו, בני אשריך ואשרי גורלך, מה טוב ומה נעים, ואשרי חלקי שזכית להיות חברך בגן עדן. סדר הדורות חלק ב עמ' קצ"ז

פרשת השבוע

ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא תעשה כל מלאכה (כ' - ט"ו)

מסופר על הרה"ק רבי ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א, שפעם בא אליו סוחר אחד והתאונן שהוא מנהל חנות ואינה מכניסה לו כדי פרנסתו. הבין הצדיק דבר מתוך דבר, שהלה נכשל ופותח את בית מסחרו בשבת, אמר לו, אם אתה מסכים לצרפני בלא מעות, כשותף בחלק של חמשה עשר אחוזים מהעסק, פרנסתך בטוחה. הסכים האיש ברצון רב ומיד כתבו שטר שותפות ביניהם כדין. אחר הדברים האלה, אמר לו הרבי, מאחר שכעת שייך לי החלק השביעי של עסקך, הריני בורר לעצמי לחלקי את יום השבת, הרווחים של יום זה יהיו שלי והרווחים של ששת ימי המעשה שלך. אני דורש אפוא שתסגור את החנות ביום שלי - יום השבת, ואז תצליח בשאר הימים. שמע האיש לדבריו הצדיק, ומני אז, ראה ברכה גדולה בעסקיו.

וזהרתה אתהם את החקים ואת התורות (י"ח - כ')

זהירות מגרימת נזק לזולת. פעם נכנס הרה"ק רבי ישראל סלנטר (יומא דהילולא כ"ה שבט) יחד עם עוד אדם לבית כנסת קט באחת הסימטאות שבויילנא, להתפלל תפילת מנחה. מלווהו של גאון המוסר נטל את ידיו מתוך הכיור שבבית הכנסת בשפע ובהידור, ואילו ר' ישראל הרטיב מעט את ידו, וכמעט לא השתמש במים. הלה פנה לר' ישראל בתמהון, האם אין כבודו נוהג ליטול ידיו לפני התפילה? כן, השיב ר' ישראל, גם אני רגיל להדר בזה, אבל כפי הנראה לי, יש בבית מדרש זה מספר מסוים של מתפללים, ולא שכיחים בו אורחים. השמש בוודאי מכין מים לפי צורך המתפללים הקבועים, אם אנחנו נבזבו הרבה מים, עלול חסרונם להיות ניכר לאחד הגבאים, והלה יתרעם על השמש ויעכב את משכורתו, ונמצא שאנחנו גורמים לקיפוח פרנסתו.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:59 ת"א: 6:00 ר"ת: 6:35

פרשת יתרו

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:46 ת"א: 5:00

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף

סיפור זה מחזיר אותם לשחר ימי החסידות, כאשר הבעל שם טוב הקדוש זיע"א טרם נתגלה בכל הדר תפארתו, והוא נדד ממקום למקום, מעיירה לכפר, כדי להביא קורטוב של אור – אורה של תורה ליהודים העניים שנאנחו תחת עולה הכבד של הגלות.

בעיירה קטנה אי שם במרחבי רוסיה חי ילד יהודי קטן שנתייתם מאביו ומאמו והוא רק כבן ארבע, את שמו של הילד אין אנו יודעים בבירור, ועל כן נקרא לו כאן יעקב. אחרי שהוריו של יעקב נפטרו לעולמם הוא נאסף לביתו של אחד הדוידים ששלח אותו לחדר ללמוד אצל המלמד. ליעקב הקטן היה רצון חזק ללמוד, אולם לרוע המזל הוא לא נמנה על התלמידים הטובים, ראשו הקטן פשוט לא תפס את צורת האותיות, ובעוד הילדים אחרים קראו בשטף והתחילו ללמוד חומש, נאבק יעקב עם מסתרי האלף בית, האותיות התבלבלו והתערבו אצלו, ואילו לימוד הנקודות השונות שמתחת לאותיות היה אצלו בבחינת קריעת ים סוף. אחרי נסיון שנמשך זמן רב נכח דודו לדעת כי אין יעקב הקטן מתקדם בלימודו כלל, בקושי הצליח ללמוד לקרוא עברי, וכן לברך את הברכות השונות, אולם יותר מזה פשוט לא היה מסוגל.

בגיל שלש עשרה מסר אותו דודו לידי פחח מומחה, כדי שילמד לפחות מקצוע המפרנס את בעליו, פחח זה לא היה למדן גדול, אך בכל זאת ידע הרבה יותר מיעקב, הוא רצה לעזור לו והשגיח שלא יערבב את הברכות השונות, ויברך תמיד את הברכה הרצויה, ביעקב המסכן בער הרצון לדעת, והוא חזר על הברכות אפילו תוך כדי עבודה כדי שיהיו שגורות על פיו, אולם כאן הוכירו הפחח כי אסור לברך ברכה לבטלה, וצריך לברך רק כשאוכלים או שותים משהו, מאז ואילך הפסיק יעקב לחזור על הברכות, והיה חוזר על האלף בית בחרוים ובמנגינה עממית, אותה למד בשחר ילדותו.

בניגוד לאי הצלחתו בלימודי הקודש, הצליח יעקב בלימוד המקצוע והוא נהיה לפחח טוב ואמן במקצועו. לא עבר זמן רב והוא נהיה עצמאי ופתח בעצמו בית מלאנה לפחחות. כשהגיע לפרקו הוא נשא אישה ועבר לגור לעיירה בה גרו הורי אשתו, הוא פתח שם בית מלאכה, עבד בחריצות והפך לאדם אמיד ביחס לשאר תושבי העיירה, שכניו אהבו אותו בהיותו חביב ונכון לעזרה. כך היה יעקב אדם מאושר, כשרק היותו בור ועם הארץ מעיב על שמחתו, הוא רצה בכל לבו להיות מסוגל ללמוד תורה.

בעיירתו של יעקב חיו מספר משפחות יהודיות וביניהן שוחט, מלמד תינוקות ויהודי תלמיד חכם, שהתפללו כולם בבית הכנסת הקטן. יום אחד שפך יעקב את מר לבו בפני התלמיד חכם, בספרו לו את עגמת נפשו על כי לא ניתן לו הכישרון ללמוד תורה כפי שהיה רוצה. ההוא שמע את יעקב בתשומת לב, אחר כך אמר לו, כי כל יהודי יכול להיות תלמיד חכם, אולם מי שלא ניתן לו מבוקשו בשטח זה, יכול למלא את מקום הלימוד על ידי תמיכה במוסדות תורה, גם אתה יעקב יכול לעשות כך, וזה ייחשב לך כאילו למדת בעצמך, אמר לו. יעקב בלית ברירה הסכים עמו ומעתה הרבה במתן צדקה למוסדות תורה.

בעיירה בה גר יעקב, היה מנהג לפיו היו מגרילים את עוברי האורח בין

בעלי הבתים. פעם נפל הגורל על יעקב, ויהודי שמראהו היה עלוב ביותר התארח אצלו, הוא היה חולה וחלוש, ולשאלת יעקב ענה, כי הוא סיגף את עצמו, צם הרבה ימים וסבל כל מיני עינויים כדי לעלות בדרך זו בסולם התורה והיראה, אחרי שהאורח הלך לדרכו החליט גם יעקב לנסות דרך זו, אסגף את עצמו, אצום כמה ימים, אולי אתקרב קצת ואוכל ללמוד קצת תורה, חשב יעקב בלבו. הוא התפלל שהשם יתברך ישלח לו כל מיני כאבים ומחלות, אולם בראותו כי תפילתו זו אינה מוצאת אוזן קשבת, החל לצום ולהתענות מספר ימים בשבוע, הוא הלך ליערות, שכב ליד קיני נמלים כדי שהנמלים יעלו עליו ויעקצוהו, הוא התפלל ובכה בדמעות שלישי, באומרו את פרקי התהילים המעטים אותם הוא ידע בעל פה, הוא ביקש את השם יתברך לתת לו ראש חדש שיהיה מסוגל ללמוד ולקלוט תורה.

יום אחד ביושבו ביער בוכה ומתפלל, הופיע לפני יעקב יהודי הדור פנים, בידו מקל, על כתפו תרמיל, היהודי נראה כמו מרבית הנוודים העוברים ממקום למקום, אולם בכל זאת היה שונה מהם, יעקב ידע או יותר נכון הרגיש את השינוי, אולם לא יכול היה להסביר לעצמו במה הוא מתבטא. היהודי עמד מלכת ושאל את יעקב על סיבת בכיו. יעקב סיפר לו סיפורו וכן על מאמציו להגיע לידי שינוי במצבו על ידי צומות וסיגופים. יש לי דרך טובה יותר כדי לעזור לך, אמר הזר ליעקב, אם אתה מוכן לתת לי כל מה שיש לך, אני מוכן לעזור לך שתוכל ללמוד תורה, אני יכול לעזור לך. אני מוכן לעשות כדברייך בחפץ לב השיב יעקב.

לאט לך ידידי אמר הזר בנועם, הלא יש לך אשה ואתה חייב לשמוע מה דעתה על כך, כמו כן עליך לשמוע מה בפי חותנך, אם כולכם מסכימים תבוא ותפגוש אותי כאן בעוד שבוע. בכלותו את דבריו נעלם הזר, בהשאירו את יעקב שקוע במחשבות, אולם הוא התאווש עד מהרה, הלך הביתה וסיפר לאשתו אודות היהודי הדור הפנים שפגש ביער. אמרה לו אשתו, מה תועלת מביא לך כל רכושך, אני הלא יודעת כמה אתה סובל ואינך נהנה משום דבר בעולם, אני יודעת שכל רצונך להיות תלמיד חכם וללמוד תורה יחד עם כל היהודים. לדעתי כדאי איפוא שתוותר על כל רכושך, בתנאי שהיהודי ההוא יקיים את הבטחתו ויעשה אותך לתלמיד חכם כפי שהוא אומר, זה יגרום לך אושר אמיתי, ואני שמחה להתחלק אתך באושר זה, מוטב בעל עני אך מאושר מבעל עשיר שאינו מוצא שלווה נפש. אולם הוסיפה האישה תנאי אחד, אמור לאיש ההוא כי לפני שאנו נותנים לו הכל, ברצוננו שיתארח אצלנו פעם אחת, מי יודע מתי יעלה שוב בידנו את מצוות הכנסת אורחים.

יעקב היה מאושר מאד, הנה אשתו מסכימה לדעתו, והוא הלך אל חותנו כדי לספר לו את הבשורה הטובה, אולם חותנו בשומעו את הסיפור היה נראה מודאג במקצת, נכון מאד אמר שהתורה שווה יותר מכל כסף וזהב, אולם אחרי הכל, הרי יש לך אישה וילדים ויש לך חובות מסויימים כלפיהם, אינני משוכנע שאתה עושה טוב אם אתה מקבל על עצמך מרצונך הטוב חיים של עוני ודחוקות, ישנם יהודים רבים שאינם יודעים ללמוד תורה, אולם הם תומכים בתלמידי חכמים עניים, ובצורה כזו יש להם חלק ונחלה בתורה, חשוב לרגע כמה מצוות ומעשים טובים אתה מסוגל לעשות עם כספך. יעקב חזר הביתה אכול ספקות ומרירות הוא סיפר לאשתו את דברי חותנו אולם אשתו לא התרשמה מכך במיוחד, היא אמרה לו כי היא בעד ועתה עליו יהיה להחליט סופית.

מישל ונמשל

קביעת עתים לתורה

פעם אחת שאלו את הגה"ק ה"חפץ חיים" על שום מה ולמה מתריע כל כך על ענין של ביטול תורה ומרעישים על זה עולמות. הלא אמרו חז"ל כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ומכיוון שכן מה הרעש שמצויים בני אדם שאינם קובעים עתים לתורה.

אמר להם החפץ חיים: אספר לכם מעשה, בקיוב היה לפני גביר אדיר ושמו ישראל ברודסקי, יהודי זה היה בעל בתי חרושת הרבה ובהם עבדו אלפי פועלים פשוטים, ואומנים ולבלרים וביניהם גם רבים שהיו קרוביו. קרובים, שארי בשר, וקרובים רחוקים, מהם מועטים שהיו מקבלים שכרם סתם בלא שיעשו שום עבודה מעין קיצבה חדשית. פעם אחת בא לבקר באחד מבתי החרושת כדי לראות את העבודה הנעשית שם ולתהות על קנקנם של הפועלים והפקידים. הובילוהו הממונים על פני האולמות והעבירו לפניו את כל העובדים,

והוא היה שואל כל אחד מהם מה עבודתו רמה שכרו? בין כל העובדים נמצא אחד שבשעה ששאלו ברודסקי למקום עבודתו, לטיבה ולשכרו, השיב לו תשובה קצרה, אני? שכר קצוב אני מקבל מדי חודש בחדשו, ובזאת רצה לומר שאינו אלא אחד הקרובים הנוטל מן הקופה שכר בטלה, אוכל ואינו עושה. נקל לתאר מה נלעג היה מראהו של אדם זה באותו מעמד בשעה שהודה בפה מלא כי הוא מתפרנס מן הקיצבה.

הנמשל: ודאי אמת מה שאמרו חכמים "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", ברם הבדל גדול יש בין מי שעובד ומשתכר ומקבל שכר בעבודתו, ובין מי שאוכל לתם חסד ומתפרנס מן הקיצבה בזכות היותו קרוב לברודסקי.

בימים שבאו צם יעקב והתענה והתפלל בכוונה גדולה, אולם היום השמיני הגיע והוא עדיין לא החליט, שוב ושוב הוא חוזר באוני אשתו על דברי חותנו ואמר בנימה של יאוש עמוק, כי אין הוא יודע מה לעשות. אשתו הביטה לתוך עיניו ואמרה לו שאם אתה מפפק עדיין מה עליך לעשות, סימן הוא כי דמעותיך וחשקך העז ללמוד תורה אינם כנים ביותר, אם באמת היית רוצה ללמוד היית כבר יודע מה לעשות. דברים אלה השפיעו עליו, הוא רץ ליער, פגש את היהודי והודיע לו כי הוא החליט לקבל את התנאים.

באומרו זאת נמלטה מפיו אנחה כבדה, והיהודי שאלו אם הוא רוצה אולי ברגע האחרון לשנות את דעתו, לא, לא, אמר יעקב, לאחר מכן הוא סיפר ליהודי את דברי חותנו ואת השפעתם עליו, יש הרבה אמת בדברי חותנך אמר לו היהודי, סוף סוף למוד זה לא הכל, כבר אמרו חכמינו שמעשה עדיף על התלמוד. אולם אני כבר החלטתי חזר יעקב ועמד על דעתו, אני מוכן לנוע ולנווד עמך במשך שלוש שנים כפי שהצעת.

לאחר מכן סיפר יעקב ליהודי את התנאי שהתנתה אשתו, והלו הסכים. הם הלכו שניהם לביתו של יעקב. כאשר הגיעו מצאו השניים סעודה חגיגית עם כל פרטיה ודקדוקיות, השולחן היה מכוסה במפה צחורה, נרות דלקו בפמוטים גדולים, והשולחן היה מלא מעדנים ומטעמים כיד המלך. מה פירוש החגיגות הווי? שאל האורח, אני בעצמי איני יודע השיב יעקב. הבה ונשאל את אשתי, שני טעמים וטעמים חשובים לדבר ענתה האשה בארשת רצינית. ראשית זוהי מצות הכנסת אורחים, ומה גם שלא כל יום מזדמן לנו אורח כה חשוב. שנית אנו מודים להשם יתברך על חסדיו, הלא כל כך הרבה דרכים לפניו יתברך בהן הוא יכול לקחת את כספו של איש, ואם הוא לוקח מאתנו בדרך נאותה כזו ונותן בתמורה נכס יקר כמו לימוד התורה, אינו דין שנחוג זאת בצורה מתאימה.

אחרי הארוחה אספו יעקב ואשתו את כל הכסף והזהב שהיה מצוי איתם בבית, כל דברי הערך נארוו בחבילה גדולה, ויעקב התיישב כדי לנסח כתב מסירה בו הוא מוסר את כל רכושו, ביתו, שדותיו וכרמיו, נכסי דנידי ונכסי דלא ניידי, הכל, בכל, מכל, כל. שני שכנים נקראו לשמש עדים ולחתום על המסמך. למחרת בבוקר התכונן יעקב לצאת לדרך נודויו בלויית הזר, לפני צאתם אמר היהודי לאשת יעקב עתה שהבית שייך לי, אני מרשה לך להתגורר בו עם ילדיך בלי לשלם שכר דירה, כמו כן אני מרשה להשתמש בגינה לזרוע בה כל מיני ירקות, כדי שלא תסבלו כל מחסור.

כעבור שלוש שנים חזר יעקב לביתו ולמשפחתו, שלוש שנות נודוידיו היו מאחוריו, והוא עתה תלמיד חכם הבקי במכמני תורה. הוא היה מאושר בתכלית אם כי לא הראה זאת כלפי חוץ. מהיהודי אשר בחברתו נדד כל הזמן, למד יעקב דרכים ומנהגים, ומידתו העיקרית נהייתה מידת הענווה. כפי שוודאי ניחשתם, היהודי היה לא אחר מאשר הבעש"ט הקדוש זיע"א. יעקב וכל משפחתו עברו למקום אחר, שם הם חיו שנים רבות באושר ועושר. יעקב הקדיש כל חייו ללימודי הקודש, עשה הרבה מעשי צדקה וחסד ולא שכח אף לרגע כי הוא חייב את אושרו הרב לאשתו שהסכימה לנודויו בחברת הבעש"ט.

צ'ין אדם לחברו

זריזות בעשיית חסד

פעם ביקש אדם מהרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א רבה של ירושלים, כשיפגוש את הראב"ד רבי מרדכי ליב רובין יואיל לדבר עמו שיבוא לעזרתו בענין מסוים. אותו יהודי מבקש והראב"ד גרו בשכונת ימין משה. באותו לילה ירד שלג כבד. למחרת בבוקר עמד אותו יהודי ליד חלון ביתו והסתכל על השלג המכסה את כל הסביבה, לפתע קפא במקומו למראה רבי יוסף חיים זוננפלד שכבר היה זקן, המשרך רגליו ומבוסס בשלג. מרוב צער על שגרים לרב להטריח עצמו במזג אויר כזה, רץ לקראתו בבכי וביקש את סליחתו, בהסבירו שלא התכוון להטריחו לבוא במיוחד ואפילו במזג אויר נאה, כל שכן בשלג סוער. תמה ר' יוסף חיים, היתכן שליהודי זקן אסור לטרוח במעשי חסד? והרי קיימא לן "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה" כלל זה נאמר גם ביום שלג.

טוב לבו של רבי אלחנן

בשכנותו של הרה"ק רבי אלחנן וסרמן זיע"א בברנוביץ. התגורר ילד קטן כבן ארבע שאהב לאסוף קופסאות גפרורים ריקות ולשחק בהן. כששמע על כך רבי אלחנן, לקח לו ר' אלחנן את הדבר לתשומת לבו ובכל

פעם כשהתרוקנה בביתו קופסת גפרורים היה שומרה עבור הילד.

להימנע ממחלוקת

פעם סיפרו להרה"ק רבי יוסף יוזל הסבא מנוהברדוק זיע"א שעשיר מוקיר תורה הגר בגרמניה ציוה לפני מותו למסור את הבנין לישיבת נוהברדוק. ר' יוסף יוזל הודרו ונסע במיוחד לגרמניה. באמצע הדרך נודע לו שגם מיישיבה אחרת נוסעים לאותו מקום כדי לקבל את הבנין. התעמק רבי יוסף יוזל בענין והבין שעלולה לפרוץ מענין זה מריבה. לכן החליט שהוא מוותר על זכותו. ר' יוסף יוזל אפילו לא ניסה להגיע למקום ולברר את הענין, הוא חזר לביתו ולא היה מעוניין לשמוע שוב על ענין זה.

למנוע טירחה מיהודי

מסופר על הרה"ק רבי שפטי'ל ראש ישיבת סלוצק זיע"א, שראה אדם אחד גוחן ומרים דף של ספר, מביט בו אם הוא מספרי קדושה, וחוזר ומשליכו על הארץ. הלך רבי שפטי'ל והרים את הדף והשליכו לפח האשפה. "רבי" אומר הלה, דף זה אינו מספרי קדושה. "היא הנותנת", מחזיר לו רבי שפטי'ל, לפיכך אני מרימו, שלא יחזור ויטעה בו יהודי אחר, ונמצא טורח לבטלה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ' שבט

הרה"ק רבי חיים דוד דאקטור מפיעטרקוב ב"ר ישכר בער (תלמיד רבי דד מלעלוב - תרי"ח)

יום ראשון כ"א שבט

הרה"ק רבי יהודה לייב חנליש ב"ר מאיר (חידושי הגהות על הטור - שני"ו)

הרה"ק רבי יצחק ב"ר מרדכי מנעשכוי (תרכ"ח)
הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין ב"ר יעקב צבי (תרמ"ח)

יום שני כ"ב שבט

הרה"ק רבי יעקב שמעון סופר מקראקא (תלמיד ה"חווה" - תקצ"ח)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק ב"ר לייביש (תרי"ט)

הרה"ק רבי יצחק מנעשכוי ב"ר מרדכי (תרכ"ח)
הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר שלמה אייגער מלובלין (תורת אמת - תרמ"ח)

יום שלישי כ"ג שבט

הרה"ק רבי יהושע ב"ר שלום מבעלזא (תרנ"ד)

יום חמישי כ"ה שבט

הה"צ רבי שבתי (אבי המגיד מקאזניץ - תקכ"א)
הרה"ק רבי ישראל מסלנט ב"ר זאב וואלף (תרמ"ג)

יום שישי כ"ו שבט

רבי דוד ב"ר שמואל הלוי (הט"ז - תכ"ז)
הרה"ק רבי שאול בראך ב"ר אלעזר (גאב"ד קאשוי - ת"ש)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" ו"מדרש יוסף התרים" על המעשרים.

גלילת התורה (ג)

א) מותר לכבד אב ובנו, או שני אחים, שיעשה אחד ההגבהה, ואחד גלילה, במקום שאין קורין להם בשם, וגם אין עושין להם מי שבירך. (ש"ת אבני חפץ, סימן ט"ו, שערם המצוינים בהלכה, סימן כ"ג, ס"ק י') ובמקום שקורין בשמם או שעושין להם מי שבירך, בוודאי שאין לכבד אב ובן אושני אחים בהגבהה וגלילה. (ש"ת משנה הלכות, ח"ג, סימן כ')

ב) הגולל ילך אחר הספר תורה עד לפני הארון, ועומד שם עד שיחזירו הספר תורה למקומו. (רמ"א א"ח סימן קמ"ט, סעיף א') ואצלנו שנוהגים שמכניסים הספר תורה לארון הקודש אחרי אשרי ובא לציון, אין הגולל חייב להמתין כדי ללוות הספר תורה, ויכול לחזור למקומו בגמר הגלילה. (קצות השלחן, סימן כ"ה, בבדי השלחן, ס"ק ס"א) ורק בקריאת מנחה של שבת קודש, שאין אומרים אשרי ובא לציון אחרי גלילת הספר תורה, צריך הגולל ללוות הספר תורה עד שיכניסו הספר תורה לארון הקודש. (פסקי תשובות, ס. קמ"ט, הערה 2)

לזכות הרה"ג

ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

בן צביה ע"ה

לאורך ימים ושנים טובות

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת

רכב בכל הארץ ומכל החברות

052-7655-222

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת יתרו - טבילה במקוה - שובבי"ם

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֶךְ אֶל הָעָם וְקַדְּשֵׁתֶם הַיּוֹם וּמָחָר וְכַבַּסוּ שְׂמַלְתֵּם" (שמות יט, י)

בעזרת 'שאלת חלום' היה שואל ביום ונענה בלילה בחלום על שאלותיו: "האם יש להקל בטבילה עזרא לתפילה?". השיבו לו מן השמיים: "וְעַבְדְּתֶם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם" (שמות כג, כה) – זו תפילה. אפשר טמא מקריב קורבן?".

"ואם תאמר שאר טומאות [הרי אנחנו טמאי מתים, אם כן איך מתפללים?] אינו דומה טומאה מאונס לטומאה מדעת. אינו דומה טומאה הבאה ממקום אחר לטומאה היוצאת מגופו".

"עזרא כשתיקן, ברוח הקודש ראה ותיקן. דבר זה גורם אורך הגלות, כי אם הייתה תפילה ישראל כתיקונה, כבר התקבלה תפילתם זה ימים רבים". עכ"ל.

"גר שנתגייר כקטן הנולד דמי". המפרשים הסבירו כי למרות שהגוי מל, כל עוד לא טבל- אינו נחשב לגר!

רק אחרי שהוא נכנס לתוך המקוה, הוא עובר את כור היתוך. כשיוצא משם- הוא כתינוק שיוצא מתוך מי השפיר שבמעיי אימו.

צא ולמד, אם טבילה במקוה יש בכוחה לעזור להפוך גוי ליהודי, על אחת כמה וכמה שיש בכוח הטבילה במקוה להפוך יהודי- ליהודי טהור וקדוש יותר.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שנת לכת

י"ח	כנסת לכת	צאת לכת	ריבון חסן
י"ט	16:46	17:59	18:35
כ"א	17:03	17:56	18:31
מיוסף	17:03	17:56	18:31
כ"ב	17:06	17:59	18:34

נוהגים בימים אלו בפרט לדבר על מעלת וחשיבות טבילה במקוה טהרה.

המלאך המגיד אמר למרן הבית יוסף על טבילה: "אל תבטל תמיד... כי אין אתה יודע מתן שכרה".

רבינו האריז"ל כתב (שער רוח הקודש): "אין דבר יותר מוכרח הצריך אל האדם בעניין ההשגה כמו הטבילה, שצריך שיהיה האדם טהור בכל עת".

רבינו רבי חיים ויטאל כתב: "אמר לי מהר"י סאגיס בשם מורי ז"ל ששמע מפיו, שאין דבר מוכרח יותר וצריך לאדם בענין ההשגה כמו הטבילה".

הוא אומר כי ניתן להגיע להישגים ולהשגות גבוהות, על ידי טהרה וקדושה שבאה לאדם מכוח הטבילה במקוה. "מי הדעת" האלו מסלקים את אותם ערפילים שמעיבים על זוך וחדות השכל.

הרמב"ם (פרק י"א מקואות הי"ב) מכנה את מי המקוה "מי הדעת", שכן הטבילה מסוגלת לנקות את דעתו ואת דעותיו הכוזבות של הטובל.

בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סימן טו) כותב: "בדוק ומנוסה, כי טבילה זאת מחזקת הזיכרון, ותלמודו מתקיים בידו. וסימנך: 'יְרַאת ה' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד' (תהילים יט, י).

בשו"ת 'מן השמיים' לרבי יעקב הלוי ממרויש (מבעלי התוספות). הספר יוצא דופן וייחודי משום שהרב ענה על השאלות שלפניו

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוו בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזירי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזירי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קנסי בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזירי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה - משקאות - פרק ה

על מה יש להשגיח במשקאות חריפים?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

מעבר לשאלה וידיעה ברורה על מקור האלכוהול, יש תערובות שונות של מרכיבים, כגון תמציות שמופקות מכל הבא ליד. לדוגמה ליקר "פינקולדה" - חלבי, יש בעיות בתוספים [אמולסיפיירים]. וכן ליקר "שרידנס" - חלבי, בעיה בתוספים. ליקר בשם SOUTHERN CONPORT האלכוהול שבו מיוצר ממי גבינה. יתכן שמביאים אותו בארוחה בשרית מחוסר ידיעה שמוצר ממי גבינה.

מותגים הנושאים כשרות:

פיטר הרינג- OU
דרמבוי- (לונדון KLBD)
פרנג'ליקו (OU)
דיסארונו אמרטו (OU גם ללא ציון הכשרות עליו)
קלועה (OU ייצור מכסיקו)
בוכה (רק שמופיע כשרות בית דין פריז)
גודיבה (כשרות OU)
סטארבוקס (ליקר קפה כשרות OU)
לימונצלו (איטליה כשרות הרב מנדל גורליק)

ערק או אלכוהול שעשוי מייין של גוי אסור בהנאה כיון עצמו, אף על פי שאינם אלא זיעה מייין נסך. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קכג סכ"ד). ראה עוד להראש"ל בשו"ת יביע אומר ח"ה (חיו"ד סימן ז אות ג). אולם אלכוהול שמופק מענבים שגוי נגע בו- אינו יין נסך, כדין יין מבושל. משקה ה'אוזו' מיוצר מענבים וחייב כשרות.

בראנדי שעשוי מאלכוהול של גויים אסור, כיוון שהיה יין בתחילתו. **מקורות:** הגרי"ח בבן איש חי (ש"ב בלק ס"ה). אם היין שמעורב בשיכר הוא פחות מ 14% המשקה מותר בשתייה. ראה שו"ע (יו"ד סימן קלד ס"ה). ובפרט ביינות שלנו, שהם רפויים דקיל טפי וכמו שהרב שולחן גבוה (שם אות יט) כתב ביין קלוש, אפילו פחות משישה חלקים בטל, והפוסקים דיברו דווקא ביין חזק.

בראנדי- טקילה - משקה חריף טקילה [takila] ששמים בתוכו תולעת, מותר לשתות את המשקה לאחר סינון. **מקורות:** הגרי"ש אלישיב בספר אשרי האיש (יו"ד א עמוד יג) מכיוון שהוא מאוס. אולם לפי מ"ש המהר"ם מלובלין שהוא בדרכי תשובה (סימן ק ס"ק קמ) אסור לעשות שיכר מכישות מתולע. השולחן גבוה (ס"ק לח) ביאר שמדובר שהתולעת נשאת בתוך השיכר ויש חשש שיאכלנה, אבל אם התולעת לא נשאת בתוך השיכר מותר לעשותו עם כישות מתולע. אם כן לכאורה היה נראה לאסור במשקה הנזכר- אולם אף לדברי המהר"ם נראה בכהאי גוונא שהתולעת מאוסה מותר.

בטקילה גולד יש צבעי מאכל אסורים.

מחלה ופְּשָׁרָה

מזכיר הישיבה של מרן ה'חפץ חיים' הגיע אליו פעם בשמחה גדולה ובפיו בשורה נפלאה: "הגיע לישיבה מכתב שבתוכו תרומה עצומה של חמש מאות רובל במזומן!" (סכום גדול מאוד בימים ההם!). מרן ה'חפץ חיים' אמר: "יש כאן תמיהה גדולה, שהרי אין רגילות לשלוח סכום כסף דרך הדואר".

"**סכום כסף כזה עלול ללכת לאיבוד או להיגנב בדרך.** מי שכבר שולח סכום גדול, הרי שבמקרה שכזה הוא שוכר שירות שהם אחראים שהכסף יגיע ליעד המבוקש ונותן להם להעביר את הכסף. אם כן, יתכן שמדובר בטעות. צריך לברר היטב מה מקור כסף זה".

המזכיר עשה כבקשת מרן ה'חפץ חיים' ויצר קשר עם השולח. התורם סיפר: "עשיתי עסקה גדולה. קיבלתי על עצמי שאם העסק יצליח, אתרום סכום נכבד לישיבה של מרן ה'חפץ חיים'. ה' הצליח את דרכי והעסק הצליח. החלטתי ללכת למחרת אל בית הדואר, לשכור את שירותי המשלוחים ולשלוח תרומה של חמש מאות רובל לישיבה".

"הרגשתי שהיצה"ר בא אלי ואמר לי: 'השתגעתי? כזה סכום גדול? אין לך מה לעשות עם הכסף שלך? וכי חמישים רובל אינו סכום מספיק גדול?! ועוד טענות מטענות שונות. תיכף ומיד התנערתי מכל המחשבות והחלטתי שעלי לשלשל את הסכום הגדול במכתב רגיל ולא לחכות עד למחרת שהדואר יפתח. מי יודע אם אצליח לעמוד כנגד טיעוני ושכנועיו של היצה"ר עד למחרת?".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הרב אליהו דב ליזרוביץ זצ"ל

הרב אליהו דב ליזרוביץ זצ"ל - נולד בשנת ה'תרט"ו (1855) בעיר ינישקי שבליטא. הוריו מתו עליו בילדותו והוא התחנך בבית דודו. כשהיה כבן שנים עשרה, דודו הביאו לקלם לבית התלמוד לנערים שבפיקוחו של ה'סבא מקלם'. רבינו התיידד עם ר' נחום זאב (בנו של ה'סבא מקלם') והודות לכך רבינו היה מבאי ביתו של ראש-הישיבה. בשנת ה'תרל"ד (1873) בעיר טלז ר' אליעזר גורדון הקים ישיבה ור' שמחה זיסל זיו שלח את רבינו, את בנו ואת ר' מציון זאב קרניץ ללמוד שם. בשנת ה'תרל"ו (1875), כאשר ה'סבא מקלם' העביר את בית תלמודו מקלם לעיירה גרובין, הטיל על רבינו את תפקיד ההשגחה במוסד זה.

לאחר נישואיו גר בעיר טרוקי והתפרנס מחנות שקיבל ממשפחת אשתו. בערך בשנת ה'תרנ"ג (1893) התבקש לשמש כמשגיח בישיבת 'אור החיים' בסלובודקה. רבינו הסכים לכך ולכן משפחתו עברה לקובנה (סמוך לגבול סלובודקה). התפרנס בעיקר מהחנות שאשתו החזיקה. היה חביב מאוד על תלמידיו. מעולם לא גער או הרים קול על תלמיד. כל ימיו נהג בתמימות ובפשטות. מסודר מאוד בכל מעשיו. שקדן, זריז ומדקדק במצווה קלה כחמורה.

לענותנותו לא היה גבול. גם בביתו לא הטיל אימה ולא זרק מרה. מחשובי בעלי המוסר בליטא. בפרוץ המלחמה העולמית הראשונה, עבר לטרוקי ולוילנא. אחרי המלחמה שב לקובנה. בשנת ה'תרפ"ה (1924) עלה לארץ לאחר שהתאלמן מאשתו. בהתחלה התיישב בחברון. לאחר זמן מה, עבר לגור בירושלים ליד חצר שטראוס. בשנת ה'תרפ"ח (1928) עבר לתל אביב. רוב שעות היום עסק בלימוד. נפטר ב-כ"ג שבט ה'תש"א (1941). חי כ-86 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יצחק אליעזר. **אשתו:** מבית מילנר (מהעיר טרוקי שלייד וילנא). **חברותא:** ר' שמואל אידלזק. **מרבתינו:** ר' שמחה זיסל זיו (ה'סבא מקלם' - רבו המובהק), ר' אליעזר גורדון. **מתלמידיו:** ר' דוב מאיר רובמן (ראש ישיבת "תפארת ישראל" בחיפה). **מילדיו:** ר' איזידור לזר.

להלן סיפורים שמעובדים מתוך הספר 'אורחות צדיקים' שערך ידידי ורעי, ר' דניאל אלול הי"ו: הרב דב מאיר רובמן מחיפה סיפר על רבו ר' אליהו דוב ליזרוביץ: פעם הוא ליווה אותו מביתו בקובנה עד הישיבה בסלובודקה. בדרך, הזדמן לו לראות כמה מעשי חסד וכבוד הבריות שפעל.

מיד כשיצא מביתו יהודי הגיע לקראתו. היה נראה כי מדובר באיש המוני. האיש פנה לרבינו ושאל: "רבי, אולי תאמר לי מה השעה?". רבינו עמד מיד, הוציא לאט את שעונו מכיסו, הסתכל בו והשיב לו במתינות. היהודי הודה לרב. רבינו עוד נשאר עומד במקומו, החזיר לאט את שעונו לכיס, נפטר בשלום מאותו יהודי והתחיל לפסוע לאט בדרכו לישיבה.

כשרבינו הרגיש שתלמידו מופתע ממתנותיו ואיטיותו המופרזת, שהם בניגוד גמור לטבעו ונוהגו, סיפר לו שהיהודי הזה עוקב אחריו תמיד כל בוקר בצאתו מן הבית, מעמידו בדרכו וחוזר לפניו על אותה שאלה "מה השעה?". כנראה, הוא רואה כבוד לעצמו בעובדה שהוא משוחח עם רבינו. לכן רבינו משתדל להאריך את הזמן של הפגישה הזאת כמה שאפשר, כדי להעניק לו את הכבוד הזה ולהסב לו נחת רוח.

הם המשיכו בדרכם עוד ככרת ארץ במרץ ובזריזות, והנה שוב רבינו התחיל לצעוד לאט. כאשר התלמיד שאל לסיבת הדבר, רבינו הצביע לפניו על איש זקן שפוסע לפניו לאט. רבינו הסביר שאם הם יעברו לפניו בצעדים מהירים לפי כוח נעוריהם, אותו זקן עלול לקנא בהם ויגרם לו חולשת הדעת.

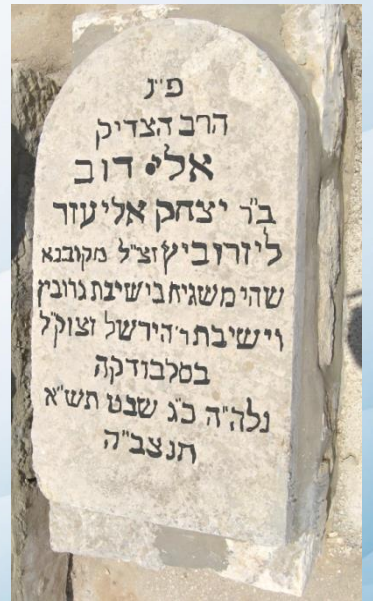
רק אחרי שהזקן נטה לסימטה הרב והתלמיד התחילו ללכת בזריזות לדרכם. לאחר מרחק מה, נתקלו באדם חולה ונכה ורבינו שוב האית את צעדיו... סוף סוף עד שהגיעו למחוז חפצם, עברה כשעה וחצי - למרות שלוקח רק עשרים דקות בהליכה רגילה מקובנה לסלובודקה. (מעובד מתוך 'הזהרו בכבוד חבריכם').

בתו של רבינו סיפרה שפעם הזדמן לאביה לנסוע מוילנא לקובנה עם מספר עגלות, כאשר כולם נוסעים יחד. בדרך, אחד הסוסים האחרונים סירב לזוז. באותה העגלה ישבה אלמנה עם ילדיה. רבי אליהו דב עצר את כל השיירה ולא נתן להם לזוז עד שגם האלמנה הצטרפה אליהם, כדי שלא להשאיר אותה בודדה בדרך וימנע ממנה נעימות הנסיעה בחברת אנשים. (מעובד מתוך 'הזהרו בכבוד חבריכם').

אחד מתלמידיו סיפר שפעם הזדמן לו ללוות את הרב. בדרך בא לקראתם קבצן וביקש נדבה. רבינו הוציא מכיסו מטבע גדולה וביקש מהעני עודף. כשהעני השיב לו שאין לו עודף, רבינו פרט את המטבע אצל התלמיד לפרוטות יחידות ומסר את כולן לעני. לתימהון התלמיד, רבינו הסביר כי יתכן שהעני יתקל שוב באדם שיש לו מטבע גדולה, ולכן המציא לו את הפרוטות כדי שיוכל להחזיר עודף. (מעובד מתוך 'תנועת המוסר').

לעת זקנותו, כשהפליג מעל לגבורות, היה יושב בפינתו. לא היו לו הזדמנויות רבות לעשות חסד. גם אז ניצל כל מקרה שבא לידו להיטיב, ולא רק עם בני אדם אלא אף עם בעלי חיים. פעמים ראו את רבינו יוצא למרפסת ביתו ומפזר פירורים וזרעונים. כשנשאל על כך, השיב כי מכיוון שאין לו הזדמנות לגמול חסד לבני אדם, לכן הוא משתדל לפחות להיטיב עם הציפורים והיונים. (מעובד מתוך 'גדולי הדורות').

אך ורק תועלת הישיבה עמדה בראש מעייניו ולא כבודו או מעמדו בעיני הבריות. כשר' שמואל קאגאן ממאלט התקבל לר"מ בישיבה, ובמשך הזמן מצאו שראוי יותר שהנהלה הרוחנית של הישיבה תימסר לידו, רבינו העביר אליו את כל התפקידים הנכבדים והשאיר לעצמו את ההשגחה בלבד. (מעובד מתוך 'תנועת המוסר').

למען יארכון ימיר

הוא מיד שינה את נסיעתו. במקום לצאת בנסיעה לבית הרפואה ולהתאשפז לטיפול קשה ומתמשך, הוא נסע בהתלהבות אל בית הוריו שבירושלים.

כשנכנס לבית הוריו, הוא בירך אותם לשלום, הפשיל את שרווליו והתחיל לעזור ולסייע בכל כוחו בכל האפשר. הוא לא הפסיק לשאול את אביו ואת אימו: **"במה אני עוד יכול לעזור כאן?"**. כך בכל יום הגיע לבית-הוריו ועזר להם ככל יכולתו.

כשאביו ראה עד כמה בנו חפץ לסייע להם, הוא סיפר לבנו שמזה זמן רב הוא מחפש 'חברותא' טובה לקבוע ללמוד איתו בכל ערב לאחר שעת העבודה. (האב התפרנס מחנות קטנה בירושלים והיה סוגר אותה בכל יום בשעת ערב מוקדמת).

הבן כמובן הסכים מיד. הוא התחיל להגיע מדי ערב לבית הוריו. הוא למד עם אביו בחברותא בטוב לבב, לא לפני שהגיש לפניו כוס תה חמה עם עוגיות. גם לאחר שעות הלימוד הוא לא הלך ישר לביתו, אלא נשאר לעזור ולסייע לאימו ולאביו בכל דבר שהתבקש. הוא השתדל בכל כוחו לכבדם באהבה אין קץ!

הוא לא נכנס לבית הרפואה. אין בידו זמן לכך, מכון שעליו להמשיך בכל יום בתפקידו החדש שבבית הוריו. **כעבור תקופה קצרה ביותר הרופא השאיר בביתו הודעה כי עליו להגיע לסדרת בדיקות כדי לאמוד את מצבו הבריאותי.**

הרופא גילה לתדהמתו שבמקום שמצבו הבריאותי יחמיר, הרי שמצבו המחלה נמצא בכיוון הפוך. במקום שהמחלה תתגבר ותתחזק בכירסום האיברים הפנימיים כדרכה, הגוף נלחם כנגדה והמצב של האיש משתפר!

האברך התבקש לגשת שוב לבדיקת מצב בריאותו כל שבועיים בערך. כך חלפו כחודשיים ימים. **מצבו הרפואי השתנה לחלוטין! עד שיצא לגמרי מכל מחלתו והיא נעלמה כליל.** הרופאים ציינו זאת בהתפעלות כנס רפואי. הם לא זוכרים מעולם דבר פלא שאדם שנמצא במצב בריאותי חמור כל כך ולא קיבל שום טיפול, הצליח לצאת מזה ולהתרפא.

הם שמרו את כל תצלומי הבדיקות אשר הראו בהתחלה את מצב הבריאות הקשה של היהודי ואת המהפכה הפתאומית שהתחוללה בקירבו עד הרפואה השלמה!

יהודי זה אכן זכה לאריכות ימים ושנים והגיע קרוב לגיל תשעים שנה! אנחנו למדים מכאן עד היכן מגיעה מעלת מצוות כיבוד אב ואם. כמה אנחנו צריכים להשתדל לקיים את המצוות הכתובות בתורה הקדושה - כי הם ימינו ואורך ימינו. אם נעשה כן, הרי שנזכה בעז"ה לכל הברכות שכתובות בתורה.

פעמים רבות, כאשר האדם מגלה לא עלינו כי הוא חולה במחלה לא קלה, הרי הוא דורש ברופאים, פונה לצדיקים, מעתיר בתפילה אצל שוכני עפר, מקיים סגולות ומשפר את התזונה שלו.

הכל טוב ויפה, אבל הוא שוכח פסוק מפורש בתורה הקדושה: **"כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכּוּ יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ"** (שמות כ, יא).

להלן סיפור מופלא שמעובד מדברי הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א: שמעתי ממע"כ אבי מורי הגה"צ ר' לוי הכהן רבינוביץ זצוק"ל (מח"ס סדרת הספרים 'מעדני השולחן' על שו"ע י"ד).

מעשה באברך ירושלמי שכחודש ימים בלבד לאחר נישואיו אובחנה אצלו ל"ע מחלה קשה. הרופאים אומנם המליצו על טיפול מסוים, אבל במקביל גם נתנו לו סיכויים קלושים ביותר להצלחה.

הכלה הצעירה ששמעה את הבשורה המרה ביקשה מבעלה להתחיל מיד בטיפול שהרופאים המליצו. בעלה, שהיה תלמיד חכם וירא אלוקים, אמר שרצונו לנסוע תחילה לבני ברק ולגשת למעונו של מרן החזון אי"ש זצוק"ל, להתיעץ איתו ולבקש את ברכתו.

באותם הימים נסיעה לבני ברק ארכה כמה שעות. לא היה אוטובוס ישיר והיה צריך להגיע מירושלים לתל-אביב ומשם נסיעה ארוכה לבני ברק.

במצב הקשה והחלש של החולה נסיעה זו היתה ממש ב'מסירות נפש', אבל הוא לא ויתר עליה בשום אופן, מכיוון שחפץ בכל מאודו בברכתו ובהדרכתו של מרן החזון אי"ש.

אחרי מספר שעות בטלטולי הדרך הקשים הגיע לביתו של מרן החזון אי"ש זצוק"ל. כשנכנס אל הקודש, כוחותיו לא עמדו לו והוא פרץ בבכי מר.

הוא סיפר כי הוא חתן טרי וכן על מחלתו הקשה. הוא ביקש את ברכת הצדיק, מכיוון שהרופאים קבעו שימיו קצרים ביותר...

כאשר החזון אי"ש שמע את דבריו הוא אמר לאברך: **"בשביל מה צריך כאן ברכה לסתור את קביעת הרופאים? הרי יש מקרא מפורש - ובכוחו להפוך הכול!"**

למראה פניו התמהות של האברך מרן הבהיר: **"הרי זה פסוק מפורש בתורה הקדושה: 'כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, לְמַעַן יֵאָרְכּוּ יָמֶיךָ!' (שמות כ, יא).** קח את הברכה הזאת שנותנת לך התורה הקדושה בעצמה, **ותזכה בעז"ה לאורך ימים ושנים טובות.**

כשהאברך שמע את דברי קודשו של מרן, התמלא רוח חיים.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	הרב יחיאל בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקוב דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	אסתר בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
יטף בן פרחא ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחא ז"ל
אביבה נויש ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחא ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה

גליון
באר
הקדשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

יתרו

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בשלה

- ב..... כל עשה ה' - הכל הוא ממידת הרחמים בחי' הוי"ה
- ו..... ויעמדו מרחוק - גדרים וסייגים להרחיק את האדם מן העבירה
- ח..... המה יעלו בהר - גודל הנחת רוח מעבודה הבאה בקושי וביגיעה
- י..... ועתה אם שמוע תשמעו - להתחדש בקבלת התורה
- יב..... על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו - ברכת וקדושת השבת
- יז..... ביקור חולים - בשגב ומעלת המצוה

פרשת יתרו

כל עשה ה' - הכל הוא ממידת הרחמים בחי' הוי"ה
 בפרשתן (יה א), 'וישמע' יתרו כהן מדין חותן משה
 את כלב אשר עשה אלוקים למשה ולישראל
 עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים וכו', ויספר משה
 לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על

א. רמז נפלא אמרו, שהנה יתרו שמע 'כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו', על כן הלך אל המדבר להתגייר, לעומתו גם אצל בלק נאמר (במדבר כב ב-ג) 'וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי, ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא' וגו', ומשום כך שלח לקרוא לבלעם שיקלל את בני ישראל, ונמצא שבין יתרו ובין בלק ראו 'דבר אחד' - ניסים ונפלאות שנעשים לישראל לנצח את אויביהם, ומעתה תתמה, מדוע אותה ה'ראיה' הביאה את יתרו להתגייר ואילו את בלק הביאה לקרוא לבלעם. אלא כי יתרו שמע 'את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים', והיינו שהבין 'ושמע' שהקב"ה הוא שעשה את כל האותות והמופתים והוא שהוציא את ישראל, ומאחר שנתברר לו כי הקב"ה הוא מנהיג העולם אם כן ידע שעליו להתקרב אל ה', לעומת זאת בלק ראה 'את כל אשר עשה ישראל לאמורי', והיה סבור כי בני ישראל הם גבורים וחזקים, ובכוחם ועוצם ידם ניצחו את האמורי, על כן ויגר מואב, ושלח לקרוא לבלעם כי היה סבור שבלעם יותר תקיף מהם... ללמדנו שניתן לראות אותות ומופתים, אצבע אלוקים בגילוי ממש ולהישאר 'כופר' כבלק, ורק אם ישים אל ליבו כי ה' הוא העושה כל המעשים או אז יתעורר ויבוא להתגייר...

וכך פירש הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע את האמור ברש"י (יה א) 'וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', והרי כל העולם כולו שמעו כן, אלא, אלע האבן געהערט און ער האט דערהערט (הכל שמעו, אבל הוא 'הפנים' את הדברים, כלומר הכניסם ללבו פנימה והדברים מצאו מסילות בלבבו, ונעשו ל'חטיבה אחת' בהילוך מחשבתו ומעשיו). אך אם אינו 'שומע' ומכניס את הדברים אל לבבו אזי אף אם יצפץ בפיו אמונה אמונה, מ"מ כשמגיע הדבר לידי מעשה, בעת אשר מעמידים אותו מן השמים בנסיון וב'מבחן' אזי לפתע ישכח לגמרי מכל דיבורי האמונה... ויתלה את ה'אשמה'... את ההפסד... את ההיזק או הרווח בעצמו או באחרים, וכמי ש'נעלם' ממנו כל ה'אנכי' ה' אלוקיך', וכל זה הוא משום שלא נכנסה האמונה ללבבו פנימה.

עיר ואם בישראל היתה העיר סלאנים בה כיהן כרב ומרא דאתרא הגאון הנודע רבי אייזיל חריף זצ"ל, לרוב גדולתה היו אחינו בני ישראל היושבים בערי הפרזות עוקבים ומבררים כסדר - מה נעשה בה בעיר הגדולה והחשובה, מחמת כן, היו הכל מריבים ל'זכות' ב'חזן' אשר שימש בימים נוראים דאשתקד בעיר הזאת - כשהם מציעים לו 'משכורות כפולה' מהניתן לו בסלאנים, וכך מצאו עצמם ראשי הקהילה בסלאנים תרים ומחפשים בכל שנה מחדש בעל תפילה ראוי ונכון לעבודת הקודש הזו, ויהי באחת השנים וכבר לא נמצא בין תושבי ודרי העיר מי שיתאים לתפקיד קודש זה, פשפשו ולא מצאו אלא אחד מבין זקני הדור שכבר אזלו כוחותיו ובקושי נשמע קולו, וכל מעלתו הייתה שהכיר קצת את ה'נוסח', בליט ברירה נבחר הלה לשמש כבעל תפילה, אלא שכאן נענו כמה מראשי הקהילה שכ'תנאי קודם למעשה' עליו לחתום על 'חוזה' (contract) שבעשר שנים הבאות ישאר בתפקיד קודש זה, ולא יעזוב אותם אפילו תמורת שכר נאה יותר.

לשמע 'תנאי' זה עלה שחוק גדול על פניו של ר' אייזיל חריף, ומשנשאל 'לשחוק מה זה עושה' נענה ואמר, הנכם מזכירים לי מעשה שהיה לפני כשלושים שנה בעלותי על כס הרבנות בעיר הזאת, באותם הימים שררו צפיפות ודוחק נוראיים בבית החיים, מכיוון שכן מיהרו אנשי הנהלת ה'חברא קדישא' וקדשו חלקת שדה חדשה לשמש כ'בית החיים', ועדיין לא נושעו כי לא אבו אנשי העיר להטמין בו את קרוביהם יקיריהם - שהרי כל אחד רוצה

להיות בשכנות לבני משפחתו, בקברי אבותיו וכו', מה עשו אנשי הח"ק, נמנו וגמרו, וגם הכריזו על כך בראש כל חוצות, בדעתנו להעניק אלף זהובים למשפחות 'עשרה הראשונים' שייטמנו בבית החיים החדש... ומ"מ, לא נושעו. בהגיע 'ערבי פסחים' נפל דבר, כי אחד האברכים מבני העיר שבביתו שררו עוני ומחסור קשים ומרים, ולא מצא כדי סיפוקו לקנות מצה ומרור, כורך ושולחן עורך, נענה ואמר לנוות ביתו, אין לנו שיור רק הדרך הזאת - אעשה עצמי כמי שנתבקשתי לשיבה של מעלה, ומיד תקראי הנה את אנשי ה'חברא קדישא' מתוך מסוה של בכי ויללה כאלמנה אבלה וחפוית ראש, הללו יובילו אותי לבית החיים החדש תמורת אלף זהובים שמהם 'נחיה ולא נמות' - כי יהיו בידינו די מעות להוצאות החג המרובות ולתשלום חלק מהחובות הרובצי על כתפנו - ובעזה"ש"ת אמצא את הדרך לצאת מקברי אשר יכרו לי... בתחילה הביטה על בעל הבית כמי שהשתבשה עליו דעתו, וכי 'הכסף יענה את הכל'... אבל מה שלא עשה השכל עשה הזמן, ביום י"ג בניסן באשמורת הבוקר עדיין נשאר הבית ריקם, אף לא 'קארטאפל' (תפ"א, Potato) אחד נמצא בבית, הסכימה האשה לעצת בע"ב, ואכן, תוך זמן קצר רעשה העיר על פטירתו הפתאומית של אברך צעיר רך בשנים בהשאירו אחריו אלמנה ויתומים רכים, וכשבאו אנשי הח"ק מצאו אלמנה המייללת בזעקות שבר על בעלה שהלך לעולמו בפתע פתאום, אחר 'דין ודברים' הסכימה לקבורתו בבית החיים החדש, אך בתנאי קודם למעשה שכל הסכום במלואו ישולם לה עוד היום - לפני עריכת ה'לויה', אנשי הח"ק נתנו לה אלף זהובים והוציאוהו במטה להובילו למנוחות. והנה, הדרך לבית החיים החדש הייתה ארוכה מהדרך שהיו רגילים ללכת בה לביה"ח הישן, ע"כ משעברו בדרכם בסמוך ל'קרעטשמע' (בית אכסניא) נכנסו לשם לנוח קמעא ולשתות מעט 'משקה' לחמם לבם, 'המת' ניצל את שעת הכושר, וברח הרוג ברגליו, ויהי בצאתם, נדהמו אנשי הח"ק לנוכח נס 'תחיית המתים' שאירע לנגד עינם, הילד איננו... ונתפזרו איש איש לביתו.

לאחר זמן, מת (באמת) אחד מאנשי העיר, גם בזה הסכימו בני המשפחה שהיו עניים ואביונים דלים ומרודים - לקברו בביה"ח החדש, ואף הם בקשו וקבלו את התשלום מראש, אבל אמרו אנשי ח"ק בזאת הפעם נשמור על ה'מת' מכל משמר, ובבואם לקרעטשמע קשרו את ידיו ורגליו של המת אל המיטה בחבלים עבים, ואת המיטה קשרו לכותלי הבית בכדי שלא 'יברח' להם... נענה ואמר להם אחד מבני החבורה, אוי, שוטים שבעולם, את המת הלז אתם קושרים... אין כל צורך בזה, הרי הוא מת ל"ע, אין בידו להזיז אבר וק"ו שאין בכוחו לקום ולברוח, זה המת כבר לא יקום אלא בתחיית המתים... אבל, את ה'מת' הראשון הייתם צריכים לקשור... סיים רבי אייזל ואמר בחריפותו, שוטים, את החזן דהאי שתא אתם קושרים ב'חזוה' שלא יברח... הרי הוא כמותו מת שאינו יכול לברוח לשום מקום, שהרי אין לקהילות אחרות כל חפץ בו... את קודמיו הייתם צריכים לקשור... כי הם היה 'קולם ערב ופרקם נאה', אותם הקהל דורש ומחפש...

אף אנן נעני ונאמר, הנה יש אנשים 'קושרים' בכל כוחם את 'פרנסתם' למען לא תברח מהם, ויש שבכל עת דואגים לקשור 'קשרים' עם ה'בוס' שלא ישמט מהם או שלא ישמיט אותם ממנו... יראים הם שמא ישלח אותם, על כן הם מתחנפים אליו ומשקיעים הרבה מכוחות הנפש בכדי 'לקשור' אותו אליהם, דעו נא, כי לאותם חברי חברא קדישא אתם דומים - מה לכם לקשור את ה'מת', הרי הפרנסה הקצובה לכם לעולם לא תנתק מכם, וכן הבוס ש(נראה) כעומד על גביכם באמת אינו אלא שליח שהועמד מן השמים, ואין בידו להרע לכם ואפילו בפרוטה אחת... תקשרו את החי... תתקשרו לחי העולמים 'תשקיעו' אצלו, כי ממנו הכל.

בענין זה נספר מעשה שהיה באחת העיירות, שם פרצה ל"ע מגיפה קשה, מסוכנת ומדבקת ל"ע, והיו הכל פונים לרופא העיירה שהיה בס"ד מומחה גדול והיה מרפא אותם, עד של"ע גם הרופא נדבק ונפל למשכב ולא היה מי שיטפל בחולי העיר, מיהרו העסקנים והביאו רופא מומחה מעיר אחרת, שהרי אי אפשר להשאיר עיר ואם כשהיא מתבוססת במגיפה, אך לגודל הכאב לא היה סיפק בידי הרופא לרפא את כולם, כי רבו החולים עד אין מספר, ישבו עסקני העיר לטכס עצה, כדת מה לעשות בעת צרה כזאת, נענה 'חכם' אחד ואמר, שוטים, הבה נשלח תחילה את הרופא החדש לבית רופא העיר, ומשזה יתרפא נרוויח 'פי שנים' כי יהיו כאן שני רופאים, ובודאי 'טובים השנים מן האחד'...

והלימוד לדידן, מהלך לו האיש כשרשימת 'בעיות' בידו, מסובך הוא בחובות והנושים נוגשים בו, הוא או בניו מעוכבים בשידוכים, כאן הנו מסובך עם השותפים ושם עם שכניו, הבחור עם ה'משגיח' והאברך עם השווער או... אש להבה בוערת בין הבוס ועובדיו... איש איש בנגעו ומכאובו, אם אך ישכיל, יטפל וירפא את הרופא עצמו, כלומר, יתקן ויחזק את האמונה בלבבו וממילא יתרפאו כל נגעיו ומכאוביו, כי בתיקון אמונתו יביט על כל העולם ב'משקפיים'

באר הפרשה - פרשת יתרו

מצרים היתה במידת הדין הנרמז בשם 'אלוקים', על כן חזר משה לספר לו את כל עשה ה' לפרעה, כי רצה להשריש אצלו את האמונה הטהורה שכל מעשיו של הקב"ה הם אך ורק במידת הרחמים, והכל היה בבחי' הוי"ה שורש הרחמים¹, וגם מה שנדמה בבחי' הדין אינו אלא לטובה², כי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד³.

ולשם מה הוצרך משה לחזור ולספר לו את אשר שמע כבר. וביארו בזה על פי דקדוק לשונות הכתובים, כי יתרו שמע את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו, ואילו משה סיפר לו את כל אשר עשה הוי"ה לפרעה, וכלומר, שיתרו אכן ראה שיש בורא ומנהיג לעולם, אבל חשב שיש הנהגת דין ויש הנהגת רחמים, וזהו שנאמר את כל אשר עשה אלוקים למשה, שגלות

(Glasses) אחרות, יפסיק מלטעון ולהתלונן על כל העולם וסובביו, יבין וישכיל כל אלו אינם מזיזים אפילו אצבע קטנה אם לא ציוה ה' שכך יקום וכך יהיה... אז כל ה'אוויר' יצא מהבלון הנפוח שדימה לעצמו כי זה מזיקו וזה עושה וכו' וכו'...

ב. רבים הקשו מדוע הוסיף 'את כל אשר עשה', ולא אמר 'את אשר עשה'. וביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בדרך משל לאחד ששמע את הקהל אומרים בפסוקי דזמרה 'שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים', ותמה עד מאוד על מה זכו אותם רשעים לשמירה מעליא. לאידך, רעהו נכנס באמצע התפילה ושמע אותם אומרים 'את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד', ונרעש כולו מפני מה נגזרה כליה על ראשם של הצדיקים ח"ו, והרי 'חלילה לך להמית צדיק עם רשע' (בראשית יח כה). עד שבא פיקח אחד ואמר, הקב"ה דיין אמת הוא, וכל 'קושיותיכם ותמיהותיכם' אינם אלא מאחר שאינכם קוראים את הפסוק כדבעי מרישיה ועד סיפיה - 'שומר ה' את כל אוהביו, ואת כל הרשעים ישמיד', שכן הוא בדין, את הצדיק יאהב ה', ואת הרשע יעניש. אך כאשר מביטים הנכם רק בחלקו של הכתוב, סבוכים אתם בכל מיני קושיות ותמיהות. וזהו פירוש הפסוק 'וישמע יתרו את כל אשר עשה אלוקים' - שהיה מתבונן בכל המאורעות, ולא רק על הנראה לעיניי בשעה אחת בלבד, ומכך הכיר שאין שום קושיא על הנהגתו של הקב"ה, על מה עשה ה' ככה, אלא האמין שהצור תמים פעלו, קל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא. ומכאן ילמד ינהג כל איש יהודי בבוא אליו איזו צרה וצוקה, לא יהא 'קצר רואי' ליפול ברוחו ולהתייאש ח"ו, אלא ישכיל ויבין כי הכל בחשבון וסדר מדויק משמים ממעל לטובתו השלימה.

ג. ואכן גם זאת 'שמע' יתרו והבין, לחקוק אמונה זו בקרבו, וכמו שפירש הרה"ק האדמו"ר הזקן מסאדיגורא זי"ע במה שאמר יתרו 'עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלוקים' (פסוק יא), כלומר, שיתרו אמר עתה ידעתי כי גדלות הוי"ה ורחמיו העצומים הם דייקא מכל האלוקים - מידת הדין, ור"ל שאדרבה ככל שנראה שקשה הדין וגדולה הצרה עד מאוד הרי זה סימן ששם גנוזה הטובה הגדולה ביותר, וריבוי החושך הוא סימן מובהק לריבוי האור. סיפר הגה"צ מווידיסלוב חתן הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע שבימי ה'מלחמה' נאסר במקומות רבים להעלות אורה בבתים בלילות (מפחד שמא יכיר האויב היכן הוא מקום יישוב) על כן היו דרי העיר מכסים את חלונות הבית בחתיכת 'בד' שחורה, וכך לא ראו מחוץ לבית ש'הבית מלא אורה'. והנה, כשבאו לקנות את הבד היה המוכר מברר שני דברים לדעת איזה שחורה לתת ל'קונה', ואלו הן. א. מה חוזק המנורה המאירה בחדר, ב. כמה קרבת האורה לחלון הבית. כי ככל שיתרבה האור יש לכסות את החלון בבד עבה ושחור יותר. וכן, לפי ריבוי קרבת המנורה לחלון כן יתרבה עביות ושחורות הבד המכסהו. ומזה למדנו כלל גדול לדידן, כשנראה לנו שהקב"ה כביכול כיסה והסתיר מאתנו את האורה בבד שחור ועבה (הסתר פנים)... עלינו לעיין בשני דברים אלו, אז נבין שככל שהבד יותר עבה ושחור, טמון תחתיו אור גדול יותר - אור המאיר ובא מאחורי המחיצה המבדלת, ואור הישועה הלזה קרוב מאד, ובקרוב ממש יפציע השחר והשמש תזרח בארץ.

בדרך צחות אמרו, שאם רואה אדם שהמבשלים מכינים בבית מטבחם 5 קילו של 'חריין' (מין ירק חריף מאוד) הרי זה סימן שעומד להיערך חגיגת 'בר מצוה' והם מכינים אותם עבור המשתתפים, אולם אם יבשלו 20 קילו חריין ברור הוא שעושים זאת בעבור שמחת נישואין, שיש בה קהל רב יותר, ואם נראה אותם מעמידים על האש קדרות סירי ענק להכין 50 קילו אין זה אלא מפני שעומד להיות 'רעבישע חתונה' בה ישתתפו המון חוגג... וממילא אם הקב"ה מביא הרבה 'חריין' הרי זה ראייה חזקה על הטובה הגדולה העתידה לבוא עליו בעז"ה.

ד. ובאמת מעניינא ד'יתרו חותן משה' יש ללמוד עד כמה כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, שהרי ידוע כיצד זכה יתרו להיות 'חותן המלך', וכדכתיב (לעיל ב טז-יז) 'ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרהטים

ועומק העניין, שכל התלאה שהיתה להם במצרים היתה אך ורק לטובה, כמבואר בספח"ק שכל תכלית גלות מצרים והשעבוד הקשה בעבודת פרך היתה בכדי לטהר נשמות בני ישראל ולזכך אותם ולהכשירם להיות ראויים לקבלת התורה ולמעמד הגדול בהר סיני, כיו"ב יאמר לבל מי שנמצא ב'מצרים' - כל

חד וחד ב'מצרים' דיליה, ידע שאין זה אלא בכדי לזככו ולהעלותו מדרגא לדרגא. וכמו שכתב הרמב"ם ה'משמרת איתמר' ז"ע על הפסוק האמור בפרשתן (כ א-ב) וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמור, אנכי ה' אלוך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, וזל"ק, ויש לומר עוד דרומו שכל ההרפתקאות ויסורים העוברים על כל אחד

להשקות צאן אביהן, ויבואו הרועים ויגרשום, ואיתא במדרש (שמו"ר א לב), אמרו רבותינו, יתרו כומר לעבודת כוכבים היה וראה שאין בה ממש והרהר לעשות תשובה עד שלא בא משה, וקרא לבני עירו ואמר להם עד עכשיו הייתי משמש אתכם, מעתה זקן אני בחרו לכם כומר אחר וכו', עמדו ונידוהו שלא יזדקק לו אדם, ולא יעשו לו מלאכה, שלא ירעו את צאנו, ובקש מן הרועים לרעות לו את צאנו ולא קבלו, לפיכך הוציא בנותיו. 'ותבאנה ותדלנה', מלמד שהיו מקדימות לבוא מפני פחד הרועים, 'ויבואו הרועים ויגרשום', אפשר הוא כהן מדין והרועים מגרשים בנותיו, אלא ללמדך שנידוהו וגרשו בנותיו. עכ"ל המדרש. ונמצא שהגיעה השפלתו של יתרו לדיוטא התחתונה ממש. וכל הרואה עומד וצווח, רבש"ע 'זו תורה וזו שכרה'... כלומר, וכי זהו שכרו של מי שישב עד עתה 'ברומו של עולם' ועזב את הכל למען כבוד שמו יתברך, מחמת שהכיר שאך הבל יש בה בעבודה זרה ודבק באמונה הטהורה. אמנם לאחר זמן התברר כי דייקא השפלה זו היא סיבת גדולתו שזכה להיות חותן משה, שמשה הושיע אותם מיד הרועים ואמר יתרו לבנותיו שיקראו לו וכו', והרי שאם היה חסר לו בהשפלתו אפילו כחוט השערה לא היה זוכה להתרומם עד למעלה, שאילו לא היו הרועים מגרשים את בנותיו הרי לא היה משה ניגש להשקות צאנם.

וללמדנו עד כמה הקב"ה 'זקיף כפיפין', כל חד וחד בדיליה, בזמני קושי ובמצבי קושי ולחץ בממון ובבריאות, בתורה ובעבודה, בבנים ובשאר עניינים, כי מה שנראה לעינינו שהוא 'כפיפין' באמת אינו אלא 'זקיף', אין זה אלא להצמיח לו את הישועה. ואם כך הדברים אמורים בגוי, קל וחומר ביהודי שיווד מטה מטה שזו הטובה השלימה עבורו ומכאן תגיע ישועתו.

ה. מעין זה פירש ראב"ד ירושת"ו הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א (בספרו טעם ודעת), שעיקר 'הסיפור' והחידוש בדברי משה הוא מה שאמר לו 'את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצילם ה'', ש'מצאתם' הוא כמי שאומר ש'מצא' אותו המקרה ח"ו ולא כדבר המכוון, והיינו, שבשעה שהיו 'בדרך' כשהלכו דרך ים סוף לא היה ניכר עדיין תוקף ההשגחה הפרטית, שהקב"ה מכין מצעדי גבר ובכוונה סיבבם דרך ים סוף בכדי שיבוא עליהם פרעה 'אכבדה בפרעה ובכל חילו' על ידי שיטביעם בים, אלא היה נראה כאילו קרה הכל בדרך המקרה ח"ו, אכן לאחר מעשה התברר שכל זאת היתה מאת ה' בכדי להצילם מיד פרעה ולהינקם ממצרים, ואין מקרה בעולם כלל, ועל דרך זה הוא בכל צרותיו של אדם שאינם במקרה ח"ו אלא מאת עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות להביא לו פדות ורווחה מתוך הצרה, ומזה הבין יתרו היאך הקב"ה משגיח תמיד בעינא פקחא על בניו אהוביו, ועל כן נתעורר להתגייר ולהתקרב לתורה.

ו. בפרשתן (יה י), 'ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה', איתא בגמ' (סנהדרין צד.) 'תנא משום רבי פפייס, גנאי הוא למשה וששים ריבוא שלא אמרו ברוך עד שבא יתרו ואמר ברוך ה'', ותמה ה'כתב סופר' (ד"ה ויאמר) שהרי מפורש בתורה שמשה ובני ישראל אמרו שירה על הים, ומה בכך שלא הזכירו לשון 'ברוך' דייקא, ומה ה'גנאי' בדבר. ומבאר, כי הנה כתיב (פסוק ט) 'ויחד יתרו', ופירש רש"י בשם מדרש אגדה 'שנעשה בשרו חדודין חדודין, מיצר על איבוד מצרים', אמנם מכל מקום שמח בישועת ה' ואמר 'ברוך ה' אשר הציל אתכם', וכלשונו 'הגם שכאב לבו על מצרים, אבל הבין כי ה' לא יעשה עולה במשפט וכל דעבד לטב עביד ולכן שמח ברעה זו למצרים ושיבח ה' עליו, והיא המדה אשר הורו לנו חכמינו ז"ל כשם שמברך על הטובה כן מברך על הרעה, ואמרו לקבלינהו בשמחה, וכן עשה יתרו אחר שסיפר לו משה - ויחד יתרו שנעשה בשרו חדודים, מ"מ התחזק ואמר ברוך ה' אשר הציל אתכם, ולא מצינו כזה בישראל עד עתה שנתנו שבח והודיה על הרעה, אלא על הטובה שהשיב להם ה' ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף, אבל על השעבוד במצרים ועל שאר הצרות לא ברכו, והן הן דברי חז"ל גנאי היה לישראל שלא אמרו ברוך היינו באופן שאמר יתרו, ונכון'.

באר הפרשה - פרשת יהו

הוצאתיך מארץ מצרים וזוכה להבין ולהשיג את זאת בלבו ידיעה ברורה ואמונה שלימה. עכ"ל.

ויעמדו מרחוק - גדרים וסייגים להרחיק את האדם מן העבירה בפרשתן (כ טו), 'וירא העם וינעו וינעו ויעמדו מרחוק', ופירש הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע (מנורת הוהב) בזה"ל, על ידי שהיה להם אימה מהבורא חששו שלא יעברו חס ושלוש על שום נדנוד עבירה של תורה, ויעמדו מרחוק - גלל בן עמדו עצמן בהרחקה לתורה דהיינו גדרים וסייגים לתורה וכו'.

מישראל אינם אלא כדי שיתגלם לו בהשגה גמורה לשמוע דברי אלוקים חיים שיאמר לו אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וכו', והוא שאמר הכתוב 'וידבר אלוקים את כל הדברים האלה' הרומו לגבורות ולדינים (וכנודע ש'דיבור' עניינו דיבור קשה, וכל זה) כדי לאמור אנכי וכו', וכמו שעל ידי יציאת מצרים הכללי נתגלה שם אלוקים חיים לומר לכל ישראל אנכי וגו' בן הוא היציאת מצרים הפרטי של כל אחד ואחד מישראל כשיצא ונשע מבחי' מיצ"ר י"ם והרפתקאות שלו נתגלה עליו האלוקות ולאמר לו ביהוד אנכי ה' אלוקיך אשר

ז. יסוד גדול אמר ת"ח 'ראש כולל' בעיה"ק ירושלים ת"ו, כשהוא מביא לזה הוכחה ודוגמא נפלאה מחיי היום-היום, שני ידידים נערכו למסע (טיול) ביחד, ונדברו ביניהם שעליהם לקום משינתם בשעה 5.00 לפנות בוקר, בכדי להספיק את כל אשר הם רוצים להספיק במסע הארוך, והנה 'למעשה' ראובן קם בשעה הנקובה, ואילו שמעון המשיך בתרדמתו העמוקה... ולכשנתבונן בדבר מדוע באמת שמעון איננו... וכי לא רצה לצאת לטיול... אלא שבתוך לבבו ובעומק הכרתו הפנימית עשה לעצמו 'חשבון' שגם אם יקום מאוחר לא יקרה כלום... כי או יצאו בשעה מאוחרת, או באופן ה'גרוע' ביותר לא יחרב העולם אם לא יסע לטיול... נמצינו למדים שהכל תלוי בעומק ההחלטה והקבלה, אם יודע שמוכרח הוא לקום ואין כאן שתי ברירות - בוודאי ש'יתנתק' מהמיטה בזמן... אך אם בעמקי לבבו עדיין פוסח הוא על שני הסעיפים... אכן יקשה עליו לעמוד במילתו...

ובזה ביאר עומק דברי רש"י הנודעים בפרשתן (יט ה) 'ועתה, אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך, שכל התחלות קשות' [שרגילים להבין דברי רש"י שכוונתו שכל ההתחלות קשות היינו בקיום ה'קבלה' בפועל, שתחילתו קשה ולבסוף יערב לכם לאחר זמן, אך על פי האמור יש לומר] שכל התחלות קשות הכוונה היא להתחלה בשעת קבלת הקבלה... כי אם תהיה הקבלה מוחלטת מתוך הידיעה הברורה שמוכרח הוא לעמוד בה הרי מכאן ואילך יערב לכם, וכבר יהא נקל לאדם לקיים זאת למעשה... וזהו הדרך הישרה שיוכל האדם לעמוד בקבלותיו, מתוך שיעמיק בעצמו נחיצותה ועד כמה מוכרח הוא לשמור ולעשות ולקיים אותו גדר וקבלה טובה.

והנוגע לדידן כגון לענין הקימה לזמן קריאת שמע, כיצד ראינו יראי שמים הקמים לזמן קריאת שמע אף אם לא עבר מזמן שכיבתם יותר משעה או שעתיים, אלא כי טבוע בדמם ענין זה - א"א להפסיד זמן קריאת"ש בעד כל הון דעלמא, מילא יקומו לקריאת שמע, וכן הוא בכל דבר, אם בעת הקבלה תדע מה זה 'תורה', תפילה קדושה וכו', ממילא יקל עליך לקיים הקבלה כדת וכנכון.

ויתבאר במעשה באחד שהיה הולך ל'שיעורים' אצל מומחה לדיאטה בעבור שחשב כי נחוץ לו להוריד מעודף משקלו, בשיעורים אלו היה שומע הדרכות למיניהם - מה יאכל ואיך יאכל, כמה יאכל ומתי יאכל. יהודי זה 'גבאי' היה בבית מדרש גדול בעירו, מנהג היה בבית מדרשו לערוך קידושא רבה ביום חג השבועות במאכלי חלב שכל אחד מהמתפללים היה מביא מביתו בערב יו"ט, ומתפקידו כגבאי, היה מסדרם בפרידז'עדער שיהא דבר דבור על אופניו, כל מזונות בכבוד הראוי לו, ובמקומו הראוי לו.

בתוך כדי עבודתו ובהריחו את כל ה... נזכר הגבאי שלמעשה זה כמה שעות לא בא דבר מאכל לפיו וכו' וכו', וכבר נטל הסכין לכבד את עצמו ב'חתיכה בראויה להתכבד' כראוי לגבאי 'נכבד' כמוהו, אבל מיד נזכר מ'ראש ישיבתו לדיאטה' ומשיעורים הכלליים ששמע ממנו, אבל מצד שני הרי רעבונו גובר עליו, תוך כדי כך נטל הטעל' (טל) לידו ודיבר עם 'ראש הישיבה' כדת מה לעשות בסוגיא הסבוכה שנקרתה לפניו, החל ראש הישיבה לעוררו בטוב טעם ודעת, כי עליו להזהר שלא לבייש את רבותיו, ויזכור כל אשר למד בשיעורים הנודעים, ואף גם זאת עליו לידע שכל המחלל... בסתר נפרעין ממנו בגלוי - כי הכל יכירו וידעו עליו שלא עמד בנסיון.

אחר זמן כשב"ה הצליח הלה להוריד מעל עצמו משקל גדול של עשרה קילו, שבחו ראש הישיבה בפני שאר התלמידים, ואף הוסיף לשבח את התלמיד כי בבוא נסיון לידו באותו 'ערב שבועות' קשה, הלך אצל חכם (הכוונה על עצמו) וביקש רחמים על עצמו, ושמע לקול הדרכתו והצליח לעמוד בנסיון. נענה התלמיד ואמר, הרי אלו דברי

באר הפרשה - פרשת יהו

שזה שמירה גדולה^ט שלא יפגעו חם ושלוש בשום וידוע מה שאמרו צדיקי הדורות (פנים יפות ד"ה ומה, גבורות ארי בסוף הספר בליקוטים נחמדים, יש מביאים כן נרנוד האורייתא).

שטות, וכי יש בכל 'שיחות' הללו איזה מקום לעצור אדם בעד תאוותו, כח זה ניתן לנו רק בתורתנו הקדושה, ברם, אף אחר ששמע את כל 'שיחת המוסר' עדיין לא נרגעה רוחו, בלית ברירה נטל לעצמו חתיכת בשר (נקניק) קטנה, ובזה תמה ונשלמה כל המערכה. וברגע שטעמתי טעימת מה מהבשר מיד שקטה רוחי, ושכחתי מכל רעבוני... ולמעשה, כן צריך לראות כל 'קבלה' אשר אנו מקבלים על עצמנו, שתדמה בעינינו כאותה 'חתיכת בשר' קטנה זו, שהעמידתו כעומד בפני כותל עבה שאין בידו להזיזו בשום פנים ואופן.

ח. וכך פירש הרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב זי"ע בלשון הכתוב (כ יז) 'ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו', שצריך שיהיה לאדם יראת שמים על פניו ממה שהוא 'בלתי תחטאו', ר"ל דברי הרשות שאינם חטא...

ט. איתא במדרש (במדב"ר יט ב) אמרו לו לנחש מפני מה אתה מצוי בין הגדרות, אמר להם מפני שפרצתי גדרו של עולם. וביאור כוונתו, שאלו לנחש, רואים אנו שהנך משקיע כל כוחך לפתות את בני העולם שיפרצו את גדריהם וסייגיהם - שמא תוכל לומר לנו מה רווח יש לך בזה כל כך... ויען הנחש ויאמר, כי משם הדרך קצרה לכלותו לגמרי, וכמו שעלתה בידי לפתות את חוה שתפרוץ 'גדר וסייג' שעשתה לעצמה - שלא לגעת בעץ הדעת (שהקב"ה אמר לאדם 'אל תאכלו מעץ הדעת' והיא הוסיפה לגדור שלא לגעת בעץ) ומכיוון שנגעה בו נפתחה דרכה והגיעה לעבור על הציווי עצמו...

פעם נשאל הגה"ק הגרי"ז מבריסק זצוק"ל, מדוע מחמיר הרב בכל דבר וענין, ותמיד הוא מוסיף חומרות וגדרים להתרחק ביותר מדבר איסור, ילמדנו רבינו מה טעם לריבוי חומרות הללו. ענה הגרי"ז ושאל את שואלו, הנה נא מגדל גבוה רם ונישא בגובה מאה קומות, וגגו רחב ידיים בלא כל מעקה וגדר בשפת הגג, האם תסכים לשכב ולישן הלילה על גגו, הרחק משפתו... ענהו היהודי - לא, לא, כי חושש אנכי על חיי... שמא אפול מתוך שינתי עדי ארץ, שאלו הגרי"ז מדוע תחשוש, מתי נפלת ממיטתך בפעם האחרונה, וכ"ש בגג זה שרחב ידיים הוא ונמצאת שוכב רחוק כמה וכמה אמות משפת הגג. אך היהודי בשלו עמד שעדיין חושש הוא ולא יסכים אף תמורת הון רב לישון על ראש הגג. אמר לו הגרי"ז, אם על הגוף הגשמי תחשוש שמא תפול חלילה בהעדר מעקה בשפת הגג, על אחת כמה וכמה, בדבר רוחני שהנשמה תלויה בו, כמה צריכים להתקין גדרים ומעקות וכל המרבה הרי זה משובה, כי גדול הוא החשש פן יפול הנופל ממנו.

אף אנו נאמר, אם הגרי"ז דיבר על דברים שאין בני אדם ממהרים להיכשל בהם ועל עבירות הקלות, מה נעני אבתריה, כשהמדובר מענייני קדשים אלה, שאינם דומים אלא למגדל גבוה מיליון קומות וגגו צר מלהכיל את גופו של אדם ואף מעקה אין, שכמעט ולא שייך שהשוכב עליו לא ימצא את עצמו למטה בריסוק איברים, כאשר ראינו ושמענו מעשים בכל יום ל"ע, על אנשים יראי שמים שנגעו בכלי משחית הלזה, ולא עבר זמן ארוך, וכבר ראינו נשמתם שרופה וחרוכה בתוך גוף קיים...

ואותם המורים היתר לעצמם שניתן למצוא בו תועלת לדברים שבקדושה, הרי הם נדמים לאותו מעשה שהיה בעשיר שזה דרכו כסל למו לענג עצמו בכל מיני תענוגות בלא שהכניס עניים לביתו, והנה אירע שהתקלקלו הדגים שבישלו בביתו ויבאשו ותעל צחנתם השמימה, ויאמר אותו עשיר למשרתיו עושי רצונו שממש עוון פלילי הוא להשליך הדגים לפח האשפה... ובכדי שלא לעבור על 'בל תשחית' מן הראוי להעניקו במתנה לאחד העניים למען ישביע רעבונו. ואכן מלאו אחר דבריו ונתנו לעני שבגודל רעבונו לא שת ליבו לסרחון הדגים ואכלם, ובעקבות כך נתקלקלו מעיו עד שהגיע לשערי מות. כשמוע כן העשיר מיהר לבקרו ולראות בשלומו שהלא 'ידידו' הוא ומלחמו אכל. כעבור כמה ימים מת העני במחלתו, ויצא העשיר ללוותו בדרכו האחרונה, ואף פנה לבית האבלים לנחם אותם באבלם על מות אביהם. או אז התפאר העשיר במעשיו 'הנאצלים', ואמר לבני ביתו, הנה ראו נא כי צדק היה בדברי שלא להשליך את הדגים לאשפה, כי על ידם זכיתי לקיים ארבע מצוות, צדקה והכנסת אורחים, ביקור חולים, הלווית המת וניחום אבלים. וכמה שוטה ורשע הוא, אשר תחת שיכה על חטא על מעשיו הנלוזים הרי הוא מתפאר בעצמו כי טוב הוא. ואף אנן נענה ונאמר לאותם המצטדקים ב'הוראת היתר' ואומרים כי ניתן להתפלל באותו כלי משוקץ ולומר תהילים, ואפילו אומרים בו את סדר ה'סליחות'... ובמקום להשליך נבלה סרוחה זו לאשפה ולקיים מצות ובערת הרע מקרבך, אזי שלום על נפשם שצדיקים גמורים הם המקיימים מצוות רבות 'בדגים' מקולקלים וסרוחים. י. בא וראה דברים נפלאים שכתב בספה"ק 'יסוד יוסף' (פרק סג) על גודל השמירה העליונה והסייעתא דשמיא למי שעושה גדרים וסייגים להתרחק מן הר, וז"ל, ואשרי למי שעושה גדרים לעצמו בדברי יראה בעבודת בוראו ית,

באר הפרשה - פרשת יתרו

טוב מז) כי אין כל כך רבותא להכריז 'נעשה ונשמע' בשעה שהם שרויים במצב הארה (אורות) זכים ומצוחצחים אחר מ"ט ימי הספירה שהכינו עצמם לקראת קב"ה, ומכיוון שידע הקב"ה שלא לעולם יישארו במצב טוב ויבואו ימי החשיכה, על כן כפה הר כגינית שיקבלו על עצמם עול תורה על כל אופן ומצב - אף כשהם צריכים לבנות עצמם לכך, והיא היא עיקר קבלת התורה.

בעי"ז ביאר הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע שכשעמדו בהר סיני פסקה זוהמתן ובטל מהם יצר הרע, ובמצב כזה שוב אין חפץ להקב"ה בעבודתם, שהרי כבר יש לו בשמים ממעל רבי רבבות מלאכים שרפים ואופנים שאין בהם יצר הרע, ואינו נצרך גם לברואי מטה אם אין בהם יצר הרע, ע"כ כפה עליהם הר הוא היצר הנדמה ל'הר' (סוכה נב.), כלומר שהחזיר להם את היצר הרע כבראשונה, וזוה חזרה מעלתם למקומה, כי מעתה יש להם במי זכמה להילחם.

בשם הגר"א, עירין קדישין) על האמור בפרשתן (יט כג) 'הגבל את ההר וקדשתו', כי אי אפשר להיות 'קדוש' בלתי עשיית גדרים וסייגים, וזהו שאמר הכתוב הגבל את ההר - פירוש עשה גדר מסביבות ההר ויקרא שמך קדוש, ע"י האותיות שסביב לתיבת 'הר', כי הקודמים לאות ה' ור' הם ד' וק', ולאחר אות ה' ור' הם ו' וש' - ויחדיו הם עולים לתיבת 'קדוש', והיינו כי רק על ידי 'הגבלות' ניתן להתקדש בקדושה של מעלה".

המה יעלו בהר - גודל הנחת רוח מעבודה הבאה בקושי וביגיעה

בפרשתן (יט יז), 'ויתייצבו בתחתית ההר', ובגמרא (שבת פה.) 'דרש רבי אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגינית' וכו', והק' התוס' (ד"ה כפה) שהרי כבר הקדימו נעשה לנשמע ומרצון קיבלוה, מדוע הוצרכו שוב לכפות עליהם (ועיי"ש מה שתירצו)². וביאר מרן הבעש"ט הק' (כתר שם

כי הסייגים והגדרים הם נעשין מלאכים מגינים ללוות נשמת האדם בצאתו מהעולם הזה לאחר פטירתו שלא יתקרב סט"א, וכשרואה קוב"ה שהאדם חושב ומתכוון לעצמו איך להמציא גדרים וסייגים לאיזה מכשול שהוא רגיל בו ונאנח בשברון לב להיותו יכול לקיים את הגדר והסייג - נחת רוח גדול עושה זה האדם להבורא ית', והוא חשוב לפני הקב"ה יותר מכל הקרבנות שבעולם, ופותח השיי"ת פתחים וחלונות של ממונים ע"ז להפריד ולהתיש כח הסט"א שלא תתגבר על זה האדם להביאו לידי מכשול זה במה שהיה עד כה, ובודאי יצליח וינצל שוב ממכשול זה באופן שגם הוא יתגבר להרחיק וכו'.

יא. בפרשתן (יח ג-ד) 'אשר שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה, ושם האחד אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה', מקשה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח עה"ת) למה קרא בנו בכורו בשם 'גרשום', הלא היה לו להקדים לקרוא שם הראשון אליעזר לזכר הנס שניצל מחרב פרעה, ותירץ שרצה משה רבינו לחזק אצלו הידיעה וההרגש שהוא נמצא בין גויים עובדי ע"ז ואינו מתחבר אתם כלל וכלל, וכדי להזכיר זאת אצלו תמיד קרא בנו הראשון בשם 'גרשום' שידע כל הזמן שאינו אלא גר בארץ נכריה, ואין לו שום שייכות והתחברות לאותה ארץ ואנשיה (והדברים נוראים למתבונן, שהרי מדובר כאן במשה רבינו, ואף הוא צריך להזכיר לעצמו בכל עת שלא להימשך אחרי אנשי הארץ, ומה נענה אנן...).

יב. חיזוק עצום למדנו ממה שתירץ הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בזה"ל, שהרצון (של הקב"ה) היה שגם מה שילמד האדם בכפיה ובהכרח שלא בתשוקה כל כך יחשב ג"כ תורה, ועל כן היה נתינת התורה בזה האופן. עכ"ל.

יג. בפרשתן (יט ב) 'ויחן שם ישראל נגד ההר', וברש"י, כל מקום שאתה מוצא נגד פנים למזרח'. מתאמרא בשם הרה"ק מקאצק זי"ע 'כל מקום שאתה מוצא נגד' - שעומדים לנגדך מפריעים המונעים אותך מעבודת ה', הרי"ז סימן מובהק ש'פנים למזרח', כלומר שהנך הולך בדרך הישר והטוב.

בדרך צחות אמרו, שאם נראה איש מכה את רעהו הרי זה סימן מובהק שעדיין המוכה חי, שאם כבר הייתה פורחת נשמתו ממנו היה זה המכה חדל מלהכותו, כיו"ב ממש, כל זמן שהיצר הרע נלחם ומתגבר על האדם אין לך הוכחה גדולה מזו שהוא 'חי', ויש לו ליצר 'רווחים' מההתגרות בו...

פעם נסע הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע ברכבת, ומקומו היה בקרון הרגיל, ממקומו ראה הרבי שבקרון הראשון (המיועד עבור העשירים וכדו') יש המולה גדולה סביב אחד הנוסעים שאינו שומר תורה ומצוות. שלח הרה"ק לברר מי הוא זה ואיזה הוא, משנענה כי אותו אחד הסתופף בעבר בצילו ביקש שיביאוהו אליו, מפני הכבוד ניגש העשיר אל הרבי, שאלו הרבי בכמה נאמד כל רכושך, ענהו הלה, רבי, וכי למאי נפקא מינה, ממילא לא אנדב לכם כלום,

בלשון בני אדם, ואינם מתפעלים מבני אדם המדברים בלשונם, כי אין בזה שום חידוש להתפעל ממנו, כך על דרך זה אין להקב"ה נחת רוח ממעשה העליונים כיון שאין במעשיהם שום חידוש שהרי אין בהם יצר הרע, לעומת זאת עבודת הבריות בעולם הזה מעוררת נחת רוח יתירה לפניו ית', כיון שיצר סוכן בנו ואנו מתגברים עליו, ועפ"ז מבאר בזה"ל, ומחמת זה נקרא מעשינו ותורתנו כסא לפניו, כמו שיש לאדם נחת רוח מכסא לנח עליו, בן יש לו נחת רוח ממעשינו, וזאת רמזו חז"ל שבקשו מלאכי השרת לדחפו, ואמר לו הקב"ה אחוז בכסא, ר"ל שתהיה מראה להם שמעשיהם אף אם יעשו כתיקון כל המצוות אין נחשבין לכסא ואין לו נחת רוח בכך, מחמת שאין יצה"ר בכס, מה שאין בן בנו אף שאנו למטה מקבל הקב"ה תענוג ממעשינו. עכ"ל"י.

באופן נורא ביאר הרה"ק ה'תפארת עוויאל' זי"ע הא דאיתא בגמ' (שבת פח:): 'בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע מה לילוד אשה בינינו, אמר להן לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם וכו', אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה, אמר לפניו רבש"ע מתירא אני שמא ישרפוני בהבל שבפיהם, אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה' וכו', ולכאורה יש לתמוה וכי 'כסא הכבוד' הוא דבר גשמי ח"ו שניתן לאחוז בו...

אלא, כי 'ענין הכסא הוא דוגמא לאדם שהוא עייף ויגע ומבקש מנוח לכף רגליו ומתיישב על הכסא', והנה כשם שהכל רצים לשמוע עוף המדבר

וחזר הדבר ונשנה, עד שנעתר העשיר, ואמר הוני נאמד בשני מיליון דינרי זהב, אמר לו הרבי, שמע נא, הרי הכרתך היטב בשנות בחרותך בהיותך תלמיד בישיבתנו הקדושה, וכבר אז לא שוותה 'יהדותך' אפילו כקליפת השום, ואפילו א שמעק טאביק (קמחוץ זעיר של טבק) לא הייתי משלם על זה. עתה עומד אני ומשתומם להתוודע ולהגלות, שכל מעט דמעט של תורה ומצוות שווה כל כך, עד שהיצר הרע הבין, ששווה להשקיע שני מיליון דינרי זהב לבטלך אפילו ממעט האידישקייט שהיה לך. מעתה אם היצר הרע מבין כמה שווה כל משהו בעבודתו ית"ש, קל וחומר שעלינו לדעת איזה ערך וחשיבות יש לכל התגברות על היצר.

יד. שמע נא ליסוד גדול וחזק, בדרך משל ומעשה לאיש שעבר ל"ע תאונת דרכים (עקסידענט) קשה ומרה, ונעשה בקרבו 'ריסוק אברים' ה"י, נכנס לביה"ח כשהוא מחוסר הכרה, כעבור כמה שבועות נהפכה העיר מרוב שמחה למשמע בשורה טובה, הנה התעורר האיש וחזר להכרתו, וכידוע כדי שיחזור האיש לבריאותו השלימה ולבריות גופא עליו לערוך פיזיותרפיה, ואכן נקבע לו זמן, ביום הראשון לבוא המטפל (פיזיותרפיסט) ראה שצריך להרגיל את גופו שיוכל להזיז אבריו - ידיו ורגליו, על כן נתן לו כוס פלסטיק קלה (ח"פ דק כנייר) ופקד עליו להגביה הכוס, בחוסר כח הגביה האיש את הכוס במשהו מן המשהו, ולא הצליח יותר, וכך בכל שבוע ושבוע... עד שראה המטפל, כי אין כל תכלית בדבר... על כן בשבוע הבא הגיע בעוז ותעצומות, ופקד על האיש, היום עליך להגביה את הכוס לגובה חצי מטר, ובאם לאו לא תקבל את ארוחת הצהרים למיטתך... ניסה האיש ו... לא הצליח יותר מ2 ס"מ, עד שנמאס לו והתייאש מעצמו, אך המטפל בשלו, אם לא תגביה חצי מטר לא תקבל את המנה הראויה לך (ביודעו שממילא אין לחולה כח לקחת את האוכל בכוחות עצמו)...

בכה האיש לפניו ואמר, מה תרצה ממני, מדוע הינך יורד לחיי, הנה ראה נא כי מחוץ לבנין יש מנוף (קרע"ו) גבוה רם ונישא המגביה במחי יד בניינים שלימים, יש לי קשרים ואסדר לך במהרה שהוא יגביה עבורך את הכוס המסכנה הלזו... אמר לו המטפל, אוי וויי, לא הבנת אפילו את תחילת הדבר, בכדי להגביה כוס קלה כזו אין כל צורך למנוף, אין כוונתי אלא לטובתך ולהנאתך, שכוחותיך יחזרו אליך, שתרגיל את שרירי הגוף לשוב לתפקידם כמקדמת דנא...

אף לדידן, אתה בן אדם 'בא בטענה', מה רוצים ממני, ומה רוצים מחיי... אין לי כח לתורה ולתפילה, ולא ל'נסיונות' העוברים עלי, איני מרגיש בזה כל טעם, אין לי כח לכל זה... רבש"ע יש לך מספיק צדיקים וקדושים שהם עושים עבורך את ה'עבודה', קח נא אותה מהם ואותי תניח לנפשי, אומרים לו, וכי נצרך אנכי ל'עבודה' הרי אני דורש ומבקש את לבך, הכל לטובתך, כל הקשיים, כל הנסיונות אינם אלא לטובת עצמך, שתוסיף תת כח לנשמתך הכמהה וצמאה שתתקרב אל ה' ותתעדן מנועם זיו השכינה.

ועתה אם שמוע תשמעו - להתחדש בקבלת התורה

בפרשתן (יט ה), 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל

העמים', וכתב הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (ד"ה בחודש) בזה"ל, איתא במדרש (בר"ר כא ו) 'אין ועתה אלא תשובה' עיי"ש, וי"ל בנידון דידן, שהקב"ה רמוז להמתקרבם אליו, שאל יתיאשוטו ואל ייראו מגשת אליו" עבור עוונותיהם שעשו מקודם"י, כי העיקר עב"פ להתקרב מהיום"ש והלאה"כ ושלא לחטוא עוד כ"א, ולזה ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וזה מצות תשובה, והוא חסדו הגדול שרוצה לקרב השבים ושלא לזכור להם מעשיהם הראשונים, עב"ל (ועיי"ש ביאור המשך הכתוב) כ"ב.

מעין הדברים פירש הרה"ק מליסקא זי"ע (אך פרי תבואה משפטים ד"ה אח"ל), כי ידוע שיותר יגדל ויהיה חשוב ה'כבוד' שמקבל האדם ממי שאינו קרוב אליו מאשר הכבוד שמקבל מאת רעהו הקרוב אליו בנפשו, וכך על דרך זה, אינו דומה ה'כבוד' שיש לו כביכול להקדוש ב"ה כאשר קרוצי חומר ה'רחוקים' ממנו עושים רצונו, לכבוד והנחת רוח שיש לו בשעה שמלאכי השרת עושים דברו כי המה 'קרובים' אליו, ומה ערך יש לכבוד בזה. וזהו שאמר השי"ת למשה רבינו אחוז בכסא כבודי - כי הקב"ה נתן את התורה דייקא ל'דרי מטה' שע"ז יתגדל ויתקדש שמו הגדול הרבה יותר מאשר אם היו המלאכים מקבלים את התורה"ט.

טו. הוסיף הרה"ק מליסקא זי"ע לבאר על פי זה מה שמצינו במשה רבינו שהיה 'עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה', והקושיא נודעת, וכי לא ידע משה רבינו שרק איתו דיבר ה' פנים אל פנים... אלא שראה משה שהקב"ה בחר לתת את התורה למי שהוא 'בשר ודם', כי עיי"ז יגדל כבודו ית' ביתר שאת וביתר עוז, ומכך הבין שהשי"ת בוחר בשפלים יותר, על כן אמר לעצמו שהטעם שהקב"ה בחר בו אינו לגודל מעלתו אלא דייקא מפני שהוא השפל מכל האדם...

טז. כה אמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בפסוק בפרשתן (יט ה) 'והייתם לי סגולה' כי צורת ה'סגול' הוא שלוש נקודות, שתיים למעלה ואחת למטה באמצע, ולכל צד שתהפכנו ותסובכנו נשאר בצורתו הראשונה כדמות 'סגול' ושמנו עליו, ועל כך נאמר והייתם לי סגולה, שיהודי נדמה לסגול, שבכל מצב שלא יהיה הרי הוא נשאר 'יהודי', ומה מקום לייאוש ח"ו...

בסדר הדורות (ה' אלפים רס"ט) מביא דבר נורא שאלמלא כתוב לא היה אפשר לאומרו, שרבינו יצחק אברבנאל שהיה מגדולי הראשונים וחיבר י"ג ספרים, כתב על עצמו בזה הלשון 'וכל החיבורים האלה עשיתי אחר שיצאתי מארץ מולדתי, כי קודם זה הייתי טרוד בחצרות המלכים ולא היה לי פנאי לעיין ולא ידעתי ספר, וכלותי בהבל ימי ושנותי בבהלה לעשות עושר וכבוד, וכן אבד עושר ההוא בענין רע, ואחרי היותי נע ונד בארץ וחסרתי הממון, אז דרשתי ספר ה' ואז אמרתי חסורי מחסרה והכי קתני' עכ"ל.

והרי שאפילו שבתחילת ימי חייו היה טרוד בפרנסה וכו' מ"מ לא התייאש עצמו לומר הרי כבר אבדתי, אבדו ימי ושנותי בבהלה, ואיזה עתיד יש לי וממילא כבר לא אזכה עוד לתורה, אלא חיזק עצמו והתחיל ללמוד ולבסוף נעשה לגדולי הראשונים. ללמדנו כי כל אחד יכול להתחיל מעתה ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ומאי דהוה הוה ומכאן ואילך יוכל לזכות לכתרה של תורה.

יז. איתא ב'שפתי צדיק', שמכלל ביאת יתרו וממה שהקב"ה ציוה למשה לקרבו, מכל זה ילמוד איש ישראל הירוד שבירודים בל יתייאש ח"ו, כמו שעל ידי שנדב יתרו לעבודתו ית"ש והוצרך לקירוב, צוה השי"ת בפירוש למרע"ה לקרבו, כן כל הבא לטהר התוה"ק מקרבתו בכל עוז.

יח. איתא בגמ' (שבת פו:) כי ביום הראשון שבאו בו בני ישראל להר סיני לא אמר להם הקב"ה ולא מידי 'מפני חולשא דאורחא'. ידועה הקושיא, וכי איזו חולשה היה להם על ידי הדרך, והלא היו מוקפים בעננים שיישרו כל הדרכים העקומות והעקלקלות וסלקו כל מכשול בדרך, אלא בעל כרחך שהכוונה לאותם ה'נחשלים' שהיה הענן פולטם מחמת חטאם, שלהם היה קשה הדרך, ורק מחמתם לא דיבר הקב"ה עם משה באותו היום, ונתעכבה נתינת התורה לישראל ביום אחד, ומכאן אתה למד, עד כמה אין הקב"ה 'מוותר' אפילו על אחד מישראל, ו'כולם אהובים' כולם בני חביבים לפניו, ו'כדאי' לו להמתין עוד יום אחד מלתת את התורה בכדי שגם הם יוכלו לקבל אותה בנחת...

יט. כתיב (יט ב), 'ויסעו מרפידיים ויבאו מדבר סיני', וכתב רש"י 'למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו, והלא כבר כתב שברפידיים היו חונים, בידוע שמשם נסעו, אלא להקיש נסיעתן מרפידיים לביאתן למדבר סיני, מה ביאתן

ד"ה וישמע) בדברי רש"י בריש הפרשה 'מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', דכלל זה נקוט בידך, כל מי שבידו ליפול עמוק עמוק יש בידו גם כח להעפיל מעלה מעלה, ומהאי טעמא גדולים ישראל ממלאכי השרת (סנהדרין צג.), כי מצד החומר שבהם הם מסוכנים ליפול ח"ו מטה מטה, ממילא יש גם כן בידם להתעלות ללא שיעור וגבול [משא"כ המלאכים אין להם יצר רע (שבת פט.) ואין שייך בהם 'נפילה', א"כ אף 'עליה' אין בהם ולכן הם קרויים 'עומדים']. והנה יתרו שראה את גדולתם של ישראל שעלו והתעלו ללא קץ ב'קריעת ים סוף' ואף ראה את נפילתם לאחמ"כ ב'מלחמת עמלק' - אשר קרך בדרך (לשון

ומביא עוד בשם הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע לפרש אומרו (פסוק ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', כי ה'נשר' נקרא בשם זה הואיל ומשיר נוצותיו הישנים ומתחדש בנוצות חדשים, וכמו שנאמר (תהילים קג ה) 'תתחדש כנשר נעורכי', ופירש רש"י, 'כנשר הזה שמחדש כנפיו ונוצה משנה לשנה, ויש מדרש אגדה על מין נשר שבשמוזקין חוזר לנערותו, ועל כך אמר הכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים - שהקב"ה נתן וטבע בעצמות נפשות ישראל את הכח להתחדש תמיד כמו 'נשר'. וידע שכל 'נפילה' אינה אלא לצורך עלייה, כי אם יתחזק מכאן ואילך אזי יתעלה הרבה יותר מכמות שהיה. וכך ביאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (בפרשתן

למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידיים בתשובה, ושמעתי מחכם אחד שליט"א כי בא הכתוב ללמדנו ארחות חיים, שהנה מדרך היצר הרע להסית את האדם, היום כבר נפלת תתחיל מחר, בשבוע הבא, בזמן הבא וכיו"ב, ועי"ז מפילו לגמרי, וכפי שמצוי בין הבריות, לזה אמרו שגם נסיעתם מרפידיים היתה בתשובה, ולא המתינו עד שיבואו 'למקום' אחר להתחיל בתשובה...

כ. ואין הקב"ה מבקש מהאדם אלא לפי כוחותיו, ואם יעשה כן הקב"ה ישלים לו את השאר. כך ביארו צדיקים (רמתיים צופים) בדברי רש"י דלעיל 'מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', וביארו, שהכוונה, איזו שמועה שמע יתרו שממנה הבין והרגיש שיש בכוחו להיות מבני ישראל, ושיוכל לעמוד בקיום כל התורה כולה ומצוותיה, אלא ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שאין חפץ הקב"ה בנצחון על היצר אלא כל רצונו הוא המלחמה בו, וכל יסוד היהדות הוא המלחמה התמידית עם היצר הרע, על כן אמר, אם זה עיקר התורה כולה, אף אני אוכל עמוד להיות נמנה כחלק מבני ישראל, להילחם עם יצרי, שאף אם אין בי כח לנצחו, מכל מקום יש בידי ה'ברירה' לעמוד בקשרי המלחמה.

כיו"ב מבארים בפסוק בפרשתן (כ כג) 'ולא תעלה במעלות על מזבחי', כי בעלות אדם במדרגות הסולם כל עלייה ועלייה ניכרת היא, שמקודם עמד במדרגה נמוכה יותר ועכשיו עלה ונתעלה, לעומתו העולה ב'כבש' כמעט שלא ניכר הבדל בין פסיעה לפסיעה, ואמר הקב"ה לישראל 'אל תעלו במעלות למזבחי' איני מבקש מכם עליות גדולות, אלא 'עלו בכבש', כי כל 'פסיעה' שאדם עושה עבור הקב"ה יש לזה חשיבות רבה אצל אבינו שבשמים. וממילא אל יתייאר לומר אין בכוחי לעשות הרבה, כי אין הקב"ה מבקש ממך אלא לפי כוחך ומצבך, ואם בידך לעשות רק פסיעה קטנה - זו היא חובתך עתה, ואם כה תעשה הרי ישמח ה' במעשיו.

כא. בחור אחד נכנס אל הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע וביכה את מצבו במר נפשו על כי עשה כזאת וכזאת, ועתה איככה יוכל לשוב לעבודת ה', פתח ה'שר שלום' דבריו כי איתא ברש"י (יט א) לפרש מה שנאמר 'ביום הזה באו מדבר סיני - שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו', והיינו שזאת היא ההקדמה וההכנה לקבלת התורה, שלא יחשוב על מעשיו של אתמול... אלא ידמה בעצמו כאילו רק ביום זה ניתנה התורה, וממילא כל מעשיו הרעים היו קודם נתינת התורה, ומעתה יקבל על עצמו את התורה מחדש.

כב. הנה כתיב בפרשתן 'ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על אודות ישראל, ומדייק בספר 'יגל יעקב' (מישקאלץ) שלכאורה ג' תיבות הללו 'על אודות ישראל' הם מיותרים, ועוד קשה, מדוע כאן כתיב 'אשר עשה הוי"ה' ואלו בריש הפרשה כתיב 'אשר עשה אלקים'. ומבאר דהנה מצינו בכל המכות, שתיכף כאשר נכנע פרעה קצת וביקש להסיר המכה, שמעו לו אע"ג שעדיין לא שב בלב שלם, וזה היה מחסדו הגדול של הקב"ה, וזה היה תמוה בעיני יתרו, ולכך אמר לו משה רבינו אשר זה היה כדי שיקחו ישראל מוסר למו, שאפילו כשכבר הרבה לפשוע, מ"מ יקבלם הקב"ה בתשובה, בק"ו מפרעה ומצריים, וזהו 'על אודות ישראל' וכן 'אשר עשה הוי"ה' דוקא שזהו מחסדו הגדול.

באר הפרשה - פרשת יהו

טומאה כפי' רש"י שם) ויוזב בך כל הנחשלים אחריו (דברים כה יח), הבין שעתה אמורים בני ישראל לעלות ולהתעלות שוב ללא שיעור, על כן מיהר לבוא להסתופף בצל השכינה ובתוך עם קדוש ולקבל התורה².

על כן בך ה' את יום השבת ויקדשוהו - ברכת וקדושת השבת בפרשתן (כ ח-יא), 'זכור את יום השבת לקדשו'³, ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך⁴, ויום השביעי שבת לה' אלוך וגו', כי ששת ימים

כג. ביותר היה אומר הרה"ק מקאברין ז"ע (תורת אבות ד"ה ומשה), כי אמרה תורה (כ יז) 'ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים', תיבת 'ערפל' נוטריקון 'אראפ-פאל' היינו נפילה ומעידה, והכוונה, שאף בעת הנפילה והירידה על האדם לדעת ולהבין אשר שם האלוקים, כי אדרבה 'שם' הוא האלוקים, כי מתוך נפילתו אפשר לו להתעלות יותר ויותר.

הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב ז"ע היה עוסק יומם ולילה בפדיון שבויים להציל אחינו בני ישראל מיד ה'פריצים' שהיו משליכים את ה'מושקעס' (היהודים שהיו שוכרים מהם את בתי במזיגה), פעם אחת התברר לו לאחר שפדה את השבוי, שה'שבוי' שפדה אינו צדיק אלא גנב הוא שנתפס בגנבתו, והצטער הרמ"ל על הזמן והכוחות שכלה עד שהצליח לפדותו כי לא ידע האם היה זה 'מצוה' אם לא... ונמלך בדעתו, שהרי אמרו חז"ל 'מצוה גוררת מצוה', וזאת יהיה לו לסימן, אם יזדמן לפניו מיד דבר מצוה ידע שגם אותו פדיון למצוה יחשב, ואכן, מיד נקלע לפניו עוד עסק של פדיון שבויים, אך שוב נתברר לאחר מעשה שהלה גנב... על כן, חשב בלבו - לכה"פ אחזירנו לדרך המוטב, והחל מדבר על ליבו הנה ראה עד היכן הגעת ע"י גניבותיך, הרי מחמתם הושלכת לבור צלמות וכמעט שהגעת לשערי מות... אמר לו הגנב, מה קרה... א דארעכפאל... (נפילה - שנתפסתי בגניבתי על חם), נו, ממשיכים הלאה... הן אמת שהפעם נכשלתי ותפסו אותי בשעת מעשה אך שוב אמשיך בשלי בתקוה שבפעמים הבאות יצליח זממי בידי, ולא אירע מאומה מכך שנופלים... אמר הרמ"ל כל מעשה זה לא בא אלא ללמדני שלא להתרגש מ'נפילות', אלא להתחזק ולהתחדש כאילו לא אירע כלום.

כד. בעת 'שיחתו' בישיבה סיפר הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל מה שראו עיניו בעת מלחמת העולם הראשונה, באותה שעה שלט הרעב בכל רחבי אירופה - ערים ועיירות, אלפים ורבבות רעבו ללחם כפשוטו, וסבלו בתמידות ממחסור ורעב נורא ואיום, באחת הערים נחלה נער קטן מרוב רעב ורזון, וכבר הגיע לשערי חולי נורא, והובהל לבית החולים כשמצבו הולך ומחמיר, באחד הימים הגיעה קבוצה מחבריו ללימודים לבקר את החולה, שאל הנער את אביו, מי הם הנערים הללו... שמע האב והחוויר, וכי עד כדי כך גבר חליו של הבן עד שהשפיע על ה'מח' וכבר אינו מכיר את חבריו הקרובים, התגבר האב על עצמו ואמר לו, הרי אלו חבריך לספסל הלימודים, ב'חיידערי' אשר אתה לומד - שמה המה לומדים...

כעבור שבוע נכנס לחדרו אחיו של החולה, שאל הבן את האב, מי הוא ואיזה הוא... גחן האב ובשקט לחש לאזני בנו - כדי שלא ישמע האב, הרי זה אחיך... אחר שבוע נכנס האב, ושאל הבן את אביו - מי אתם... או אז נבהל האב, הליט פניו בשתי ידיו ובכה כנער קטן, מאין הפוגות - מה אירע לך בני יקירי, הרי אני אביך מולידך וכי כל כך חלית עד שאינך מכיר אותי... ע"כ המעשה.

הוסיף ר"א, הרי לנו כי אחת התוצאות הקשות מרעב ומחסור הוא שמשפיע על האדם עד כדי איבוד הכרתו את קרוביו, ואינו מכיר אפילו את אביו מולידו, והנה, כל בר ישראל בנוי מגוף ומנשמה, כמו שהמחסור לגוף יכול להחלותו עד כדי כך, כך בענין הנשמה על האדם להזין אותה בלחם ומזון - מזון הראוי לה, ג' תפילות ביום, עסק התורה, וכל מידה נכונה, ובאם ח"ו ח"ו לא יתן לה מזונה, ותסבול הנשמה מרעב ומחסור... תחלש הנשמה עוד ועוד, עד שח"ו תפסיק להכיר את אביה שבשמים...

נוסיף ונאמר ב'זו ואין צריך לומר זו', כשם שלגבי 'משל' חולי הגוף, שמי שלא די שאינו מזין את גופו כראוי אלא הוא מוסיף להכניס בו מאכלים מסוכנים (רעילים), בוודאי שגופו ל"ע יחלש עד אין סוף, אף בענין ה'נשמה' אם מזין אותה במזון מסוכן, כשאינו שומר עצמו בקדושה וכיו"ב, אז הוא 'מזיק' לנשמתו עד אימה, ויאבד כל הכרת דבר שבקדושה.

וזאת מכריז לפנינו קוב"ה בכל יום בבת קול היוצאת ומכרזת 'שובו בנים שובבי"ם', ועל אחת כמה וכמה בימי השובבי"ם, הנה התרחקתם, ומרוב מחסור במזון הנשמה כביכול שכחתם שאתם בנים למקום - שאב לכם בשמים ובארץ, עתה העת והזמן להבריא את הנשמה, 'שובו בנים שובבי"ם' - לתת לה מזונה הראוי לה, ולעלות על דרך המלך להכיר את אבינו מלכנו ולהתקרב אליו.

כיו"ב ייאמר בכל מעלי שימשא בערב שנת קודש, כשהשבת פורשת כנפיה על העולם ולכה דודי לקראת כלה, אבינו שבשמים בא להשרות שכינתו עלינו, ואומר לכל אחד מאתנו, בני יקירי, ימות החול עברו עליכם איך שעברו... כשח"ו לא הזנתם את הנשמה כראוי... וכביכול אינכם מכירים אותי, עתה בא יומא דנשמתא, חזרו להיות בני חביבי. וכידוע ביאור צדיקים (בני יששכר ועוד) בדברי הגמרא 'גוי ששבת חייב מיתה' (סנהדרין נח:), כי השבת הינה 'שרביטו של מלך' והמשתמש בשרביטו של מלך חייב מיתה, וזהו ב'גוי', אבל בני ישראל הם בני המלך, ובני המלך מותרים להשתמש בשרביטו, נמצינו אומרים שבשבת ניכר שאנו בני למקום, והבנים צריכים להכיר את אביהם, יכיר את אביו שבשמים - כאפ זיך צוריק. ע"י מזון נכון לנשמה, בעסק התורה התפילה, התדבקו בה' ע"י שירה וזמרה למלך א-ל חי וקיים.

כה. והביא רש"י מה שדרשו חז"ל (מכילתא) 'כשתבוא שבת, יהא בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה'. וכתב ה'אליה רבה' (סימן רמב סק"ג) שלכן אמרו חז"ל (שבת קיח:) 'כל המענג את השבת נותנין לו משאלות לבו', כי שכר זה הוא מדה כנגד מדה, כי מצד הדין מותר להרהר בעסקיו בשבת ורק הדיבור אסור, אך בשכר שהוא מתגבר על עצמו 'לפנים מגדרי הדין', ושוכח מצערא דיליה לשמוח ביום השבת כאילו כל מלאכתו עשויה, על כן יזכה שכך יהיה באמת, ויתן לו השי"ת כל משאלות לבו לטובה.

זכורני לפני כארבעים שנה, שמצבו הכספי אצל אאדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע היה דחוק מאד, ובלית ברירה יצא לחוץ לארץ כדי לאסוף תרומות לצרכי ביתו, ונדד ללונדון ולאמריקה ושהה שם כחצי שנה עד שלבסוף הצליח לאסוף בעמל ויזע סכום מכובד, אולם טרם חזר לארץ ישראל ביקר בטורונטו שבקנדה והתאכסן שם אצל משפחת וועכטער, בהיותו שם ביום שבת קודש עם צרור כספו הצליח בן בליעל להיכנס אל בית האכסניא וגנב את כל צרור הכסף, והיה הדבר לפלא שזולת צרור זה לא שלח ידיו בשום דבר אחר מחפצי הבית, ויהי כאשר הגיע דבר הבשורה המצערת לאזני בעל הבית הצטער וחשש מאד מתגובתו של אאדמו"ר זצ"ל, אולם כשמעו את דבר הגניבה יצא מיד בריקוד ובמחול ושר ניגוני שבת ברוב שמחה וחדוה, וכראות כן בעה"ב הלך מיד לפרסם דברים כהווייתן בקרב כל בני העיר, והבינו כולם שאיש קדוש שוכן בקרבם, ושיחרו רבים לפתחו ונתנו לו נתינות הגונות, ובסוף חזר לארץ ישראל בסכום גדול יותר ממה שאסף במשך כל תקופת גלותו, והיינו דקאמרי שהמענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים.

כשם שצריך להסיח דעתו מ'מלאכתו', כך צריך 'לשכוח' מכל צרה דאגה יגון ואנחה שיש לו, וכן איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויחי תרנ"א) וז"ל, כתבו חז"ל (שבת קיח.) המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, וביאור המענג השבת שיש לו תענוג ממצות שבת, ומניח בעבור זה כל הדאגות כשבא שבת ונח, לכן מסירין ממנו כל המצרים, עכ"ל. כלומר שלגמרי יסורו ממנו כל צרותיו ומעוקותיו. ובזה מבאר השפ"א את מטבע הברכה שתקנו אנשי כנסת הגדולה (בתפילת מוסף) 'מענגיה לעולם כבוד ינחלו', שהמענגים אותה 'לעולם' - ואפילו בעת צר לו מניח הכל ומענג השבת, על כן כבוד ינחלו בלי מצרים.

וכך כתב ב'שם משמואל' (שלה תרע"ז) בשם אביו הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע, וז"ל, שמעתי מפ"ק אדמו"ר זצוק"ל שמידה זו נוהגת בכל ענייני האדם, אפילו מי שיש לו חולה בתוך ביתו ר"ל, אם אפשר לו שיתאפק ולא יצטער ולא יהרהר בעגמת נפשו בודאי שיתרפא, כאמרם ז"ל (שבת יב.) '[הנכנס לבקר את החולה אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, ורבי מאיר אומר] יכולה היא שתרחה'. עכ"ל. וכלשון רש"י (שם) 'יכולה היא שתרחה אם תכבדוה מלהצטער בה'. ומכלל דברי השם משמואל 'שמידה זו נוהגת בכל ענייני האדם' למדנו, שאין הדברים אמורים רק לגבי חולה, אלא גם לשאר מיני צער ומדווה, וכגון מי שמסובב בחובות וכיו"ב, שאם יתאפק מלהצטער אלא יגיל וישמח בשבת שיכולה היא שתרחה ומובטח לו שיצא מאפלה לאורה.

וכה כתב בספר 'מתוק מדבש' (להגה"ק רבי יצחק פרחי, אות ו) 'ובעינינו ראינו בני אדם שהגיעתם צרה עד לקראת השבת, וביום שבת עצמו הסיחו דעתם מצרתם ושמחו בשמחת השבת כראוי, ולא הכניסו עצב ודאגה בלבם על צרתם, וזכו שאבלם נהפך להם לששון ונושעו מצרתם בנס ופלא'.

כתב ב'מנורת המאור' (אלנאקו"ה, ח"ב פ"ח) מעשה באשה אחת שהיו לה שני בנים ונפלו לבור בשבת, והמתינה לבעלה עד שבא מבית הכנסת, וכשבא אכלו ושתו, כשגמרו לאכול אמרה לו, אם רצונך אומר לך דבר אחד, אמר לה אמרי, אמרה לו, שני כתרי זהב הופקדו היום עשר שנים אצלי, ועתה מבקשים אותם ממני, אתנם או לא, אמר לה, תני. אמרה לו שני בניך נפלו בבור ומתו, ועתה, תן כבוד לקונך ולא נחלל את השבת. ולא צערו עצמן

עשה ה' את השמים ואת הארץ¹² את הים וכל אשר בם וינח ביום השביעי על כן ברך ה' את יום השבת

כל השבת, כיון שהחשיך, עמדו על פי הבור להוציאם ולקברם, ובזכות שלא צערו עצמם בשבת עלו חיים מן הבור לשלום.

ידוע ומפורסם גודל פעליו של הגאון הצדיק רבי יעקב יוסף הערמאן זצ"ל, אשר עמד כחומה בצורה בכל הנסיונות שהיו באותם הימים בארה"ב של לפני כמאה שנה. פעם אחת חלתה בתו והיתה במצב קשה מאוד רח"ל, אביה ואימה שהו בכל עת על יד מיטתה, ולקראת שבת חשבו לעצמם, הרי אורחים רבים סמוכים על שולחנו בכל שבת קודש, על כן מוטב ונשוב אל הבית לקבלם, וזכות הכנסת אורחים תעמוד לביתנו החולה שתשוב לאיתנה, ואכן כך עשו.

והנה, באותו בית החולים שהתה חולה נוספת ששם משפחתה היה ג"כ 'הערמאן', ולדאבון לב השיבה את נשמתה ליוצרה בעיצומו של יום השב"ק, מכיוון שעפ"י חק בית החולים מחוייבים להודיע על הפטירה תיכף ומיד, ע"כ נשלח טלעגראם (מברק) המודיע על כך, אך שנתחלף להם הערמאן בהערמאן... ושלחו את המכתב בטעות לבית הרב יעקב יוסף, בהגיע השליח מצא שרבי יעקב יוסף ובני ביתו עומדים על המשמר, ואינם מסכימים לקבל מכתבים בעצם יום השבת יהיה מה שיהיה וממי שיהיה ובענין מה שיהיה, בלית ברירה נתנוהו שליחי ביה"ח לבית גיסתם, וזו משראתה את הנכתב נאלמה דום, ומיהרה לבית ההורים 'לבשר' להם, וגם עתה הם עמדו בכל התוקף שלא לקבל המכתב, ניסתה לספר להורים תוכן הדברים אך לא רצו לשמוע, ומיד במוצש"ק הגיע בשנית מכתב בהול מהנהלת ביה"ח, בו נכתב, הננו מתנצלים עמוקות על הטעות שהיתה לנו, בתכם חיה וקיימת, מצבה משתפר ובקרוב תשוחרר הביתה...

וכששמע זאת אמר הרב הערמאן כי עתה נתחוויר לו פירוש הנוסח שאומרים ב'הושענות' (לשבת חוה"מ סוכות) 'יושבת וממתנת עד כלות שבת', כי לכאורה מי הוא היושב וממתין אימתי תעבור כבר השבת... אלא הכוונה למי שיושב וממתין מלשמוע שמועה רעה ומתאפק שלא לקבל טלעגראמא, כי הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו, ונתברר כי מעיקרא היה רק בהלת שוא ואין כאן כל צרה וצוקה. וללמד על הכלל כולו יצא, שאם אדם מתאפק בשבת ומסיח דעתו מכל שמועה רעה, בעסקיו וכיו"ב, שזכות השבת עומדת לו להינצל מכל רע.

כו. ה'אור החיים' הק' זי"ע מדקדק בלשון הכתוב מדוע לא נאמר 'כי בששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ', ומהו אומרו 'כי ששת ימים', ומבאר, שבא לרמז לן, שאכן לא ברא הקב"ה את העולם אלא לששה ימים בלבד, ובכל שבת ושבת מתחדשת הבריאה מכח השבת לעוד ששה ימים, והרחיב בזה בפרשת 'ויכולו' (בראשית ב ג) שם כתב שאם יעבור שבת אחת מבלי שיהא לכה"פ יהודי אחד בעולם שישמרנה יתבטל העולם ממציאיותו ויחזור לתוהו ובוהו. ובזה ביאר הא דאיתא בגמרא (שבת קיט:): 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית', ולכאורה היאך ניתן להיות 'שותף' לאחר שכבר נסתיימו כל המעשים, אלא כי על ידי שמירת השבת ואמירת ויכולו ניתן כח בכל מעשה בראשית להתחדש והרי הוא כביכול שותף ממש.. 'ודינו' ככל שותפות בעלמא, כפי חלק שהשקיע השותף, כך יגדל חלקו ברווחים ובפירות שנושאת השותפות, כן גבי שבת, כגודל השקעת האדם בשבת ובקדושתה כך גודל הרווחים שיגיע לידו מהשב"ק...

מסופר, שכשהיו מזכירים שמות לרפואה לפני הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע, אם היה הנידון אודות עריכת 'ניתוח' (אפעראציע) היה מצווה לבוא לשאול אודות כך לאחר השב"ק, ויובן היטב לפי דברי האוה"ח שהרי אחר השבת 'בריאה חדשה' באה לכאן.

בשבת הראשונה שנכנס הרה"ק רבי יצחק מבאיאן זי"ע לערוך את עריכת שלחנו הטהור אחרי פטירת אביו הרה"ק רבי אברהם יעקב האדמוה"ז מסאדיגורא זי"ע, חגר וחזק את אבנטו כמה פעמים בטרם הלך לקדש על הכוס של קידוש, ואמר, כשיהודי מתבונן עם מי הוא הולך לעשות שותפות, ומה הוא מכניס ומשקיע בשותפות 'דארף ער זיך גוט אונטער גארטלען', כלומר, עליו לחגור את עצמו ולהתכונן היטב לקראת מה שהוא עומד לעשות. מעשה שהזכירו בליל שב"ק לפני הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע חולנית הזקוקה לישועה, נענה הרה"ק, מדוע לא הזכרתם קודם 'קידוש', מאחר שבאותו הזמן יש ביד האדם לפעול כל משאלותיו לטובה ולברכה, שהרי כל האומר ויכולו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ושותף - אף אם יש לו רק חלק קטן בשותפות רשאי להביע דעה בכל 'העסק'.

בהלכתו הרי הוא נעשה כסא ומרכבה להשי"ת, ולפיכך נקרא השבת מנוחה מלשון נח, ששמו יתברך נח על האדם ושוכן עליו כמלך על כסאו^{כח}. עפי"ז מתבאר מה שאמר הכתוב 'וינח', שהמכוון בזה שהם גורמים שהקב"ה יניח את שמו הגדול ית' על שומרי שבת בהלכתה. והוא שאמר הפייטן (זמר 'ברוך קל עליון') 'ואשרי

ויקדשהו^{כ"ו}, והקשה הרה"ק מאו"רוב זי"ע (באר משה אות ע"א) שלכאורה לפי דקדוק הלשון היה לו לומר 'ונח ביום השביעי', ומדוע נקט לשון וינח שהוא לשון 'הפעיל' דהיינו שהקב"ה גרם לאחרים שינוחו. ומבאר עפ"י מה שכתב המקובל האלוקי רבינו יוסף גיקטיליא זי"ע בספרו שערי אורה (שער ב) בזה"ל, 'כי כשאדם שומר שבת

ויש להמליץ בדברות קדשו עוד, ש'קודם קידוש' רומז לאותה שעה בה הזדמן לפניו 'נסיון', והוא עדיין לפני 'קידוש' כי היצר בוער בקרבו ומפתהו לעשות הרע בעיני ה', שעתה היא שעת הכושר לבקש מלפניו ית' כל אשר תאוה נפשו, ודייקא בזמן זה יש לו 'דעה' בשמים, כידוע מספה"ק שהאריכו רבות בענין זה.

כז. מסופר על 'סוחר' שעברו על 'עסקיו' עתים וזמנים קשים עד שמטה ידו ועמד בפני פשיטת רגל, מכיוון שכך הזכיר עצמו לברכה אצל הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע, הרה"ק שידע שהלה פותח חנותו בשבת והכיר בו שאם יאמר לו לסגור חנותו בשבתות לא ישמע לו, בתירוץ שביום זה מתרבים הקונים, על כן 'הציע' לו, ברצוני לחתום על 'שותפות' עמך, התסכים לכך... הלה שמח מאוד על הזכיה הגדולה להיות שותף עם הרבי, והסכים, אמר הרה"ק, א"כ הבה נערוך שטר כתוב וחתום בו הנך מקנה לי שביעית מכלל החנות בקנין גמור (בערך כ-15%), וכן עשו, אז אמר לו הרבי, אם אנכי בעלים על שביעית מהחנות, א"כ בדין הנני דורש שתסגור את החנות ביום השביעי.

עפי"ז יש לפרש בלשון הכתוב (ט-י) 'ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, ויום השביעי שבת לה' אלוקיך', שכך אמר הקב"ה להם לישראל, הרי אני 'שותף' עמכם, ויום השביעי 'שלי' הוא, אם אכן תתנו לי את יום זה להתנהג בו כרצוני, לקדש את כל היום בתורה ותפילה ועבודת ה' - שיהא 'יום קדוש הוא מבואו ועד צאתו', אזי אשפיע עליכם כל מילי דמיטב לשאר ימות השבוע שהם 'שלכם', ותזכו ל'עשית כל מלאכתך'...

המגיד מדובנא זצ"ל המשיל את האנשים העסוקים ביום השבת לרוץ אחרי תאוותם באכילה ושינה, לעשיר שהוצרך להעתיק משכנו מארצו וממולדתו למדינה אחרת רחוקה מאד, עברו הימים ואותו עשיר התגעגע מאד לשמוע את שלום בני משפחתו ואנשי עירו, אך מחמת מרחק המקומות לא היו שיירות מצויות מהכא להתם ולא שמע על מקומו ולא מידי, והנה, ביום מן הימים דפק על דלת ביתו 'משולח' שהגיע מעיר מולדתו של העשיר כדי לבקש ממנו נדבה, שמח עמו העשיר והכניסו לביתו בכבוד גדול, והתחיל לשוחח עמו על פלוני ועל אלמוני, אולם משנקפו הדקות התנצל הלה לפני העשיר, שלא יוכל להתעכב עוד בביתו ולדבר עמו על דברים של מה בכך, שהרי עשה את כל הדרך הארוכה מביתו להכא כדי לדפוק על בתי נדיבים ולאסוף כספי תרומות שבהם יוכל לפרנס את בניו ובני ביתו, ואיך יבזבז מזמנו היקר לשיחות של הבל וסרק, שמע העשיר את טענתו והבין שהצדק עמו, לפיכך שאלו כמה כסף הוא מצליח לאסוף במשך שעה, והציע לתת לו מלוא סכום זה כדי שבתמורתו יסכים לשבת אצלו 'שעה שלימה' ולספר לו על בני משפחתו ואנשי עירו, ואכן הסכים ה'משולח' להצעתו והתחילו לשוחח על הנעשה והנשמע בעירם, לא עבר זמן ארוך והנה מבקש הלה מן העשיר, מאחר שנוכחתי לראות את נדבת לבך הטוב שהרי נתת לי סכום גדול כזה, אנא, אל יחר אפך כי בודאי תמלא גם משאלתי זו, תן לו מיטה מוצעת לישון עליה כי עייף אנכי מטורח הדרך, הביט עליו העשיר בתמיהה... וכי לזאת פתחתי את כיסי - שתתן תנומה לעפעפיך, והרי כל רצוני בזה היה כדי שאזכה לדבר אתך... ואשמע מפיק את הקורות בעירך, ושכור שכרתיך לכך בסכום כסף הגון, כיצד תבקש לישון בשעה זו...

והנמשל מובן, ביום השב"ק בא הקב"ה כביכול להיות עמנו, וכדי שנוכל להתקרב אליו ביום זה הוא משפיע עלינו ברכות לרוב, ולכן נמי צוה על איסור מלאכה כי כביכול חפץ הקב"ה להשתעשע עמנו ושנבוא לידי דביקות בו יתב"ש, ואילו אותו כסיל בוחר לבלות עת כזאת באכילה ושתיה תחת יגיעתו בעבודת ה', מה בינו לאותו משולח שקיבל מעות הרבה כדי שיוכל לדבר עם הבעה"ב ובאותה שעה גופא מפנה עורף לבעה"ב ומבקש לישון ולנוח. כח. על פי דבריו הק' ביאר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (ויקרא עמ' קכו) בנוסח התפילה (בצפרא דשבתא) 'לא-ל אשר שבת מכל המעשים, ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו', שעל ידי השבת מתרוממים בני ישראל להיות בחי' כסא כבודו, והקב"ה יושב כביכול עליהם.

באר הפרשה - פרשת יתרו

ביומא שביעאה תליין ועל כן לא ירד בו מן כי מיום זה מתברכים כל ששת ימי המעשה^ט, עיי"ש. הרי לך שהשבת היא מקור הברכה, והיא כעין מעיין אשר ממנו נמשכים כל ההשפעות הטובות ברוחניות ובגשמיות בכל העולמות העליונים והתחתונים^ל. והמעיין בזה"ק שנהגו לאומרו בליל שב"ק יווכח בהשפעות הרבות למעלה מהשגתנו הנשפעות בשבת ובפרט בליל שבת, פוק חזי כפל הלשון לרוב בתיבות 'ברכתא' ו'חדוותא', ללמדנו על שערי הברכה הפתוחים לרווחה^{לא}, וברכת ה' היא תעשיר^{לב}.

לתמימים אם יהיה נצור, כתר הלומים על ראשם יצור, צור העולמים רוחו בם נחה, כי אם תהא השבת נצורה ושמורה כדבעי אזי אשריהם לתמימים שישמרוהו, כי כתר הלומים על ראשם יצור על ידי שצור העולמים יניח רוחו עליהם, ויזכו להיות כביכול מרכבה לשכינה הק'.

בזוה"ק (שנוהגים לאומרו בליל שב"ק, ח"ב פח.) הקשו על מה שנאמר 'על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו', כי איזו ברכה יש בה בשבת אחר שלא ירד מן ביום השביעי, 'אלא הכי תאנא, כל ברכאן דלעילא ודלתתא

כט. וביאר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל על פי הפשט^ט, במשל לאיש שהלך אל ה'חנות' לקנות דבר מה, והנה היא סגורה ונעולה, אין יוצא ואין בא, התפלא מאוד ושאל מה יום מיומיים, מדוע סגורה החנות באמצע היום שלא כפי הרגילות, שמא יש מחסור בסחורה, השיב בעל החנות מבפנים ואמר לו, אדרבה, זה עתה הגיע משאית (טראק) מלאה בסחורה חדשה ופרקה את כל המטען' בפתח החנות, אין לנו ברירה אחרת אלא לנעול את הדלת לשעה-שעתיים ולסדר הכל על מקומו ועל מכונו, ואז נשוב לפתוח ולמכור לכל המעוניין... כך כביכול בשב"ק 'החנות סגורה' ולא ירד המן, כי עתה 'מסדרים' את כל ההשפעות לכל הימים הבאים... (תפארת שמשון בראשית).

ל. סיפר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע שפעם החליף הצאר הרוסי את בגדי מלכותו ולבש בגדים פשוטים כאזרח מן השורה ויצא לנדוד על פני הממלכה לראות את שלום הארץ ומה עליו לתקן. בדרכו נכנס הצאר לבית יהודי תם וישר ושאלו למלאכתו, השיב האיש, מלמד תינוקות אנכי, נענה הצאר ואמר 'א שיינע פרנסה', חזר המלמד ושאל ומה עיסוקיך, גילה לו הצאר כי הינו המלך בכבודו ובעצמו, הגיב הלה בכסילותו ובתמימותו אכן א שיינע פרנסה... ולא הבין כי המלכות אינה עסק המניב פרנסה מכובדת אלא כל הארץ שלו היא, ולו הכסף והזהב של כל המדינה. המשיך החתם סופר לאמור, כי החושב שהשבת היא 'שיינע פרנסה' וסגולה טובה הרי כסילותו היא אלף פעמים יותר מטיפשותו של אותו מלמד, שכן השבת היא היא עצם הברכה, ומיניה מתברכין כל שיתא יומי, והלה מדמה שהיא עוד 'פרנסה' טובה...

לא. שמעתי לפרש בדרך רמז, כי 'כבוד שבת' ר"ת 'כ"ל ב'רכאן ד'לעילא ו'תתא ב'יומא ש'ביעאה ת'ליין', כי ההידור והזהירות בכבוד שבת ממשכיכם את כל הברכות וההשפעות הטובות בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. וכבר מצינו לשון נורא במדרש (תנחומא בראשית ג) **וכבוד שבת עדיף מאלף תעניות.**

לב. מפורסם משלו של המגיד מדובנא זי"ע (משלי יעקב נח אות ז), מעשה באיש עני ואביון שביכה את מר גורלו לפני הצדיק, על רוב עניו ודחקו, שאלו הצדיק, האם יש לך אי אלו מעות בבית, ענה האיש, אכן, כל ימי הנני חוסך פרוטה לפרוטה כדי שאוכל להתפרנס מהם בשנות זקנותי, הורה לו הצדיק 'קח את כל הכסף שיש ברשותך ולך עמו לשוק, והעסק הראשון שיציעו לך תמהר לעשותו, ויעזור לך ה' שתצליח מאד בזה', בלב מלא שמחה מיהר העני אל ביתו כשהוא מאמין באמונה תמימה שדבר אחד מדברי הצדיק לא ישוב ריקם, ועל אף שכבר היתה השעה מאוחרת מאד העיר את בני ביתו משנתם, ודרש מהם שיוציאו ממקום המחבוא את כל כספי חסכוניותיהם, כי הרבי ציווה עליו להשקיעם בעסק טוב. עקרת הבית הביטה בו כמי שנטרפה דעתו, מה אתה סח, ומה אירע עמך, ועוד להעירני לשם כך באמצע הלילה, לעומתה ענה האיש בקולות וברקים הבו לי המעות בדחיפות, והיא משכה ידה מלתת לו, עד שנתפתחה ביניהם תיגרה קשה. בצר לו חזר אל הצדיק וסיפר מה שעבר עליו בלילה, נענה הצדיק ואמר, אכן, ה'עסק הראשון' שבא לידך הצליח מאד, זו המריבה שהיתה בינך לבין אשתך.

והנמשל, ביום השבת קודש הקב"ה משפיע ברכה מרובה לכל בריה, אלא שהכל תלוי באדם עצמו באיזה 'עסק' יזכה להתברך, כי אם יבחר בטוב ובחיים יזכה להתעלות מעלה מעלה במדרגות התורה והיראה, אך אם חלילה יתעסק בדברים של מה בכך ובעניינים טפלים יראה ברכה במעשים אלו, והלא לשוטה ולפתי יחשב אם יאבד הון רב ברוחניות תמורת דברים גשמיים החולפים ועוברים כהרף עין וכחלום יעוף, לפיכך כל משכיל יתאמץ ברוחו לעסוק בתורה ובתפילה ובודאי יהא השי"ת בעזרו.

ביקור חולים - בשגב ומעלת המצוה

בפרשתן (יה ב), 'והודעת להם את הדרך ילכו בה', ודרשו חז"ל (ב"מ ל): 'ילכו - זו ביקור חולים' לג, וכבר כתב רבינו הרי"א (אחד מרבותינו הראשונים, בפסקיו למסכת נדרים פ"ד ה"ג אות ב) בזה"ל, ביקור חולים מן התורה ל"ד, שנאמר (במדבר מז כט) 'ופקודת כל אדם יפקד עליהם' (ומקורו מנדרים לט:), ומצוה גדולה היא שחיי החולה

תלויין בולה, שע"י הביקור מיקל מחוליו, ועוד שע"י הביקור מיעצין אותו על רפואתו ומחזקין אותו ומיישבין דעתו וגורמין לו שיחיה לו, ואם אין דורש ואין מבקש פעמים שהוא משתעמם ומכביד בחוליו וגורמין לו שימות והרי הן כשופכי דמים' לו.

יה"ר שנוכה לקבל התורה בשתי ידיים, למעום מנופת צוף זו התורה, ונוכה כולנו במהרה לאורו.

לג. בספר 'חוט המשולש' מביא, שהגביר בארון ר' שמעון וואלף רוטשילד היה מיוודד עם בעל ה'כתב סופר' זי"ע, בעת היותם במקום המרפא היו השניים נפגשים, והיה הבארון רוטשילד מתעכב עמו כדי לשמוע מפיו דברי תורה וחכמה.

פעם שינה הבארון ממנהגו והזדרז לקצר את מפגשו עם ה'כתב סופר', תמה ה'כתב סופר' לפשר הענין, השיבו הבארון היות וראיתי שהרב אינו בקו הבריאות מיהרתי להיפרד ממנו לשלום, והוסיף ואמר, חז"ל דורשים ילכו - זה ביקור חולים, ומרמזים בזה חז"ל כי לפעמים שהמבקר את החולה מכביד ומקשה עליו בעצם ביקורו הן מפאת חולשתו והן משום שהחולה אינו רוצה שיראוהו במצבו הירוד וכדו' במקרה כזה מצוה על האדם לקיים את ה'ילכו', ללכת ולא להתעכב אצל החולה, ואדרבה על ידי 'ילכו' מקיים מצות ביקור חולים (הכתב סופר היה מקלס את הדברים ומסרם בשמו של הבארון).

אגב אורחא, נציגה נא את דברי ה'ראשונים' - הר"ן והתוס' במסכת נדרים (מא.) וז"ל, חוזר לימי עלומיו. אחר שחלה ונתרפא מתחזק טבעו להיות יותר בריא ממה שהיה קודם חליו.

לד. הובא בספה"ק שסגולת המצוה, שהמבקר יינצל מייסורים ומחלה זו, ומקור הדברים הוא כדאיתא בגמ' (נדרים לט:): 'ואם ביקר מה שכרו, מה שכרו כדאמר ניצול מדינה של גיהנם, אלא מה שכרו בעוה"ז ה' ישמרהו ויחייהו ואושר בארץ ואל תתנהו בנפש אויביו' (תהילים מא ג-ג), ה' ישמרהו מיצר הרע ויחייהו מן היסורין וכו'. לה. וכך כתב ב'סדר היום' וז"ל, וביקור חולים אע"פ שהיא גם כן גמ"ח, אפילו הכי היא גם כן גדולת הערך כמו שאחז"ל (נדרים לט:): 'ביקור חולים אין לו שיעור', והענין, כי הוא גומל חסד עם הגוף ועם הנפש, שלפעמים משיב נפשו של אותו חולה בטוב טעם ודעת אמריו, ודבריו דברי פיוס ורצוי וחיזוק לסומכו על ערש דוי, ובעינינו אנו רואים הענין הזה, כי לפעמים אדם נכנס לבקר את החולה ויושב עמו שעה או ב' ואומר החולה עצמו נחמתני נחמתני, החזרת נשמתני בי ואנו רואין שהקל מעליו חליו.

לו. ומצינו לרבותינו הראשונים שכתבו 'הדרכה' למצוה גדולה זו, הרמב"ם כתב בספרו 'הנהגות הבריאות' בכתב יד (הובא בעינים למשפט נדרים לט:): לספר לחולים סיפורים משמחים שירחיבו את נפשו וירחיבו את לבו, ולחדש חידושים שיסיחו את דעתו ויצחק עליהם מהם - הוא וכל חבורתו, ויבחרו לשמשו ולעמוד לפניו מי שישמח בו, כל זה מחוייב בכל חולי'.

עוד כתב שם 'החולה ישוחח עם אשר שיחתו נאה לו, וזה הראוי ביותר, כלומר, השיחה עם האדם שהוא דורש בשיחתו, הן בכלל דבוריו המעדנים והמנעימים, הן בכלל שכלו השנון קלות דרכי מחשבותיו, כי כל זה מרחיב לב ומפיח את המחשבות הקודרות'.

ובספר 'סודי רזיא' המיוחס לרבי אליעזר בעל הרוקח ז"ל כתב 'הבא לבקר את החולה ידבר על ליבו דברי נחומין' (הובא בילקוט ראובני ר"פ וירא).

לז. עוד בה ייאמר, בענין ההטבה מאיש לרעהו, ובזהירות מ'רציחה' ח"ו, דהנה בתורה כתיב לא תרצח בניקוד פת"ח, וכשקורין אותו בציבור בטעם העליון אז נקרא לא תרצח בניקוד קמ"ץ, וטעמא בעי למה נכתב בין בניקוד קמ"ץ ובין בניקוד פת"ח, ויש שביארו דהנה הלאו של 'לא תרצח' לא נאמר דוקא באופן ששחט את חבירו בסכין, אלא יש עוד אופנים של 'רציחה', דיש 'רציחה בפה' וכגון המלבין פני חבירו ברבים דאמרו בגמ' דנחשב 'כאילו שופך דמים' דחזינן ליה דאזיל סומקא ואתי חיוורא, וכן לשון הרע איתא בגמ' ערכין (טו:): דהורג שלשה עיי"ש, וזהו לא תרצח 'בפת"ח' שהוא אזהרה שלא ירצח אדם ב'פתיחת פיו'

אבל יש לך לדעת שיש עוד אופן של 'רציחה בפיו' והוא ע"י 'קמ"ץ' ש'קומץ פיו' במקום שראוי לו לפתוח פיו ולדבר, במקום שיש בידו להציל נפש מישראל מרדת לבאר שחת ע"י אמרי חיזוק ו'גוט ווארט' וזה שקמץ פיו הוא פשוט 'רוצח נפשו' ברוחניות ובגשמיות, וצריכין ליזהר בזה מאד שלא יעבור על לא תרצח ב'קמץ'.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת יתרו תשפ"ג

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יח, א)

כתב רש"י "מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק". יש לדקדק בזה מהו "שמע ובא" יכול היה לכתוב "מה שמע, קריעת ים סוף וכו'", ועוד, הרי מפורש בפסוק ששמע שהקב"ה הוציא את ישראל ממצרים?

ויש לבאר, שיתרו היה לו קצת חטא במה בהיה מיועצי פרעה להרע לישראל. ואף שהוא ברח משם כדאיתא בגמ' (סוטה יא, א), מכל מקום, על עצם היותו מחובר לאנשי רשע ועוברי עבירה, נזקק לכפרה כמו שאומרת הגמ' (מכות ה, א) שהנטפל לעוברי עבירה נענש כמותם.

והנה יתרו כבר זנח מזמן את הע"ז, ועשה תשובה. אבל כעת בקריעת ים סוף נתחדש לו מדתו של הקב"ה, מדה כנגד מדה, בדבר אשר זדו – עליהם. ומזה הבין שגם תשובתו הוא, צריך להיות בדרך של 'מדה כנגד מדה'. וכיוון שחטא ב'עצה רעה' צריך לתקן את עצמו ב'עצה טובה'. ואכן החליט בדעתו שבאם ביום מן הימים יתגלגל שיעברו בני ישראל דרך מקום מושבו, ישיאם עצה טובה. אבל לא מצא שום חיוב לטרוח ולהגיע אל בני ישראל כדי להשיאם עצה טובה, ובפרט כשהם נמצאים במדבר רחוק ממקום ישוב.

לאחר זמן מועט, שמע שבאו עמלק להילחם עם ישראל, ועמלק הרי נעקר ארבע מאות פרסה ממקומו בכדי להילחם עם ישראל, ואז נשא קל וחומר בעצמו, אם בשביל להרע כך, להיטיב לא כ"ש. וזהו אומרו מה שמועה "שמע ובא", ומתרג' "קריעת ים סוף" – שמזה למד את דרך תשובתו כנ"ל במדה כנגד מדה, "ומלחמת עמלק" שמזה הבין שהוא צריך לטרוח ולבוא אל בני ישראל.

(ע"פ 'חתם סופר')

ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום ויבאו האהלה (יח, ז)

וברש"י "איני יודע מי השתחוה למי כשהוא אומר איש לרעהו מי הקרוי איש זה משה שנאמר והאיש משה". שואל החת"ס הרי גם אצל יתרו מצינו שנקרא איש כדכתיב "ויאל משה לשבת את האישי", ועוד, למה

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. כינוי לעשירים (יח, כא) ב. מהטובות שמשה סיפר אודותם ליתרו (יח, ט) ג. ביטוי שמשמעו לא לבנות גוי בפני בן גרים (יח, ט) ד. אופן האמירה לבני ישראל (יח, ג) ה. מילה נרדפת ל"התייעץ!" (יח, כג) ו. ה"פרשה" שיתרו הוסיף בתורה (יח, כא/ יח, א) ז. נאמרו בדיבור אחד (כ, ח) כמותו נגלה ד' בים (כ, ב) ח. משמותיו של יתרו (יח, א) ט. כינוי ישעיהו לעם ישראל (בהפטרה) י. למחרתו ישב משה לשפוט (יח, יג) כ. אחדות ישראל, בבואם למתן תורה (יח, ב) באמצעות עולים למזבח (כ, ג) ל. בשביל, בכדי (זו, מ) במה ד' ברך את השבת ובמה קדשו (כ, יא) נ. דבר מורם- זקוף (כ, יז) ס. כל העם רואים, ולא היה בהם... (כ, טו) ע. צווארו של משה, נעשה כמותו (יח, ד) פ. שמא (יח, כא) צ. בפעולה זו מתבטא שהאלילים "אחרים" זורים לעובדיהם (כ, ג) ק. בה "התבשלו" המצריים (יח, יא) ר. משמות יתרו או שם אביו (יח, כא) ש. באמצעותו אמרו יתרו למשה "אני בא אליך" (יח, ו) ת. כשהם מסובים, אפשר ליהנות מזיו שכינה (יח, יב).

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. עשירים (יח, כא) ב. סובלים, לכאורה, בעוון הוריהם (כ, ה) ג. שם בנו של משה (יח, ג) ד. בני" אמרו למשה, אחרי שראו את הקולות וכו' (כ, טז) ה. כינוי להר סיני (יח, ה) ו. ה"פרשה" שיתרו הוסיף (יח, כא) פסוק מההפטרה, הנאמר מדי יום (ו, ג) ז. עוו או בישלו (יח, יא) ח. מחלל את המזבח (כ, כב) ט. תרגום "ההר" (יח, ב) י. יושלך (יח, יג) כ. תפקידו של יתרו (יח, א) ל. "בשביל" (כ, יב) מ. תואר לעם ישראל (יח, ו) סולם (כ, כג) נ. זרה (יח, ג) לגדל- לרומם (כ, יז) ס. במדבר זה קיבלו את התורה (יח, א) ע. קרבן (יח, יב) פ. שמא (יח, כב) צ. הורה לו (יח, ז) ק. עם ישראל ראו- דבר שאי אפשר לראות (כ, טו) ר. משם באו למדבר סיני (יח, ב) ש. קולו מתחזק (יח, יט) ת. צרות- יפות (יח, ח)

למה הסמיך "אנשי אמת" ל"שנאי בצע"? היה רבי יוסף חיים זוננפלד אומר, כיוון שישנם אנשים שמוכנים להיות אפי' "שונאי בצע" בעבור הצע...

(הגרי"ח זוננפלד)

ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע (יח), (כא)

וברש"י, אנשי חיל – עשירים וכו'. יש להתבונן בפרשה זו, שהנה יתרו אמר למשה רבינו רשימה שלימה של דרישות: "ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, יראי אלקים, אנשי אמת, שנאי בצע, ושמת וכו'". אח"כ אנו מוצאים (פסוקים כד כה) "וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר: ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם ראשים על העם". יש להבין, שאם עשה את כל אשר אמר, מדוע בחר רק אנשי חיל? להיכן נעלמו כל הדרישות הנוספות של יתרו?

ושמעתי לבאר, שהנה אם היה משה רבינו מכריז שמחפש הוא למנות דיינים צדיקים יראי ה' וכו', היה כל אחד ואחד מכל שבט ושבט ומכל קהילה וקהילה טוען שרבו הוא המוכשר ביותר לשמש בתפקיד חשוב זה, ולא היה יכול להגיע אל עמק השווה.

לכן התחכם משה, הלך והכריז שעושה אסיפה גדולה והכניסה מותרת לעשירים בלבד. האנשים ששמעו מזה, הבינו שכנראה צריך לתרום כסף לאיזה מטרה של צדקה וכדומ', ורק העשירים יראי ה' הם התקבצו ובאו, ובזה הרוויח משה רבינו שנתקבצו רק "אנשי חיל" – העשירים, ו"יראי אלקים".

זה מה שכתב, שמשה "עשה את כל אשר אמר" והאיק? "ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל" שהוא בחר רק את העשירים כאמור.

(צינוני תורה)

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (יט, ג)

בית יעקב אלו הנשים, שיאמר להם בלשון רכה, הקש' הר"י דאורלניש למה זכו נשים להגיד להם תחילה, ותיריך, מי יגלה עפר מעיני רבי משה מנרבונא זצ"ל שהיה רגיל לדרוש, בזכותה של לאה זכו תחלה לדיבר שהיה נותנת על ליבה נוכלא (טבלא) של זהב ובה חקוק תורה צוה וכו' ובה היתה הוגה יום ולילה, ולכן "ועיני לאה רכות" מזהרורית של זהב, לפיכך זכו צאצאיה בתורה מקודם.

(מושב זקנים' לבעלי התוספות)

מאוצרות המגידים

"וישמע יתרו" (יח, א).

רש"י מביא את דברי חז"ל מה שמועה שמע ובה קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. צריך להבין וכי רק יתרו שמע? הרי כל העולם שמע, "שמעו עמים ריגזון חיל אחז יושבי פלשת אז נבהלו אלופי אדום... תיפול עליהם אימתה ופחד". והפחד היה כל כך גדול, כמבואר שארבעים שנה אחרי קריעת ים סוף רחב הזונה אומרת למרגלים ששלח יהושע "כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם בצאתכם ממצרים... ונשמע וימס לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם". ארבעים שנה אחרי זה עוד היה פחד, יראת שמים. כל העולם שמע ואף אחד לא קם, כולם נשואו עם אותו עבודה זרה, עם אותם גילולים, עם אותם עברות, עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. רק יתרו שמע ובה. מה מיוחד ביתרו, מה שמועה שמע ובה? מה התשובה?

צריך לדעת שלא מספיק לשמוע, צריך משהו מעבר לראיה סתם. נסביר את זה על פי משל, אחרי מלחמת ששת הימים היה התעוררות גדולה, בפרט לאלו שהיו בצבא וראו כאלו ניסים ונפלאות, תשועות. הזמינו את ר' שלום שבדרון זכר צדיק לברכה לדבר לפני חיילים, לפני קצינים. הוא סיפר להם, שהיה צלם עיתונות שהיו לו את הקשרים, את הותק, הוא ידע לאיפה לפנות, והוא קיבל רישיון לצלם בקו הראשון של החזית, שמה אפשר להביא את התמונות הכי יקרות. היום הדור הצעיר לא יודעים איך היו עובדות המצלמות פעם, היום כבר הכל דיגיטלי, פעם מצלמות עבדו עם פילים, בכל מצלמה היה סרט של פילים שקולט את התמונה בקטן ואחר כך מפתחים את הפילים ומדפיסים את התמונות.

במשך כל המלחמה הוא היה שם בקו החזית, כמה פעמים הוא כבר אמר שמע ישראל, "יפול מצידך אלף ורובה מימינך", פגזים התפוצצו לידו, כדורים שרקו ליד האוזן שלו, הוא נשכב על הארץ, בתעלות. הוא חשב שכבר לא שווה הכל. אבל בסוף הוא יצא חי וקיים, בריא ושלם, עם אלפי תמונות, כל תמונה הוא לא ימכור פה, הוא ימכור בחוץ לארץ, מי עוד היה שם מהכתבים מחוץ לארץ, שם על כל תמונה הוא יקבל אלפי דולרים. לא רק את הבנים הוא יכול לחתן, את הנינים הוא גם יכול לחתן.

לא התחנך שעל דבר ה' אנחנו לא שואלים קושיות, שאין לנו בכלל השגה מה זה מצוה. מבחינתו אם הוא לא מבין, הוא לא עושה.

אבל הוא היה נשמה טובה, וכיון שהיה לו את הבעיה הזאת הרב שלו החליט ללכת איתו אל הרב אברמסקי זצ"ל, שיסביר לו בדיוק את עומק הענין של תפילין, יסביר לו את זה בטוב טעם ודעת. הרב אברמסקי היה לו שפת לימודים, הוא היה רב בלונדון, בקהילה של יהודים מכל החוגים, מכל הסוגים, מכל המינים, היה לו שפה עם כל אחד ללכת כנגד רוחו. הוא פנה אל הרב אברמסקי ואמר לו שהוא רוצה לקיים מצוות תפילין אבל הוא רוצה להבין.

אמר לו הרב אברמסקי: אני רוצה לעשות איתך הסכם, חודש אתה מניח תפילין בלי להבין, אחרי זה תבוא אלי ואני אסביר לך כל מה שאתה רוצה על תפילין, בהלכה, במחשבה, בחסידות, באגדה, מהר"ל ור' צדוק, מה שאתה רוצה. אבל הכל רק אחרי חודש שתסכים להניח. עבר חודש, חודשיים, שלושה חודשים, יום אחד הסטונדנט הזה היה באיזה פרשת דרכים, היתה לו איזו שאלה שצריך עצה מאדם גדול, הוא חשב בעצמו למי הולכים? נלך אל הרב אברמסקי, מאוד התרשמתי מהאישיות שלו. הוא בא אל הרב אברמסקי לשאול את השאלה, אמר לו הרב אברמסקי: שלום עליכם, חיכיתי לך, סיכמנו שתבוא אחרי חודש, עברו כבר שלושה חודשים, למה לא באת? הסטונדנט פרץ בצחוק, ואמר: שהרב יאמין לי, אחרי שלושה ימים שהנחתי תפילין כבר לא הייתי צריך שום הסברים, ראיתי בחוש מה תפילין עושות ליהודי. זה סוד הענין של נעשה ונשמע, "ויאמר ישראל ברוך ה'" והאמירה של ברוך ה' מביאה את ה"עתה ידעתי". (הגר"א דיסקין)

כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חקי האלקים ואת תורותיו (יח, טז)

כשהיה הגה"ק רבי אברהם אביש רב בפרנקפורט שעל נהר מיין, פרץ שם סוחר עברייני את חומת השבת והיה פותח חנותו בשבת. ביקש הרב להפגש עם הסוחר העברייני כדי לשדלו בדברים ולהשפיע עליו שיחזור למוטב ולא עלה בידו, ולמה? שכן מבית הכנסת מנע הסוחר רגלו. ולהזמינו לביתו, אי אפשר שכן גבר אלים הוא, וחזקה עליו שיסרב לבוא בידועו במה המדובר. שהרב ילך איליו? הרי יש בזה משום השפלת כבוד התורה וממילא תיפגם השפעת הפגישה.

מה עשה, נטל עצה עם נפשו ושלח וקרא לאחד מנכבדי הקהילה שהיה מן הלקוחות הטובים של אותו סוחר, וצוה עליו לקחת כמות גדולה של כל מיני סחורות אצל סוחר זה בהקפה, וכשיגיע זמן הפרעון יסרב לשלם, אלא ידרוש את התובע שיעמיד אותו לדין תורה לפני הרב, וכשיהיה הלה בביתו יוכל לקחת עמו דברים על דבר החילול שבת.

עשה הסוחר כמצוות הרב, וכשהופיעו שני הצדדים לפני רבי אברהם אבוש לדין, עוד טרם הציגו את הטענות ומענות, הושיט הנתבע לתובע את כל סכום התביעה במזומנים טבין ותקילין. אותה שעה גילה הרב לסוחר שכל זאת לא היה אלא כדי להפגש עמו בענין בית מסחרו הפתוח בשבת ומיד הוסיף הרב כמה דברי הסבר ומוסר השכל, בדברים היוצאים מן הלב על בעל העבירה.

אמר הסוחר, ניחא, הריני מקבל על עצמי שמירת שבת, אך יורשה לי לשאול את הרב שאלה אחת: מהיכן לקח הרב היתר להשתמש בהמצאות מרמה ודין תורה כדוי למען שמירת השבת?

"דבר זה" השיב לו הרב "למדתי מפסוק מפורש", בפרשת יתרו כתוב "כי יהיה להם דבר בא אלי" אם יש לפעמים לרב דבר שאודותיו הוא צריך להפגש עם מישהו ואינו מוצא הזדמנות נאותה לכך, מה יעשה? אומרת התורה: "ושפטתי בין איש ובין רעהו" - תגרום שיבא אליך למשפט, ודרך אגב תהיה לי ההזדמנות לקיים "הודעתי את חוקי האלקים ואת תורותיו"...

(על התורה)

הודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו (יח, כ)

כשהיה פעם הרב החסיד הברון שמעון זאב ראטשילד בעיירת המרפא מארינבאד, היה שם באותו הזמן גם הגה"ק בעל ה'כתב סופר', ומידי יום ויום ביקר אותו השר במעונו. יום אחד, לא חש כ"כ בטוב בעל הכתב סופר, וכשבא השר לבקרו לא התעכב שם הרבה, אלא תיכף פנה ללכת, הצטדק השר לפניו ואמר שהגמרא אומרת (בבא מציעא דף ב, ב) "דחני רב יוסף והודעת להם זה בית חיייהם את הדרך זו גמילות חסדים (אשר) ילכו זה ביקור חולים", ולמה דרשו מצוות ביקור חולים מפסוק זה? בכדי לרמז שביקור חולים צריך להיות בלא להתעכב ולהכביד על החולה אלא "ילכו בה"...

(שיחת חולין של ת"ח)

אנשי אמת שנאי בצע (יח כא)

מלחמת העולם הראשונה לפני המהפכה הקומוניסטית, אז רוסיה היתה כמו שהיום סוריה. היו שם מליציות שנלחמו אחד נגד השני, צבא אדום צבא לבן, שחטו אחד את השני.

פעמיים הוא עמד עם כל הפלוגה שלו בפני כיתת יורים, עמד סמוך הקיר, ירו בכולם וכל פעם בנס ריחמו עליו והצילו אותו. הוא היה בחור מוכשר, יפה תואר ומוצלח. הוא סיפר לי: באותו רגע מה חשבת? תראה מה זה עולם הזה. בחור צעיר, עם מלא תוכניות ותוכניות, בשניה אחת עם כדור אחד והכל נגמר. בעולם הזה אתה הולך להשקיע? וזה שינה לו את החיים. הוא עבר אחר כך והגיע למה שהגיע, היה צדיק גדול, עובד ה' גדול. הכל התחיל בשניה הזאת שהוא אמר תראה מה זה עולם הזה, כדור אחד והכל נגמר.

נספר עוד סיפור, אתם אוהבים סיפורים. הסבא מנובהרדוק הפך את העולם, מכוחו ומכוח כוחו בימי הרת עולם בין מלחמת העולם הראשונה לשניה נפתחו עשרות ישיבות, אולי יותר מעשרות, עם אלפי תלמידים. [הרבה גדולי תורה יצאו מנובהרדוק, הסטייפלער למד בנובהרדוק]. היו לו כוחות נפש עצומים. בצעירותו הוא החזיק בבית שישה ילדים ועוד שוויגער שהיתה לא בריאה והיה צריך לפרנס אותם. הוא היה טרוד לפרנסתו, היה סוחר עצים וכדומה. פעם אחת, אני לא זוכר אם כשהוא היה בן 32 או בן 36, רבי ישראל סלנטר זכר צדיק לברכה פגש אותו רץ רץ לתחנת רכבת. שאל אותו ר' ישראל: ר' יוזל, ר' יוזל, לאיפה אתה רץ? לאיפה יהודי רץ? אמר לו ר' יוזל: רבה, יש לי אישה בבית, שישה ילדים, שוויגער זקנה חולה, היום הפרנסה כל כך קשה, אני צריך לדאוג שיהיה מאיפה לחיות.

הסתכל אליו ר' ישראל בעיניו הקדושות ואמר לו: ר' יוזל, ר' יוזל, ואני חשבת שיהודי צריך לרוץ בעולם כדי שיהיה לו עם מה למות. אתה אומר שצריך שיהיה עם מה לחיות את השבעים שנה, ואני אומר עם מה למות, עם מה לחיות חיי נצח. הדברים יצאו מפורש מפי כהן גדול בקדושה וטהרה, וכשר ישראל אמר את זה הדברים נכנסו לליבו של ר' יוזל כארס של עכנאי. הוא קיבל על עצמו שהוא עוזב את הכל, והולך עם מידת הביטחון בכל הכוח כמו אריה. הוא הסתגר ולמד בהתמדה וקנה את כל הקניינים של אמונה וביטחון והפך את העולם.

אם לנו היה קורה כזה סיפור, אם היינו שומעים מר' ישראל כזה דבר, כשהיינו יושבים בסעודה שלישית בשבע ברכות היה לנו מה לספר, אה! יש לי סיפור מר' ישראל, אה! ר' ישראל אמר שלא מספיק שנדאג שיהיה לנו עם מה לחיות, צריך שיהיה עם מה למות. אתם שומעים את המעשה? שומעים? אה! אני מברך את החתן והכלה שכל החיים יחיו עם ההרגשה הזאת של ר' ישראל... אם ככה היה נוהג הסבא מנובהרדוק, הוא היה נשאר סוחר עצים, וכלל ישראל היה מפסיד את נובהרדוק. אבל היה לו לב, רבותי. הוא ידע איך לשמוע.

צריך לשים לב עכשיו בימי הקורונה אנחנו נמצאים עכשיו בתקופה לא פשוטה, הקב"ה מעורר אותנו. מאז המבול לא היה כזה דבר שהקב"ה דיבר עם כל העולם, מאז המבול לא היה כזה דבר. היו מלחמות, היו שיטפונות, היו רעידות אדמה, היה רעב, היה בצורת, אבל כל פעם זה היה במדינות מסוימות, בחלקים של העולם. עכשיו הקב"ה מדבר איתנו, מדבר עם כל העולם, הוא רוצה שנתקרב אליו! שנצעק, שנתפלל, שנחזור בתשובה, שנתקן את המעשים. כל אחד יודע מה לתקן. אבל רבותי, כל אחד צריך שיהיה לו לב, כל עוד שהקב"ה מדבר איתנו אם אין לנו לב, אז "שמעו עמים ירגוזו" ונשארים אותו דבר. צריך להתעורר, לעשות חשבון הנפש. כשיש לב אז אפשר להתעורר ולהתעלות. הקב"ה צועק אלינו שנשנתנה. כל אחד צריך להתחזק במה שהוא יכול להתחזק, אבל קודם כל צריך להתחזק בתפילה מעומקא דליבא ולהתחזק באמונה וביטחון, העולם עד היום כבר הרגיש שהוא אדון לעצמו, אבל הקב"ה בא להזכיר לנו שאנחנו לא יודעים כלום, בן אדם לא יודע ולא אדון לעצמו, כל חתן וכלה היום לא יודעים האם יתחתנו, מתי יתחתנו ואיפה יתחתנו, אי אפשר לדעת מה ילד יום ואף אחד לא יודע מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו ומי לא בקיצו, מי יהיה בביתו ואיך פתאום זה מורדם וזה מונשם, ה' ירחם. הקב"ה מראה לנו, מזכיר לנו, מי מנהל את העולם. אבל צריך לב, רבותי.

נדבר על עוד נקודה חשובה בדברי חז"ל, מה שמועה שמעו ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

וצריך להבין, בשלמא קריעת ים סוף זה היה מאורע מאוד מרכזי בהיסטוריה העולמית. זה מובן שיתרו שמע את זה ובא. אבל מלחמת עמלק, נכון שהיו שם ניסים גדולים, אבל למה דוקא זה תפס אותו יותר מכל הניסים שהיו במצרים ובמדבר, עשר מכות במצרים, ועל הים מאתיים וחמישים מכות, היו עוד הרבה ניסים, מה תפס אותו דוקא במלחמת עמלק? ועוד קושיה, למה כתוב מה שמועה שמעו ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, הרי היה ניצחון על עמלק וזה היה עיקר הנס, מדוע אמרו שהוא שמע את מלחמת עמלק, ולא את הניצחון?

הוא מגיע שמח וטוב לב עם האוצר של אלפי תמונות שהוא צילם, הוא הולך לפוטו איפה שמפתחים את התמונות, פותחים את המצלמה, אומרים לו אדוני, שכחת לשים פילים!! כל מה שעשית שם במלחמה היה רק פלאש, ככה בקרב בלי פילים. הוא נשאר בלי כלום. הכל היה בחינם, שכחת לשים פילים.

איי, אמר ר' שלום, אפשר לראות כל כך הרבה ניסים, בששת הימים חיילים ראו ניסים ונפלאות, כל חייל עם הסיפורים שלו, אבל הפילים זה הלב, אם אין לב חוזרים אותו דבר. כמו שכתוב במכת ברד "הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים", אם אין לב לא עוזר כל האותות והמופתים, אין פילים, רבותי. כשאין לב גם לא רואים.

לאומות העולם לא היה לב מבין, כולם שמעו את קריעת ים סוף, אבל ליתרו היה לב, שמועה שמעו ובא. כל השאר שמעו והמשיכו, היה להם נייעס לדבר איך היה קריעת ים סוף ואיך המצרים טבעו, היה להם על מה לדבר, אבל הם נשארו עם אותם תועבות. יתרו, שמועה שמעו ובא, היה לו פילים, היה לו לב.

עוד כתוב במדרש על הפסוק "ה' למבול ישב וישב ה' מלך לעולם", שכשהיה מתן תורה כל העולם השתנה, בכל העולם ציפור לא צייץ, שור לא געה, הכל היה מוזר. אומות העולם באו לבבא שלהם, מי היה הבבא שלהם? בלעם. הם שאלו אותו: מה זה התופעה המוזרה הזאת, לא ראינו מעולם כזו תופעה, האם הולך להיות מבול עוד פעם? אמר להם בלעם: זה לא מבול "ה' למבול ישב". שאלו אותו: אז מה זה כן? אמר להם בלעם: תירגעו, שום מבול, "ה' עוז לעמו יתן" אין עוז אלא תורה, הוא נותן לכלל ישראל את התורה. שמעו כך אומות העולם ואמרו לו: חזק וברוך, "ה' יברך את עמו בשלום" וחזרו הביתה רגועים. אומות העולם ראו מה זה תורה, הם ראו שכל העולם משתנה מקבלת התורה, נו, תחשבו משהו, תתבוננו, תעשו משהו. אבל לא היה להם פילים, לא היה להם לב. לישראל היה פילים.

תמיד צריך שיהיה לב מבין. רבותי, זה נוגע לכל אחד מאיתנו. יש כל כך הרבה מקרים בחיים שיוכלים לעורר את האדם אבל אין לב אז לא מתעוררים. נביא כמה סיפורים מגדולי ישראל. המשגיח איש אלוקים האור יחזקאל, ר' חצקל לוינשטיין זכר צדיק וקדוש לברכה, עמוד האמונה בדור האחרון. אתם יודעים קצת את ההיסטוריה שלו, מה שנקרא ביוגרפיה? הוא נולד בוורשה למשפחה חסידי, היתה להם עניות גדולה בבית והוא היה עושה משלוחים, לא משלוחים של פיצות, אז לא היה פיצה, משלוחים של פרחים. כל פעם הוא היה אוסף כמה קופיקות ועם זה היה מפרנס קצת את הבית. יום שיש אחד כשהוא היה ילד בן שלוש עשרה, אחרי שהוא סיים את הסבב היומי הוא הלך למקווה, היה לו בכיס את מה שהוא הרוויח במשך כל השבוע. היה שם במקווה אחד מה שנקרא כייס, שלקח לו מהמכנסיים את הכסף, הוציא את הכל, הוא נשאר בלי כלום. ר' חצקל היה לו לב, היה לו פילים, הוא אמר לעצמו: אי, חצקלה חצקלה, תראה מה זה עולם הזה, שבוע שלם אתה עולה ארבע קומות ויורד, עולה שבעים מדרגות ויורד, מהבוקר עד הלילה, וכל מה שהרווחת בשבוע שלם, ברגע אחד הכל נעלם. ויש כאלו רבותי, שזה לא רק תשואה של שבוע, אלא עובדים שלושים ארבעים שנה, ואחר כך פושטים את הרגל, לא נשאר להם כלום. בעולם הזה כזה אתה הולך להשקיע? עולם שהרמב"ם כותב עליו עולם עובר, עולם עובר. צריך להשקיע בנצח.

היה לו לב, הוא הזדעזע, הוא תפס את עצמו ואמר הולכים לקלם. קלם, בית מבקשי ה'. מיד במוצאי שבת, הוא לא חיכה, הוא ארז את החבילה, וביום ראשון ברכבת הראשונה נסע לקלם. הוא הגיע לקלם והתחיל את ההתעלות שלו, יש מכתב של ר' נחום וועלוועל הבן של הסבא מקלם, שהוא כותב: הגיע לפה חצקל ורשוואר, יש לנו תקוה גדולה ממנו, הוא בא עם לב הוא מבקש ה'. ואכן יצא ממנו ר' חצקל. ממה הוא יצא? כי היה לו לב.

רבותי. אם לי היה קורה כזה דבר, אני לא אומר עליכם, אני אומר על עצמי, ששבוע שלם הייתי עובד מהבוקר עד הלילה, עולה ארבע קומות ויורד, מאות פעמים, וביום שיש אחד כשאני מגיע למקווה את הכל היו מכייסים. הייתי עושה קבלה, איזה קבלה? שיתר אני לא הולך למקווה עם כסף והייתי נשאר אותו דבר, אולי במשך הזמן הייתי פותח חנות פרחים, אולי היתה לי כבר יכולת לא להיות רק משלוחן. אם חצקלה ורשוואר היה נוהג ככה, הוא היה מתקדם בעסקים, היתה לו כבר חנות עצמאית, אבל אז כלל ישראל היה מפסיד את אור העולם ר' חצקל. אבל היה לו לב, הוא תפס את עצמו, ובזכות זה הוא גדל והגיע להיכן שהוא הגיע.

וכמו המעשה יש הזה כל כך הרבה מקרים בחיים, רבותי. היה לי סבא יהודי צדיק ר' שמחה שפירא, צדיק גדול, הוא היה גר פה בירושלים ברחוב יונה 14. הוא נולד ברוסיה הלבנה, במקום רחוק מאוד מתורה, היו שם כפריים פשוטים שלימדו אותו קצת חומש, לא מעבר. הוא התגלגל לצבא הרוסי, הוא היה קצין בצבא הרוסי. בתקופה של סוף מלחמת העולם, אחרי

יתכן לומר בעזר ה', יתרו היה לו לב, הוא התחיל לחשוב מה עמלק הולך להילחם עם כלל ישראל, מה הם כל כך מפריעים לו? עמלק לא היו שכנים של כלל ישראל, הם באו ממרחק של ארבע מאות פרסה, אתם יודעים כמה זה ארבע מאות פרסה? זה קרוב לאלפיים קילומטר, כמו מפה עד אירן, על מה הוא בא? לא היו להם גבולות משותפים, לא היה ביניהם ויכוח לא על אדמות, לא על שטחים, לא על מקורות מים, לא על נפט, לא על גז, על מה הוא נלחם? ולא סתם מלחמה אלא עוד בכזה מסירות נפש כשכל העולם היה במצב של "שמעו עמים ירגזון", ועמלק בא וקופץ לאמבטיה רותחת אחרי קריעת ים סוף. עיקר מלחמת עמלק על גילוי ה' בעולם התשובה היא, שעמלק הוא כזה קליפה, כזה טומאה, הוא לא יכול לסבול שיש גילוי השם בעולם. בכל היוצרות של פרשת זכור אנחנו אומרים שעמלק נלחם איתנו אבל הוא התכוון להילחם במה שאנחנו מייצגים, עם ה', הוא התכוון להילחם בהקב"ה. הוא לא היה יכול לסבול את גילוי מלכותו בעולם. ולכן הוא הגיע ממרחק של ארבע מאות פרסה להילחם עם ישראל.

הזכרנו כבר שבוע שעבר ונחזור על זה בקצרה. חז"ל אומרים על מה שנאמר בעמלק "אשר קרר" שלושה פירושים: או ש'קרר' זה מלשון מקרה, או שזה לשון קרי וטומאה, או שזה לשון קרירות, שהוא קירר את אמבטיה רותחת. אולם שלושת הדברים הם שורש אחד. עמלק לא יכל לסבול שיש אמונה בהשגחה, שהקב"ה משגיח ויש שכר ויש עונש, שיש דין ויש דיין. האידיאולוגיה של עמלק היא "על השמים כבודו", הקב"ה מקומו בשמים, אבל פה בארץ אנחנו בעלי בתים. "אשר קרר" - לשון מקרה, כל מה שקורה זה מקרה, אין השגחה. לשון קרירות - לקרר את היראה שהיה משכר ועונש, את היראת שמים, את מה ש"שמעו עמים ירגזון", לקרר אמבטיה רותחת. ומה עומד מאחורי כל זה? הרצון ללכת אחרי התאוות, לשון קרי וטומאה. זה עמלק, לא יכול לסבול. ממלחמת עמלק יתרו הבין שהאמת אצל ישראל כשיתרו ראה את זה, את המלחמה של עמלק, לא את הניצחון על עמלק אלא את המלחמה עצמה של עמלק, אמר יתרו: אם עמלק, כוח הרע הזה, נלחם נגד כלל ישראל, סימן שפה יש את האמת. "מה שמועה שמע ובא, מלחמת עמלק" - אם הם הולכים להילחם בכזה חירוף נפש, קופצים לאמבטיה רותחת, סימן שפה נמצא האמת. זה מה שעורר את יתרו.

יתרו היה לו לב מבין, וכשהוא שמע וראה הוא חשב. שורש המלחמה הזאת של עמלק היא לא רק נחלת העבר, אלא רבותי כך אנחנו רואים גם בהמשך. היטלר יימח שמו וזכרו היתה לו שנאה חולנית, היה שווה לו להקריב חיילים וכלים צבאיים על חשבון המאמץ המלחמתי שלו, העיקר לממש את התוכנית הנוראה שלו להשמיד ולהרוג את כל היהודים רחמנא ליצלן. השנאה שלו היתה נוראה. וכמה שהיה יותר קדושה, אצל רבנים, צדיקים, אדמו"רים, השנאה התעצמה ופרסמו תמונות שלהם. עיקר המלחמה היתה לשרוף בתי כנסת, לשרוף ספרי תורה. הוא לא יכול לסבול קדושה בעולם. בספר שלו הוא כתב שצריך להשמיד להרוג ולאבד את העם היהודי רח"ל כי הם המציאו את המצפון, את הטוהר. הוא לא היה יכול לסבול שיש קדושה, שיש טוהר, שיש מצפון, הוא לא יכל לסבול. זה עמלק.

גם אצל הרחוקים מחיי תורה האמת היא שכואבת קראתי פעם שהיתה אישה בחיפה שהגישה עתירה לבית משפט, לבג"ץ, נגד הצפירה של שבת, שזה מפריע את מנוחתה. מתי יש צפירה של שבת? פעם בשבוע, בשעות שבין 4 ל-7 אחרי הצהריים, שהם לא שעות מנוחה של אף אחד. וזה היה מפריע לה. אני גר ליד הערבים בירושלים, אצל הערבים המואזין הוא חמש פעמים ביממה ואחד מהם לפנות בוקר, לא ראיתי אחד שהגיש בג"ץ נגד זה. זה לא מפריע לאף אחד. למה הצפירה של שבת מפריעה לה? האמת כואבת. כשהיא שומעת את הצפירה של שבת זה צועק לה: גם את יהודייה! אז למה את לא שומרת שבת? את זה היא לא יכולה לסבול. זה המלחמה של הרע, מלחמת עמלק. לא יכולים לסבול קדושה וטוהר. כל השנאה של שונאי תורה, שונאי דת, זה בגלל שעמוק עמוק הם יודעים איפה נמצא האמת והם לא יכולים לסבול את זה.

יש סיפור ידוע, שהיה פעם יהודי שנסע ברכבת התחתית בניו יורק, יהודי בלבוש חסידי, והיו שם יהודים פורקי עול שונאי דת שהתחילו לצחוק עליו, מה זה הזקן והפיאות האלו, זה מביא הרבה כינים, ולמה אתה הולך עם חליפה ארוכה, אתה הולך כמו בימי הביניים, היום לא הולכים ככה, איזה מיושן. הם דיברו איתו בעברית והוא אומר להם באנגלית שהוא לא מבין את השפה. הם התפלאו, אין יהודי חרדי שלא מבין עברית, מהתפילות, מלשון הקודש. ועוד פעם הם אומרים לו, והוא אומר להם באנגלית מה אתם רוצים בדיוק? מה אתם מתכוונים? הם התחילו לדבר איתו באנגלית, ואמרו לו אתה כזה דוס, אתה לא יודע כלום מהעולם. הוא אמר להם: מה זה דוס? מה אתם רוצים ממני? אני שייך לכת, כת שנראת 'היימיש', כת של גויים שחיים כמו לפני מאתיים שנה, מנותקים מכל פגעי

הציוויליזציה והטכנולוגיה. כמו פעם. אין אצלם, שום דבר, שום תקשורת, אפילו חשמל כמעט ואין, חיים כמו פעם, מתלבשים כמו פעם. והם הולכים עם חליפות ארוכות ועם זקנים. הם הרגישו מאוד לא נוח, מאוד לא נעים. והם התנצלו ואמרו סליחה, סליחה, מחילה, חשבנו שאתה דוס ממאה שערים. לא ידענו שאתה מ'היימיש'. אנחנו כל כך מעריכים את ה'היימיש' הזה, הלאי שכולם היו כמוהם. בעולם של היום יש כזה פשע, כולם פורקי עול, רוצחים ושוודדים, חיי המשפחה מפורקים והרוסים, אבל הם שמה ב'היימיש' חיים כמו לפני מאתיים שנה, גם הגויים לפני מאתיים שנה היו חיים חיים יותר בריאים, אין שם את כל החולאים הנוראים שיש היום בחברה. הוא נתן להם לגמור את כל הדברים, ואז הוא אמר להם: אני לא 'היימיש' ולא 'ביימיש', אני באמת יהודי ממאה שערים. אבל תראו בעצמכם, כשזה 'היימיש' פתאים הכל כשר. אבל גם אצלנו החרדים אין רצח, אין שוד, חיי המשפחה תקינים, איזה חיים בריאים יש בין האבא לילדים, כיבוד הורים. כל מה שאמרתם אצלנו זה הרבה יותר טוב. וכשזה 'היימיש' זה קודש קודשים, וכשזה מגיע לדוס אז זה כינים וזה ימי הביניים. ומה באמת התשובה? השקר לא מפריע, האמת כואבת. 'היימיש' לא מפריע להם, אבל כשיודעים איפה נמצא האמת, הטוהר, הקדושה, זה מלחמת עמלק. האמת כואבת.

נסיים בסיפור, לפני הרבה שנים הייתי יושב כל שבת בסעודה שלישית עם בעלי תשובה, והייתי צריך להגיד להם דרשה. כל פעם היה סיעתא דשמיא. יום שישי אחד הלכתי עם מוישלה שלי, ילד קטן בן שלוש, ברחוב שמואל הנביא בירושלים, היה שם ערבי עם חמור, אמרתי למוישלה: אתה רוצה סיבוב על החמור? הוא אמר לי: כן. אנחנו מתקרבים לחמור, מוישלה תופס לי את החליפה, ואמר כשכולו בוכה: אבא, אבא, אני רוצה הביתה! אני רוצה הביתה! שאלתי אותו: לא רצית סיבוב על החמור? הוא אמר לי: לא, אבא, אבל זה חמור אמיתי. אמרתי יש לי דרשה, ברוך ה'. סיפרתי להם, שעשו פעם בתל אביב סדרת שיעורים, הרצאות, לאלה שרוצים להתקרב ליהדות. סדרה של ארבע הרצאות, ההרצאה הראשונה עדות על יסודי האמונה, מציאות הבורא, אחר כך תורה מן השמים ותורה שבעל פה. לשיעור הראשון נרשמו שמונים אנשים וכולם באו, בשיעור השני הגיעו רק ארבעים, בשיעור הרביעי היה קשה לאסוף מנין. ההרצאות היו מצוינות, אבל מה קרה? כשהם נרשמו הם חשבו שזה סתם פלוקלור, וזה איזה רב שיח. אבל משיעור לשיעור הם התחילו לראות שזה אמיתי. כמו מוישלה שחשב שזה חמור מפלסטיק, עד שהוא אמר אבל זה אמיתי. כשמתחילים לראות שזה אמת, אוי כמה שהאמת מפחידה, אוי כמה שהאמת כואבת. ה' יזכנו.

(הגר"א דיסקין)

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים.

כותב רש"י - וישמע יתרו. מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

רבתינו מעירים הערה בתחילת הפרשה - למה התורה מזכירה שיתרו היה כהן מדין? לא נוהגים להזכיר לגר עוונות ראשונים... אדם שהוא גר, כתינוק שנוולד - אז למה צריך להזכיר לו שהוא היה כהן במדין? **וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל** - למה אתה צריך להגיד לנו שהוא כהן במדין, איזה תועלת יש במידע הזה?

זה השאלה שרבתינו שואלים... וראיתי בספר שארית יעקב ובעוד כמה ספרים, שכולם עונים את אותה תשובה:

אומרת הגמרא {מסכת יבמות כד, ב} - ת"ר אין מקבלין גרים לימות המשיח כיצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה.

בימי דוד ובימי שלמה לא מקבלין גרים, מה הסיבה? אומרים רבתינו, משום שבימי דוד הרבה התגיירו מהפוד שפחדו מעם ישראל... דוד ערך מלחמות ונצח בהם, וכמו שכתוב במגילת אסתר {ח, יז} "...ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם. אז זה לא בגלל שהם התייהדו, כיון שכבר הגיעו להכרה שהקב"ה ברא את העולם ועם ישראל הוא העם הנבחר וארץ ישראל היא הארץ המובטחת, מה הם עשו?

דבר אחד, הם פחדו מהיהודים... ראו את הכוח שיש ליהודים, אז פחדו מהם ולכן התגיירו, זה בימי דוד.

ותשקט הארץ ארבעים שנה - בימי שלמה לא היו מלחמות, הזמן היפה ביותר שהיה לעם ישראל, אז לכן אנשים באו להתגיייר... משום שעם ישראל היה במצב הכי טוב שלו, היה ברום המעלה, כולם באו לראות מה זה עם ישראל, כולם עלו לבית המקדש להתפלל, אז עם ישראל היה במצב הכי מרומם שהיה לו מעודו.

נכנס לכנסיה... הוא קולט את הגנב... "מה איתך? הרי אתה גנב... מה קרה לא באת היום להתוודות!?"

אדוני, אני מסודר לשנה הקרובה! היהודי מכר לי כרטיסיה... אני לא מפסיק לנקב!

אמר הכומר לעצמו - לא רציתי להכניס כומר, כי חשבתי שיקח לי את המשרה... בא היהודי וגנב לי את העבירות לחמש שנים קדימה! ☺

בקיצור וישמע יתרו כהן מדין חתן משה - יתרו בא להתגייר לשם שמים... הוא לא חיפש את כל הכסף שיש לעם ישראל... לא חסר לו כסף, יש לו בשפע... אז הגירות היתה גירות אמת, ולכן אומרת התורה, שהוא היה כהן מדין.

בא הספר לב העברי - היות והוא בא להתגייר, בא משה רבינו ומספר לו את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצלם ה'... למה?

כי הגמרא אומרת (מסכת יבמות מז, א) - **גר שבא להתגייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר אי אתה יודע שישאר לך זה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם** שלא יחשוב שהמצב של עם ישראל תמיד מזהיר- יש עליות ומורדות, פעמים שנמצאים ברום המעלה, ולפעמים בתחתית המעלה, שלא יחשוב שהוא בא להתגייר, כיוון שכאן המקום הכי טוב בעולם... לא... יש צרות... יש ייסורים.

וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא? קריאת ים סוף ומלחמת עמלק... אז מה הוא שמע?

עם ישראל 'הולך לו' - הקב"ה בקע להם את הים, נלחמו כנגד עמלק - כל העמלקים נפלו... עוד הוא יחשוב שזה המצב המקסימלי של עם ישראל... אומרים לו- לא, תדע לך את כל התלאה אשר מצאתם בדרך - עם ישראל עברו תלאות, ב"ה עד שהגיעו לכאן לקח להם זמן, גם זה חלק של הגירות. (ברוך שאמר)

ויקח יתרו חתן משה את צפרה אשת משה אחר שלוחיה: ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה: ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצלני מחרב פרעה:

מה שכתוב ב' פעמים 'שם האחד.. ושם האחד'. ולא 'ושם השני', מבואר במדרש 'ללמד ששניהם שקולים'. עוד י"א במדרש 'שהיו שוים בקומה במראה ובחכמה'. ובספרי החינוך כתוב שהפסוק בא ללמדנו איך לחנך את הילדים, שלא לראות בן אחד כ'אחד' והשני כ'שני' והשלישי כ'שלישי' אלא כל ילד הוא אחד אחד אחד. וכך שמעתי מרבי שמשון פינקוס זצ"ל שפירש 'ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי', אני קורא לבני השני 'האחד' כי גם אני 'בן יחיד' אצל הקב"ה שהוא תמיד עומד בעזרי כבן יחיד. לא אמר 'בעזרינו' לשון רבים אלא 'בעזרי' לשון יחיד. וכל אחד יכול לומר לשון יחיד 'אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא'. ולכן 'שם האחד אליעזר' ולא שם השני אליעזר, שאנו צריכים להדבק במדותיו של הקב"ה, כמו שהוא מתייחס לכל יהודי כבן יחיד כך אנו מתייחסים לכל ילד כבן יחיד.

שמעתי מהרה"ג רבי זונדל קרויזר כאור החמה מזהיר זצ"ל שהוא התבונן שיש כמה משפחות שהילדים הראשונים הם תלמידי חכמים מופלגים, והילדים האחרונים פוחתים והולכים, וחשב שזהו לטעם חסרון התפילה, כי כשנותנים לאדם רשימה של עשרות שמות להתפלל, איכות התפילה יורד ופוחת מאחד לשני. למשל כשאדם נוסע למקום קדוש ויש לו עשר בנים, הרי אדם הוא מוגבל וכחות נפשו אוזלים, כשהוא מתחיל להתפלל הוא מתחיל בתפילה חזקה על הראשון ועל השני פחות וכו'. וכן בענין הזמן, כי כשהיה לו ילד אחד היה מרבה בתפילה על זה הבן, כשיש לו שני בנים נתחלקים כחות הנפש בתפילה בין שני הבנים, כשנולד ילד שלישי מתחלק לשלוש, ונמצא שהראשון נשאר תמיד עם תפילות רבות יותר משאר הילדים. ואמר רבי זונדל שהאימא שיש לה יותר ילדים צריכה לעמוד הרבה יותר זמן בהדלקת נרות. שאם היתה עומדת בתפילה בהדלקת הנרות רבע שעה כשהיה לה רק בן אחד, הרי שכשיש לה שני בנים צריכה להתפלל חצי שעה וכו'. והתפילות האלה אינן 'מותרות' אלא חיוב ההורים על הבנים. כמ"ש רבי שמעון ממגנצא בפיוט דשבועות על עשרת הדברות, והזכיר בדיבור של כבוד את אביך ואת אמך שהם הולידו אותך וגידלו אותך והתפללו עליך הרבה תפילות ותחנונים ממילא עליך לכבוד אביך ואימך. הרי שאחד ממצות האב על הבן הוא התפילות. ומה אשמים הבנים האחרונים שהם נולדו בסוף השורה? כך מלמד אותנו משה רבינו 'ושם האחד אליעזר' כשהתפלל על הבן השני התייחס אליו כבן יחיד. כך יש להתייחס לכל ילד וילד בגשמי וברוחני.

עוד עצה שמעתי מרבי זונדל שכדאי לשנות את סדר התפילה על הילדים, פעם להתחיל מהראשון עד האחרון, פעם להתחיל מהאחרון עד הראשון, ופעם מהאמצע כלפי מעלה ופעם כלפי מטה, שכך נמצא שתמיד יתחיל

חז"ל אומרים במדרש, שבתקופתו של שלמה המלך הייתה הלבנה בשלמות, ולכן לא מקבלים גרים בימי שלמה כיון שזה לא מוכח שאלו גרי צדק, שבאמת באו מתוך אמונה בהקב"ה.

הם התגירו, כיון שהם רצו בשפה שלנו, 'סל קליטה' - ברוך ה' עם ישראל במצב טוב, אפשר לקבל אוטו, מוצרי חשמל וכו' - לכן לא מקבלים גרים בימי שלמה.

נשאלת השאלה - אם ככה, איך יכל להיות ששלמה המלך גייר את בת פרעה? הרי הוא נישא לבת פרעה, אם לא מקבלים גרים בימי שלמה, אז למה הוא קיבל את בת פרעה, ולא רק, אלא, הוא התחתן איתה בסוף? התשובה פשוטה - מה שלא מקבלים גרים בימי שלמה, מדובר על אלה שרוצים הטבות, אבל אחד שהמעמד שלו טוב... ברוך ה' המעמד הכלכלי שלו טוב, הוא לא ייגש לקבל את ההטבות... הוא משתכר בכסף רב... אם הוא לא צריך את זה, אז ממילא הגירות שלו היא גיור אמת... בת פרעה אין לה בעיה כלכלית, היא התגיירה כי רצתה להתגייר, היא לא צריכה את כל ההטבות - לכן קיבלה שלמה.

אומרת התורה וישמע יתרו כהן מדין... דע לך, יתרו היה במצב כלכלי טוב, הוא לא בא להידבק בעם ישראל, כיון ששמע שלעם ישראל יש, כל אחד תשעים חמורים לובים... ושהקב"ה נתן להם ביזת מצרים ועוד ביזת הים ועם ישראל מלא בכסף... הוא היה כהן מדין, ולכמרים שם לא חסר כסף, יש להם הכל בשפע, אז זאת הייתה גירות אמת ולכן התורה אומרת שהיה כהן מדין.

הייתי פעם בשבע ברכות... אז היה שם איזה בדיחן שסיפר:

היה איזה כומר אחד, שרצה לנסוע לשבועיים חופש... אבל הוא לא רצה לסגור את העסק... "חבל זה מכניס כל יום ראשון, כמה אלפי יורו..." בקיצור, הוא אמר, שאם הוא יכניס פה כומר אחר, הוא יגנוב לו את כל "הלקוחות"... הפתרון הכי טוב "אני יביא את הרב של היהודים"... הביא את הרב, והתחיל להסביר לו איך העסק עובד - תקשיב, כל יום ראשון באים להתפלל פה... הם מתוודעים על כל החטאים שעשו... ואני גובה כסף...

כמה זה על כל עבירה? אני ייתן לך תעריפון עבירות... ואם לא תמצא את העבירה שם, תתקשר אלי, אני יגיד לך... לפעמים יש "יצירות חדשות" של מופיעות בתעריפון ☺

הכומר נותן לו את המפתחות של החדר... הוא טס לחופשה... הרב ניכנס לחדר יום ראשון... על הבוקר, שמונה וחצי, הנה מגיע פציינט ראשון... כן.. מה יש לך לספר?

תראה... יום שישי רח"ל, ראיתי אישה ברחוב... שמתה את היד על הארנק... וסחבתי לה אותו, בלי שתרגיש... לא נעים, סחבתי לה מכה-מכה... אני באמת מרגיש לא נעים... אני מוכן לתרום, אם תכפר לי העוון הזה... כמה זה עולה??? הרב מסתכל בתעריפון... "גניבת ארנק=500 יורו" טוב... אין לי ברירה... קח! שואל אותו הרב - תגיד... אתה רגיל לגנוב??? זה דבר שקורה לך כל פעם...

או שזה חד פעמי??? ☺ אף אחד לא שומע...כן... כל שבוע זה קורה לפחות פעמיים...☺... יום שישי היתה מכה-מכה... אבל לא תמיד...

אמר לו הרב - תשמע, אני מוכן לעשות איתך עסקה... במקום שתשלם 100 על גניבה קטנה, ו-500 על גניבה גדולה...אני אמכור לך כרטיסיה, עם עשרים ניקובים... כל פעם שתגנוב, תעשה חור... במקום לשלם לי 3000 יורו... אני יעשה לך הנחה 1500 יורו...

נשמע רעיון מצוין! סופר 1500 יורו, ונותן לרב... אחר כך, נכנס עוד פציינט... כן... תשמע, עשיתי ככה וככה... מה אתה אומר? זה חתיכת עבירה חביבי... זה מינימום 1500 יורו! תגיד... זה קורה לך הרבה? פעם בחודש לפחות...

תראה יש לנו עכשיו משהו חדש... כרטיסיה עם עשרים ניקובים... במקום לשלם 3000 יורו... עכשיו במבצע 1500 יורו... עושה עבירה-מנקב... יאאלה תביא... וככה עם כל "לקוח"...

אחרי שבועיים חוזר הכומר... מחפש לכסות את ההוצאות של החופשה... מתיישב על הכיסא... אף פציינט לא ניכנס!

להתפלל בחמימות הלב על כל אחד ואחד מהילדים. וראיה לדבר שבתורה"ק הזכור י"ב שבטי י"ה שש עשרה פעמים, ובכל פעם נכתבו בסדר שונה, ללמדך סדר התפילות, כפי הנראה גם כשהתפלל יעקב אבינו על בניו היו לו כמה וכמה אופנים פעם התחיל מראובן פעם מיוסף פעם מבנימין. ואם אמרו חז"ל 'לעולם אל ישנה אדם בן בין הבנים' אינו אלא רק לגבי בגדים וכתונת אלא גם לגבי תפילות. וכן לגבי שעה שמשקיע ללמוד עם הילדים, אם היה לומד עם הבן הראשון שעה אחת, מדוע יחלק השעה לעשר בניו, שש דקות לכל ילד? הרי כל ילד שנולד צריך להשקיע שעה נוספת בחינוך הבנים. כך היה לפני שתיקן יהושע בן גמלא את התלמודי תורה, אך כיון שכבר תיקנו שיש חידור, הרי עדיין מצוה בו יותר מבשלוחו, ויש להשקיע בכל בן ובן כמה שהיה משקיע לבן יחיד. כך מקיימים 'ושם האחד אליעזר' ולא 'השני', ללמדנו כמה האמא צריכה להקדיש בתפילה על כל אחד ואחד, וכמה האבא צריך להקדיש בלימוד עם הבנים.

(הגרמ"י רייזמן)

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יח, א)

תשמעו מה שאומר האלשיך הק':

"וישמע יתרו" – יתרו חיבב את התורה, כי הגם שישב בכבודו של עולם, עזב את הכל והגיע למדבר להתגיר, אח"כ זכה להיות "יתר", שהוסיפו מחמתו פרשה אחת בתורה - "ואתה תחזה", לאחר זאת התעלה עוד ועוד – "יתרו" שהוסיפו אות אחת לשמו, היה זה כאשר התחבר עם משה רבינו, כך העפיל לדרגות גבוהות ולפסגה כזו.

ואיך הגיע מ"כהן מדין" – משפל המדרגה, לעלות לשמי רום וכוכביהם – להיות "יתרו חותן משה". געוואלד, איך יכול להתרומם עד כדי כך? אומרת לנו התורה: אם אתם מעוניינים לדעת את הסוד כיצד זכה לכך – הוא עשה זאת על ידי "וישמע", היה לו כח השמיעה, כי אם אדם מקבל, ושומע – אוי, הוא זוכה, ועוד איך! לכן הזכירה התורה את היותו "כהן מדין", כדי לחדד את גודל השטייגען של יתרו, שמבירא עמיקתא הגיע לאיגרא רמא בכח השמיעה שלו – "וישמע יתרו".

אנשי העולם שומעים כל מיני דברים מעוררים והולכים הלאה. יתרו שמע ורעדו מיתרי לבבו, עד שעזב את הכל ובא אל המדבר. היתה זו שמיעה שיש בה קבלה והחלטה והסכמה, שמיעה פנימית: "שמע ישראל" – שמע ותקבל".

ובאמת איך זכה יתרו לקבל כזה כח שמיעה? – אומרת התורה: "חותן משה", כי הוא היה דבוק לצדיק, כך אומר האלשיך הק'. געוואלדיג.

הזמינו אותי פעם לדרשה באחת העיירות, בבית הכנסת ששכן בחצר בית ספר של נערים שאינם שומרי תורה ומצוות. החצר היתה גדולה, וכשהגעתי לשם רצה נהג המונית להיכנס פנימה. הוא צפצף, כי ישבו שם בחורים "שקצים". הם לא שמעו. צפצף שנית. צפצף שלישית והם עומדים כאילו כלום. המשיך לצפצף עוד עד שאחד הבחורים כבר הסתובב וצעק בקול: "שמענו... שמענו..."

הנהג חשב שהוא מתפוצץ, הוציא את הראש מהחלון וצעק: "אם שמעת – תזוז!..."

אתם מביינים? "אם שמעת – תזוז!..."

אומות העולם שמעו את הצפצופים, "שמענו"... אבל לא כך שמע יתרו. הוא שמע ונע ממקומו.

אנשים רואים בספרים דברי התעוררות, או שומעים ממוכיחים, מגידיים, דרשנים. שומעים רבות, אבל מי שבאמת שומע – זוכה!.

הבה ונסביר היטב:

רש"י אומר "מה שמועה שמע ובה? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".

השאלה ידועה, אין ספק שקריעת ים סוף היה נס גדול בהרבה ממלחמת עמלק, נס נגד הטבע ממש הים נגזר, וכל הניסים. לעומת מלחמת עמלק שנכון ש"כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל וכו'" אבל בכל זאת, המלחמה התנהלה בדרך הטבע. נשאלת אם כן השאלה, אם יתרו שמע על קריאת ים סוף, מה צורך יש בתוספת של מלחמת עמלק?

ביאר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, פלאי פלאים: חז"ל באים לגלות את צורת השמיעה שלו, לא רק את מה ששמע אלא איך הוא שמע.

יתרו לא שמע על שני נסים בנפרד, אלא שמע על קריאת ים סוף ומלחמת עמלק גם יחד. הוא התבונן במה שמתרחש בעולם. כאשר היתה קריעת ים סוף התעוררה סערה בראשי אומות העולם: "שמעו עמים ירגזו חיל אחז יושבי פלשת" והנה לאחר מכן הגיע עמלק להילחם עם ישראל, "ויבא עמלק להילחם עם ישראל ברפידיים". איך יכול להיות דבר כזה, אחרי שכל העולם מזדעזע מקריעת ים סוף, עמלק מעז פניו ככלב, לא איכפת לו שום דבר, והוא בא להילחם עם ישראל?!

ככה? קריעת ים סוף – ומלחמת עמלק, עד כדי כך?!

שמע יתרו: איך לא שומעים!... איך נראים אנשים שלא שומעים!

אחרי שיחת מוסר לפעמים השומע מפטיר: "תודה רבה, חזק וברוך!" יוצא והולך הלאה בדרכו כמקודם, בכתחילה.

אתם יודעים מה שמספרים מעשה'ה [מעשיה]. היה פעם יהודי עולה חדש שהגיע לארץ ישראל ובשבת קודש רח"ל עלה על עץ תאנים, קטף ואכל. והעץ לא היה שלו.

חלף שם יהודי עטוף בטלית שיצא מבית הכנסת, וקרא לעברו: "ר' יהודי, שבת היום! האם אתה יודע כמה איסורים אתה עובר? זכור את יום השבת לקדשו, שמור את יום השבת לקדשו, מחלליה מות יומת, כל העושה בו מלאכה יומת, הרבה עבירות, ומלבד חילול השבת הרי האילנות לא שלך: לא תגנוב, לא תגזול. אתה גם אוכל את התאנים ככה, בלי לבדוק, זו סכנת תולעים, שרצים – איסורים על גבי איסורים..."

כך, העניק לו דרשה שלימה של "הוכח תוכיח", והיהודי המשיך ואכל, והוא חזר שוב בקול רם על פרטי האיסורים והפסוקים שהאיש נכשל בהם. לפתע פנה איליו ה'עולה החדש' ואמר: "כמה מיוחד כאן בארץ הקודש, בחו"ל לא היו לנו דברים כאלו. ב"ה, כאן אפשר לאכול תאנים מתוקות, וגם ברוך השם, לשמוע בנתיים פסוקים ודברי תורה..."

הוא שומע פסוקים – "מחלליה מות יומת" "לא תגנוב", ונהנה, אוכל תאנים גנובות ושומע דברי תורה. האם זה נקרא שהוא שומע?!

לעומת זה, גדולי ישראל "שמעו", אספר לכם מעשה נפלא שבתו של ר' יידל בויאר שמעה את הפרטים מבתו של בעל המעשה.

אתם יודעים כי החזון איש זכותו תגן עלינו, לצורך בריאותו נזקק להליכות קבועות מידי יום ביומו. אפשר לתאר מה הוא עשה בהליכה, לא מה שאנחנו עושים...

יצויין שהחזון איש היה חולה וחלש כל ימיו. עוד מימי מגוריו בחו"ל, הוי עובדה שפעם נכנס איליו אחד התלמידים וראה שהוא כותב בדף של החידושי תורה שלו: "ואין הספר תחת ידי". שאל התלמיד: "ר'בה, הנה אני רואה שהספר נמצא פה בארון?!", אמר לו החזון איש: "בארון כן, אבל לא תחת ידי... כי אין לי כח לקום ליטול את הספר מהארון", מבהיל החולשה שהיתה לו, ועמה – צמח ונהיה גדול מאוד – החזון איש.

כאמור, ההליכה היתה חלק מרפואתו. פעם אחת, כאשר הלך עם המלוה, שתק, שתק והלך, והגיעו עד רמת גן. הרים לפתע את הראש ושאל: "היכן אנחנו נמצאים?" והמלוה השיב: "אנחנו ברמת גן".

"אוי, כזה תוספות קטנצ'יק לוקח כל כך הרבה זמן..." – אמר החזון איש. פעם אחת [כפי שסיפרה ה"נ"], כאשר פסע בשולי העיר, הגיע מולם יהודי תושב אותו רחוב, פנסיורן [שומר מצוות] שראה לפניו יהודי זקן המטייל במקום מידי יום, ניגש אל החזון איש ואמר לו: "מדוע אתה מסתובב סתם ככה ברחובות? אין לך מה לעשות? זו לא הדרך, לא ראוי לאדם להסתובב סתם ככה".

למחרת, החזון איש" הגיע שוב, והיהודי, שהתגורר במקום, המתין במרפסת ביתו לראות אם הזקן יבא שוב. והנה באמת רואה אותו שוב.

ידר מביתו לרחוב והתחיל לדבר בקול צעקה: "אמרתי לך כבר אתמול, ומדוע אתה לא שומע! אמרתי לך שאין זו הדרך הישרה לטייל סתם ככה באמצע היום, האם אין לך מה לעשות בחיים?!"

"החזון איש" הקשיב ואמר לו: "ר' איד, תגיד לי מה אתה רוצה ממני? מה רצונך שאעשה, תסביר לי מה כוונתך?"

"מה אני רוצה? שתשב ותגיד תהילים [במקום לטייל סתם]!..."

הם נפרדו. ה"חזון איש" שב לבתו. למחרת, כמובן לא הלך באותו כיוון... אחרי תקופה קצרה אותו יהודי היה זקוק לישועה, ושמע כי לא רחוק – ב'בני ברק' נמצא ה"חזון איש" שנהנים ממנו עצה ותושיה. אמרו לו כי כדאי ללכת איליו.

הלך, הגיע, המתין בתור. כשהגיע תורו ונכנס – חשכו עיניו. הוא נזכר מידי שזה היהודי שלפני כמה חדשים צעק עליו ברחוב.

הוא כבר שכח לחלוטין לשם מה הגיע, והתחיל רק לבקש רחמים: "ר'בה, שהרבי יסלח לי, לא ידעתי שזה הרב. חשבתי שאני פוגש סתם יהודי המסתובב לו, אני מבקש מחילה סליחה וכפרה, רבי, ברחמנות, תסלח לי! לא ידעתי!"

התחנן על נפשו.

אמר לו ה"חזון איש": "מדוע אסלח לך? על מה אסלח? אתה אמרת דבר טוב מאוד, האמן לי, מאז שאמרת לי לך תגיד תהילים' כל יום אני אומר תהילים. זה טוב מאוד, אמרת דבר הגון".

"אדוני המלך", אמר האיש, "מה אקבל אם אומר את שם אם-אמו בנוסף לכך?".

"על כל שם עשרה זהובים".

"ובכן לאמו קראו אמתלאי, ולאם אמו קראו כרנבו".

המלך התפעל, ובו במקום העניק לו עשרים זהובים.

אשרו של היהודי הרגיע שחקים, והוא אמר למלך: "אבקש את סליחת המלך מראש, אולם אני מרגיש צורך לשאול גם את המלך חידה כלשהי".

נתן ה' את חינו בעיני המלך והוא הסכים. נענה היהודי ואמר: "כאן בפרס התגורר לפני שנים רבות רשע מרושע שרצה להרוג את כל העם שלנו, הלא הוא המן הרשע. האם יודע המלך כיצד קראו לאמו?".

המלך לא ידע להשיב, והבטיח לו עשרה זהובים נוספים לתשובה, והיהודי אשר זה עתה שמע בדרשת החכם בסעודת ה'שלושים' את המידע, אמר מיד: "שמה היה אמתלאי בת עורבתי", ובתמורה לכך קבל עוד עשרה זהובים.

כעת היו בידו בן רגע שלושים זהוב - סכום שהיה מספיק לפרנסתו עד תחית המתים... הוא הודה נרגשות למלך, והמרכבה המשיכה בניסיעתה.

פתאום נזכר היהודי בענין כלשהו והחל לרוץ אחרי המרכבה.

"מה קרה כעת?", עצר המלך את המרכבה.

"אדוני המלך, אנו עומדים ושואלים כאן שאלות מלפני אלפי שנים... אולי נדבר על מה שארע בחודש האחרון בטהרן?... אשאל את המלך שאלה, ואם המלך ידע לענות לי - אחזיר לו את כל שלושים הזהובים שבידי, ואם לאו - האם יאות המלך להעניק לי שלושים זהובים נוספים?".

"שאל", מרגע לרגע גבר חן האיש בעיני המלך.

"אדוני המלך", נענה האיש בעונה, "לפני כחודש נפטרה אמי, שהתגוררה בטהרן, אולי יודע המלך כיצד קראו לה?...".

מעשה נוסף המראה כיצד דואג הקב"ה שאומות העולם יפרנסו יהודי - גם במצבים בלתי הגיוניים לחלוטין ספר ה"בן איש חי", ומעשה שהיה כך היה: יהודי אחד מחוסר פרנסה החליט לפרסם את עצמו כיודע עתידות ולנסות להתפרנס מן הענין בכבוד. בדרך כלל היה נוהג להבטיח לבני אדם הצלחות כאלו או אחרות - ממין הדברים שאנשים אוהבים תמיד לשמוע - אך באחד הימים נתקל בבעיה קשה:

בארמון המלך ארעה פריצה לכספת הגדולה ורכוש יקר ערך נגנב. המשטרה לא הצליחה למצוא את עקבות הגנבים, ואי מי, אשר שמעו של מגיד העתידות היהודי הגיע לאזניו, המליץ עליו בחום.

המלך קרא לו באופן אישי והורה לו לעשות כל שביכלתו כדי למצוא את הגנבים, ועיניו של היהודי חשכו... מנין לו לדעת מי הם הגנבים? מי ידוע מה יגזור עליו המלך כשיאכזב אותו?

בלית ברירה החליט כי לכל הפחות הוא ינסה לדחות את הקץ, לכן פנה אל המלך ואמר: "אני זקוק לשלושים יום עבור פענוח הענין הזה, וגם לשלושים תפוחים". התפוחים היו יקרי ערך בתקופה זו, והיהודי החליט כי אם נגזר עליו למות, לכל הפחות יעזוב את העולם מתוך הנאה כלשהי... שב הביתה, הביא לאמו אתה תפוחים וספר לה כי לדעתו ה'עסק' אבוד, ואף חייו עומדים על כף המאזנים, אך לפחות תפוחים ישנם...

עוד באותו ערב החליט לאכול את התפוח הראשון, וכשסיים קרא: "אמא, אחד גמרת..." הוא לא הבחין באלמוני שהשתופף מאחורי חלון הבית וניסה לקלוט כל הגה היוצא מפיו. היה זה אחד משודדי הכספת, שנשלח במיוחד כדי לבלוש האם מגיד העתידות מצליח לגלות אותם. כששמע האיש את ההכרזה הנרגשת: "אחד גמרת", הבין שאחד מן השודדים ידוע כבר.

"מי הוא אם לא אני?", מלמל לעצמו כשהוא רועד מפחד, וחיש נמלט מן המקום וסיפר בבהלה לראש השודדים שבאזניו שמע את מגיד העתידות מצהיר, שיש לו כבר קצה חוט.

"נמשך מחור לבדוק את העניין", ראש השודדים התייחס לכך ברצינות גמורה, וכבר למחרת שלח שליח נוסף כדי להמשיך בבילוש.

הערב ירד, ומיודענו היהודי מסיים לאכול את התפוח השנים ומכריז: "שנים כבר יש". לבוש השחורים שמתחת לחלון החל לרעוד בכל גופו. "גם אני כבר נתפסתי...", הרבה בבעתה, ורץ לראש השודדים כדי לבשר לו על כך.

ביום השלישי החליט ראש השודדים לוודא את העניין בעצמו. הוא עמד והאזין מתחת לחלון, והכרזת היהודי לא אחרה לבוא: "שלושה כבר גמרנו". בהברקת פתע מהר לניקוש על דלת הבית. "נתן לך את כל הסחורה הגנובה", נשבע בהן צדקו, "רק אל תגלה מי אנחנו...". היהודי הסכים, כמובן, וכך ביום הנקוב הצליח להשיב למלך המאושר את כל הממון כולו.

המלך התפעל מאד מן ההצלחה. בהזדמנות הקרובה בה ישב עם חבריו, התפאר בפניהם באיש המיוחד שמתגורר בממלכתו.

"קרא לו לכאן וננסה אותו", אמרו החברים, ומגיד העתידות התבקש לבוא במהירות לארמון.

אי אי! אתם שומעים רבותי? החזון איש שומע מיהודי 'לך תגיד תהילים' וחושב לעצמו - זה דבר טוב, למה לא? וגם אם ברור לו לחזון איש שאם היהודי המוכיח היה יודע מי הוא לא היה אומר לו מילה - לא איכפת לו. אם יהודי אומר תוכחה, עליו להאזין לדברי המוסר, לשמוע ולהקשיב [כי כך רצונו של מקום שייאמרו לו עתה המילים הללו]

כח השמיעה!

(יחי ראובן)

יום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה (כ, ח)

הכתוב אומר שאומות העולם עתידים לעבוד את ישראל, שנאמר (ישעיה סא, ה): "ועמדו זרים ורעו צאנם", וכן (שם מט, כג) "והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך".

לעומת זאת, נאמר (דברים יא, יג-יד) "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי... ונתתי מטר ארצכם בעת... ואספת דגנך ותירשך ויצהרך".

כתובים אלה לכאורה סותרים זה את זה - אם ישראל ישרתו את עצמם או שאומות העולם יעשו זאת?

מתרת הגמרא (ברכות לה ע"ב): כאן בעושים רצונו של מקום, וכאן כשאין עושים רצונו של מקום. כאשר ישראל יעשו רצון ה', הם יזכו ל"ועמדו זרים ורעו צאנם", אך כשלא יעשו כן, הם עצמם יאלצו לעבוד.

ומקשים התוספות, וכי יתכן לומר שבמקרה של "ואספת דגנך", אין ישראל עושים רצונו של מקום? הלא הכתוב מרגיש: "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי". ומכאן נראה, שלכאורה, ישראל מצויים במצב טוב מאד!

אלא, שאכן ישראל עושים רצונו של מקום, אולם מאחר שאין הם מקימים זאת בצורה המושלמת ביותר - אין הם זוכים לשרות אומות העולם.

רמז נאה לכך, על דרך הבאור לעיל, דרש "לקוטי צבי הכהן" על הפסוק שלפנינו:

"זכור את יום השבת לקדשו" - אדם שהוא שומר שבת, אך אינו עושה כן בצורה מושלמת, סופו "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך". הוא עצמו יעשה את כל מלאכתו.

לעומת זאת מי שחי ברמה גבוהה יותר של "יום השביעי שבת לה' אלקיך", ומגיע למצת של עבודת ה' מושלמת יותר, הרי שהוא זוכה לשכר של "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך", אלא אומות העולם יעבדו עבורו וימלאו את כל צרכיו.

מפליא להווכח ולראות כי כאשר הקב"ה רוצה לתת ליהודי את פרנסתו הוא מזמין לו אותה שלא כדרך הטבע, וגורם לאומות העולם לעשות עבורו כל מה שביכולתם, אפילו במצב שעל פי כל גדרי ההגיון הם אינם צריכים לעשות זאת.

הרב בן ציון מוצפי שליט"א סיפר כי בפרס התגורר יהודי כפרי, שהיה עובד לפרנסתו בשדה. קשה היתה המלאכה, מעלות השחר עד שקיעת החמה הוא נאלץ לחרוש ולזרוע. ולמרות זאת מעולם לא ראה ברכה בעמלו, ורק בקושי רב הצליח להביא טרף לבני ביתו.

מדי יום ביומו היה אותו יהודי נושא את עיניו לשמים ומתחנן: "רבונו של עולם, אנא ממך, זמן לי את פרנסתי ברוח מתחת ידך הגדולה", ומעולם לא חדל מלקוות לישועת ה'.

ויהי היום, והנה תוך כדי עבודת החרישה המיגעית הוא מבחין בפרש הרוכב לכוונו. כשהגיע הרוכב הוא נגש והודיע לו כי אמו המתגוררת בטהרן, עיר הבריה, נפטרה.

'שבעה' ישב האיש בביתו, משום שהמרחק ממקום מגוריו לטהרן היה גדול, אולם לקראת ה'שלושים' התאמץ לנסוע לבית אמו, והביא פירות מן השדה שלו, על מנת לזכות אנשים בברכות לעילוי נשמתה.

לסעודה שערך הגיע גם החכם שאמר דברי תורה וסיפר סיפורים שונים. לאחר שהסתיים הארוע, פנה להתארגן ולשוב לביתו.

המולה קדמה את פניו ברחובה של עיר, וכשבר רמה טעמה, נודע לו שהמלך אמרו לעברו במקום זה בעוד זמן קצר.

האיש, אשר מעודו לא ראה את המלך פנים מול פנים, התרגש ביותר. ואכן, לא חלף זמן רב וכרכרת המלך פלסה לה דרך בין ההמונים. עמד האיש וברך בכונה רבה: "ברוך... שחלק מכבודו לבשר ודם", והמלך שהבחין בכך, עצר את מרכבתו וסמן לו לגשת אליו.

"מי אתה?" שאל המלך.

"יהודי מכפר פלוני", השיב האיש ביראת כבוד.

"אתה יהודי?... ובכן אחוד לך חידה, ואם תדע את התשובה אשלם לך עשרה זהובים".

עשרה זהובים? - האיש בלע את רצו בתדהמה. סכום זה היה מרויח במשך שלושים שנה! הוא כרה את אזנו, והמלך שאל: "האם יודע אתה כיצד קראו לאמו של אברהם אבינו?".

עד בואו ניסו החברים ללכוד ציפורים, שתי ציפורים ברחו להן והשלישית נלכדה והושמה בכלוב. כשנכנס מגיד העתידות לחדר הם שאלו אותו: "מה עשיו כאן עד בואך?"

היהודי הרזה לרגע אחד. הוא חשש לספר להם ספורים בעלמא - ולבסוף אמר: "פעמים נמלטה הצפור, אבל בפעם השלישית לא", במלים אלו תאר, למעשה את מאורעות חייו והביע את חששו כי למרות שהצליח להמלט פעם או פעמיים - בפעם השלישית כבר לא יצליח.

הוא, כמובן לא שער את ההתפעלות העצומה שיעוררו דבריו, את האמונה שהוא באמת יודע-כל, ואת המתנות הנכבדות שקבל מכל הקרואים.

לא חלף זמן רב ושוב התרחש אתו מאורע פלאי - באחד הימים הוא הגיע לארמון ובקש לדבר בדחפיות עם המלך. המשרתים סרבו להרשות לו להכנס ואמרו כי המלך נכנס עתה לחדר הרחצה, אך הוא שעט פנימה ופתח את הדלת, הבחין במלך עומד ומתכונן להתרחץ, הכה אותו וברח. המלך שהופתע הסתובב במהירות והחל לרוץ אחר המכה, ובאותו רגע שבו יצא מחדר הרחצה התמוטטה התקרה שמעליו והוא נצל בנס ממות בטוח.

"איך ידעת?" - התפעל המלך.
"לא אגלה זאת, ויהי מה", השיב האיש, אשר חש כי אלקיו בעזרו.
"מדוע הכית אותי ולא אמרת לי לצאת?", התעקש המלך להבין.
"לו הייתי אומר, היית שואל אותי מדוע ולמה, ובין כה וכה היתה התקרה נופלת עליך", תרץ לו האיש, ושוב לא היתה כל טענה בפי המלך כלפיו.
הנה כי כן - מסים ה"בן איש חי" את ספורו - כאשר רוצה הקב"ה להיטיב עם אדם, אין האדם זקוק ליכולת שכלית מפותחת מאוד או לכושר מסחרי, אלא מזמן לו הקב"ה פרנסה ברוח מן הלא כלום... וזה שנאמר "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך" (דברים כח, ב), גם אם ימלט האדם מן הברכה, כאשר נגזר עליו לקבל אותה, לא יוכל להתנער ממנה לעולם.

(ומתוק האור)
כיון שהיה בחור גיבור בגופו, גם והתרומם על רגליו נטל את המת ובבת אחת הגביהו על כתפיו, הרים את רגליו ויצא מהתעלה - אל תחת כיפת השמים למול אור השמש - בעיצומו של הקרב: החל לרוץ לכיוון העיירה, והנפטר על כתפיו.

הבחור סיפר לי, כי בדרכו חלף בין מחנות של קוזקים, מי שלא מכיר את המושג, לא יכול לתאר את גודל הסכנה של פגישה איתם. אך משום מה הם לא ראו אותו, וכך צעד עם המת - כרואה ואינו נראה - "עוסק במצוה!".

הוא צעד כך בזריזות וברצף - שלשה קילומטרים, במסירות נפש, עד הכניסה לעיר, שם פגש את אחד מאנשי 'חברא קדישא', ומסר את הנפטר לידיו. כשסיים מצוותו תיכף ומיד שב לדרכו רץ בחזרה את כל הדרך, וגם עתה לא ראו אותו עד שב"ה הגיע ונכנס לחפירה, שב למקומו כאילו לא התרחש דבר. (הקצינים הרוסיים שפקדו עליו לא העזו להסתובב בין החיים והמתים, רק בלילה עברו בין החיילים וחילקו מעט מזון, לכן לא הבחינו בהעדרו).

בסופו של דבר, הרוסים השליטים של סטוצ'ין נוצחו, העיר נכבשה ע"י הגרמנים. הבחור הצדיק הנ"ל, קיבל אישור לשוב לעיירה. חלפו ימים מועטים, הגרמנים הכובשים חיפשו אחריו וגייסו אותו לשירותם. לאיזה תפקיד? שומר בהמות.

כיון שהם ידעו, כי בשעת מלחמה בהמות הינן מצרך יקר (לאכילה), הזהירו אותו בשעת קבלת התפקיד: "אם בהמה אחת תחסר, דמך בראשך".
הבחור החל בתפקידו החדש בכל כוחו: "ביום אכלני חרב וקרח בלילה". ויהי היום, בוקר אחד ברעותו ברחבי השדות הענקיים בקרבת העיר, הוא נקלע שנית לעסק עם ענייני מתים: באופק נשמעה קול יריה, והצליח להבחין מרחוק איך חייל נופל תחתיו. הוא לא ראה אדם נוסף בקרבת מקום, לכן הבין כי החייל יצא לשדה - ואיבד את עצמו לדעת. באותו רגע קם והחל לרוץ לעברו לנסות להציל את חייו, הבהמות לא היו במחשבותיו אלא הצלתו של האיש. במסירות נפש.

כאשר הגיע אליו הבחין לשמחתו, שהוא עדיין נושם וחי. פשט את כותנו, קרע אותה והחל במלאכת חבישה (וסתימת עורקים) כדי להשאירו בחיים. אך לא עלה בידו, לאחר דקות ארוכות החייל מת.

בעודו מתעסק בניסיונות הצלה אחרונים הגיעו חיילים - חיילי הצבא. הם ראו על הקרקע חייל הרוג, ולידו חייל נוסף. מיהרו להקיף אותם כפתו את הבחור (הצדיק, בעל המעשה) בהבנה מוחלטת שהוא זה שיירה בו למוות... לקחו אותו לכלא צבאי. תשמעו, וכעבור שעות בודדות הביאו אותו לבית משפט צבאי ובשיפוט קצר גזרו דינו למות.

לפני גזר הדין, נתנו לו זכות דיבור הגנה. כמובן הוא התחנן על נפשי כי אדרבה "רק ביקשתי להצילו! איני מכירו, ומעולם לא היתה לי מריבה עמו וכו', רק ראיתי מישהו נופל וחשתי להצלתו" תחנוניו היו כקול קורא במדבר כי לעומתו, התובע מטעם הצבא הניח על שולחן בית המשפט שמונה עשרה ראיות לכאורה - שהוא כן הרג אותו, (כך ממש סיפר לי) אתם יודעים כי "עורך דין" יכול לעשות - מיום לילה ומלילה יום... בקיצור, פסקו עליו דין מות. העונש נועד למחרת בשעה שתיים עשרה - אז יעמידוהו לפני כיתת חיילים להריגה. כך מתנהלים העניינים בשעת מלחמה רח"ל.

לעשרים וארבע השעות שנותרו לו, הטילו אותו כשק עצמות לצינוק, שלא נדע מה זה צינוק, אוי, אוי, אין אפשרות לשבת ולא כל שאר הצרכים

עד בואו ניסו החברים ללכוד ציפורים, שתי ציפורים ברחו להן והשלישית נלכדה והושמה בכלוב. כשנכנס מגיד העתידות לחדר הם שאלו אותו: "מה עשיו כאן עד בואך?"

היהודי הרזה לרגע אחד. הוא חשש לספר להם ספורים בעלמא - ולבסוף אמר: "פעמים נמלטה הצפור, אבל בפעם השלישית לא", במלים אלו תאר, למעשה את מאורעות חייו והביע את חששו כי למרות שהצליח להמלט פעם או פעמיים - בפעם השלישית כבר לא יצליח.

הוא, כמובן לא שער את ההתפעלות העצומה שיעוררו דבריו, את האמונה שהוא באמת יודע-כל, ואת המתנות הנכבדות שקבל מכל הקרואים.

לא חלף זמן רב ושוב התרחש אתו מאורע פלאי - באחד הימים הוא הגיע לארמון ובקש לדבר בדחפיות עם המלך. המשרתים סרבו להרשות לו להכנס ואמרו כי המלך נכנס עתה לחדר הרחצה, אך הוא שעט פנימה ופתח את הדלת, הבחין במלך עומד ומתכונן להתרחץ, הכה אותו וברח. המלך שהופתע הסתובב במהירות והחל לרוץ אחר המכה, ובאותו רגע שבו יצא מחדר הרחצה התמוטטה התקרה שמעליו והוא נצל בנס ממות בטוח.

"איך ידעת?" - התפעל המלך.
"לא אגלה זאת, ויהי מה", השיב האיש, אשר חש כי אלקיו בעזרו.
"מדוע הכית אותי ולא אמרת לי לצאת?", התעקש המלך להבין.
"לו הייתי אומר, היית שואל אותי מדוע ולמה, ובין כה וכה היתה התקרה נופלת עליך", תרץ לו האיש, ושוב לא היתה כל טענה בפי המלך כלפיו.
הנה כי כן - מסים ה"בן איש חי" את ספורו - כאשר רוצה הקב"ה להיטיב עם אדם, אין האדם זקוק ליכולת שכלית מפותחת מאוד או לכושר מסחרי, אלא מזמן לו הקב"ה פרנסה ברוח מן הלא כלום... וזה שנאמר "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך" (דברים כח, ב), גם אם ימלט האדם מן הברכה, כאשר נגזר עליו לקבל אותה, לא יוכל להתנער ממנה לעולם.

(ומתוק האור)
כיון שהיה בחור גיבור בגופו, גם והתרומם על רגליו נטל את המת ובבת אחת הגביהו על כתפיו, הרים את רגליו ויצא מהתעלה - אל תחת כיפת השמים למול אור השמש - בעיצומו של הקרב: החל לרוץ לכיוון העיירה, והנפטר על כתפיו.

הבחור סיפר לי, כי בדרכו חלף בין מחנות של קוזקים, מי שלא מכיר את המושג, לא יכול לתאר את גודל הסכנה של פגישה איתם. אך משום מה הם לא ראו אותו, וכך צעד עם המת - כרואה ואינו נראה - "עוסק במצוה!".

הוא צעד כך בזריזות וברצף - שלשה קילומטרים, במסירות נפש, עד הכניסה לעיר, שם פגש את אחד מאנשי 'חברא קדישא', ומסר את הנפטר לידיו. כשסיים מצוותו תיכף ומיד שב לדרכו רץ בחזרה את כל הדרך, וגם עתה לא ראו אותו עד שב"ה הגיע ונכנס לחפירה, שב למקומו כאילו לא התרחש דבר. (הקצינים הרוסיים שפקדו עליו לא העזו להסתובב בין החיים והמתים, רק בלילה עברו בין החיילים וחילקו מעט מזון, לכן לא הבחינו בהעדרו).

בסופו של דבר, הרוסים השליטים של סטוצ'ין נוצחו, העיר נכבשה ע"י הגרמנים. הבחור הצדיק הנ"ל, קיבל אישור לשוב לעיירה. חלפו ימים מועטים, הגרמנים הכובשים חיפשו אחריו וגייסו אותו לשירותם. לאיזה תפקיד? שומר בהמות.

כיון שהם ידעו, כי בשעת מלחמה בהמות הינן מצרך יקר (לאכילה), הזהירו אותו בשעת קבלת התפקיד: "אם בהמה אחת תחסר, דמך בראשך".
הבחור החל בתפקידו החדש בכל כוחו: "ביום אכלני חרב וקרח בלילה". ויהי היום, בוקר אחד ברעותו ברחבי השדות הענקיים בקרבת העיר, הוא נקלע שנית לעסק עם ענייני מתים: באופק נשמעה קול יריה, והצליח להבחין מרחוק איך חייל נופל תחתיו. הוא לא ראה אדם נוסף בקרבת מקום, לכן הבין כי החייל יצא לשדה - ואיבד את עצמו לדעת. באותו רגע קם והחל לרוץ לעברו לנסות להציל את חייו, הבהמות לא היו במחשבותיו אלא הצלתו של האיש. במסירות נפש.

כאשר הגיע אליו הבחין לשמחתו, שהוא עדיין נושם וחי. פשט את כותנו, קרע אותה והחל במלאכת חבישה (וסתימת עורקים) כדי להשאירו בחיים. אך לא עלה בידו, לאחר דקות ארוכות החייל מת.

בעודו מתעסק בניסיונות הצלה אחרונים הגיעו חיילים - חיילי הצבא. הם ראו על הקרקע חייל הרוג, ולידו חייל נוסף. מיהרו להקיף אותם כפתו את הבחור (הצדיק, בעל המעשה) בהבנה מוחלטת שהוא זה שיירה בו למוות... לקחו אותו לכלא צבאי. תשמעו, וכעבור שעות בודדות הביאו אותו לבית משפט צבאי ובשיפוט קצר גזרו דינו למות.

לפני גזר הדין, נתנו לו זכות דיבור הגנה. כמובן הוא התחנן על נפשי כי אדרבה "רק ביקשתי להצילו! איני מכירו, ומעולם לא היתה לי מריבה עמו וכו', רק ראיתי מישהו נופל וחשתי להצלתו" תחנוניו היו כקול קורא במדבר כי לעומתו, התובע מטעם הצבא הניח על שולחן בית המשפט שמונה עשרה ראיות לכאורה - שהוא כן הרג אותו, (כך ממש סיפר לי) אתם יודעים כי "עורך דין" יכול לעשות - מיום לילה ומלילה יום... בקיצור, פסקו עליו דין מות. העונש נועד למחרת בשעה שתיים עשרה - אז יעמידוהו לפני כיתת חיילים להריגה. כך מתנהלים העניינים בשעת מלחמה רח"ל.

לעשרים וארבע השעות שנותרו לו, הטילו אותו כשק עצמות לצינוק, שלא נדע מה זה צינוק, אוי, אוי, אין אפשרות לשבת ולא כל שאר הצרכים

עד בואו ניסו החברים ללכוד ציפורים, שתי ציפורים ברחו להן והשלישית נלכדה והושמה בכלוב. כשנכנס מגיד העתידות לחדר הם שאלו אותו: "מה עשיו כאן עד בואך?"

היהודי הרזה לרגע אחד. הוא חשש לספר להם ספורים בעלמא - ולבסוף אמר: "פעמים נמלטה הצפור, אבל בפעם השלישית לא", במלים אלו תאר, למעשה את מאורעות חייו והביע את חששו כי למרות שהצליח להמלט פעם או פעמיים - בפעם השלישית כבר לא יצליח.

הוא, כמובן לא שער את ההתפעלות העצומה שיעוררו דבריו, את האמונה שהוא באמת יודע-כל, ואת המתנות הנכבדות שקבל מכל הקרואים.

לא חלף זמן רב ושוב התרחש אתו מאורע פלאי - באחד הימים הוא הגיע לארמון ובקש לדבר בדחפיות עם המלך. המשרתים סרבו להרשות לו להכנס ואמרו כי המלך נכנס עתה לחדר הרחצה, אך הוא שעט פנימה ופתח את הדלת, הבחין במלך עומד ומתכונן להתרחץ, הכה אותו וברח. המלך שהופתע הסתובב במהירות והחל לרוץ אחר המכה, ובאותו רגע שבו יצא מחדר הרחצה התמוטטה התקרה שמעליו והוא נצל בנס ממות בטוח.

אתה לא תלך!". נעמד בפתח הדלת והתחנן: "כאשר יהיה לך יארצייט גם אתה תתנהג כך..."

כאשר שמעתי דיבורים כאלו, רחמתי עליו, חשבתי: "טוב, נו, מה אפשר לעשות, אני כבר כאן, אמתין עד שיהיה עשה אנשים, שיאמר קדש על אביו".

ישבתי על קצה הכסא, בקוצר רוח. הוא יצא לחפש. מסתבר שגם לאחרים אמר "עשירי", עד שלאחר כרבע שעה בערך, נאספו עשרה. חשבתי לתומי שהנה בעוד דקה אני הולך לבורסה, האיש יאמר קדיש וגמרנו, אך לא, הוא החל "הודו"...

"שחרית!?" שאלתי.

"כן! שחרית!" השיב. חשבתי שאני מתפקע.

קמתי לצאת. והוא נעמד שוב בפתח הבית: "ר' יהודי אתה לא הולך, יש לי יארצייט של אבא!" התיאשתי והרהרתי: "אאחר שעה למסחרי, אפסיד כסף, למען מצוה עם יהודי וגמרנו". התיישבתי על מקומי.

כאשר התפילה הסתיימה בירך אותי בכל הברכות וב"יישר כח!" וכמובן שכעת לאחר המצוה כבר לא התחרטתי על מה שעשיתי. יצאתי שמח וטוב לב (שמעתי כן מהרבי שלי, ר' אהרן קצנלבוין - אומר ר' שלום - כי כלל ידוע הוא, שקודם המצוה יש יצר הרע, אבל לאחר המצוה, גם אם תתנו לאדם חמישים אלף שקל הוא לא ימכור אותה). הייתי שבע רצון. צעדתי עם המזוודה לעבר הבורסה.

כאשר התקרבתי, כמאה מטר לפני הכניסה ניגש אלי אדם ולחש לי בסערה: "הסתלק מכאן, הורגים בבנין הבורסה! רוצחים!" - היה זה הבוקר שהקומוניסטים עלו לגדולה. הם נכנסו דבר ראשון לבנין הבורסה - "וכבר הספיקו להרוג שבעים סוחרים עשירים" אמר לי האיש ודחק אותי אחורה. הפניתי ראש ונעלמתי על נפשי".

"אז אני אומר לרב" - סיים את סיפורו "הפסד מצוה כנגד שכרה": "אחרתי חצי שעה, הפסדתי - 'הפסד מצוה' - ומה קבלתי בשכרה? - את החיים! קיבלתי חיים. ועד היום כאן בזכרון משה אני חי לאורך ימים".

הקב"ה יעזרו להיות עם סגולה לה', ונקיים את המצוות ברווחה, בבריאות ובחיים ונזכה כולנו לחיים ולשלום, לתשובה שלימה, לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן, חזק וברוך

(להגיד)

"צופים אמרו"

"והיו נכנים לשלשת ימים" (שמות יט, טו), לסוף ג' ימים, הוא יום רביעי, שהוסיף משה יום אחד מדעתו (רש"י, משבת פו ע"א). ויש להבין, הלא יכולת חכמים לגזור גזרות, מכח התורה שנתנה להם רשות לעשות כן: "ושמרתם את משמרת" (ויקרא יח, ל), עשו משמרת למשמרתי (יבמות כא ע"א). וכאן, גזר משה רבינו עוד לפני מתן תורה, ומכח מה גזר.

את התשובה כמו את התשובות כולן - מצאתי בגמרא.

כידוע, אמרו (ערובין יג ע"ב) שגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו. מפני מה לא קבעו הלכה כמותו, מפני שלא ירדו חבריו לסוף דעתו. ומצד שני, אמרו (ערובין מז ע"א) שהלכה כרבי מאיר בגזרותיו. ולשתי ההלכות טעם אחד, ונסבירו במשל.

נניח, שיש אדם שראיינו מופלאה. ממש כמיקרוסקופ. בקשו חבריו לשנות כוס מים, ועצר בעדם: "חלילה! אני רואה את החידקים משיטים במים! שרץ המים הם. על כל חיידק מאה חמישים ותשע מלקות (פסחים כד ע"א, מכות טז ע"ב)!"

אין הלכה כמותו. כי התורה ניתנה לעין האדם, ולא למיקרוסקופ! אפשר לשנות בלי חשש.

אבל אם יאמר לחבריו: "אל תשתו, כי אני רואה במים גיפי מות" -

ודאי ישמעו לו וימנעו מלשתות. לא יאמרו: אין אנו רואים, ולא צריך לחשוש!

ולענינו: רבי מאיר העמיק חקר עד שלא עמדו חבריו על סוף דעתו. אמרו לו: התורה ניתנה להבנתנו, ואם אינה משגת עומק דעתך נפסוק כהבנתנו. [מעין מה שאמרו (יבמות יד ע"א) שבית שמאי היו מחודדים יותר, והלכה כבית הלל שהיו הרוב.] אבל בגזרותיו, מה לנו אם איננו עומדים על סוף

- עינינו נוראים, ללא אפשרות מינימלית להרדם. אך גם ללא הצינוק, לא עלה בדעתו לישון, שעות בודדות לפני הוצאתו להורג.

באמצע הלילה, הוא עמד משתומם, כי נראה לו, בהקיץ או בנמנום, היהודי מהסיפור הקודם - אותו חייל שהביאו לקבר ישראל לפני כחודשיים. האיש שאל אותו ואמר: למה אתה נפחד כל כך? אל תפחד, אל תחשוש, כי בזכות שטרחת והבאת אותי לקבר ישראל - תינצל. ואפילו אם תעמוד בשערי מוות, לא ירהגוך". הוא נעלם. "האם זה דמיון או לא" לא היה לו זמן רב וכח לחשוב. כך ראה ושמע, ודיו בכך.

לקראת השעה שתיים עשרה הוציאו אותו, סחבו אותו מהצינוק. סגרו את עיניו, הובילוהו כבדת דרך, לעבר שדה פתוח סמוך לסטוצ'ין.

העמידוהו ליד קיר, מול כיתת חיילים.

כאשר מחוגי השעון הצביעו על שתיים עשרה בדיוק, הקציין צעק: "אחד". שתק שניה וצרח: "שתיים!". עוד לא הספיק להכריז: "שלוש", ומרחוק הגיח ובא חייל דוהר על סוס בצעקות רמות כשהוא מנופף במטפחת שבידו: שיעמדו - שימתניו!!

המתניו לבואו חצי דקה וכאשר התקרב נפניו בידו בפיסת נייר, באמרו: "לפני שעה קלה כאשר קברנו את החייל, מצאנו בכיסו מכתב פרידה מבני משפחתו, בו כותב שמאבד את נפשו לדעת. הנה נייר".

כמובן שהסירו את המטפחת מעל פניו, והניחוהו לנפשו.

ובאופן, אי שם מול כיתת יורים בפאתי סטוצ'ין, כאילו התחלף קול הירי הרצחני בקול העם היהודי, קולם הנצחי של בחורי ישראל שומרי מצוות במסירות נפש. הנה לכם (מסיים ר' שלום את סיפורו) "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ". שומר ישראל שמור שארית ישראל האומרים שמע ישראל.

הניצול ה"עשירי"

אספר לכם עוד מעשה על "והייתם לי סגולה מכל העמים". (בחורף), הזמן שלי הסתיים, אבל 'מעשה' הרי לא נכנס בחשבון של הזמן... נאחר מעט, לא נורא.

מעשה ששמעתי בעצמי מפיו של בעל העובדה בליל שבת - לאחר הדרשה ב"זכרון משה".

בליל שבת לפני יותר משלושים וארבע שנים, דיברנו אז בדרשה, גיוואלד, על "הפסד מצוה כנגד שכרה", דיברנו איך לכאורה אדם חושב שהוא הפסיד על ידי המצוה שעשה, אך בסופו של דבר הוא רואה את השכר "שכר מצוה". ולפעמים עוד זוכה ומקבל מלא חפניים שכר מצוה, עוד בעולם הזה.

לאחר הדרשה בא לקראתי ושאל: "אולי רוסיה?" כלומר האם אני רוסיה?

"לא, אינני רוסיה נולדתי במאה שערים".

"אבל אני מרוסיה, ואספר לרב שבדרון עובדה", אמר.

כריתי אוזן לדבריו:

כאשר הרגו את הצאר ניקולאי ימ"ש, התגוררתי ברוסיה, ואז היתה ברוסיה חצי שנה של גן עדן כביכול. (הצאר היה אכזר רוצח וכל מה שאתם רוצים, ולאחריו קמו הסוציאליסטים בראשותו של הנשיא קרינסקי, נתנו לסחור ללא הגבלות, פלאי פלאים - אנשים יצאו מכליהם ובאמת הרויחו ממון רב). פרנסתי היתה ממסחר בבורסה. אוהו, סחרתי בזהב ובמרגליות - מבוקר עד ערב, והרווחתי יפה.

בוקר אחד, יצאתי מביתי בשעה שמונה לאחר תפילת שחרית, בדרכי לבורסה.

אני בדרכי עם מזוודה קטנה ביד. היה בה ממון רב. כאשר צעדתי כך ברחוב, לפתע שמעתי מאחורי קול קורא: "עשירי! עשירי!". קול זה לא היה מצוי רבות במחוזותינו, נו, יהודי מבקש "עשירי" הסבתי את ראשי, פניתי מדרכי, חזרתי לאחורי והוא הסביר: "יש לי יארצייט של אבא, יום הזכרון שלו, אולי תיכנס לביתי להשלים מנין?" הסכמתי.

נכנסתי אחריי לחצר. הלכתי עד פתח הבית ונכנסתי, ואז כביכול נהיה לי חושך בעיניים:

ארבעה אנשים היו שם.

"עשירי!?" שאלתי בתמיהה: "אתה אמרת שאני עשירי, והנה אני חמישי, אני הולך! (למה רימתני?) הכרזתי".

דעתו. אם יודעים אנו שרואה הוא יותר וצופה למרחוק וחווה סכנה, ודאי נחשוש לדבריו ונציית לאזהרתו!

זהו שדרשו (פסחים פז ע"א) "אני חומה" (שיר השירים ח, י) זו תורה, ותלמידי חכמים "כמגדלות" שמהם מגוננים על החומה, וכמו שנאמר לנביא: "צפה נתתיך לבית ישראל" (יחזקאל ג, יז).

ונזכיר את הסיפור הידוע -

בחודש תמוז תרס"ה הגיע מברק לבית הראשון לציון הגאון רבי יעקב מאיר אלישר זצ"ל. הרב רבינוביץ, רב העיר נובומינסק שבפולין מבקש עזרת אנשי ירושלים. שני יהודים מנובומינסק העידו שראו חמישה גויים מבצעים מעשה רצח. לאור עדותם, נגזר עליהם גזר דין מות. הרוחות סוערות בעיר, משום שהגויים המוסתים בטוחים שזו עלילת שקר, ואם הרוצחים יומתו יפרעו פרעות ביהודי העיר, ומי יודע אם לא יתפשטו לכל המדינה. שני העדים עלו לירושלים. הרב מנובומינסק מבקש אפוא שהחכם באשי ישכנע את העדים לחזור בהם מעדותם, ויציל בכך את הקהילה. למברק מצורף אישור, ששולם עבור מברק תשובה בן מאה ושלוש עשרה מילים.

הראשון לציון שלח לאתר את שני העדים, וכינס את עסקני העדה. העדים אישרו את נכונות הסיפור. במו עיניהם ראו את הרצח והעידו בבית המשפט. בכך העירו עליהם את זעם הגויים, ונאלצו לברוח לארץ ישראל. הם יודעים שהרוחות תוססות והזעם מתלהט. העסקנים חיו דעתם שיש כאן חשש לפיקוח נפש, וראוי להענות לבקשת הרב.

קם הראשון לציון ואמר: "לדעתי, המכתב מזויף!"

דבריו התקבלו באלם והלם. המשיך והסביר: "יתכן והרב רבינוביץ אינו יודע כלל מהמברק, או שנאלץ לחתום עליו. מכל מקום, נראה לי שהמברק נשלח על ידי משפחות הרוצחים המבקשים להציל את קרוביהם. כל העת טענו שזו עלילה יהודית, ואם אכן יודו בכך ינתן אות לפרעות!"

הגישה הפתיעה, והראשון לציון שלח את משרתו האישי, הקאוואס, אל הגאון רבי שמואל סלאנט זצ"ל, רב העדה האשכנזית בירושלים שהיה זקן מופלג. מחמת זקנותו ותשישותו כבר ישן, אך עוררוהו והציגו בפניו את המברק. אך שמע, והגיב: "לדעתי המברק מזויף. יש להשיב שעל פי החוק אין החכם באשי מוסמך להתערב בענינים שמחוץ למדינתו". ואכן, כך ענו.

כעבור שבועות אחדים הגיעו העיתונים העבריים מפולין, ומצאו שם את הידיעה הבאה: "הודות לפקחותם של רבני ירושלים נכשלו שונאינו בנסיונם ללכדנו ברשתם על ידי מברק מזויף שנשלח כביכול על ידי הרב דנובומינסק, שהפציר שהעדים יודו בהעדת שקר. אילו היו משתכנעים מהמברק, אין קץ לסבל שהיינו סובלים כאן!"

כי זאת עלינו לדעת: החכמים רואים יותר מאתנו. רואים - ורועים! ולנו, אין אלא לציית לדברים, "וכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל" (שמות רבה ג, ח)!

(והגדת)

אם אין כלה, אין חתן

שנינו (מכות כג ע"ב), שש מאות ושלוש עשרה מצוות נאמרו לו למשה, שלש מאות וששים וחמשה לאוין כמנין ימות החמה, ומאתים וארבעים ושמונה מצוות עשה כנגד איבריו של אדם. שנאמר (דברים לג, ד): "תורה צוה לנו משה מורשה", "תורה" בגימטריא שש מאות ואחת עשרה, "אנכי" ו"לא יהיה לך" מפי הגבורה שמענום.

מדוע כל מתן תורה, המעמד הנשגב שלא היה ולא יהיה כמוהו, "השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי" (דברים ד, לג), הכל היה להשמיעם שתי דברות אלו. מדוע -

"משל למלך שנכנס למדינה. אמרו לו עבדיו: גזור עלינו גזרות. אמר להם: לאו -

כשתקבלו מלכותי, אגזור עליכם גזרות. שאם מלכותי אינכם מקבלים, גזרותי היאך אתם מקיימים!" (מכילתא, הובאה ברמב"ן שמות כ, ב).

מה נאמר כאן? אומר לכם -

בשעתו למדו בשיבה מאות בחורים, וכמה למדו בשאר הישיבות! כל אחד מהם ייחל והשתוקק, נשא תפילה: "אחת שאלתי מאת ה', אותה אבקש. שבת בבית ה' כל ימי חיי" (תהלים כז, ד), אבל איזה סיכוי היה לו? כמה מהם יהיו ראשי ישיבות, מגידי שיעור ומשגיחים? כמה יהיו דיינים ורבנים? ומה עם כל השאר. לא היו באותם ימים כוללי אברכים. המאושרים זכו בנדוניה הגונה ולכמה שנות 'קעסט', אכילת מזונות על שולחן החותן. ומה הלאה?!

באחד הימים עלה יהודי כפרי לישיבה, מגושם הליכות ומחוספס דיבור. ביקש לשוחח עם ראש הישיבה. מחפש הוא חתן מושלם, 'אתרוג מהודר', בלשונו. ברוך השם, רכוש רב לו. אחוזה רחבת ידיים, עם רפת בקר ודיר עיזים. חלקת ירק ועצי פרי, לא חסר דבר. הוא יבנה לחתן אגף בביתו, ירהט ברוחב יד, יקנה ספרים לפי הרשימה. ומבטיח מזונות בלא הגבלת זמן, עד שהחתן יעלה על כס רבנות נכבדה. אבל אינו קונה 'חתול בשק'. רצונו לראות ולהתרשם, ואחר כך יביא 'מבינים' שיבחנו בלימוד. ומובן, שעליו להיות נעים הליכות ובעל מידות טובות -

ראש הישיבה העביר לנגד עיניו את תלמידיו המובחרים. מי מהם יזכה בהצעה מושלמת זו. אוכל לשבע ובית מלא ספרים, מה עוד צריך!

שלח לקרוא לבחיר הישיבה, שבחו והיללו בלי סוף. הלה הגיע, ואכן "חכו ממתקים וכלו מחמדים", לחצו ידיים והתפתחה שיחה לבבית. שבה את לב הכפרי מהרגע הראשון: "כזה אני צריך! ואם הרב כה ממליץ, נאמנת עלי עדותו. מותר אני על הבחינה. אפשר לקבוע תאריך, מתי הוא מגיע?" ראש הישיבה נחלץ להרגיע, זה לא הולך כך. חכה, נקבע פגישה, נשמע רשמים" -

"מה פגישה, בשביל מה. הכל מוכן, רק את רשימת הספרים" -

להיטות עוררה חשד. מי יודע מה כלול כאן, בעסקת החבילה. ידועים דברי הגאון רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל ("יערות דבש" ח"א דרוש ה) שאמר, שבעבר היה כל אחד להוט להשיא את בתו לבן תורה. ידע ש"המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני הארץ" (פסחים מט ע"ב), ושכל הנביאים לא התנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ומהנהו מנכסיו (ברכות לד ע"ב). הגיעו זמנים בהם ירד כבוד התורה והתמעט כבוד לומדיה, והעשירים בקשו חתנים שיעסקו במסחר. מה עשה הקדוש ברוך הוא, נולדו להם בנות כעורות ובעלות מום, ובעל כרחם השיאון לבני תורה, שנאלצו לקחתן תמורת הבטחת מזונותיהם ושקידתם על התורה. כעת, גם אותן בנות אינם משיאים לבני תורה. משחזים הם נערים מנוערים בהון עתק, ובלבד שלא ינשאו לתלמידי חכמים. והקדוש ברוך הוא מקונן, כביכול: "לשוא הכיתי את בניכם" (ירמיה ב, ל)!

מי יודע, הרהר ראש הישיבה, מה טיב ה'סחורה' המוצעת בכזו נדיבות - אולי יש לה רגל מעץ ועין מזוכיכת, לב אבן וראש קש. אולי כפופה קומתה והלבינו שערותיה. הוא המציע, האחריות עליו: "בראש ובראשונה, בת כמה היא?"

"מה? לא! אין לי בת..."

"מה?! לא!!! תסביר, בבקשה!"

"אה, פשוט מאד, הרב מבין, ה' ברכני בעשירות. כל מה שיש לשכני, יש לי ויותר. יש להם פרות, שלי רבות יותר ומפוטמות יותר. עדרי אווזים שלי גדולים יותר ושוקלים יותר. יבולי רב יותר ודשן יותר, וביתי רחב ומפואר יותר. ולפתע מגיע שכני, ומתהדר בחתן שהביא לביתו, בן תורה חריף ובקי, שקדן ונעים הליכות. והכל סחים בו ובאשרו, מתקנאים בו ומתברכים בלבבם להיות כמותו. אמרתי: חוצפה שכזו, לא יקום ולא יהיה. אני נוסע העירה ומביא חתן לתפארת, שישים אותו בצל, יאפיל עליו כליל, יעלה כמה שיעלה!"

כשהשתק הכפרי מרוב התרגשות, מיהר ראש הישיבה להשחיל שאלה: "הכל טוב ויפה, אבל מה הוא יעשה אצלך?"

הכפרי משך בכתפיו: "אני יודע?! יש מקום לרוב! מסתובבות שם פרות, מסתובבים אווזים, יסתובב גם חתן..."

נשמע מופקע, נכון?! אין חתן, באין כלה. העיקר, חסר מן הספר -

כך גם בענין התורה והמצוות.

קודם כל וראשית הכל, "קבלו מלכותי", שהקב"ה יהיה במרכז, שנשווהו לנגדנו תמיד. ואז, נשאל במה לעבדו וכיצד נשביע רצונו. אבל אם הכל נעשה, עד ל"בית מלא ספרים", וכלה אין, אין כאן כלום!

(והגדת)

אשר הוצאתיך מארץ מצרים

בע"ה, בשבוע הבא, נתחיל לקרוא פרשת משפטים. פרשת משפטים, זה המשכה של פרשת תרומה ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם - ו

מוסיף על עניין ראשון. ממשיכים את המעמד הקודם.

סיומו של מעמד הר סיני, מופיע בסוף פרשת משפטים, שנאמר (כז, ז) ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.... בפרשה שלנו, כתוב רק נעשה, בלי ונשמע.

הפרשה פותחת בגנב כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם...

שואלים כל המפרשים - למה התורה פותחת דווקא בגנב... אין לך משהו יותר טוב?

אחד שגנב ואין לו ממה לשלם, מוכרים אותו בגנבתו ???
חסר מצוות?? תפתח ב- אם כסף תלווה את עמי... תפתח {שמות כג, ה}
כי תראה חמור שונאך רבץ תחת משאו... חסר מצוות... ישר גנב !!?
יש על זה הרבה תשובות... התשובה הפשוטה היא - כי פרשת משפטים
בנויה על בסיס עשרת הדיברות.
הדיברה הראשונה (כ, ב) אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים
מבית עבדים... וזה הולך ונמכר והולך לעבד, על המעשה שעשה.
אומרת התורה - מה קורה, אם אחרי שש שנים, הוא עובד ולא רוצה
לצאת "תשמע תענוג פה, אוכל בזמן, מזוג מתי שאני רוצה -
מדליק\מכבה, לא משלם ארנונה, הכל בסדר גמור" ... למה ללכת
הביתה!?

מה עושים איתו ?

מביאים אותו לבית הדין, לוקחים את האזן שלו, לוקחים אותו ליד הדלת
ורוצעים את אזנו הימנית, ועובד אותו עד היובל והולך הביתה.
שואלת הגמרא {מסכת קידושין כ"ב, ב} - רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את
המקרא הזה כמין חומר מה נשתנה און מכל אברים שבגוף? אמר הקב"ה
און ששמעה קולי על הר סיני, בשעה שאמרתי {ויקרא כה, נה} "כי לי בני
ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים אני ה'
אלקיכם" והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע ור"ש ב"ר היה דורש את
המקרא הזה כמין חומר מה נשתנה דלת ומזוזה מכל כלים שבבית, אמר
הקב"ה דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף
ועל שתי המזוזות ואמרתי כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר
הוצאתי אותם מארץ מצרים מעבדות לחירות והלך זה וקנה אדון לעצמו
ירצע בפניהם

אומרת הגמרא {מסכת קידושין כ"ב, ב} - ר' יוחנן בן זכאי היה דורש
מקרא זה כמין חומר.

אומר רש"י: חומר. צרור המרגליות וצרור הבושם תלי בצוואר לתכשיט.
אומר ר' יוחנן בן זכאי - רבותי, אני רוצה להגיד לכם, הוורט הזה שאני
אומר לכם... זה כמו שרשרת פנינים, זה כמו שרשרת של יהלומים!
רבותי, שואל הסבא מקלם שאלה עצומה - איפה שמעת שכן אדם נותן
תשבחות על עצמו ?? לא מצאנו דבר כזה!

אומר ר' יוחנן בן זכאי, מה שאני אומר לכם עכשיו, זה תכשיט!
ממתי תנאים נותנים קומפלימנטים על הוורט שלהם?! שאלתו של הסבא
מקלם

בדיברה הראשונה של הקב"ה - אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ
מצרים מבית עבדים - מה זה הדיברה הזאת? מבאר הרמב"ן שהדיברה
הזאת, חלוקה לשניים:

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים - שלב אחד
מבית עבדים - שלב שני.

פירוש הדבר - הקב"ה אמר אני הולך לתת במצרים עשר מכות, כדי
שתדעו, שאני בראתי את העולם ואני מקיים את העולם בכל רגע ורגע
ואני אחראי על כל דבר ודבר בבריאה.
אף אחד לא היה כאן בשעת בריאת העולם... האדם הראשון נברא מצא
הכל מושלם... הוא נולד ביום השישי בשעה השביעית של היום, היו
שמים וארץ, דגים וחיות... הכל היה מוכן...
אמר הקב"ה - כדי שתדעו שאני בראתי את העולם, אני הולך להביא על
מצרים עשר מכות ...

שכותב המהר"ל {גבורות ה', פרק נז} - עשר מכות מצרים, כנגד עשרה
מאמרות שאיתם ברא הקב"ה את העולם... אבל הפוך... בראשית ברא -
כנגד מכת בכורות... יהי אור - כנגד חושך ...
קח את עשרת המאמרות, כפי שמופיעים בגמרא {מסכת ראש השנה...}
תהפוך את המכות - מול בראשית מופיע בכורות... חושך - יהי אור ...
תעשה הפוך עד שאתה מגיע למכה האחרונה מכת דם.
כותב המהר"ל - הראה הקב"ה יהי אור, כנגד זה נתתי חושך... בראשית
ברא... הרגתי לכם את הבכורות...

כל מכה ומכה, כנגד מה שהקב"ה אמר בעולם... ביאור נפלא של
המהר"ל.

אמר הקב"ה - אחרי יציאת מצרים... עכשיו אתם יודעים שבראתי את
העולם ואני שליט ברוח, בגשם, בשמש, ובכל הבריאה, אני שולט בכל
הבריאה, שולט על הכל דבר בכל רגע ורגע! אם אני שולט, אז אני
בראתי!

אם ככה - בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ - הוכח במכת
בכורות... יהי אור, הוכח במכת חושך... אנכי ה' אלוהיך - לא כתוב אשר
בראתי שמים וארץ... מה כתוב ???

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הוצאתיך מארץ מצרים =
ל-בראתי שמים וארץ... כי ביציאת מצרים הוכחתי לכם שבראתי את

העולם!

יש עוד שלב - מבית עבדים:

מה זה מבית עבדים?

הוצאתי אתכם מארץ לא רק ממצרים עם עשר מכות, הייתם עבדים
לפרעה ועכשיו אתם עבדים שלי.

אומר הרמב"ן - מבאר אותו ר' חיים פרידלנדר, בספר השיחות שלו

{שפתי חיים מועדים - פסח}:

אומר הרמב"ן יסוד נפלא ביותר - ישנם הרבה מצוות שקשורות לענין
יציאת מצרים...

הישיבה בסוכה - זכר ליציאת מצרים... הנחת תפילין - זכר ליציאת
מצרים... קידוש - זכר ליציאת מצרים, אבל שונים הדברים האלה אחד
מהשני.

אומר הרמב"ן - הנחת תפילין, למי שאומר את ה' יהי רצון לפני שאנו
מניחים תפילין... מה אנו אומרים?

שהקב"ה יחיד בעולמו שיש לו כוח בעליונים ובתחתונים לעשות בהם
כרצונו... אז הנחת תפילין זה כנגד זה, שהקב"ה ברא את העולם.

מצוות שבת שנאמר - זכר ליציאת מצרים, שם זה לא בגלל שלקב"ה יש
כוח בעליונים ובתחתונים, למה?

מסבירה התורה בפרשת ואתחנן {ה, יד} יום השביעי שבת לה' אלקיך לא
תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחמורך וכל

בהמתך וגרך אשר בשעריך למען ינוח עבדך ואמתך כמוך {טו} וזכרת כי
עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם ביד חזקה וזרוע נטויה על

כך צורך ה' אלקיך לעשות את יום השבת - אז למה אתה שומר את
השבת?

כי היית עבד במצרים!

אז יש חלוקה בענין של מצרים - חלק אחד כדי לדעת שהקב"ה קדמון
וברא את העולם... והחלק השני שנדע, שהוציא אותנו ממצרים מבית
עבדים.

אם ככה רבותי, נוכל להבין בס"ד את דברי ר' יוחנן בן זכאי:

אומר ר' יוחנן בן זכאי... מה שאני אומר לכם עכשיו זה כמו בושם, כמו
תכשיט... ממתי אדם נותן קומפלימנטים לעצמו?

הוא לא נותן קומפלימנטים לעצמו... ר' יוחנן בן זכאי מסביר לך, מה
פירוש הדבר "להיות עבד".

יש בסלנג היום - הוא 'פודל שלו'... 'עבד שלו', זה כינוי של גנאי.

ר' יוחנן בן זכאי אומר לנו - אני רוצה להגיד לך וורט שהוא כמין חומר...
הוא תכשיט, הוא לא מילת גנאי.

להיות עבד של הקב"ה, זה התכשיט הכי יפה שיש בעולם !!!

ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו... משה רבינו, התכשיט
הכי יפה הוא קרא לו עבד - וימת שם משה עבד ה'.

עבד אצל בשר ודם, זה ביזיון, אך עבד של הקב"ה, זה התכשיט היפה
ביותר!

ר' יוחנן אמר - אני רוצה לתת לך מתנה... אני אומר לך דרשה שהיא כמין
תכשיט, שתדע שלהיות עבד של הקב"ה, זה הקישוט הכי יפה - זה
תכשיט!

בא האלשיך הקדוש, עם ביאור נפלא, ובזה בע"ה נסיים:

{משלי א, ט} כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך... אומר שלמה
המלך, המצוות שאתה מקיים, הם כמו כתר על הראש... כי לויית חן הם

לראשך... וכמו תכשיט על צווארך וענקים לגרגרתיך.

הוא האלשיך הקדוש משל נפלא, נתרגם אותו לשפה שלנו:

מעשה בשר אחד, שחטא למלך וכנס לכלא... שם בכלא, זה לא כמו
במדינה שלנו - כל אסיר שנכנס לכלא, שמים לו אזיקים בידיים

וברגליים... הבעיה שלכל אזיק, שמו גם משקולת של 20 ק"ג.
כשהגיע אותו שר לכלא נתנו לו מספר...

אמר להם "מה פתאום מספר, אני שר?!"

אמרו לו "כאן אין שרים, כאן כולם אסירים... זה המספר שלך"

מגיע הסוהר... תביא את הידיים... קושר לו אזיק אחד ושתיים, מחבר את
המשקולות לידיים ולרגליים... "עכשיו תסתובב בחדר כמה שאתה

רוצה"

מי יכל להסתובב ככה? בקושי אפשר לזוז...

בא השר הזה "רבותי... כלא - כלא, אבל תורידו לי את המשקולות, איך
אפשר לחיות ככה?!"

בקיצור אומר אותו שר "חבר'ה, תנו לנציב שירות בתי הסוהר כמה

דולרים שיעזור לי... לא ביקשתי שירידו את הכל... בקשתי פשוט שיקלו
עלי... במקום המשקולות שימו כדור מספוג, במצלמות יראו שיש כדור

אבל תעשו מפלסטיק... ביקשתי רק הקלה!

אומר האלשיך הקדוש, בואו וניקח תמונה לצד השני:

כלה, ב"ה התארכה למשפחה של מיליונרים... איך שהיא באה למשפחה, אומרים לה "כלתנו היקרה, לך תקני לך תכשיטים" "עד איזה סכום, 500,1000,2000?"

אמרה לה חמתה – גברת, תצאי מהחלום... אנחנו מיליונרים... קחי את הכרטיס זהב ותחילי לגהץ... שנאמר ויעבר ה' על פניו ☺ יוצאת הכלה המאושרת לקניות, לקחה את הכרטיס זהב, והגיע לחנות התכשיטים...

שואלת אותה המוכרת - איך אפשר לעזור...אולי עגילים, צמיד? אמרה לה אותה כלה - אל תדאגי מוכרת יקרה, עד \$1,000,000 הכרטיס לא מצפצף...

אם ככה לעבודה – יהלומים, צמידים, זהב, כסף, סטים – בקיצור גיהצה את הכרטיס \$80,000... אפילו לא צלצלו לחברת האשראי.

לארוז לך? כמובן אומרת הכלה... אומרת לה המוכרת – את יודעת מה זה ללכת עם קילו וחצי זהב על הגרון?

אמרה לה הכלה- זה לא נורא... כן, אומרת המוכרת... אבל עם השנים זה הורס את הצוואר... בע"ה תהיי במצבים מסויימים... את יודעת, יהיה לך כבוד...

אומרת לה הכלה - גברתי, תכשיטים זה אף פעם לא כבד! אז מה כבד?

אסירי – אתה שם להם אזיקים על הרגלים – זה כבד! אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין – מצוות זה תכשיטים... מצוות זה לא עבדות!!! אומר ר' יוחנן בן זכאי – אני רוצה להגיד לכם את הפירוש הזה כמין חומר... כמו תכשיט!!!

שתיבנו, שהמצוות שיש לנו, זה הדבר הכי יפה שיש בעולם!!! אנחנו חיים בדור שהכל סינטיטי, הכל ציק צ'אק... הכל חד פעמי... אומרים חז"ל – דורות ראשונים, היו מביאים דרך הבית, כדי להתחייב במעשרות... כך אומרת הגמרא במסכת ברכות... מכניסים דרך הבית, את כל התבואה מהשדה, כדי להתחייב במעשר!

דורות אחרונים, אומרת הגמרא, מביאים את הכל דרך גג וקרפף – מסביב... כדי להיפטר מהמעשר!

אדוני, אתה אוכל סנדוויץ' ? "כתוב על זה מזונות" ... אהה ברוך ה' מזונות!!! אדוני, למה מזונות ? זה סעודת קבע... טול ידיים...ברכת המזון... אתה יודע מה זה ברכת המזון ???

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות. אומר לנו שלמה המלך כי לוי חן הם לראש וענקים לגרגרתין - שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט... שתרופך אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

כזה, ובני ישראל שומרים תורה ומצוות, כ"כ הרבה צרות ויסורים והגויים בקשו לאבדנו בגשמי ורוחני, וב"ה אנו נראים בצביונו וקומתנו ממש כמו במעמד הר סיני, אותם תפילין ואותם שבת, בתוספת גדרים וסייגים מדרבנן. אע"פ שבקשו להרוג אותנו בכמה אופנים ברדיפות קשות מאד, רצו להרוג אותה ועינו אותנו במסעי הצלב ובאינקוויזיות, אך מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה. בשלמא גדולי ישראל, רבי עקיבא שיכול לעמוד בנסיונות של מסרקות של ברזל, הרי הוא נשמת רבי עקיבא שדורש על קוץ ותג שבתורה. אך איך יש כח להמון העם לעמוד בנסיונות כאלה?

ומביא שם סיפור מיהודי פשוט שהיה שחקן תיאטרון מוצלח מאד, ושמו היה הולך לפניו והצליח בעשירות גדולה. סוף ימיו היה במדריד בספרד, גם שם היה לו כבוד וגדולה. ולא ידעו העם שהוא יהודי. לאחר שנגזרה הגזרה והיהודים נתגרשו מספרד, היה הוא מהאנוסים ולא ידעו על יהדותו. ביום מן הימים נתגלו שהוא יהודי, והתיאטרון בקשו לשלם לו הון רב שיחליף דתו לנצרות רח"ל, והוא מנע עצמו במסירות נפש, בתחילה עשו לו יסורים נוראים, עקרו לו כל השערות של הראש, וכל צפרני ידיו ורגליו, ושרפו ידיו וחלקי גופו, צרות ויסורים קשים ונוראים שאי אפשר להעלות על הדעת, והוא לא רצה לזוז מיהדותו, ונהרג על קידוש השם. ה' יקום דמו.

יהודי זה לא הניח תפילין לא דרש"י ולא דרבינו תם, מאיפה קיבל את הכח הנורא הזה למסור נפשו, התניא כתב שזהו סוד פנימי שאי אפשר להסבירו. אך רבי איצ'אלע מבאר שכפי הנראה שיש בלבנו גנוז וטמון יראה יותר גדולה מכל היראות מהאינקוויזטורים, שהיו מכניסים אנשים בסיר מלא מים רותחים על האש והיו יכולים לצאת בכל רגע ממנו ולהמיר הדת, והעדיפו להשאר בתוך הסיר ולהשרף על קידוש השם, הרי שיש בלבנו של יהודי יראה יותר גדולה מיראות קשות כאלה, להיות אפס ואין בתוך הכלים של האינקוויזיה, כי זהו סדר מדת היראה שהיראה הגדולה מבטלת היראה הקטנה, כמו אדם שמפחד מדבורה ולפתע בא אריה, הוא שוכח יראת הדבורה. כך אם אין אנו מפחדים ממסע הצלב והאינקוויזיה הרי שיש בלבנו יראה יותר גדולה מזה. כמ"ש הבעש"ט שמעמד הר סיני חקוק בלב כל אחד מישראל, זה הכניס בלבנו יראה גדולה יותר מכל יסורי עולם. כך כפה עלינו ה' הר כגיגית, והיה שם קולות וברקים באופן של יראה גדולה נוראה מאד, ששום גוי רשע ואכזר לא הצליח לעשות יראה יותר גדולה מזאת היראה החקוקה בלבנו מיום מתן תורה. והוא מלבד עוצם האהבה שבאותו מעמד, ישקני מנשיקות פיהו, בשעת הדיבור היה כל דיבור נושק כל יהודי בדביקות ואהבה שאין לשער. אך יחד עם זאת היה מדת היראה השלימה ביותר.

כתב החת"ס שביום ו' סיון עדיין לא ידעו ישראל שהקב"ה מסכים למשה רבינו לדחות המעמד לעוד יום, ובאמת כולם יצאו לעמוד בהר סיני, עמדו שם י"ב שעה שמעו רק קולות וברקים ולא שמעו תורה, הלכו לביתם בלילה, ובמחר בבוקר הוציאם משה לקראת האלקים, וביום ז' סיון בבוקר ניתנה תורה. לכן נרדמו מרוב אפיסת כוחות שהיום הקודם עמדו כל היום וקבלו מורא גדולה כזאת.

נמצאנו למדים שיש בכל נפש מישראל גנוז וטמון יראה טמונה מיום מתן תורה, הקולות והברקים והלפידים וקול השופר, זה מבטל כל היראות החיצוניות. וזה שאמרנו למשה 'דבר אתה עמנו, ואל ידבר אלקים פן נמות', קשה לנו לסבול היראה הזאת. אמר להם משה 'לבעבור תהיה יראתו על פניכם' בשנות הגזירות, בשנת ה' אלפים תרנ"ו, ובשנת וכו', במסע הצלב וכו', איך יהיה לכם כח לעמוד מול החיות הרוסיים והנאציים, לכן צריך לתת לכם יראה גדולה כזאת שיהיה לכם כח למסור נפש בשעת השמדות על שרוך נעל, עתה תקבלו כח לעמוד כנגד כל היראות שהחיצוניות שבעולם. כי כל השמדות והשוואות הנוראים הם רק יראות חיצוניות, ולנו גנוז בלב יראה אמיתית ופנימית. כן כתב בספרו קהילת יצחק.

(הגרמ"י רייזמן)

בדרך הדרוש

השם מוכן שחביבים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל שהם אינם מזכירים ה' רק אחר שני תיבות והוא הזכיר ה' אחר תיבה אחת (לשלי אורות) אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (כ, ב) עוד י"ל מה שנאמר הוצאתיך כו', דהקשו מפרשים למה לא קבלו התורה המלאכים דיש להם טענת בר מצרא, ותירצו דישאל בניו ובכנו ליכא בר מצרא כמו שכתוב בחושן משפט (סימן קע"ה), ועיין

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הוציא אתכם (יח, י) במדרש ויאמר יתרו ברוך ד' מוכן שחביבים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל, ותמוה. וי"ל עפ"ד הגמ' בחולין (צ"א ע"ב) חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת שישאל מזכירין את השם אחר שתי תבות שנא' שמע ישראל ה' וכו' ומה"ש אין מזכירין את השם אלא לאחר שלש תיבות כדכ' קדוש קדוש קדוש ד' צבאות, והנה כאן הזכיר יתרו את השם אחר תיבה אחת, שאמר 'ברוך ה' וזהו המד' ויאמר יתרו ברוך

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת יתרו תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 470

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

ענית אמן נתנה בסיני

בברכת 'תקנת שבתי' הנאמרת בתפלת מוסף של שבת, אנו אומרים ביחס למצות השבת: "אז מסיני נצטוו". רבי יהודה ב"ר יקר, רבו של הרמב"ן, מצין שראשי התבות "אז מסיני נצטוו" הם אמן (פרוש התפלות והברכות) חלק א' עמ' קיב). על פי דבריו נתן לדרש שבקשו מסדרי התפלה לרמז לנו בקה"ל על ענית האמן הצטוונו כבר בסיני.

ואכן, תרש החייב לענות אמן מקורו קדום ביותר; חכמים למדוהו מדברי משה לישראל בפתח שירת האזינו (דברים לב ג): "כי שם ה' אקרא - הבו גדל לאלקינו", וכן פרשו: "בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא בברכה - אתם הבו גדל בענית אמן" (רש"י ברכות כא א, ע"פ יומא לו א).

"אז מסיני נצטוו" - מסדרי התפלה מורים לנו כי ענית אמן, מלבד שהיא מצוה שזכות גדולה היא עבורנו לקימה, היא גם צווי מחלט, וכפי שנופסק בשלחן ערוך (או"ח רטו ב): "כל השומע אחד מישאל מברך אחת מכל הברכות מחייב לענות אחריו אמן".

חשבתיו להוסיף עוד, שגם המלים הקודמות בברכה: "וגם האוהבים דבריה גדלה בתרו" מרמזות על ענית אמן; האוהבים את דבור האמן בתרו בגדלה, וכפי שלמדונו חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

כאשר שהייתי לאחרונה במיאמי לרגל שמחה משפחתית שמעתי מיהודי רמז נוסף בענין זה. הפסוק אומר (קהלת יב יא): "דברי חכמים כדברנות וקמשמרות נטועים בעלי אספות נתנו מרעה אחר". "נתנו מרעה אחר" - ראשי תבות אמן, ללמדנו שאף ענית אמן נתנה לנו ממשה הרועה הנאמן בסיני.

בשבתות אלו אנו קוראים על הכרזתם של אבותינו בהר סיני: "נעשה ונשמע". מה ראוי שאף אנו נכריז: "נעשה ונשמע" - נקפיד על שמיעת הברכות וענית אמן נראוי, ובגן נתחבר לאמונתם של אבותינו, שאף אנו עמדתם עמקם למרגלות הר סיני.

בקריאת 'נעשה ונשמע'

שבת שלום

278 213 מכאן

בעבור ישמע העם בדברי עמך" (יט ט)
בירושלמי (ברכות א ה) מובאת דעתו של 'לוי' שהסבה שנצטוונו לקרא מדי יום את שלוש פרשיות קריאת שמע היא לפי שעשרת הדברות כלולות בהן. בירושלמי שם הוסיפו ופרטו היכן רמוזים עשרת הדברות בפרשיות קריאת שמע, והובאו הדברים ב'משנה ברורה' (סא ב) שהוסיף וכתב: "על כן צריך האדם להתבונן בעשרת הדברות בעת אמירת קריאת שמע, כדי שלא יבוא לעבר על אחת מהן".

האדמו"ר רבי מאיר מדז'יקוב הביא לכך רמז מהפסוק שלפנינו: עשרת הדברות הכלולים בדבר הראשון הפותח ב"אנכי" - "בא אליך" - נרמזו לה' "בעב הענן" - ב"ע"ב" [72] תבות פרשת 'ויאמר', ובע"נ"ו [170] תבות פרשיות 'שמע' ויהיה אם שמע' (אמרי נעם).

ענית אמן אחר הדברות

"וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" (א)

רש"י פרש (ע"פ מכילתא מס' דבחדש ד) שאחר כל אחת ממצוות העשה הכלולות בעשרת הדברות ענו ישראל 'הו', ואלו אחר כל אחת ממצוות הלא תעשה הכלולות בהם ענו 'לאו'. והנה במדרש (ילקוט ש"י רמיה רסו) נאמר ש"אנכי ולא יהיה לך בדבור אחד נאמר", ולפרוש רש"י יש לשאל כיצד אם כן ענו ישראל אחר דבור זה, שכלל מצוות עשה ולא תעשה כאחד, 'הו' או 'לאו'?

פרש ה"בית אברהם":

אין פונת רש"י לפרש שבני ישראל ענו במפרש על הדברות 'הו' או 'לאו', אלא שענו אמן אחר כל דבר ודבר, ובכך נחשב להם כאלו ענו 'הו' אחר מצות עשה, ו'לאו' אחר מצות לא תעשה. שכן תכלית כל המצוות היא לזכך את האדם ולגלות את האמונה החבויה בלבו (ראה רמב"ן שמו"ט יג טו), ובענית אמן שמשמעותה אמונה, יש הצהרה על קבלת מצוות התורה והתכלית הנובעת מקיימו.

בכך מתישב לשונו של רבי יהודה הלוי בפיטו "ונה מצאה": "ובאו כלם בברית יחד, נעשה ונשמע אמרו כאחד, ופתחו וענו ה' אחד"; שלכאורה, היכן מצינו שענו ישראל 'ה' אחד' במעמד הר סיני? ולפי האמור יובן: כיון שענו אמן והביעו בכך את תקוה אמונתם בה', נחשב להם כאלו ענו 'ה' אחד" ('בית אברהם' מכתבי קדש ב).

יתרו הוציא את ישראל ידי חובת ברכת 'הגומל'

"ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הוציא אתכם ממצרים ומיד פרעה אשר הוציא את העם מתחת יד מצרים" (יח י)

במסכת סנהדרין (צד א) אמרו חכמים שגנאי הוא למשה ולישראל שלא הודו על יציאתם ממצרים בלשון 'ברוך', עד שבא יתרו והודה בלשון 'ברוך'.

ולכאורה תמוה: ומה בכך שלא אמרו 'ברוך', וכי לא די היה בשירה הגדולה שאמרו משה וישראל על שפת הים?

באר רבי אברהם חיים שור בעל ה'תורת חיים':

באומרם את השירה קימו בני ישראל את חובתם כצבור לומר שירה על גס שנעשה לרבים (ראה פסחים קז א), ואולם לא נפטרו בכך מחובתם להודות ב'ברוך' - כלומר בברכת 'הגומל', שבה מחייב כל יחיד מהצבור בפני עצמו. לפיכך, כשבא יתרו והודה ב'ברוך', יצאו בני ישראל ידי חובתם זו בכך שענו אמן אחר ברכתו, אולם נחשב היה הדבר כגנאי עבורם, משום שלא השלימו חובתם זו עד בואו.

באור זה אף מדיק מלשון הגמרא: "שלא אמרו ברוך", עד שבא יתרו... "משמע שבבוא יתרו אמרו ברוך", והיכן מצינו זאת? אלא בודאי ענו אחריו אמן, ובכך נחשב להם כאלו אמרו בעצמם ב'ברוך', וכפי שפסק הרמב"ם (ברכות א יא): "וכל העונה אמן אחר המברך הרי זה כמברך" (תורת חיים סנהדרין צד א).

סוד פחה של תפלת הצדיק

"ויאמר משה לחתנו כי יבא אלי העם לדרש אלקים; כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חקי האלקים ואת תורתיו" (יח טו-טז)

מדוע פתח הפסוק בלשון רבים: "כי יהיה להם דבר" וסיים בלשון יחיד "בא אלי"?

פרש רבי שמואל עהרנפלד, רבה של מטרסדורף: את דברי משה לחתנו "כי בא אלי העם לדרש אלקים" פרש הרמב"ן: "להתפלל על חולייתם". על פי זאת יש לבאר שכן הסביר משה לחתנו: הסבה שהמון העם בא לבקש דוקא את תפלתו, היא משום ש"כי יהיה להם דבר" - כאשר פוקדת אותם צרה, צערם "בא אלי" ונוגע ללבי בצערי האישי. שכן סוד פחה של תפלת הצדיק טמון בכך שהוא מצטער בצערו של הבא להשיח לפניו את צרתו, כאלו היתה זו צרתו האישית (חתן סופר).

עשרת הדברות בקריאת שמע

"ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן

התפלה המישיחררת

המום על עמדו, כשהוא חושב לעצמו: אם תפלתו של מסלמי יכולה להתקבל, על אחת כמה וכמה תפלתי שלי!

המסקנה היתה מתבקשת. כמה שעות מאחר יותר, כאשר ירד הערב, נעמד ר' יהודה להתפלל ערבית. דמעות זלגו מעיניו בעת שבקש והתחנן לפני הבורא יתברך: "אם גוי מעיד שתפלותיו אליך נענו", זעק במר לבו, "על אחת כמה תפלותיו של יהודי צריכות להענות! אגא קבל תפלתי ועשה עמי אות לטובה. עשה למען שמך, עשה למען אהביך - עמה וצאנך."

ר' יהודה סים את תפלתו הנרגשת ופנה לישן. בלילה ההוא נדה שנת השופט שטפל בתיקו של ר' יהודה. השופט התקשה לקבל את החלטתם של חבר המשפטים. לדידו לא היה סביר להטיל עניש כה כבד על העברה שבצע ר' יהודה. באותו הלילה הוא התחבט בדבר, ובבקר הוא החליט להתקשר מיזמתו לעורך הדין שיצג אותו, ואמר לו שברצונו לשבת ולעין שוב בפסק הדין.

מדבר בזכות מיחדת שמערכת המשפט האנגלית מקנה לשופטים, לעין בשנית בפסק דין שהכרע בידי חבר משפטים, ומטבע הדברים הם משתמשים בה לעתים נדירות ביותר, אם כלל. הפעם הזו היתה אחת מאותן פעמים נדירות...

עורך הדין מהר להעביר את הידיעה לעסקנים המשוריים, והללו נסעו במיוחד לבית הכלא כדי לספר לר' יהודה על המהפך הנדיר שחל בענינו בשעות האחרונות; "מחר ביום ששי בשעות הבקר המקדמות יערו הדין החוזר. ואף שאי אפשר לדעת בודאות שיתחולל מהפך, יש לך סימנים חיוביים מאד, ואנו יכולים להעריך באופטימיות זיהיה שעוד לפני שבת כבר תשתחרר מהכלא."

בבקריו של יום ששי, ערב שבת פרשת ויצא, צעד ר' יהודה לעבר טנדר הפוסטה שבאמצעותו יסע יחד עם כמה אסירים נוספים לעבר בית המשפט. בדרך פגש את באסל העושה את ההכנות האחרונות לקראת שחרורו. כשראהו באסל תמה: "לאן פניך מועדות?", ור' יהודה השיב בפשיטות: "התפלתי לאלקים, והוא שמע את תפלותי; אני יוצא מהכלא עוד לפני שבת!"

לשמע הדברים יצא באסל מכליו מרב התפעלות. הוא החל זועק בקול גדול לכל מי שרק הסכים לשמע: "הנה, אתם רואים, יש אלקים. יש בורא אחד לעולם והוא שומע לתפלות של אלו שמתפללים אליו!"

כמה שעות לאחר מכן התייצב מידענו בפני השופט המדבר.

"עינתי שוב בתיק", אמר השופט, "והגעתי להחלטה כי עקב העמס בבתי הכלא, ובהתחשב בעברה שבצעתי, יש לשחרר אותך באופן מיד."
כמה שעות לפני התקדש השבת יצא ר' יהודה לחפשי. את השבת הוא חגג בביתו, בצוותא חדא עם בני משפחתו לאחר תקופת מאסר קצרה ביותר, ובלא שום הסבר טבעי, מלבד כח התפלה והאמונה.

הספור עוסק בר' יהודה, יהודי יקר ואיש חדש מתושבי לונדון, אשר מסבה כלשהי הסתבך עם רשיות החק האנגליות, ולאחר מאבק משפטי שנמשך כמה שנים, כמנהג המשפט האנגלי, הכרע דינו בידי חבר משפטים להשליח לכלא לתקופת מאסר ממשכת.

עסקנים מסורים שנכנסו בעבי הקורה נסו בתחלה להלחם לבטול גזר הדין, אולם במהירות רבה הבינו שהמאבק נדון לכשלון. מערכת החק האנגלית מגנה על הכרעות חבר המשפטים ומונעת ככל האפשר את בטולם. ר' יהודה הפנים בכאב שאת השנים הבאות הוא עתיד להעביר מאחורי סורג וברית, ובמקום לפל לחדלון החליט להתחזק באמונה ובטחון. את הזמן שנותר עד לכניסתו לכלא נצל לגבוש סדר יום מדקדק לימי שהותו בכלא, כדי שאת השעות הממשכת בו יצל להתקדמות בתורה ובעבודת ה'.

ביום שני לפרשת ויצא, ד' בכסלו, החל ר' יהודה לרצות את ענישו. הוא שכן בתא עם אסיר מסלמי בשם באסל אשר ספר לו בפנים קורנות כי הוא עומד בימים הקרובים להשתחרר לאחר רצוי תקופת מאסר בת ארבעה חודשים. בימים הבאים נראה היה כי הגוי מאשר למדי לקראת שחרורו, אלא שביום רביעי בבקר הבחין ר' יהודה שספר פניו של באסל השתנה באחת. הוא נראה היה עצוב ומדכא לחלוטין.

ר' יהודה התענין בעדינות לפשר הדבר, ובאסל ספר לו בפנים נפולות, כי אף שהוא נשפט למאסר בגין שתי עברות נפרדות שענישה של כל אחת מהן הוא ארבעה חודשי מאסר, בתחלה הוא הבין כי יוכל לרצות את שני הענישים במקביל, באופן המכנה 'ענישה חופפת'. אולם, אתמול כאשר נגש ללשכתו של מנהל הכלא כדי להסדיר את הליך שחרורו הפתע לשמע כי טעה והענישה היא 'מצטברת', כלומר - הוא יצטרך לשבת בכלא עוד ארבעה חודשים נוספים.

"אתמול בלילה הייתי עצוב ומדכא", אמר באסל לר' יהודה, "מתוך כעס ורגז החלטתי שלא להתפלל את תפלת הערב המסלמית כמנהגי, אולם אל תדאג... הבקר כבר שוב התחזקתי והתפללתי את תפלת השחר שלנו... העזתי אפלו להוסיף בתפלה בקשה מיחדת לאלקים שישנה את גזר הדין לטובה..."

כמה שעות לאחר מכן יצא באסל לעבר משרדי הכלא כדי להסדיר את כניסתו המחודשת לכלא ולברר מהו המועד המחודש לשחרורו הסופי.

כשעתים לאחר שיצא הוא שב אל החדר בצעדי רקוד כשכלו נרעש ונרגש; "אתה שומע", אמר לר' יהודה בהתלהבות, "התפלה שלי התקבלה! הודיעו לי עכשו שבחשוב חוזר שערכו בעניני התברר להם שצדקתי, ואכן נגזר עלי 'ענישה חופפת'. לכן, כבר מחר בבקר אני אשתחרר מהכלא."

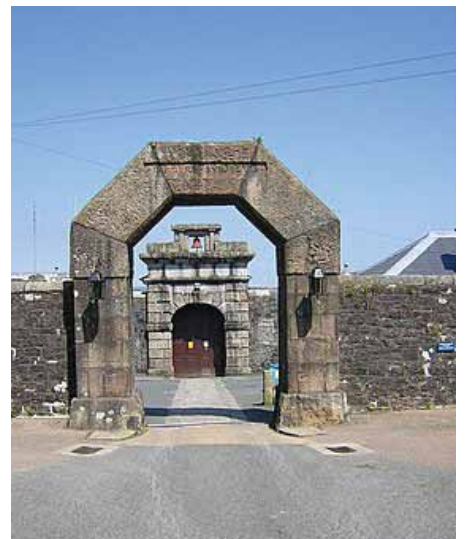
"אתה רואה", צעק המסלמי בהתפעלות, "רק היום בבקר התפללתי על כך, וכבר שמע אלקים את תפלותי ודאג לך שאצא כבר מחר."

באסל פנה לארגן את חפציו, ור' יהודה נותר

נסיים. מי אינו מצפה להם?! כמה פעמים בחיים מצאנו עצמנו בנקדת 'אין מוצא', כאשר לבנו מיחל לגס של ממש שיחלצנו מצרתנו!

מהספור הבא מוכח בודאות כי גם בימינו יש נסים! ואמנם, אמת היא כי אין פה 'אלקינו בכל קראנו אליו. אמר מעתה, לא נס הוא זה, כי אם פעלת כחה של מתנת התפלה שהעניק לנו הבורא יתברך ברב רחמיו וחסדיו, לטוב לנו כל הימים.

בלילה ההוא נדה שנת השופט שטפל בתיקו של ר' יהודה. השופט התקשה לקבל את החלטתם של חבר המשפטים, לדידו לא היה סביר להטיל עניש כה כבד על העברה שבצע ר' יהודה. באותו הלילה הוא התחבט בדבר, ובבקר הוא החליט להתקשר מיזמתו לעורך הדין שיצג אותו, ואמר לו שברצונו לשבת ולעין שוב בפסק הדין.

השער הראשי של בית הכלא דרטמור באנגליה

ועם כל זה, כאשר מתרחשים נסים, כלנו יוצאים מכלינו מהתפעלות, ולבנו הוקמה מהודאה לה'. יש בו, בנס, כדי להמחיש לנו את פעלת ה' בעולם ולחדד בלבנו את ההכרה שהכל תלוי בו ויתברך.

ספור הנס המפלא המובא כאן לפניכם ספר מפי בעל המעשה מפי הרב הגאון רבי שמעון שפיצר שליט"א באחד משעוריו. בספור זה טמון אף ממד מיוחד של קדושת ה', בבחינת 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך'.

בעולם הבא לומדים להעריך כל אמן

שאז הבחין בזוית עיניו באדם הנושא שק מלא כפרות להם על כתפו.

איש זה רמאי היה. השיק שברשותו היה מלא בלחם מעפוש, ורק מלמעלה היח כפרות טריים כדי להטעות את העין, אלא שמידיענו לא ידע על כך, וברב רעבונו הוא התחנן בפני ההלך שיעניק לו מכפרותיו, והתנצל כי אין לו כיצד לשלם על כך, מלבד קמץ אבנים פשוטות שברשותו...

הרמאי הביט באבנים ונשימתו נעתקה, אך הוא פלא את התרשותו ומתוך רחמים מעשים 'אות' לעסקה והרכוש החליף ידים; זה קבל לרשותו שק מלא בלחם נקודים, והשני הפך בו רגע לעשיר מפלג.

האכילה נסקה בו כח. סוף סוף תמו תלאותיו של מידיענו ורגליו עמדו בפתח עירו.

בני ביתו וחבריו הנרגשים מהרו לצאת לקראתו ולקדם את פניו בשמחה גדולה, הן שנים כה רבות שלא התראו עמו. כאשר נכנס לביתו מהרו ילדיו לחטט בצרורותיו מתוך תקנה שבודאי מלאים הם מפל טוב הארץ אשר בא ממנה, אך מה רבה היתה אכזבתם כשגלו שהשקים מלאים בלחם מעפוש. בראותם זאת, זעקו ילדיו במר נפשם: "אבא, האם לכך עזבתנו שנים רבות, כדי להביא לנו לחם שאיננו ראוים אפילו לאכילת בעלי חיים?".

לאחר שנגעו מעט מצערם, שבו וחפשו באמתחתו, עד שלבסוף מצאו אבן אחת שנשמטה מידו כאשר הוריק את שקו לידי מוכר הלחם הרמאי. כמו כן הבחינו בכפתורי בגדו שהיו מעטרים אף הם באבנים אלו, ומיד נטלו אותם ומהרו לרוץ לסוחר המרגליות שגר ברחוב הסמוך כדי שיעריך את שוים. לשמחתם הוא העריכם בהון תועפות שהפך אותם מיד לעשירים.

אלא שאביהם לא היה שתרף לשמחתם, אדרבה, השמועה על כך גרמה לו למרט את שערות ראשו ולזעק בקול גדול: "אוי לי, הן יכלתי לקחת משם עגלות טעונות בזהב ואבנים טובות ולהפך עתה לעשיר שבעשירי תבל, ואלו אני כמו יד אבדתי את הכל כשהחלפתי את המעט שהיה בידי בעד שק מלא כפרות מעפשים!" דמעות זלגו על לחייו כשאמר זאת ואיש לא הצליח לנחמו.

והנמשל ברור, כאמור: אם יקפיד האדם לענות אמן על כל הברכות הרבות המזדמנות לפניו מדי יום בבית הכנסת, בבית ובכל פנה, אזי יזכה ובעת פקדתו "בא יבא ברנה", אך אם חלילה יתרושל בכך, אזי בבואו לפני בית דין של מעלה, כאשר יוכח בערף שכרה ובשויה האמתי של כל אמן שייכול היה לענות בנקל ובלא טרח, אזי "הלוך ילך ובכה" על אשר לא שת לבו והשליך מנגד אבני פניו והלומים שכאלו, ובמקום לאוגרם בבית גנזיו החליפם בעד כפרות לחם מעפשים... (ספר הפנים' [לגרז"ו לייכטר] אות לא).

הרבי מאפטא בעל 'האוהב ישראל' היה דורש את הפסוק (תהלים קכו ו): "הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתי" על מצות עניית אמן, וכך אמר:

בעולם הזה אין אדם יודע להעריך את גדל מעלתה של עניית אמן. שומע הוא ברכות רב ולעתים אינו שת לבו לענות אמן אחריה. בבואו לעולם העליון, עת יוכח לראות עד כמה חשובה כל עניית אמן לפני ה', בודאי יתחרט עד מאד על הזלזול שהפגין, אלא שאז יהיה זה כבר מאחר מדי.

לכך רומז הכתוב דלעיל: מי שזלזל בעניית אמן בעולם הזה, כאשר "הלוך ילך" - לבית עולמו, אזי "ובכה" - יבכה ויתחרט על שלא השפיל לאסוף עוד ועוד אמונים. אולם "נשא משך הזרע" - מי שהקפיד על עניית אמן, שנדמית בעולם הזה כגרעין תבואה קטן הנזרע באדמה, אזי "בא יבא ברנה" - יכנס לעולם העליון בגיל וברנה, כשהוא "נשא אלמתי" - כשיפתחו בפניו שערי גן עדן בזכות עניית אמן, ואז יבין שהאמן שנראית בעולם הזה כזרע קטן היא מצוה גדולה ונכבדה המשולה לאלומה גדולה.

הוסיף 'האוהב ישראל' ונשא על כך את משלו:

משל לעשיר שירד מנכסיו והפך לאביון. כיון שהתביש במצבו ולא היה מסגל לבקש עזרה מאנשי עירו, החליט לעזב את מקום מגוריו, לנדד למקום שאין מכירים אותו, ושם לנסות ולשקם את מעמדו. במשך כמה שנים נדד האיש ממקום למקום, עד שנחו רגליו בארץ רחוקה, במקום שבו הרים וגבעות גדושים במחצבי זהב ואבנים יקרות.

במדינה ההיא היו מתגוללים אבנים יקרות כדמן על פני האדמה, עד שלרב שכיהתן איש לא שת לבו לשוין. משהתרגל הסוחר למקום, נטה גם הוא לחשב שאין לאבנים אלו כל ערך, ואף בעיניו היו הן כאבנים רגילות.

שנים חלפו עליו במסחר כושל, עד שלבסוף התיאש והחליט לשוב למשפחתו שנותרה במרחקים חרדה לשלומו. כיון שלא רצה לחזר בידיים ריקות הפך בדעתו והתבונן במחשבתו, מה יוכל להביא לביתו. לבסוף עלה בו רעיון לטל קמץ מהאבנים המתגוללות

באותו מקום, שאף כי אינן שוות הרבה הרי מראן שונה במקצת מאבני המקום שבו התגורר... אמר ועשה. נטל קמץ אבנים וצררו באמתחתו, לבש את בגדו שפמנהג המקום היה רכוס בכפתורים המשבצים באבנים אלו, ויצא לדרך.

הדרך חזרה היתה קשה ורצופת מכשולים וסכנות, ובמהלכה תעה הסוחר בדרך ולא הצליח למצא מוצא. מזונו אזל, והוא סובב על פני השממה בדאגה מפני המות שעשוי לפוקדו בקרוב... אלא

מצבת קדשו של בעל 'האוהב ישראל' ב'קמז'בז'

בית מדרשו של בעל 'האוהב ישראל' מאפטא

אמן מחישה רבואה

דרש האדמו"ר רבי אהרן ראטה בעל 'שומר אמונים':

בשעה שישראל עונים אמן, מיד מזדמנת השכינה הקדושה ושוהה באותו המקום שעונים. ומכח השראת השכינה באה לאדם העונה רבואה שלמה - רפואת הנפש ורפואת הגוף. ענין זה נרמז בפסוק (שמות טו כו): "כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך"; על ידי "כי אני" - בגימטריה אמן, "ה' רפאך" - שכינת ה' תשרה עליך ותזכה לרפואה וישועה (אמרי אהרן בשלח).

מלאכי אמן מלמדים זכות

פעם הבחין הרבי מאזרוב בעל האש דת' באדם המברך ברוכותיו בלחש, מבלי לזכות את הסוכבים בעניית אמן אחר ברוכותיו. פנה אליו הרבי ואמר לו: "הלא לפני זמן קט בקשנתי שאתפלל ואעזור רחמים עליך. והלוא לו ברכת בקול היית זוכה שהמלאכים שהיו נבראים מעניית אמן על ברוכותי היו יכולים לשמש מליצי ישר בעבורך!" (בלבת אש"ח"ב עמ' קעא)

אמן מגרשת מחלות

המשפיע רבי אליהו ראטה אמר לתלמידיו שומעי לקוח:

"דעו לכם, כי על ידי עניית אמן כהגון, משפיעים אנו על עצמנו השפעות טובות בגשמיות וברוחניות ומגשרים המחלות מן הבית. כל אדם צריך לחשב חשבונו של עולם, מה הוא מעדיף - האם ללכת לדרש ברופאים או לענות אמן בקול" (איש חסיד היה' עמ' רלא).

וכבר היה מעשה שבאו להזכיר לפניו את אחד מתלמידיו, בחור צעיר שחלה אנושות. מיד אסף רבי אליהו את באי ביתו, הניח לפניהם על השלחן מגון סוגי מאכלים, המחיכים בברכות שונות, ובקש שכל אחד יברך בקול ובכונה ברכה ראשונה וברכה אחרונה על כל אחד מסוגי המאכלים, והכל יענו אחריו אמן בכונה לזכותו של החבור החולה. על הנהגה זו אמר רבי אליהו כי היא "תקון גדול והמתקת הדינים נפלאה עבור החולה" (שם עמ' רסח).

למערכת 'וכל מאמינים'

החיים והברכה,

בימי החורף, עת מתפללים אנו לזכות לגשמי ברכה, רצייתי לעורר בהקשר לכך כי בספר 'שמנה לחמו' (פרשת נח) מובא כי הגשמים באים בזכות עניית אמן, ולכך כונו חכמינו זכרונם לברכה באומרים (תענית ח א): "אין גשמים יורדים אלא בשביל בעלי אמה". בספר זה אף הובא רמז לכך מן הפסוק (בראשית ח ב): "ויסכרו מעינת תהום וארבת השמים ויפלא הגשם מן השמים". "ויפלא הגשם מן" - סופי תבות אמן. רמז לכך שהגשמים יורדים בזכות עניית אמן, ואם אין עונים אמן פהלכה עלולים הם חלילה להעצר.

חשבת להביא רמז נוסף לכך מהפסוק ש'אנו אומרים פעמים בכל יום בקריאת שמע (דברים יא ד): "ונתתי מטר ארצכם בעתו" - "נתתי מטר ארצכם" ראשי תבות אמן.

אפשר להוסיף ולומר כי לכך מכונים הגשמים בשם: "גשמי ברכה", לפי שהם יורדים בזכות אמירת הברכות ועניית האמן.

בברכה ובהוקרה,

ש.י.

רושלים.

נתן לשלח מכתבים לפקס
שקספרו 08-9746102
או לכתבת המייל:
9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

ברכות ואמן במשנת בעל ההלולא

הגר"ש בראך רבה של קאשוי

רבי שאול בראך אב"ד קאשוי כ"ו בשבט ת"ש

רבי שאול בראך נולד לאביו רבי אלעזר בשנת תרכ"ה. לאחר הגיעו למצוות נסע לשיבתו של המהר"ם שיק בחוסט והספיק ללמוד אצלו תשעה חדשים, עד להסתלקותו. לאחר מכן למד בשיבתו של רבי שמואל עהרנפלד, רבה של מטרסדורף

בעל ה'חתן סופר'. במהלך השנים אף הרבה להסתופף בצלם של אדמו"ר בעלז וסיגט.

משנת תרנ"ב כהן ברבנות מאנגדורף ולאחר מכן בקראלי, עד שהתמנה לרבה של קאשוי, בה שמש ברבנות עד סוף ימיו והנהיג את קהלתו ברמה. היה מחשובי הרבנים והפוסקים בדורו, ולחם מלחמת ה' במי שבקשו לפגוע בקדשי ישראל. כמו כן הקים בקאשוי ישיבה גדולה שעמד בראשותה והעמיד תלמידים הרבה.

הגר"ש חבר ספרים רבים שחלקם לא הדפסו, ביניהם: 'בהית הבקר' על חג השבועות; 'גבעת שאול' על חדש אלול; 'אבות על בנינים' ו'חלק לעולם הבא' על פרקי אבות; 'טוב דבריך' על שיר השירים; 'לבא בעי' על סוגיות הש"ס; 'שאול שאול' על שו"ע י"ד. נסתלק לבית עולמו בכ"ו בשבט בקאשוי, ושם מקום מנוחתו כבוד.

להקפיד לענות אמן בזמן המדיק

רבי שאול בראך היה מרבה להזהיר את תלמידיו ובני קהלתו שיקפידו לענות אמן פראוי. והיה מבאר שאת האמן יש לענות בדיוק בזמן, שכן המקדים או מאחר בענינה, לא רק שלא קיים מצוה, אלא עוון גדול בידו; כשמתקדים לענות אמן קודם שסיים המברך את ברכתו, הרי זו 'אמן חטופה' (מאירי ברכות מז א; שו"ע קכד ח). ואלו כפאשר עונה לאחר זמן ולא מיד עם סיום הברכה, הרי זו 'אמן יתוקה' (מאירי שם. וראה רמ"א שם).

והביא הגר"ש רמז נפלא לחובת ההקפדה על כך מן הכתוב (שה"ש א ד): "משכני אחרך נרוצה", שראשי תבותיו הם אמן. "משכני" - יש למשך את האמן עד שסיים המברך את ברכתו, ואולם "אחרך נרוצה" - מיד שסיים המברך יזדרז לענות אמן (טוב דבריך' שה"ש א ד; 'שאול בחיר ה' עמ' קפט).

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה
18:34	17:59	16:46
18:29	18:01	17:02
18:27	17:59	17:01
18:30	18:01	17:04

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

פרשת יתרו • כ' שבט תשפ"ג • גיליון 809

מאמר ראש הישיבה

אל תפסיק לקרוא עיתונים

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

ע"ש מוהר"ן מברסלב זיע"א

רח' שמואל הנביא 13 י-ם • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

את השמחה, את הקשרים החברתיים והמשפחתיים הבריאים, במקום חיים משוחררים ומאושרים - הוא אוכל את עצמו בקנאה שנהא ותחרות, בכעס ובדיכאון, מידה רעה זה עונש. עונש קשה מאוד.

נמצא שתאוות ומידות רעות הן סבל ועונש, גיהנום בעולם הזה.

מי שמבין את זה - הוא מחפש תרופה, מחפש פתרון, מחפש לצאת מזה, להתנקות. ברגע שהוא שומע שיש תרופה, גם אם זה לא דבר כל כך קל - הוא קופץ על המציאה בלי להסס, "עשה ונשמע".

אבל אם הוא לא מבין את זה ועדיין רואה בתאוות ובמידות הרעות תכלית ודרך חיים - הוא לא ייתן לאף אחד לגעת לו בתאוות, אפילו לבורא עולם בכבודו ובעצמו. אל תנסה להסביר לו הסברים כמה שזה מזיק לחיים שלו בעצמו. זה לא יעזור. את אומר שכתוב בתורה שזה מזיק? אז תרחיק את התורה הזאת ממני...

גם עולם הזה וגם עולם הבא

ניגע בשני יסודות שניתן ללמוד מהמדרש הזה.

הדבר הראשון והבסיסי ביותר הוא להבין שהתורה היא רפואה. היא לא רק מערכת חוקים של מותר ואסור. היא לא **אוסרת** עליך את המידות המושחתות, אלא היא **מרפאה** אותך מהמחלות שנקראות מדות רעות ותאוות, היא נותנת לך אור רוחני וכוח לצאת לחירות ממאסר התאוות והמידות הרעות, והעיקר הוא שהתורה נותנת לך את התחליף האמתי והיחיד, את הסיפוק האמתית בחיים, את העונג האמתי.

דבר שני הנוגע לעבודה שלנו. גם אנחנו צריכים להיזהר מההתנהגות הזאת של הגויים. אם אנחנו רוצים איכות חיים, לקבל את התורה באמת - אנחנו חייבים בתור צעד ראשון להכיר במחלה. להכיר בכך שהתאוות והמידות הרעות הן בעיה. הבעיה, בה"א הידיעה, של החיים שלנו.

המשך בעמ' 3

אויב או אוהב

אבל לפי הבדיחה שבה פתחנו, זה מובן מאוד. כל תאוה ומידה רעה היא בדיוק כמו סיגריה - עיסוק מושך וכובל ששולט באדם ומשעבד אותו, ומכלה לו את החיים, את הבריאות, את הכסף, הורס לאדם את החיים, מחשיך לו את החיים, הופך אותו ללחוף יותר ולתלול בסיגריה, ומרחיק אותו מאושר ועונג אמתיים.

ובדיוק כמו לעניין העישון, יש כאלה שמזהים בסיגריה את הבעיה ואת המחלה - ואף על פי שהם בינתיים כבולים וקשה להם להיגמל - הם לפחות **מחפשים** תרופה, מחפשים פתרון, מחפשים עצה, הם בודקים ומנסים, מתאמצים, והם בוודאי מקשיבים למי שרוצה לעזור להם.

ולעומת זאת יש כאלה שרואים בסיגריה את גן העדן של העולם הזה, את התענוג הגדול ביותר, ממש תכלית חייהם. ואנשים כאלה לא מוכנים לשמוע על שום דבר שעלול להרחיק מהם את מושו חייהם. הם אומרים למי שרוצה לעזור להם: עזוב אותי ממוסר, עזוב אותי מאמת, עזוב אותי מאיכות חיים אמיתית, אל תיגע לי בתאוה שלי, אל תיגע לי בעישון!

לחפש את התרופה

כך בדיוק לעניין התאוות והמידות הרעות. תאוה ומידה רעה זה עונש.

התאוה גוזלת מהאדם את העונג האמתי של החיים, את העונג הרוחני שלשמו נברא האדם והוא העונג היחיד שיש בכוחו לתת לאדם חיים ומשמעות ולמלא אותו באמת. התאוה מציע תחליף זול וחולף, שרק מרחיק מהעונג האמתי ומגביר את תחושת הצימאון וחוסר המשמעות. כמו מים מלוחים.

המידות הרעות הורסות לאדם את איכות החיים,

הזכות לחיות בשקר

בוודאי שמעתם מה עשה מעשן כבד שקרא בעיתון שהסיגריות מזיקות לבריאות.

לא שמעתם?

הוא הפסיק לקרוא עיתונים...

הבדיחה הזאת הייתה יכולה להיות מצחיקה אם היא לא הייתה משקפת לנו מציאות עגומה מאוד, שהבן אדם מוכן לכבות את כל נורות האזהרה ש"מפריעות" לו ללכת בשירות לבו, והוא מעדיף להתעלם ולהתכחש לאמת ולהמשיך בדרך הנוחה שלו, בדרך של שקר, בדרך של עיוות מוסרי, בדרך של סיפוק דמיוני שסופו לאכזב קשות, וכל זאת למרות שמדובר בדרך מסוכנת מאוד, והראשון שייפגע יהיה הוא בעצמו.

זה בדיוק המסר של המדרש שכמעט כולנו מכירים אותו מהגן.

המדרש אומר שלפני שנתן הקדוש ברוך הוא תורה לעם ישראל הוא פנה לכל האומות והציע להם את התורה. הגויים לא רצו לחתום על צ'ק פתוח, וביררו על מה בדיוק הם הולכים להתחייב. וכששמעו שאת הדבר שהכי מספק וממלא אותם - התורה אוסרת, הם סרבו בנימוס. או בלשונו של רבי נחמן: "וכל אחד ואחד לא רצה לקבלה, מחמת ששמעו שאותה מידה שהם כרוכים אחריהם אסרה תורה".

הרבה שואלים על המדרש הזה: אם הקדוש ברוך הוא רצה שכל הגויים יקבלו את התורה - אז למה לכל אומה הוא מצייך דווקא את הדבר שהכי קשה להם לקבל על עצמם? כך בדיוק פועל מי **שלא** רוצה למכור את המוצר שלו. ואם הקדוש ברוך הוא לא רצה שהגויים יקבלו את התורה - אז למה הוא בכלל פונה אליהם מעיקרא?

מוהר"ן: מי שיזעק 30 יום קודם פורים

"הצילני מקליפת המן עמלק
וזכני לקדושת מרדכי ואסתר"

יזכה להארת מרדכי ואסתר בעת קריאת המגילה.

הכרת הטובה של יתרו

הבנים של משה רבנו שהרי כבר נכתבו כבר בפרשת שמות. מדוע חוזרת עליהם התורה עכשיו? בספר מתוק האור הביא בשם ספר "קרן לדוד": שמו של גרשום מזכיר את העובדה שמה מציא אכסניה ומקום מקלט אצל יתרו. על החסד הזה, שעשה בעבר עם משה - סומך יתרו עתה בבואו לבקש שיקבלוהו כגר. יתרו ידע על חשיבות עניין הכרת הטוב אצל ישראל. ומנין ידע? שנאמר "וישמע יתרו" - "מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק" (רש"י) כאשר המצרים, שרדפו אחרי בני ישראל, הגיעו לים, עשה הקב"ה נס וקרע את הים. והתבונן יתרו בדבר זה מדוע לא הורה הקב"ה לישראל להלחם עם המצרים, כפי שהורה להלחם עם עמלק? אלא הואיל והמצרים נתנו לבני ישראל אכסניה בשעת הדחק, הכירו להם ישראל על כך טובה משמים. הקב"ה אמר לישראל לעבור בים, והוא יטיב את המצרים, מבלי שיהיה על ישראל להרגם. כאשר הגיע עמלק, הורה ה' להלחם נגדם ולהרגם. מלחמת עמלק היא סימן לגבי המצרים בעטיה לא נתן לחשוב שלבני ישראל לא הייתה יכולת להילחם, ומשום כך נמנעו מלהילחם במצרים. ישראל נלחמו בעמלק, כלומר היה להם הכוח להילחם - ובכל זאת לא נלחמו עם המצרים משום הכרת הטוב. זהו שנאמר: "וישמע יתרו", - שמע על קריעת ים סוף ועל מלחמת עמלק מתוך שני הדברים יחד נתן ללמד על גודל הכרת הטוב אצל בני ישראל. יתרו הגיע, כי סמך על הכרת הטוב, בשל המחסה והאכסניה שנתן למשה. כדי להזכיר את עניין הכרת הטוב הזו הוזכר כאן שמו של גרשום, שנקרא כך כי אמר "גר הייתי בארץ נכריה".

נמשיך הלאה עוד משה רבינו בורח ממדין ומגיע לבאר ומציל את בנות יתרו שוב יתרו לא יכול לעמוד מבלי להכיר טובה, מה הוא מבקש על משה: "ואיו מדוע לא קראתן לו לבוא לאכול לחם..." קראו לו ישב אצלו לא סתם גומל טובה, עוד נתן לו את ציפורה ביתו לאשה, להתבונן בדבר זה יתכן אדם מצרי אסיר נמלט לאחד כזה יביא כומר מדין את ביתו, הכרת הטוב מקננת בו הוא לא יכול לייב להשיב טובה. אחד כזה כאשר יראה ניסים של השם יתברך הוא לא יכול לטייח אותו בכל מיני סיפורים של טבע יש לו לב שומע. אדם שיש לו לב שומע הוא ער לכל טובה שעושים איתו בין בעולם הזה, וכל שכן הטובות שהקב"ה עושה איתו. ואכן מדויק הדבר בתוך הפסוקים איך שהכל מתנהג מידה כנגד מידה ודווקא בזכות זה שיתרו ברח מהעצה שלהטביע את תינוקות ישראל, על זה נתן יתרו הודאה להשם יתברך, וכמו שמואב ברש"י (פרק יח פסוק יא) עתה ידעתי - מכירו הייתי לשעבר ועכשיו ביותר. כי דבכר אשר זדו עליהם - כמים דימו לאכזס והס נאכלו כמים: רואים שהאדם שיש לו לב שומע הוא יכול להתבונן, וממילא הוא ישמע ויפנים בעוד שאחרים יכולים לשמוע על הניסים הגדולים ביותר ולהמשיך לסדר יומם כרגיל. ובהמשך לדברים אלו יש להמשיך להתבונן בפסוקים המתארים איך בא יתרו לחיק עם ישראל, והתורה מתארת את שמות בניו של משה גרשום ואליעזר. ויש להתבונן בשמות

ידוע מאמר חז"ל אודות שמיעת יתרו על כל הניסים שעשה הקב"ה לישראל, ומובא בזוהר (ח"ב דף סח.). וישמע יתרו וגו', וכי יתרו שמע וכל העולם לא שמעו? והכי כתוב (שמות טו יד) "שמעו עמים יגזון", אלא כל העולם שמעו ולא שברו ליבם, והוא שמע ושבר והכניע ענאמו לפני הקב"ה והתקרב ליראתו... ויש להתבונן בזוהר זה מדוע באמת שאר בני העולם לא שברו את ליבם והרי סוף כל סוף זהו מעשים שלא קוראים כל יום, יציאת מצרים, קריעת ים סוף, מלחמת עמלק. מה אפיין את יתרו מה שלא היה לגויים אחרים.

מובא בגמ' (סוטה יא.) "א"ר חייא בר אבא א"ר סימאי שלשה היו באותה עצה, בלעם, איוב ויתרו, בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נידון ביסורין, יתרו שברח זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית. ויש להתבונן מה מביא גוי שהוא כומר לעבודה זרה לקום ולברוח מפני גדולה כזו להיות יועץ של פרעה, ובגלל זה להפסיד הכל ולברוח למדין.

הגמ' בסוטה (שם) "ויקם מלך חדש, חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזרותיו, פרעה היה שורש כפיות הטובה שלא רצה לזכור את חסדי יוסף וחסדי עם ישראל וחסדי יעקב אבינו כמה ברכה הם הביאו להם למצריים, ואילו יתרו לא יכל לעמוד ברשות הזו של כפיות הטובה כה גדולה, מה עשה קם וברח.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

שאלות ותשובות מקו ההלכה

ממרח.

מאיזו עשה אפשר לומר ברכות השחר?

אדם שהלך לישון וקם מוקדם בבוקר לפני עלות השחר - אם אינו מתכנן לחזור ולישון עד הבוקר יכול לברך ברכות השחר מחצות הלילה, אבל אם מתכנן לישון לפני שיגיע עלות השחר לא יברך בלילה רק בקומו בבוקר משנתו. הלכה ברורה (סימן מו סעיף ב.).

אכלתי סעודת פת דשנה וטעייתי וביורכתי ברכת על המחיה במקום ברכת המזון, האם יצאתי ידי חובה או שצריך לשוב ולברך ברכת המזון?

בדיעבד יצא ידי חובה ואין צריך לחזור ולברך ברכת המזון, משום שלהלכה אנו נוקטים שברכת מעין שלש פוטרת בדיעבד את ברכת המזון. משנה ברורה (סימן קצ"א סעיף קטן א') יביע אומר (חלק ב' או"ח סימן י"ב אות ט).

מה מברכים על מרק "שורבה" שהוא מרק שיש בו אורז?

כידוע שברכת האורז "בורא מיני מזונות" (שלחן ערוך סימן רח סעיף ז'), אמנם במרק שיש בו אורז תלוי הדבר האם יש הרבה אורז באופן שהמרק נחשב טפל לאורז יברך בורא מיני מזונות, אמנם אם הרוב מרק והאורז מועט באופן שהאורז טפל למרק, יברך שהכל. ואם יש במרק ירקות יברך בורא פרי האדמה. שלחן ערוך (סימן ר"ה סעיף ב')

צריך לגנוז אותם או שאפשר לזרוק אותם בפח? סיפורי חז"ל אף אם הם מעובדים לילדים, יש בהם קדושה וכאשר בלים חייבים בגניזה, וכמו כן הוא הדין אם כותבים סיפור רגיל שבא להמחיש הלכה שצריך לגנוז סיפור זה. גניז הקודש (פרק י' אות ג').

אני נמצא כעת בטיול ביוון - אתונה, יש כאן קפה סטארבקס עזה על בסיס חלב סויה, האם מותר לשתות קפה זה?

אף שמעיקר הדין אין איסור לשתות קפה של גויים, והמחמיר תבא עליו ברכה, (כף החיים סימן ק"ג סעיף קטן כא), מכל מקום כל דבר שעובר תהליך ייצור או שינוי בוודאי שאסור ויש חשש של מאכלות אסורות, ולכן גם קפה בטעמים אסור לשתות כי יש בו תערובת תמציות טעם, ואם כן בוודאי שאסור לעשות קפה על בסיס חלב סויה שהוא מוצר חדש לגמרי ויש לחשוש מתמציות טעם של איסור.

השיער שלי קשה ויבש מאד, אני רוצה לשים ג'ל על השיער בשבת, האם מותר?

אסור לשים בשבת ג'ל על השיער ויש בזה איסור

האם מותר לברך אשר יצר עם מסטיק בפה, אני מתכוון כשהמסטיק בצד הפה ולא תוך כדי אכילה?

לכתחילה אסור לעשות כן, כי צריך שיהיה פיו ריק בשעת הברכה ממה שנאמר "מלא פי תהילתך" שצריך שיהיה פיו מלא בתהילת ה' יתברך בשעת הברכה, אבל בדיעבד אם בירך כאשר המסטיק היה בפיו יצא ידי חובה ואין צריך לשוב ולברך שוב. (שלחן ערוך סימן קע"ב סעיף ב').

האם מותר להניח ספרי קודש על מדרות ארון הקודש באמצע השבוע כאשר לא עולים על המדרגות?

אסור בשום אופן להניח ספרי קודש במקום שמיחד להילוך בני אדם, או במקום שמועד לעמידה, כמדרגות היכל הקודש (רמ"א יו"ד סימן רפב), ואפי' אם זה מקום גבוה שאין רגילות לעמוד עליו כל הזמן כמו הפיגומים (פרנצ'ס) שהחסידים עומדים עליהם בשעת עריכת השולחן של האדמו"ר. (שבט הלי חלק ט' סימן כ"א).

יש לנו בבית סיפורי צדיקים שמקורם בגמרא ומעובדים לילדים, וכעת הספרים בלו, האם

הבחירה שלך בתאוה ובמידה הרעה, היא גם החטא והיא גם העונש. ומידה טובה מרובה שהבחירה שלך להכיר במחלה ולהתחיל לשמוע לתורה ולהתרפא - היא גם מצווה גדולה והיא השכר בעצמו!

המחשבה שתאוה עושה טוב למישהו - היא חושך. עיוורון רוחני. כמו שאומר רבי נחמן: שבעים פנים חשוכים. אבל התורה הקדושה מתקנת את זה. כי לתורה הקדושה יש שבעים פנים מאירים. הפנים של התורה מאירים לאדם ומראים לו את האמת ומורידים את המסכה מעל פני השקר והחושך.

איך מתרפאים

ובנקודה זאת ברצוני לעבור לנקודה חשובה שרבי נחמן מדגיש בעניין לימוד התורה:

מתי התורה מרפאה ומאירה? אומר רבינו: "כשזוכה לעיין בתורה, עד ששיג חכמות התורה, אז נכניען המידות והתאוות של העכו"ם". כי המילים והאותיות של התורה הם רק הכלי לחכמה אלוקית עמוקה שזה עיקר התורה. כשאדם לומד בלי לנסות להבין, אומר רבי נחמן שהוא פורק ממנו עול תורה כי הוא מנתק את עצמו מהתחכמה שהיא עיקר התורה וזוה הוא מגביר על עצמו את הפנים החשוכים, כלומר את התאוות ומידות הרעות של הגויים ומכניע את עצמו תחתיהן.

רבי נחמן אומר דבר מזעזע. שמי שלומד תורה בלי לנסות להבין זה נקרא שהוא: "פורק ממנו עול תורה!" והוא אפילו קורא לזה סם המוות ר"ל!

רק כאשר לומד בעיון, כלומר בכוונה וברצון ובמאמץ להבין כפי כוחו - זו התורה המרפאה, זה סם החיים, וזו התורה שעליה נאמר "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" שעל פי רבי נחמן הם כוללים את כל הסבל של העולם הזה.

ומה שאומרים בטעות בשם רבי נחמן שהוא אומר לגרוס את התורה בלי להבין - אני תמה מאוד איך אפשר לומר כך נגד תורות מפורשות וחרפות מאוד כמו תורה ק"א שהבאנו כאן נגיעה מתורה זו ותורה ע"ד שבה אומר רבי נחמן שרפואת הנפש של האדם תלויה בזה שמתייגע בתורה עד שזוכה להבין. אז איך אפשר לומר שצריך רק לגרוס?

אכן יש שיחה כזאת שבה רבינו אומר לגרוס, אך זקני חסידות ברסלב פירשו את הדברים שמדובר במי שאינו יכול ללמוד בהבנה כלל, או שמדובר שהאדם יקבע לעצמו זמן קצוב וקטן ביום שבו רק יגרוס, כדי להספיק לפחות להכיר כמו שיותר חלקים בתורה, אבל הלימוד העיקרי שלו בכמות ובאיכות יהיה בהבנה ובהעמקה.

ה' יזכנו להבין בעומק נפשנו שהתאוות והמידות הרעות הן מחלה, ויזכנו לקבל עלינו עול תורה באמת וללמוד בעיון ובהעמקה; ובזכות האור שבשכל של התורה, ה' ירפא אותנו מכל המידות והתאוות הרעות ונזכה לאמונה שלימה.

בברכת שבת שלום ומבורך

סיפור לשולחן שבת

נכדי רבי ברוך

הגיע השליח לעשיר אך הוא סירב לקבל אתה כסף וגם החברא קדישה סרבו לקחת ממנו כסף.

אמר להם השליח שאם יסרבו ידעו שרבונו הוא איש קדוש וקפדן ואם יסרבו לבקשתו, קפדתו יכולה לעשות רושם על שלא קיימו את דבריו.

את נשמתו לבוראו, באו כל חשבי העיר אליו כי הרי היה חשוב בעניהם רבי ברוך מאוד. שאלוהו האם יש לו בנים איפה שהוא כדי שידעו להם שהוא הולך להחזיר את נשמתו לבוראה.

אמר להם" יש לי ארבע בנים במדינת רוסיה וכולם רבנים. שניים מהם צריך להודיע להם במפורש על פטירתי אחד צריך רק לרמז ולאחד אין צורך להודיע בכלל כי הוא ידע מעצמו לבד שאני החזרתי את נשמתו לבוראה.

אחרי שנפטר רבי ברוך כל אנשי המקום ליווהו למנוחת עולמים ועשו לו כבוד גדול מאוד. נתנו לו מקום חשוב בבית העלמים ואף הקימו לו מצבה.

כשנודע לאדמו"ר הזקן בעל התניא על פטירת אביו, שלח להוגייה שליח מיוחד עם סכום כסף רב שימסור לאותו יהודי שרבי ברוך גר אצלו את ערך הכסף שעלה לו מחיתו כל השנים וכן שלח כסף לחברא קדישה על הקבר והמצבה.

הגיע השליח לעשיר אך הוא סירב לקבל אתה כסף וגם החברא קדישה סרבו לקחת ממנו כסף.

אמר להם השליח שאם יסרבו ידעו שרבונו הוא איש קדוש וקפדן ואם יסרבו לבקשתו, קפדתו יכולה לעשות רושם על שלא קיימו את דבריו.

ולמרות הכל לא הסכימו לקבל את הכספים רק לאחר שילכו לדין תורה ומה שיפסקו הרבנים כך יעשו.

הרבנים פסקו שאותו עשיר לא חייב לקבל את הכסף על תקופת החזקתו של רבי ברוך אך החברא קדישה צריכה לקבל את הכסף על בקבר והמצבה וכן פעלו.

לפני שרבי ברוך נפטר, אשת העשיר הייתה צריכה ללדת והוא ביקש מהם שיקראו לתינוק על שמו "ברוך".

ואכן נולד התינוק וקראו לו ברוך וכן בניו אחריו ואנשי העיר קראו להם בחיבה "נכדי רבי ברוך".

מסופר על אביו של האדמו"ר הזקן בעל התנא רבי ברוך שמו שהיה גר באותו העיר של בנו.

שהיה נכנס רבי ברוך לבנו היה בעל התניא מפאת כיבוד אב נעמד, רבי ברוך לא יכול היה לסבול זאת ואמר: "הייתכן שאיש ששכינה מדברת מגרונו יקום לפני?" החליט בדעתו לעזוב את מקום העיר שבנו גר ולעבור למקום אחר.

כך היה נודד ממקום למקום בכל עיר ועיר שהגיע לבית הכנסת היו מרגישים שהוא לא סתם איש פשוט ולכן היו מזמינים אותו לביתם לסעוד אצלם.

עבר ר' ברוך ממקום למקום עד שהגיע להונגריה לעיר סולש. נכנס רבי ברוך לבית הכנסת כהרגלו ואיש עשיר אחד הזמינו שיבוא לסעוד אצלו.

אכן רבי ברוך הסכים לסעוד איתו וסעד בביתו בוקר וערב ובאותו היום העשיר שהיה לו משרפות של יין שרף ראה ברכה גדולה בעמלו. סיפר זאת לאשתו

וזאת אמרה לו כי בטוח שהברכה היא בזכות האורח שאכל אצלם. ניגש העשיר שוב לרבי ברוך וביקש ממנו שיישאר אצלו גם למחרת, והנה ביום שלמחרת שוב ראה העשיר ברכה גדולה במפעלו.

לאחר התייעצות עם אשתו החליט שהוא רוצה להצדיק יישאר לגור אצלו.

ניגש לרבי ברוך ושכנע אותו במילים הרי אני רואה שאתה מסתובב ממקום למקום ולא בשביל לצבור כסף אתה עושה את זה. שבביתי לתמידות ואני אתן לך חדר ואדאג לכל מזונותיך.

העשיר שידל מאוד את רבי ברוך בדברים שיאות להישאר בביתו. רבי ברוך הסכים. נתן לו היהודי חדר מיוחד בשבילו ודאג לו לכל מחסורו. ישב רבי ברוך כמה שנים באותו בית. אנשי העיר אהבו מאוד את רבי ברוך ודאגו לו וכבדו אותו מאוד מאוד.

כשהגיע העת ורבי ברוך הזדקן. עת היה עומד לתת

אפיה, בישול, נקיון

פלא מנחה:

י-ם: 4:13

ת"א: 4:14

חיפה: 4:13

ב"ש: 4:15

בנוסף עוד טיפ אחד מעבר לתכנון- אני קבוע לא תולה לוח עם כניסת שבת על המקרר- בעלי אחראי להגיד לי כל שבוע מתי נכנס שבת- וסיכמתי איתו מראש שהוא לא אומר לי את השעה הנכונה- לדוג אם שבת נכנסת ב-4:17 דקות הוא צריך להגיד לי בערך 4.00 כך שגם אם אני אאחר מה שתמיד קורה- אני אאחר כמה דקות ואז אצליח להדליק 10 דקות לפני

ובאמת זה עובד!!!! כל שבוע נכנסים לפחות 10 דקות לפני וזה תענוג!! השבת נראית אחרת לגמרי.

עוד כלל חשוב שהקנתי בבית: אין כניסה למקלחת בשעה האחרונה לפני שבת- חוץ מהתינוק הקטן

ואי אפשר שלא לדבר על הילד עם כל הזמן שבעולם, ובדיקו במקלחת ביום שישי הוא צריך לחשוב על מהות החיים... ילד כזה שמתעכב פשוט אומרים לו שאם הוא לא מסוגל להתקלח מהר הוא יכול לעשות מקלחת ביום חמישי או לחילופין- שיכנס אחרון למקלחת, בדרך כלל הוא גם יצא משם מהר, לא מובטח לו שישאר שם מים...

ומעל הכל תפילה לבורא עולם שנצליח במסימה!!

ישר כח לע. כהן. על התוכן הנפלא והמחזק: הסוד לכניסת שבת ברוגע מעבר לסיעתא דשמיא עצומה- הינו התכנון.

אני אמא ל-8 ילדים מתוקים, שעובדת כל השבוע חוץ משישי (כמו הרבה נשים בעם ישראל) אצלי השבת מתחילה ביום שלישי- כשאין לחץ בסופרים ובחנויות, זה בדיוק הזמן לעשות רשימה מסודרת של כל הפריטים הנצרכים להכנת השבת וכן אני דואגת כבר ביום שלישי שיהיה לי את הכל- קניות.

ביום רביעי סלטים ועוגות- זה נח מאוד ועדיין רגוע מאוד.

חמישי מנות עקרויות- דגים, עופות וכו'...

חמישי בערב יש לסדר את הבית ולהכין אותו לשיטה כולל מפה לבנה על השולחן וכו'

שישי בוקר נשאר שטיפת בית וחלות (כי באמת חשוב לי חלות טריות, וכל אחת יכולה לחשוב עם עצמה מה אפשר לעשות מראש ומה מבחינתה לא בא בחשבון להכין מראש וחייב שיהיה טרי)

אין צורך להוסיף כלום ביום שישי גם ככה יום שישי עמוס וגם אם נראה שישי זמן- אין זמן- מקלחות וכד' לוקח מילא המון זמן.

מתחזקים בקבלת שבת מוקדם

הרב אליעזר שלמה שיק (המוהרא"ש) זצ"ל י"ז שבט

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

בכל ספרי התורה הקדושה, קבע לתלמידי בחמישה עשר מקורות תורניים (כיום קיבצו תלמידי את סדר הלימוד הזה בסט ספרים שנקראים "האוצר היומי"): כאשר הלימוד הוא: חומש, שניים מקרא ואחד תרגום של פרשת השבוע בתוספת רש"י; תנ"ך; משנה; תלמוד בבלי; תלמוד ירושלמי; תוספתא; מדרש רבה; מדרש נחומא; רמב"ם; טור; שולחן ערוך; זוהר; תיקוני זוהר; ליקוטי מוהר"ן; ליקוטי הלכות.

מוהרא"ש היה נותן יחס אישי לכל יהודי שפנה אליו, היה משתתף בצער, כואב את כאבו ובוכה עבורו. אם היה מגיע אליו מקרה של שלום בית הוא היה יושב שעות על גבי שעות ולא מפסיק עד שזה היה נפתר.

מוהרא"ש היה גאון עצום ובקי בכל פרד"ס התורה בבקיות נפלאה, חיבר עשרות אלפים מכתבים של חיזוק ולמעלה מ-1,500 קונטרסים המחזקים נשמות ישראל ומקריבים אותם לאביהם שבשמים ועוד הרבה ספרים בנושאים שונים, חיבר הרבה פירושים סביב תורת אדמו"ר מוהר"ן זיע"א. עסק הרבה בנושא של קדושת בחורי ישראל, וזכה לחתן אלפי זוגות בחיי. היה אהוב מאד על גדולי ישראל אשר כיבדוהו והעריכוהו עד למאד.

מוהרא"ש כתב צוואה ארוכה, שנדפסה לאחר פטירתו בקונטרס "צוואת מוהרא"ש" ובה ציוה שיכתבו כך על מצבתו "אני מבטיח שכל בחור רווק, וכל בחורה רווקה שיבואו כאן לקברי ויגמרו את כל ספר תהילים מהתחלה עד גמירה לכות, אזי אשתדל בכל מה שרק אוכל שימצאו את זיווגם, וזה הבטחה חזקה ממני" וכבר הרבה ניסו וראו ישועות. מוהרא"ש נסתלק בעש"ק י"ז שבט תשע"ה, ובהשגחה פרטית תאריך זה הוא בדיוק כמספר שמו אליעזר שלמה שיק, או א' אליעזר שלמה בן מנחם זאב זיע"א.

מוהרא"ש נולד בתל אביב בכ"א באייר לאביו הגאון הדיין הרב מנחם זאב זצ"ל. בצעירותו למד בת"ת "עץ חיים" בירושלים בעיר העתיקה, וזכה לקבל ברכתו של האדמו"ר ר' אהרן מבעלזא זצוק"ל לפני הבר מצוה שלו אשר התבטא עליו: כי "יהיה גדול בישראל", לאחר מכן עבר יחד עם משפחתו להתגורר בארה"ב, שם היה מקורב לאדמו"ר רבי יואל מסאטמר זי"ע שהיה החברותא של אביו, לאדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג זי"ע ולרבינו נוספים.

בגיל 16 התקרב לחסידות ברסלב הוא נתקל בספר "משיבת נפש" שלוקט על ידי רבי אלתר מטעפליק זי"ע מכתביהם של רבינו נחמן מברסלב זי"ע ותלמידו מורינו רבי נתן מברסלב זי"ע, והספר עורר אותו לתפילה והתבודדות באופן שלא הכיר. ומאז ועד להסתלקותו השתדל בכל כוחו להפיץ את שמו ותורתו של רבינו הקדוש ר' נחמן מברסלב זיע"א.

בשנת ה'תשכ"ו נסע בפעם הראשונה לציונו של רבינו נחמן מברסלב זי"ע באומן, כאשר באותה התקופה הייתה אסורה הנסיעה למקום עקב השלטון הקומוניסטי במדינה, בזמנו עדיין לא היה אוהל, אלא מצבה פשוטה שהיתה מכוסה שלג קפוא. מוהרא"ש זיע"א כרע על השלג ועשה "השתחוות" וכך שכב על המצבה שש שעות רצופות, בריכוז עמוק שאי אפשר לבן אנוש לקלוט. מרוב קור העור שלו נדבק לשלג, וכשהרים את ראשו כל המצח שלו נטף דם שהכתים את השלג, והוא היה שרוי בהתרוממות רוח ואפי' לא הרגיש בזה.

בנסיעתו שערך אז מארה"ב לאומן שבאוקראינה, עבר דרך ארץ ישראל ונפגש שם לראשונה עם חשבי חסידי ברסלב ובניהם ר' אליהו חיים רוזן, ר' שמואל הורוביץ ור' לוי יצחק בנדר. מאז החל הקשר ההדוק בינו לבין הרב בנדר.

מוהרא"ש הכניס חזק את נושא לימוד התורה ומאוד היה חזק בעידוד שומעי לקחו ללמוד כל יום לימוד יומי קבוע

מחשבות טובות - דיבורים טובים

כישרוניים! כן למרות ה...

הרבה פעמיים הייתה התניה לטוב שלנו אם... אז...
 דבר נוסף מה שאומרים לילדים נכנס להם לראש.
 אני מכירה אמא מיוחדת, המגדלת את הילדים באהבה. יש לה תפקיד בכיר וחיים מושלמים. ויום אחד בחיים היא גילתה שיש שם נסיון ענק מסוג הניסיונות שגורמים לתחושה של רצון לברוח לאנטרטיקה.
 אבל בעידן של היום הניסיון יברח איתה ו... בשלב מסוים נגמר לה הכח להתמודד ואפילו להתפלל.
 ככה היא הלכה שבוע, נראתה עייפה מהחיים. ואחרי שבוע קרא שינוי כמו בסיפורים. רק שהנסיון לא ברח...
 היא סיפרה שנזכרה שלפני שנים, אביה אמר לה שהיא בעלת תפילה והשם ית' כל כך אוהב את התפילות שלה ורוצה לתת לה טוב. אלא שבנתיים אביה נפטר.
 אבל המילים שלו עמדו לה בראש, אפילו ח"י שנים אחרי שנאמרו. מילים שנתנו כח לחיים כי זה כח של דיבור טוב. מילה שנותנת כח לחיים טובים.
 דברים שאומרים לילד נכנסים לו לראש - לטוב ולמוטב!

שלנו. כאשר במוח נמצאות מחשבות טובות באותו רגע הגוף מקבל זריקת אנרגיה, יש לו כח לפעול בטוב וחלילה להפך...

טוב אבל מה הקשר דיבורים טובים?

כי דיבור טוב מוביל למחשבה טובה. כשאדם מדבר, הוא משפיע על המודע ועל התת מודע ועל מה שקורה במוחו ובליבו. לא סתם נאמר ברית כרותה לשפתיים.

וכל זה קשור לחינוך ילדים, איך? האם לחנך את הילדים, זה לחשוב טוב ולדבר טוב? קודם כל כן התרגלנו לחיות בסוג של התניה, אם לא נאכל נישאר קטנים, אם לא נלמד לא נצליח. לא תמיד זמזמו לנו באוזן שאנחנו מהממים! מוצלחים!

מכירות את השיר הזה - מזדמזם לכם בראש הא ה היא הי... פעם הגעתי לחתונה מסוג החתונות שהמנה היא פטסיה מממולאת כבד, לרקוד לא היה בתכנון.

החלטתי להביט על הרוקדים ושמתי לב שהשיר מחשבות טובות מתחיל להתנגן כולם קופצים ידיים לצורת אגרוף שמתחיל להסתובב.

אמת שסקרן אותי האם ההתנהגות היא טיב הקהל הספציפי והחלטתי לעשות מחקר... גילתי שבכל פעם שמתחילים לשיר את השיר הזה ולא משנה מי קהל היעד, האגרוף נקפץ, - אגרוף קפוף מסמל כח. כי למחשבות טובות ודיבורים טובים - יש כח.

המוח הוא מרכז הבקרה של הגוף, הוא אחראי להעביר ידע ופעולות, הוא זה שמעבד את הרגשות

תלמוד תורה
ברסלב - "שלוש בנים"
 מנשיאות סדר חוב שלום ארזש שליט"א
רחוב שבתאי 66 ירושלים - טל: 02-5819673 - פקס: 02-5819674

הודעה חשובה

מתוך רוב שבח והודאה, להשרי"ת על החסידים העצומים והנפלאים לראות את ילדי החמד הנפלאים עולים ומתעלים בטורה ויראת שמים, בדרך רביה"ק ותלמידיו, בדרך התורה והחסידות

הגנו שמחים להודיע בזה על פתיחת הדישום לשנת הלימודים תשפ"ד

לילדים שנולדו בין התאריכים:
 ד' טבת תש"פ (01 ינואר 2020) עד ט"ז טבת תשפ"א (31 דצמבר 2020)

הדישום יערך א"ה במשרדו הת"ת ברחוב שבטי ישראל 56 ירושלים
 נא להצטייד בתעודות זהות של שני ההורים + ספח טעדין למרשים נוספים ניתן להשאיר הודעה בטלפון 02-5819673

הדישום יתקיים עד יום שלישי ל' שבט תשפ"ד

בברכות
 רוב נחת וקדושה
 התנהלה

מידה טובה התורה - ספר לימוד לחיים

אתה שומע?

"זישמע יתרו חותן משה, כהן מדין את כל אשר עשה ה' לישראל
כי הוציא ה' את ישראל..."

חז"ל שואלים מה שמועה שמע ובה? מה השמועה שגרמה ליתרו
לבוא ולהתגייר ולהיכנס תחת כנפי השכינה ולהתקרב לחתנו משה
ולראות את הקב"ה?

אחרי הכל כל העולם שמע על קריעת ים סוף, למה רק יתרו
הגיע לעמ"י?

התשובה היא כי יש שתי סוגי שמיעה.

שמיעה ראשונה: שמיעה שכל אחד שומע, יש צלילים ההופכים
לדיבורים.

השמיעה השנייה: עם הסתכלות לעומק הדברים.

יתרו התבונן, יש אמת
לעולם הזה, יש מנהיג לבירה,
אחרי קריעת ים סוף. זה
התבוננות של יתרו והמסר
הוא לכולנו.

אנחנו חיים בשגרת החיים
היומיומית ואם רק נשכיל
טיפה להתבונן נראה שכל
שניה זה נס, כל מה שקורה
אתנו הוא נס! שלחנו ילדים
בבוקר ללימודים וחזרו
הביתה לשלום, זה נס. קמנו
בבוקר חיים ושלמים זה נס,
זה רחמים וחסד של ה' ועוד
ועוד...

**העצמת
המידות בראי
הפרשה
הרב נתן ארוש**

**ניתן להזמין שיעור
באזור מגורים:
02-5308000**

יתרו לקח את השמיעה
והפך אותה לשמיעה
אמיתית הוא התבונן! יש
ה' בשמים, יש ה' שמשגיח
על כל דבר, זה לא טבע
זה ה' ולכן הוא זכה להיות
חותן משה רבנו ובנוסף זכה
שהפרשה נקראת על שמו.

נתבונן בניסים שקורים
סביבנו, בטוב שהקב"ה
מסובב אותנו. לא נישאר
בשגרת החיים והטבע
שהכל מובן מאליו וכך
מתנהל העולם. צריך לראות את הקב"ה בכל נקודה, צריך לחיות
את הצדיקים, לחיות את התורה הקדושה.

אין טבע בעולם. נזכור שהכל סביבנו זה השגחת הבורא, כי אין אדם
נוקף אצבעו מלמטה עד שמכריזין עליו מלמעלה, כל תנועה מושגת.

שבת שלום ומבורך

ביננו מבחץ להשיב אל הלב

פניני הזהר - פרשת יתרו

בשבועיים הקרובים שהם סוף ימי השבובים נביא בעזרת השם יתברך לקט
של מאמרי הזהר הנוגעים לשמירת הברית. המאמר הבא מדבר במעלת האדם
ששומר את בריתו.

רבי אבא אמר: מאי [מה פירוש הפסוק המובא בפרשת פנחס] נגד השמש?
[הפירוש הוא] נגד הברית דאקרי שמש [הברית היא בחינת השמש], ועליה אתמר
[ועליה נאמר] (תהלים פד): "כי שמש ומגן ה' אלוקים". שמש ומגן - דא ברית
קדישא [ברית קודש נקראת שמש ונקראת מגן] מה שמש זרח ואנהיר על עלקמא,
אוף הכי ברית קדישא זרח ואנהיר גופא דבר נש [כמו שהשמש זורחת ומאירה
את העולם, כך מי ששומר את בריתו זוכה גופו מאיר כי ע"י שמירת הברית
המקדשת את האדם זוכה לכך שהנשמה מאירה בו, ולכן הברית נקראת שמש].
'מגן' - מה מגן איהו לאגנא עליה דבר נש, אוף הכי ברית קדישא מגן עליה דבר
נש [וכמו שהמגן שומר על האדם, כך גם הברית ולכן היא נקראת מגן], ומאן דנטיר
לה [ומי ששומר את בריתו] - לית נזקא בעלקמא, דיקיל למקרב בהדיה [יש לו הגנה
ששום היזק שבעולם לא יכול להתקרב אליו ולהזיק לו]. ודא הוא נגד השמש.

בתורה קסט כותב רבנו הקדוש: "עוד מצאתי שזהו בחינת 'שומר ה' לך את
הברית', כי שתזכה לשמחה אזי ה' יתברך
בעצמו ישמור לך את הברית, דהיינו שיהיה
בעזרך לשמור את הברית קודש כי עיקר פגם
הברית הוא ע"י עצבות כידוע כי פגם הברית
בא ע"י הקליפה הידועה שנקראת 'לילית'
על שם שמילת תמיד שזהו בחינת עצבות
ועל כן שמירת הברית זוכין ע"י שמחה כי
ע"י שמחה זוכין שה' יתברך בעצמו יעזור לו
לשמור את הברית קודש הנ"ל". ובקטע הזהר
שלפניכם נראה כיצד זוכים לשמחה, במה
צריך האדם לשמוח ביותר: ואליו קיימין עליה,
ובה אשתלים פולחנא לקדשא ברוך הוא
[ואלו עומדים עליו בזמן הקרבת הקרבנות,
ובהם נשלמת העבודה לקדוש ברוך הוא,
והזוהר מפרט]: כהנא קאים עליה וכן מלין,
בחדותא ברעותא, ליחדא שמשא קדישא
דקא יאות [הכהן עומד עליו ומכין דברים

**הרב שלמה גלעד
הממציא הבחורים של
"חוט של חסד"**

בשמחה ובצדק. ליחד את השם הקדוש כראוי ולינאי בשיר [והלוויים שרים]. כדן
קתיב [אז כתוב]: 'עו כי יי הוא אלקים' - דא הוא קרבן לקרבא רחמי דיןא,
ומתבסס כלא [וזהו קרבן לקרב רחמים לדין, והכל מתבסס]. השתא דלא אשתכח
קרבנא [אבל בזמן הזה שאין לנו בית מקדש בעוונותינו], מאן דחטי קמי מארה
ותב לגבה [מי שחוטא לפני רבונו ושב אליו], ודאי במרירו דנפשא, בעציבו, בבכיה,
ברוח תבירא [שרוי בודאי במרירות הנפש, בעצב, בבכיה, ברוח שבירה] - היאך
אוקים שמחה ורננה הא לא אשתכח גבה? [כיצד מקים שמחה ורננה? הרי אין הם
נמצאים אצלו?] אלא הכי אוקמוה [אלא כך פרשה]: דתשבחון דמארה, וחדותא
דאורייתא, ורננה דאורייתא - דא הוא שמחה ורננה [התחליף של השמחה שהייתה
בבית המקדש של הכהנים והלוויים היא תשבחות לה, ושמחת ורננת התורה - זוהי
השמחה והרננה שעליהן נאמר 'עבדו את ה' בשמחה ובאו לפני ברננה']. והא תניין
[והרי שנינו]: 'לא מתוך עצבות' וכו', דלא יקום בר נש קמיה מאריה בעציבו [שלא
יעמוד אדם לפני ה' בעצבות].

עם ישראל היקרים שימו לב, יש לכם כאן הבטחות מענקי עולם. הזוהר הקדוש
מבטיח שעל ידי השמחה בלימוד התורה והשבח וההודאה לה - התשובה מתקבלת
וזוכים לכפרת עוונות ועבודת ה' נחשבת לעבודה מושלמת. ורבי נחמן מבטיח לנו
שעל ידי השמחה זוכים שה' יתברך בעצמו ישמור לנו את הברית קודש, ואז זוכים
להבטחת הזוהר שהברית קודש תעמוד לנו לשמש מאירה ולמגן מכל רע, אמן.

לרכישת סיפרי הרב שלום ארוש: 052-2240696

בדיחות הדעת

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

ציור שאבד

ילד חוזר הבייתה מהגן ומודיע: אמא, ביום שישי אני צריך להביא לגן חבילה של עיתונים ופוקפורן, "עיתונים! למה?" שואלת האמא, הילד: הגננת אמרה שאני יהיה אבא של שבת.

מה בתמונה?

הצגת תמונה: משה כהן

לא. הם לא ראו אותו אף אחד, גם לא הבינו על מה אני מדברת.

לכבוד מערכת עלון "חוט של חסד" היקרים שלום וברכה.

התמלאתי בצער והלכתי לחדרי, על השידה היה מונח העלון השבועי שלכם ומיד זה הזכיר לי את הסיפורי תודה.

סיפורי התרחש לפני כשנה סמוך לחג הפורים.

פתחתי בשמונה מזמורי לתודה ובהודיה לה' מעומק הלב, על שנתן לי כישרון מיוחד לציור, על שציירתי ציור מדהים באמת לאחותי ושכעת הוא אבד ואני לא מוצאת אותו, לאחר מכן אמרתי את הסגולה של: "אמר רבי בנימין..." ואט אט שכחתי מהציור.

אקדים ואומר שהקב"ה חנן אותי בכישרון הציור ואני לעיתים מצוירת ציורים ממש יפים ומושקעים.

והנה סיפור התודה שלי:

אחותי התחפשה לציירת וביקשה ממני שאצייר לה ציור מיוחד שיתאים בשבילה לתחפושת.

נענית בשמחה ופנית לצייר את הציור המבוקש.

עמלתי עליו זמן רב, ישבתי ציירתי ולאחר מכן צבעתי.

זמן כה רב.

המלאכה הושלמה, הציור יצא מרהיב, הנחתי אותו על השולחן ופנית לעיסוקיי.

הודיתי מאוד לה' ושמחתי שמחה גדולה ניגשתי לאחותי שכמובן התלהבה ממנו ואמרתי לה זה ציור של תודה.

לאחר כחצי שעה ניגשה אליי אחותי וביקשה ממני שאראה לה איך יצא הציור, קמתי לעבר השולחן וחשכו עיני...

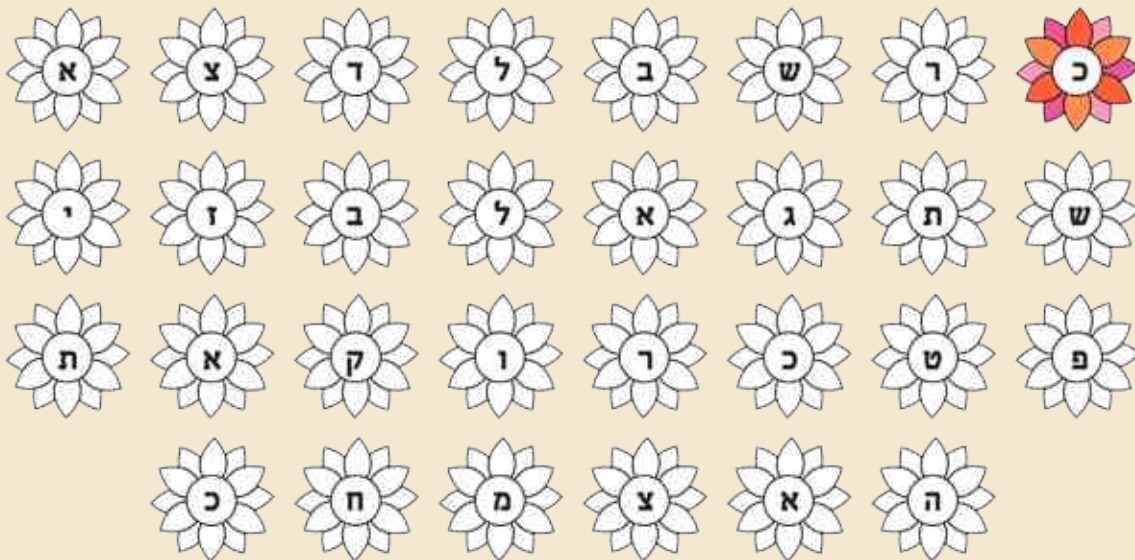
אמרתי תודה ומצאתי את הציור

הציור לא היה מונח שם, שאלתי את כל יושבי הבית האם מישהו ראה את הציור שעמלתי עליו זמן כה רב?!

פתרונות יש לשלוח עד יום שני למייל: al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252 | יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

אותיות מתפזרות

אחד מעשרת הדיברות התפזר בתוך ההר, מצאו אותו וצבעו את אותיותיו.
לאחר שסיימתם השלימו את חלקו החסר.

הדיבר שהתקבל:

זוכה פרשת וארא: יוסף חיים בטאט, ביתר עילית.

הרב אבוחצירא- יועץ, מאבחן ומטפל לייעוץ טלפוני ללא תשלום בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב ניי"ד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

בית ושמו בית ספר פרק כג'

ב"מנגנוני הויסות", זה מתבטא ב:

ויסות שעון ביולוגי:

ילדים עם הפרעת קשב, יש מחזור שינה שונה מילדים רגילים, כאשר רוב השינה פחות עמוקה, אבל אז יש בזמן השינה חלק עמוק ארוך יותר. זה עשוי לגרום להרטבת לילה גם בגיל מאוחר יחסית, עד שמתפתחת הבשלה בתחום הזה. (פי 2.7 יותר מילדים ללא הפרעת קשב) קיימים גם מחזורי שינה וערות מעוכבים. קושי גדול לישון מוקדם או לקום מוקדם וזה לא רק ביום רגיל שבשגרה, אלא אפילו בימים שהם עייפים מאוד, הם מרגישים ש"לישון בשעה סבירה", זה כמו לישון בחמש בערב. גם שעת ההשכמה היא "פרויקט" בפני עצמו, ולעיתים כאשר מעירים אותם בשעה סבירה, הם מגיבים כאילו העירו אותם באמצע הלילה ולוקח להם זמן להתאושש ולהסתגל למצב ערנות.

ויסות רעב ושובע:

ילדים עם הפרעת קשב, אינם "מווסתים" במנגנון תקין של רעב/שובע, ולכן הם אינם חשים תחושת רעב וכמעט ולא אוכלים, או שלהיפך- רגילים לאכול גם כשלא חשים רעב ולכן אוכלים סתם כל הזמן. בד"כ הם גם חסרי תיאבון בבוקר.

ויסות רגשי:

קושי לעבור ממצב למצב, ובמיוחד עם שינויים מעט יותר משמעותיים (מכל הסוגים). ובמיוחד, קשה להם להתמודד ולצאת ממצבים רגשיים. והרי ההסבר: כאשר מתקיים אירוע המעלה רגש, כמו: הילד רצה להצטרף למשחק אך חבריו דחו אותו. המערכת הלימבית, האחראית על הרגשות מאותה לו שוב ושוב "אתה פגוע!", כאשר זה קורה, במוח של ילד עם יכולת ויסות רגשי מיטבית, הקורטקס של הילד פועל ומרגיע את המערכת הלימבית. נירורטנסמטרים (חומרים כימיים המצויים במוח) מרגיעים יועברו למערכת הלימבית של הילד וירגיעו אותו. אצל ילדים עם קשיי בקשב, המערכות הללו אינן עובדות.

ויסות חושי:

מתקשים מאוד לסנן גירויים. רגישים לרעש, לאור ולמגע. לפעמים הילד אינו מסוגל להיות במקום רועש

הנושא הכללי שאנו עוסקים בו הוא: "קשיים בלמידה". השבוע, נמשיך בע"ה בהסברים למונח "הפרעות קשב", נתמקד במנגנוני הויסות והפרעות קשב. לידיעתכם, המאמר אינו מהווה תחליף לאבחון או הסבר מקצועי, אבל הוא ייתן לנו בע"ה תובנות והסברים לקשיים של הילד. מעוניינים באבחון וטיפול, תחייגו 0548434435.

הסרבול של דני

מהרגע שדני נולד, הטבעיות שאנחנו מכירים אצל תינוקות, הייתה מעט מסורבלת בשבילו, הכול היה קשה לו, גם דברים פשוטים ביותר כמו: לשחק, ליהנות, להירגע, לאכול ולישון. במשך השנים, המסורבלות הזו התעצמה. ונוספו לה גם קשיים בלימודים ובחברה. איש לא הבין מה יש לדני, במשך שנים איש גם לא הצליח להסביר לאמו, מה מקור הקשיים של דני ולמה התנהגותו מעט חריגה. לאחר אבחון מקיף שנעשה לדני בעקבות לחץ של התלמוד תורה בו הוא לומד, התברר שלדני יש "קשיי קשב וקשיים בויסות תחושת", קשיים אלו באים לידי ביטוי בהתפתחות, התנהגותו, הישגיו הלימודיים בבית הספר, קשריו החברתיים ומצבו הרגשי. המונח "קושי בויסות תחושת" המתלווה לעיתים לקשיי הקשב, דרוש פענוח והסבר, בבקשה:

קושי בויסות-על מה הוא משפיע

"ויסות תחושת" הוא תהליך קליטת הגירויים מהסביבה באמצעות החושים שלנו. בתהליך זה, אנו קולטים מידע באמצעות מערכות התחושה השונות, מתאמים את הקלט, מעבדים אותו ומשתמשים בו לצורך הסתגלות לסביבה. מערכות התחושה כוללות את אלה המוכרות לנו: ראייה, שמיעה, טעם, ריח ומישוש - וכן מערכות מוכרות פחות, שעליהן נדבר בהרחבה בהמשך, כגון מערכת תחושת המגע, מערכת תחושת התנועה ומערכת תחושת שיווי המשקל. אצל רוב האנשים זהו תהליך המתרחש בצורה אוטומטית ורצופה, אך יש כאלה שתהליך זה אינו פועל אצלם כשורה, משהו בדרך משתבש. כתוצאה מזה, ההסתגלות לסביבה משתבשת ומופיעים בעיות התנהגות וקשיים רגשיים. לאנשים עם בעיות קשב ישנם בד"כ גם קשיים

והמוני או ללבוש חולצה מסוימת ועוד.

איך בכלל נבנה הויסות?

אכתוב על כך מאוד בקצרה. אצל ילד ללא הפרעת קשב, בניית הויסות העצמי היא תהליך מורכב, שנמשך שנים ושמעורבים בו משתנים רבים. משפיעים עיקריים הם חינוך ההורים ויכולות עצמיים של הילד. השפה, לדוגמה, מתפקדת כמתווך של הביטוי הרגשי. באמצעותה יש לאדם שיח פנימי שבו אפשר לברר שאלות של מותר ואסור. דרך השפה גם מתקשרים עם הסביבה ומביעים בקשות או תחושות תסכול באמצעות מלים ולא בעזרת בכי או מכות. לכן, לילדים שיש להם קשיים בשפה מפתחים אוטומטית קשיי ויסות. בנוסף, הפסיכיאטר האנגלי ג'ון בולבי, איפיון את הקשר אם-תינוק באמצעות המונח "התקשרות". התקשרות טובה, מקנה ביטחון, שקט פנימי וגם רצון לרצות את ההורה ולציית לו. יחס של הדדיות בקשר הורה-ילד מעודד שיתוף פעולה מצד הילד ומגביר את המוטיבציה שלו ללוות את התנהגותו. ולכן ילד עם קשיי קשב, יוצר השפעה חוזרת של קשיי חינוך אצל ההורים כלפי הילד, וזו כבר סיבה נוספת לקשיי ויסות.

לסיכום:

התנהגות מווסתת, נוצרת בראשיתה ע"י פעילות משולבת של אזורים שונים במוח, המאפשרת דחיית סיפוקים, הערכת מצבים חברתיים מורכבים, התמודדות עם חרדה ועצב ופיתוח אסטרטגיות לפתרון בעיות. בפעולות אלה מעורב אזור במוח המכונה האונה המצחית הקדמית. אזור זה מתפקד בעילות פחותה אצל ילדים הסובלים מבעיות קשב וריכוז, ולכן אין פלא שחלק מהילדים הסובלים מהפרעות קשב סובלים גם מקשיי ויסות. המשך בע"ה בשבוע הבא.

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כ שבת תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:45 תל-אביב: 5:00 חיפה: 4:50 מוצאי שבת: ירושלים: 5:59 תל-אביב: 6:01 חיפה: 5:59 ר"ת: 6:37

פרשת יתרו

הכרת הטוב והודיה

להכיר ולזכור הטובות שמקבל ממיטבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק: "אשר שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויעלני..." (פרק יח-ג,ד)

למדנו מפסוקים אלו, כיצד הנציח משה רבינו לדורות, הניסים והטובות שעשה הקב"ה עמו, בכך שקרא לבניו בשמות הממחישים את המצב שהיה נתון בו, ואת ישועת ה' שנעשה עמו, זאת כדי לזכור יום יום תמידין כסדרן את חסדי ה' ואת גודל חובת השעבוד להשי"ת על כך.

נאמר בפסוק: "ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים". על כך אמרו חז"ל (סנהדרין צב). "גנאי הוא למשה וששים ריבוא שלא אמרו "ברוך" עד שבא יתרו ואמר "ברוך ה'..." ותמחו המפרשים: וכי השירה ששרו משה ובני ישראל להקב"ה על הישועה הגדולה בקריעת ים סוף לא נחשבת הודיה? וכי צריך להודות רק בלשון "ברוך"? ומה יש בהודיית יתרו יותר משירת ישראל על גאולתם ממצרים?!

ותירץ הכתב סופר, עפ"י מה שקבעו חז"ל במשנה (ברכות נד). "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה" וזה בדיוק מה שמצינו אצל יתרו ולא מצינו אצל ישראל, שהרי אחרי שמע יתרו מפי משה את כל מה שעשה ה' למצרים ולישראל, נאמר "ויחד יתרו" שנעשה בשרו חידודין חידודין מיצר על איבוד מצרים (רש"י). ועם שהצטער על איבוד מצרים, בכל זאת התגבר ואמר "ברוך ה' אשר הציל אתכם" והודה בשמחה על הטובה, למרות שהרגיש גם את הרעה למצרים. ואילו ישראל שהודו בשירה על שהצילם מיד מצרים, לא מצינו שבירכו על הרעה שהיתה להם במצרים, ועל זה אמרו חז"ל גנאי לישראל שלא אמרו ברוך ה' כפי שיתרו אמר גם על הרעה.

נוכל להוסיף על תרוצו של הכתב סופר, שיתכן כי מטעם זה נהג הלל הזקן בזמן שבית המקדש היה קיים, שהיה כורך מצה ומרור ואוכלם ביחד. מה ראה לעשות כן? אלא לעורר ולרמוז לנו על אותו ענין שנתבעו ישראל שהיו צריכים לברך על "המר" שהיה להם במצרים שמסמל ה"מרור", כמו שהודו ובירכו על הטובה של היציאה לחירות שמסלמת ה"מצה", ולכן כורכם יחד ששויים הם לענין ההודיה, כדברי חז"ל: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה".

כשהאדם מגיע למדרגה זו להודות להקב"ה על הרע כמו על הטוב - כותב הגאון **רבי יעקב ניימן** (בספרו **דרכי מוסר**) - זהו סימן שפשט מעצמו את כל החומריות ואין לפניו אלא הקב"ה, כמו שאמר דוד המלך ע"ה "שויית ה' לנגדי תמיד". כי כל החיים הגשמיים הם ממנו והלאה. הוא משתמש בכל עניני העולם הזה רק למטרות עבודת ה'. לכן אין הבדל לגביו אם הטוב מביא אותו לעבודת ה' או הרע, ואז פותחים לו למעלה את שערי הצדק ונכנס להודות לה' וכמו שכתוב "פתחו לי שערי צדק אבוא במ אודה... אודך כי ענית..."

"להחזיר טובה"...

כשהגיע הרב סעדיה מניר זצ"ל ארצה, הזמינוהו למסור דרשה בביהכ"נ "קהל ציון". תלמידי ישיבה רבים הגיעו לשמוע דרשתו. ומה מאד הופתעו לראות שם גם את הגאון **רבי עזרא עטיה זצ"ל** שטרח ובא לכבד את הדרשן בנוכחותו.

רבים הביעו תמיהתם בפני רבי עזרא, מדוע הטריח עצמו להיות נוכח בדרשה? השיב להם: כאשר הייתי במצרים לפני עשרות שנים, אכלתי לחם בביתו, עכשיו שהוא כאן באתי להחזיר לו טובה. ראוי שאקשיב לדרשתו כדי שהכל יכירו ערכו כדרשן.

המורה

"גש להודות"...

סיפר הגר"מ אריאל זצ"ל: בראש השנה שחל בשבת בהיותי עם חותני הגה"צ **רבי שלום שבדרון זצ"ל** בישיבת חברון, קיבלתי עליה לתורה בתפלת מנחה. לאחר קריאת התורה ניגש אלי רבי שלום, ואף שהיה בתענית דיבור אמר לי: "את העליה הזאת סידר עבורך הגאון **רבי חיים סרנא,** גש אליו ותאמר לו "יישר כח"... עד כמה היה חשוב אצלו להכיר בטובה ולהודות, עד שדחה את התענית דיבור שלו בעיצומו של ראש השנה.

הלמות עמלים - ח"ב

"כדי לזכור להודות"...

לאחר שלקה הגאון **רבי חיים קניבסקי זצ"ל** באירוע מוחי והיה משותק בחצי גופו, הביעו הרופאים פסימיות שאין סיכוי שיוכל לכתוב, משום שנגרם נזק כבד לאצבעותיו. אך כידוע בחסדי השי"ת, באופן פלאי חזר לכתוב כמה ספרים.

חלפו שנים, ובאחד הימים זקוק היה רבי חיים לתיקון קל באחד מבגדיו. אחותו הרבנית ברום לקחה משימה זו, והנה הבחינה כי בכיס מכנסיו תחובה שקית ריקה. היא אמרה לרבי חיים: "מן הסתם אפשר לזרוק את השקית הריקה לפח".

אמר לה רבי חיים: "לא לזרוק! הכנסתי את השקית לתוך הכיס, כדי שבכל פעם שאכניס ידי לכיס, אזכור את החסד שעשה עמי השי"ת, שהיד הזו מתפקדת וכותבת ספרים, ולהודות על כך!"

הלמות עמלים - ח"ב

עלוץ "איטש לרעהו" פרשת יתרו הוקדש לעילוי נשמות

ר' מרדכי אליעזר הכהן בן ר' שמואל זינדל גרינשפטן ז"ל (י"ב שבט)
ומרת ליבה בת ר' משה ויינשטיין ז"ל (י"ח שבט)

ת.נ.צ.ב.ה.

להזהר שלא לפגוע בכבודם של תלמידי חכמים!

נלמד מהפסוק: "כל הנוגע בהר מות יומת" (פרק יט-יב)

ודרש החפץ חיים (בספרו עה"ת): ומה אם הר שאין בו דעת ואינו מרגיש כלום, מכל מקום נתקדש על ידי קבלת התורה, עד שהזהירו כל ישראל מלנגוע בקצהו, קל וחומר למי שנוגע ופוגע בכבודו של תלמיד חכם, שלמד את התורה גופה, ושיש בו דעת ומרגיש העלבון, על אחת כמה וכמה שהנוגע בו כנוגע בבבת עינו.

אמרו חז"ל בגמרא (שבת קיט): "כל המבזה תלמידי חכמים אין רפואה למכתו". ודקדק רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו בן יהודע) מה בא לרבות בתיבת "כל"? ומבאר, שבא לרבות שאפילו אינו מבזה בפירוש אלא רק ברמז, גם אז אין רפואה למכתו.

וכדוגמא לכך, הביא הבן יהודע עובדה שאירעה באחד שהתפלל יום אחד כשליח ציבור בבית הכנסת שהיו מתפללים בו תלמידי חכמים בשחרית. וכאשר הגיע למאמר "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", הרים קולו בזה ואמר "תלמידי חכמים מרבים שלום?" בלשון תמיהה, וחזר ואמר תיבת "בעולם" כדבר בפני עצמו ולא משך אותה עם המילה הקודמת לה, והראה בתנועת הגוף כאילו אומר, וכי סלקא דעתך שתלמידי חכמים מרבים שלום, לא יאמר כזאת בעולם, והרב הבין כוונתו לבזות בכך ונידוהו, וזה אין רפואה למכתו שתלמד עליו זכות לפוטרו.

ידוע דרשת רבי עקיבא בגמרא (קידושין נז.) בפסוק "את ה' אלוקיך תירא" - לרבות תלמידי חכמים. וביאר כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל (בספרו שפע חיים - ויקהל) שרבי עקיבא דרש כאן שמי שחפץ לזכות ליראת שמים אמיתית, אזי עליו לירא קודם כל מתלמידי חכמים, שכן מי שלא ירא מתלמידי חכמים, וממילא מזלזל בדבריהם. ואינו מכבדם כראוי, סופו יהיה שימרוד גם בהש"ת ויהיה כופר בעיקר.

נלמד זאת מדברי חז"ל בגמרא (שבת קיט): "לא חרבה ירושלים אלא בעוון שביזו בה תלמידי חכמים". אף שהיו לקויים בעבירות חמורות, גילו לנו חז"ל שהמקור והשורש שבגיננו נפלו בני ישראל לכזו שפלות, הוא משום שביזו תלמידי חכמים. שכן כל זמן שפשוטי העם כיבדו תלמידי חכמים כראוי. ונרתמו מהם, זכו להארה מרומם ולסייעתא דשמיא שיוכלו ללכת בדרכי ה'. ואולם כשביזו תלמידי חכמים, הסתלקה מהם ההשגחה העליונה, וממילא נפלו בכל העבירות החמורות, וזה שגרם לחורבן עיר הקודש.

הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל עמד (בספרו פחד יצחק - שבועות) על גודל החובה לכבד את חכמי התורה. וכך כתב: "יעויין לשונו הזהב של הרמב"ם שכתב במנין המצוות, דבהלכות תלמוד תורה ישנן שתי מצוות: אחת של לימוד, ואחת של כבוד חכמי התורה. מתוך סידורם של ההלכות הללו יש לעמוד על נקודה נפלאה בענין זה, כי הלכות כבוד תלמיד לרב לא נקבעו בתור ענף פרטי ומיוחד למצות כבוד חכמי התורה בכלל, אלא שנקבעו בין הלכות תלמוד תורה ממש".

עוד כתב (שם): "מעמד הר סיני ומתן תורה קשורים הם כשלהבת בגחלת כדרך שענין הכבוד וענין התורה כרוכים הם זה בזה לדורות". וכן: "כל כמה שסובלים אנו מהתמעטות התורה, הרי אנו סובלים פי כמה מהתמעטות של כבוד התורה".

"הזהירו בגחלתן של תלמידי חכמים"...

סח הגאון רבי אברהם פולק זצ"ל (רבה של בוניאד): בחג השבועות נהגו לקשט את בית הכנסת בפרחים וענפי אילנות לזכר פריחתו של הר סיני בעת מתן תורה. ומעל מקומו של בעל ה"חתם סופר" יצרו מעין חופה מענפים מוריקים משובצים פרחים והיה יושב בה כבאפריון.

פעם השגיח אחד הגבאים על חבורת המקשטים, ולא הניחם להעמיד את החופה מעל מושב החתם סופר. בערב החג עלה החת"ס לבית הכנסת וראה שמושבו לא קושט. הבלגי ולא אמר דבר.

אך כבר שנינו (בברכות יט.) שהפוגע בתלמיד חכם. תובע הקב"ה עלבונו. באותו חג נשרף ביתו של הגבאי כליל. כששמע זאת החת"ס הפטיר: "הוא שלל ממני את ביתי, והש"ת לקח ממנו את ביתו".

גליון "הסופר" - הגדת החת"ס

"זוהי היד שהכתה..."

בעת שהכריז הגרי"ל דיסקין זצ"ל בירושלים על האיסור החמור והחרם על בתי הספר שפתחו ה"משכילים", שלח את תלמידו הגרי"ח זוננפלד זצ"ל לפרסם את האיסור והחרם ברבים. לאחר שהכריז על החרם בבית הכנסת "החורבה", התנפלו עליו קבוצת בריונים והיכוהו מכות נמרצות.

והנה כעבור מספר חודשים, נודע שהתמוטט בית על יושביו בעיר יפו. מן המפולת הוצאו הרוגים ופצועים רבים, בהם קטועי יד ורגל רח"ל. יד קטועה אחת הובאה לפני המרא דאתרא של יפו, הגאון רבי נפתלי הירץ זצ"ל, ומצא שעל אחת האצבעות ענודה טבעת, עליה חקוקים היו שתי אותיות. רבי נפתלי הכיר מיד מיהו בעל הטבעת וקרא בהתרגשות: "הן זוהי היד שהכתה את רבי יוסף חיים זוננפלד, וזה עונשה, כמו שכתוב "זרוע רמה תשבר"..." הקב"ה משלם לרשע כרשעתו.

הלמות עמלים - ח"ב

"מסופקני האם הבית יחזיק מעמד..."

סיפר הצדיק רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל: בדרכו לארץ ישראל הזדמן אמור"ר הבבא סאלי זצ"ל לאלג'יר, בה נערכה סעודה גדולה לכבודו, בהשתתפות מספר אנשים מחשובי העדה. כטוב לבם ביין, קם אחד המשתתפים ונשא דברים. בתוך הדברים, נשמעו מפיו דיבורים מבזים על אחד מהצדיקים.

כששמע הבבא סאלי את דבריו נחרד ואמר: "איך יתכן שכך מדברים על יהודי צדיק". הוא קיצר את הסעודה, בירך ברכת המזון ומיהר לעזוב את הסעודה. כשעמד לצאת מהבית בחפזו, התבטא: "מספוקני אם בית כזה שדיברו בו דברי גנות על צדיק, יחזיק מעמד".

והנה כעבור שלושה חודשים, נחרדו העוברים ברחוב לחזות כיצד מתמוטט לפתע אותו בית ללא כל סיבה נראית לעין, ורק בנס ובס"ד לא אירעה פגיעה בנפש בקריסת הבית.

תולדות הבבא סאלי

"עד שתגיעו למקומו"...

הגיעו פעם עסקנים לפני הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל וביקשו ממנו היתר לצאת נגד אחד האישים התורניים המקיים בתפלתו הנהגה מסויימת שהיא לכאורה נגד ההלכה...

השיב להם רבי שלמה זלמן: "שימו לב כיצד נראית ברכת המזון שלו. גם שימו לבכם להקפדותיו ביתר דיני התורה. האם מצאתם בו עבירה כלשהי נוספת?"

שבו ושאלו העסקנים את רבי שלמה זלמן: מה הקשר בין זה ובין בקשתם לצאת נגד האישיית ההיא?

הגיב להם רבי שלמן זלמן: הרי חז"ל קבעו לנו חוק בל יעבור, שעבירה גוררת עבירה, ואם המעשים שלו בענין התפלה הזו בגדר עבירה, היה צריך להגרר לעבירה נוספת, ואם אנחנו רואים בעינינו שמדובר בצדיק גדול, סימן שגם בהנהגה המסויימת שנוהג בתפלתו אין פגם...

מצוה המורה ונשגבה זו של כיבוד אב ואם נלמדת מהפסוק: "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך..." (פרק כ-יב)!

ואמרו חז"ל (תנחומא קדושים טו): "בא וראה, מצות כיבוד אב ואם כמה חביבה לפני הקב"ה, שאין הקב"ה מקפח שכרו בין צדיק בין רשע. מנלן? מעשו הרשע, על שכיבד את אביו, נתן לו הקב"ה את כל הכבוד הזה [ברכות יצחק]... ומה אם רשע זה, על שכיבד את אביו, מה פרע לו הקב"ה. המכבד את אבותיו ועושה מצוות אחרות על אחת כמה וכמה".

יש לברר: האם חייב לכבד את אביו רק כאשר "עושה מעשה עמך", אבל כשהוא רשע אינו חייב לכבדו, או שבכל מקרה חייב לכבדו?

דעת הטור (יו"ד סימן ר"מ) והרמ"א (שם) שאין צריך לכבד אביו רשע. אך הרמב"ם (פ"ו מהל' ממרים הל' יא) פסק: "אפילו היה אביו רשע ובעל עבירות, מכבדו ומתירא ממנו". וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סימ' ר"מ-יח).

ולכאורה יש להוכיח כדעת הטור והרמ"א ודלא כדעת הרמב"ם (מגמרא וסנהדרין מז): "נבזה בעיניו נמאס" - זה חזקיהו מלך יהודה, שגרר עצמות אביו על מיטה של חבלים [והודו לו חכמים]. ופירש רש"י: "דרך בזיון, מפני שהיה אביו רשע... ומפני כבוד אב נמי ליכא למיחש, דנשיא בעמך כתיב, בעושה מעשה עמך"... ובאמת נגמרא זו הקשו האחרונים (תפא"י, מהר"ם שיק, החיד"א ב"דבש לפי", יערות דבש וחתם סופר) על הרמב"ם, לשיטתו, היאך עשה כן חזקיהו ולא חש לכבוד אביו?!

על קושיה זו תירצו מספר תרוצים: (א) יש לחלק בין רשע בחייו שחייב בכבוד אביו, לבין אחר מותו שאינו חייב בכבודו.

(ב) **הלימוד** "מנשיא בעמך" - שעושה מעשה עמך, הוא רק לענין כיבוד, שאין צריך לכבדו. אך לצערנו אסור גם כשאינו עושה מעשה עמך, וחזקיהו הרי ביזה אביו לאחר מותו שאין לו צער.

(ג) **מה שמחייב הרמב"ם** לכבד אביו רשע הוא רק באופן שלא מפורסם שאביו רשע, ולכן צריך לכבדו משום "מראית העין", אך אם הוא רשע הידוע לכל, כמו אחז אביו של חזקיהו, אין צריך לכבדו.

נוכל להביא ראיה לתרוץ הראשון ולתרוץ השלישי מדברי חז"ל במדרש רבה (בראשית לט-ז) וכך אמרו חז"ל: "לפי שהיה אברהם אבינו מפחד ואומר, אצא והיו מחללני בי שם שמים ואומרים הניח אביו והלך לו לעת זקנתו. אמר לו הקב"ה: "לך" - אני פוטרך מכיבוד אב ואם, ואין אני פוטר לאחר מכיבוד אב ואם, ולא עוד אלא שאני מקדים מיתתו ליצאתך".

רואים מכאן שעיקר פחדו של אברהם לא היה ממה שאינו מכבד את אביו [שהיה רשע], אלא מזה ש"יאמרו" כן, והיינו מראית העין [כתרוץ השלישי]. והקב"ה הבטיח שיקדים מיתתו של תרח קודם יציאתו [והוא כתרוץ הראשון שאחר מיתתו אין צריך לכבד אביו רשע].

ואגב: עפ"י ב' התרוצים האחרונים, נוכל ליישב גם מה שלכאורה קשה על שיטת הסוברים שאין צריך לכבד אביו רשע, ממה שאיתא בזוהר הק' (ויצא - דף קסד) שאף שרחל התכוונה לטובה, לעקור אביה מעבודה זרה, בכ"ז נענשה שמתה בלידת בנימין בגלל שציערה את אביו, והרי היה רשע?!

אך לפי ב' התרוצים לא קשה: (א) כי לצער אסור אף ברשע. (ב) בשלב זה עדיין לבן לא היה ידוע ברשותו וממילא נותר חסרון "דמראית העין".

האם "כיבוד אב" ידחה תלמוד תורה?

סיפר הגר"א פולק שליט"א (משגיח ישיבת סלבודקה): כאשר הגיעו הורי מהגולה, היו ללא רכוש, ללא דירה וללא ידיעת השפה. אני הייתי כבר בארץ כשנתיים וידעתי את השפה יכולתי לעזור להם. אך לשם כך נדרש הייתי ליטול פסק זמן מלימודי בישיבת סלבודקה כדי לסייע בהתאקלמות ההורים, ועלי להעדר כחודש ימים מהישיבה.

ניגשתי לראש הישיבה הגאון **רבי אייזיק שר** זצ"ל להוועץ עמו וליטול רשות. הוא השיב שלכאורה ראוי ונכון לעשות כן. אך הוסיף: "יש לי רק שאלה אחת אותה עליך לשאול את החזון איש והיא: בשו"ע הגר"ז בהלכות "תלמוד תורה" כתוב שהחיוב של האדם בתלמוד תורה הוא לדעת כל התרי"ג מצוות עם הטעמים שלהם וההלכות כדוגמת ה"בית יוסף" עם ה"טור". כל זמן שאדם לא זכה לכך הוא פטור ממצוות שמונעות ממנו לדעתן.

"לאור זאת" - אמר רבי אייזיק - "יש לשקול האם מותר לך לבטל מתורתך פרק זמן מסויים, בשביל מצוה כזו כמו כיבוד אב ואם?"

עשיתי כעצתו ונכנסתי אל החזון איש וגוללתי לפניו את המצב ואת השאלה ששאל רבי אייזיק שר. שמע החזון איש, חשב והגיב: "נו, אבל דרך העולם הוא שילד עושה זאת עבור הוריו..."

שבתי אל רבי אייזיק ושחתי לפניו את תשובת החזון איש. הוא אמר לי: אבאר לך כוונתו, וכי שאלת אותו מה דרך העולם? הלא שאלת הלכה של תלמוד תורה. אלא כוונתו היתה שזו אמת-המדדה: כל דבר שבן עושה להוריו דוחה תלמוד תורה!

הלמות עמלים

מכבדם בחייהם ובמותם...

סיפר הגר"ח סופר שליט"א: זהירותו של הגאון **רבי יהודה צדקה** זצ"ל במצות כיבוד אב ואם, קשה לי לתאר... כמה השתדל בכבודם ולגרום להם נחת רוח מרובה. אף הוא היה מתכוון בשיעורים ובדרשות שהיה נותן, שיהיה בזה נחת רוח להוריו הקדושים בראותם ובשומעם שבנם מרביץ תורה. מכבדם בחייהם בהפלגה ואף אחר מותם בלימוד בקדושה ובטהרה שעשה לעילוי נשמתם הטהורה.

נר יהודה

"האם לפתוח את תיק האימוץ?"

המעשה המאלף שלפנינו אירע לפני כשלושים שנה ופורסם לאחרונה. נביאו בתימצות: בת מהסמינר ניגשה למחנכת שלה ואמרה לה לתדהמתה: "את יודעת מורתי שאני 'מאומצת'. לאחר לידתי, הורי מסרו אותי לאימוץ". הוסיפה התלמידה ושאלה: "בחודש שבט אני נהיית בת 18 ועפ"י חוק אוכל לפתוח את תיק האימוץ ולדעת מי הם הורי האמיתיים. אמנם הורי המאמצים לא "מתלהבים" מזה, אך אני מאוד סקרנית לדעת מי הם. האם כדאי לי לעשות את זה?"

השיבה המחנכת: "זו שאלה כבידת משקל וצריך לשאול אדם גדול". ואכן דיברה המחנכת עם ת"ח המקורב **להגר"ש אלישיב** זצ"ל והלה הסכים להציג את השאלה לפניו. כשהודיעה המחנכת לתלמידה שישאלו את הרב אלישיב, אמרה: "אני רוצה גם להיות שם ולשמוע בעצמי את תשובתו". ואכן הם עלו לביתו של הרב אלישיב והבחורה עצמה פירטה את השאלה לפני הרב.

נענה הרב אלישיב ואמר: "את בהחלט רשאית לפתוח את תיק האימוץ". אך מיד הוסיף: "אבל עליך לדעת שכאשר תגלי מי הוריך, יחולו עליך כל ההתחייבויות שבן חייב בכיבוד הוריו! האם את מסכימה?" - "כן" - ענתה הבת. המשיך הרב אלישיב: "אבל דעי לך שהורים המוסרים ילדיהם לאימוץ, הם לפעמים חולים, או משוגעים ושוטים, האם גם במצב כזה את מסכימה לדעת מי הם, ואז להתחייב בכל דיני כיבוד אב ואם?" כאן פרצה הבת בבכי באומרה: "למה שאכבד אותם, הם לא עשו מאומה בשבילי..."

הסביר לה הרב אלישיב: "בנים חייבים בכיבוד הורים לא רק על מה שנתנו להם, אלא על עצם זה שהביאו אותם לעולם! האם את מוכנה להתחייב בכיבוד ההורים בכל מצב שיהיו?" השיבה הבת בהססנות: "אני לא בטוחה..." "אם כן" - פסק "אל תפתחי את תיק האימוץ כי זה ספק דאורייתא!"

זמי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

לחדד את המבט!

כזה שמוגדר בעגה המקצועית "Clarity" (צלול).

הוא מיהר עם המציאה המדהימה לבית פנימה. מאחר שחשש שהפועלים - שהסתובבו בבית - יבחינו במציאה המדהימה הסתגר בחדר האמבטיה ושם בחן שוב ושוב את האבן היקרה.

לפתע, בשבריר שנייה של חוסר-זהירות, נפל היהלום לתוך בית הכבוד. דיוויד פכר את ידיו בייאוש מושלם ופרץ בזעקה גדולה ומרה. כל מי ששהה בבית רץ היסטריית לכיוון חדר האמבטיה שם פגש את בעל הבית מייבב בבכי.

הנוכחים שמעו מה קרה ולאחר שחלף הרגע הראשון של התדהמה שאלו אותו: נו, אז למה אתה לא מוציא משם את היהלום הענקי! דיוויד הזדעזע מעצם השאלה: זה מלוכלך! זה מגעיל!!! - - -

* * *

עם יד על הלב: **נשמע הגיוני לוותר על מיליוני דולרים בגלל קצת לכלוך!** במחילה, מי מאתנו לא היה תוחב את ידיו פנימה כדי לשלוף את היהלום היקר ששוקל יותר משש מאות גרם!?

והמשל הזה ממש חיזור לעומת הנמשל: **כיון שכל יהודי שווה הרבה יותר מהיהלום היקר ביותר!** אם ננסה לפרוט את ערכה של נשמה יהודית למספרים, נתחיל **במיליונים**, נמשיך **במיליארדים**, לא נעצור **בקווינטיליונים** ואף נגיע **לאוקטיליונים**. אבל מהר מאוד נקלוט שמספרים כלל לא מסוגלים להכיל את הערך הגבוה הזה - כי נשמה היא דבר רוחני, נצחי, ללא שיעור וללא גבול!

אז לא נעצור לשנייה כדי לאסוף נשמות על אם הדרך - ללא מאמץ מיוחד מצדנו!?

אף אחד לא דורש מאיתנו לטוס לאילת כדי להרצות שם בסמינר של מתקרבים. אנחנו יכולים לקרב יהודים בכל יום, בכל עת, בכל שעה ובכל מקום!

אם ההסתכלות שלנו על המושג "יהודי" תהיה נכונה, נמצא את עצמנו מקרבים יהודים בכל הזדמנות יומיומית שנקרית בפנינו.

והיה שכרנו רב!

קירוב ללא "קירוב" לא דורש כמעט מאמץ, אבל הוא כן דורש לחדד את המבט אודות עצם מהותו של "יהודי". רק כך יהי' באמת איכפת לכל אחד ממצבו הרוחני של הזולת.

בעל 'אבני נזר' זצ"ל, שמע פעם כיצד יהודי מזכיר את זולתו בתואר 'רשע' ואף משגר לו ברכה "חמה" בנוסח 'ימח שמו וזכרו'... (השם ישמור ויצייל)

ה'אבני נזר' נודע בגאונותו המופלגת, וגם כאשר ביקש להוכיח יהודי עשה זאת בגאונות:

האם ידוע לך - פנה ושאל - מה דינו של מומר שמת בלי בנים? הלה לא היה בדיוק למדן והוא שתק. **הטור והשולחן ערוך** (אבן העזר ס' קנ"ז סעי' ד') - השלים הרבי את התשובה - פוסקים שמומר שמת בלי בנים, אשתו חייבת בחליצה. והלוא חליצה משמשת במקום יבוס, ומה תכלית מצוות יבוס? **"ולא ימחה שמו מישראל"**! (דברים כה, ו) וזה נאמר על מומר, אז איד מלאך ליבך לאחל 'ימח שמו' ליהודי!?

* * *

נשאלת השאלה: **מדוע זה אכן כך? האם לא מגיע לו לאותו מומר, או לאותו חוטא ומחטיא, שימחה שמו מישראל ומהעולם כולו!?**

האמת ניתנת להיאמר: השאלה הזו יכולה להישאל רק מתוך חוסר הכרות עם מהותו ומציאותו של המושג "יהודי".

לכל יהודי יש ניצוץ אלוקי בקרבו, נשמה שאין לנו את הכלים לאמוד את יקרה וחשיבותה. כל יהודי הוא יהלום יקר ביותר - גם אם הוא מכוסה בשכבות של בוץ. מתוך כך ברור שלא לנו הזכות לפסוק על יצור שכזה 'ימח שמו' - גם אם לפי ראות עיננו בלתי ניתן להסיר ממנו את שכבות הזוהמה!

משל למה הדבר דומה:

'**דיוויד סליפר**' ידע שהוא מתגורר באזור של מכרה יהלומים עתיק, אך לא חלם שבמהלך חפירות תמימות להרחבת ביתו ימצא את היהלום הגדול ביותר: 3,109 קראט - גדול יותר בשלוש קראט מה"קולינג" של מלכת אנגליה. וזה לא היה רק יהלום גדול, אלא גם בעל רמת הצלילות הגבוהה ביותר,

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

{ אז נדברו }

פרשת יתרו תשפ"ג | לסדר: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" | גליון מספר: 592

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

והיום נדבר על הצ'לונטיה... בתאבון...

לאחרונה ישנה תופעה שצוברת כל הזמן תאוצה... תופעת הצ'לונטיה!!!

מידי ליל ששי המוני צעירים ומבוגרים יוצאים בהמוניהם להשקית את רעבונם בצלחת צ'לונט מהבילה עם חתיכת בקר הראויה להתכבד וקישקע שאינם יוצאים מבני מעיים לעולם... אה... אמחיה... אז אמנם היו כמה שאמרו לי... נו... תכתוב על זה... מה זה צריך להיות וכו'... אבל מה אעשה... עושה לי טוב בלב לראות יהודים שאוכלים... בפרט אם טעים להם... וכ"ש אם יש עוד כמה יהודים שעוד מתפרנסים מזה על הדרך... רק כמובן שצריך להיזהר מהפירצה החמורה של הצ'לונטיה שאין להם חותמת כשרות שחוץ מפריצת גדר שיש בזה... יש בזה גם חששות מוכחות של איסור והיתר... וכמובן שצריך גם לקחת בחשבון את הלאו של זולל וסובא שהרמב"ם אומר שזה נאמר לאו דווקא בבן סורר ומורה... אבל זה כבר חשבון נפש אישי של כל אחד בינו לבין עצמו... עכ"פ זה לא הנושא שלי היום... מה כן הנושא שלי???

בתופעת הצ'לונטיה ישנה תופעה מאוד מאוד מרתקת ומפעימה... מעניין אותי אם שמת לב לזה... אני עומד לי מהצד ורואה בחור בשיעור ב' בישיבה גדולה, עומד בסבלנות בתור ומחכה לצלחת צ'לונט... הוא מוציא 34 שקל מהכיס האישי שלו... (איך הגעתם בכלל למחיר הזה? לפני הקורונה זה עלה 12 או 18 שקל...) והוא עומד ומבקש: תשים לי עוד חתיכת בקר... עוד תפוז"א... שים עוד קישקע... ואני עומד וחושב לעצמי: רבוננו של עולם: הבחור הזה הוא בסה"כ בן שמונה עשרה!!! האם מישוה יאמין לי שלפני עשר שנים בלבד!!! הבחור הזה היה בן שמונה!!! ואמא שלו ניהלה מולו מלחמת עולם על הצלחת צ'לונט והתחחחחחחחחח לפניו: תגמור מהצלחת... עוד שלוש ביסים... אם לא תגמור לא תקבל מנה אחרונה...

ניתן לקבל את הגיליון בפקס באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדריים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

אמא יקרה: האם את מאשרת?? האם זכור לך כזו סיטואציה??

כמה היה צריך להתחנן לפניו שיסכים להכניס לפה מזלג עם עוף... אמא שלו פירקה לו את העוף... והוא לא הסכים... סגר את הפה חזק!! לא רוצה... לא אוהב צ'לונט... איכס'... מי מדבר על בקר... זה חוטים כאלו... איכס'... לא רוצה... והנה לא הלפו עשר שנים!!! ואותו ילד עומד פה מול עיינינו הנדהמות בצ'לונטיה... מוציא מכיסו הפרטי 30 שקל ומשלם טבין ותקלין על הצלחת צ'לונט הזו שלפני עשר שנים הוא השליך אותה מאחורי גוו...

איך אתה מסביר את זה?? אבל חכה... זה לא נגמר בזה... אותו בחור בעצמו... לפני עשר שנים... הוא עמד חצי שעה בבית כנסת וחוכה בכיליון עיניים למפטייר שיזרקו סוכריות... אתה יודע איך הוא חיכה אז בסבלנות לממתקים?? בדיוק כמו שהיום הוא מחכה בסבלנות לצלחת צ'לונט... ואילו היום??? תראה לי בחור ישיבה אחד שקונה טופי... תראה לי ישיבוחר אחד שמוכן לשלם על עדשים ועל חמצוצים... אין!!! לא תראה!! (אם תדחוף לו בחינם... למה לא... אבל שקל הוא לא יוציא על זה...) ואני עומד ושואל:

מה קרה?? לאן נעלם הילד???

איך התהפכו היוצרות?? איך הילד הזה שכ"כ היה רדוף אחרי סוכריות פתאום זנח אותן וכיום הוא לא חונן אותן במבט... ואילו הצ'לונט שלפני עשר שנים היה צריך להתחנן שיסכים לאכול... הרי היום הוא עומד בצ'לונטיה ומלקק את האצבעות? איך אתה מסביר את זה??

אז לא יודע... לפני הכל!! לפני שננסה להבין... דבר אחד ברור כשמש בצהרים: זו עובדה!! וכמדומני שהעובדה הזו היא בשורה מאוד משמחת...

ולמה?? כי תשמע... זה אומר שיש סיכוי!! זה אומר שמשוהו שם קורה במשך החיים!! ואני אסביר לך מה אני מתכוין... מגיע בחור ומתלונן: כבוד הרב... אין לי חשק ללמוד... אין!! נישט!! בלוק!!! אין לי טעם בלימוד... אין עם מי לדבר... וזה לא צחוק... זה באמת מדכא... הוא אומר לי עם דמעות בעיניים: המשגיח צריך לרדוף אחרי כל סדר... למה אתה יוצא?? למה אתה לא מגיע?? אתה לא יושב ולומד?? ומה אעשה... אין לי טעם בלימוד... אין לי את זה...

נו... ומה אני כעת אמור לענות לזה?? להגיד לו שיש?? יש טעם בלימוד?? אל תדאג... זה יבא??

אז הנה!!! בחור יקר: אני לא יודע אם יש טעם בלימוד או לא... דבר אחד אני בודאי יכול לספר לך... שבדיוק כמו שכיום המשגיח צריך לרדוף אחריך שתשב ותלמד!!! תדע לך שאותו דבר בדיוק אמא שלך הייתה צריכה לרדוף אחריך עם כפית שתסכים לאכול צ'לונט... ואילו היום משום מה... העסק נוסע לבד... מה אהבתי צ'לונט כל ה... היא שיחת... יש לך טעם בצ'לונט... אוהו... זה עובד שעות נוספות... עדיין לא ראיתי בחור שאמא שלו גוררת אותו ברחוב שילך לאכול צ'לונט... אז ההלוו בחור יקר... תקשיב: יש סיכוי!!! והפעם אני כבר מדבר מזירת הצ'לונט... זה מידע שמגיע מכתבינו לענייני צ'לונט... תשמע... מבחינתי עצם הבשורה הזו היא כבר שווה צלחת צ'לונט... לך הרגע לצ'לונטיה... תזמין צלחת עסיסת... ובין ביס לביס תזכור שפעם לא היה לך שום טעם בזה... והיום הגישמאק בזה עובד שעות נוספות...

אז יש סיכוי!!! יש תקווה לאחריך... יש על מה לדבר...

שני גוים זוכים שפרשה שלימה בתורה נקראת על שמם... יתרו ובלק!!!

שניהם נחשפים לגדולה של כלל ישראל... שניהם רואים על האותיות ומופתים שה' עושה לכלל ישראל... ושניהם גם קמים ועושים מעשה... אבל כעת שים לב להבדל התהומי שבניהם:

יתרו מסיק מסקנות... ובא להתגייר ולחסות תחת כנפי השכינה ואילו בלק מסיק מסקנות... ומה המסקנות?? "לכה קבה לי אותך, אולי אוכל להילחם בו וגרשתיו..."

מה ההבדל ביניהם? ההבדל הוא:

שאצל יתרו כתוב **"ושמע יתרו"**!!! ואצל בלק כתוב **"ורא בלק"**!!!

אצל יתרו זה **שמיעה** ואצל בלק זה **ראיה**...

ראיה, אפשר לראות גם מרחוק! אדרבה... ככל שאתה מתרחק יותר ככה הנוף יותר רחב ויותר פנורמי... ראיה היא לא בהכרח מחייבת!! אתה תמיד יכול להמשיך לצפות מהצד... אבל שמיעה... ? ! ? שמיעה זה כבר לקחת את זה אישי!!! שמיעה זה משהו שמחייב!!

ולאחרונה פגשנו את זה ממש הלכה למעשה... כעת בסוף מסכת נדרים למדנו שאבא יכול להפר את הנדרים של בתו... מתי? **ביום שמעונו**! באותו יום שהוא שומע שהיא נדרה, אז ניתנת לו הזדמנות להפר עד השקיעה... אומרת המשנה: מה הדין אם האבא שמע את הנדר של בתו... אבל הוא לא ידע את ההלכה הזו שלאבא יש את הסמכות להפר נדרי בתו ולכן הוא לא הפך, ולבנתיים עבר היום... זהו... הוא החמיץ את ההזדמנות... והנה חלפו עברו ימים ואולי גם חודשים והנה יום אחד הוא משתתף בשיעור משניות בין מנחה למערבי ומתברר לו לתדהמתו שהתורה העניקה לו סמכות לעשות וטו ולתפוס נדרי בתו... אבל מה נעשה... זה כבר מאוחר... כבר עבר יום שמעו... מחדשים לנו חז"ל: שאותו אבא יכול לקום היום להפרי!!! אה... אבל הרי כבר עבר וחלף יום שמעו??

התשובה היא: לא!!! לא חלף!!! אבא ששומע את הנדר של בתו... אבל הוא לא מבין שזה קשור אליו... אם הוא לא יודע שזה נוגע אליו... זה נקרא שהוא לא שומע!!! ולכן למרות שהוא כבר שמע... זה לא נקרא שהוא שמע... רק עכשיו!! כשנתוודע לו לראשונה שהנדר של בתו קשור אליו... שיש לו סמכות להפר לה... רק היום זה נקרא שהוא שמע לראשונה וממילא הוא יכול להפר וזה נקרא ביום שמעונו!!!

מה כתוב כאן??

שאתה יכול לשמוע מהבוקר עד הלילה... לאסוף המון מידע... לדעת הכל... אבל אם אתה לא קולט שזה נוגע אליך... אם אתה לא קולט שיש לך מה לפעול בנידון... זה לא נקרא ששמעת... **וזה בדיוק הסיפור עם יתרו...**

יתרו שמע---ובא!!!

כשיתרו שמע קריעת ים סוף... הוא הבין שהמידע הזה נוגע אליו וזה גרם לו לקום ולהתגייר!!! הוא הבין שאם היה קריעת ים סוף ויש בורא עולם אז זה מחייב אותי!! אם יש בורא עולם אז הוא מדבר אלי והוא רוצה ממני משהו... אם ה' מגלה לעם הנבחר שלו כזו אהבה ונאמנות... זה אומר שאני גם יכול לזכות להיות מהבנים של ה'...

עכשיו: לא רק יתרו שמע... כולם נחשפו לקריעת ים סוף... אז נבהלו אלופי אדום, אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען... כן... כולם ראו... כולם התעדכנו... אבל אף אחד לא שמע!!! אף אחד לא קלט שהמידע הזה רלוונטי בשבילי!!! **ורא בלק** בן ציפור את אשר עשה ישראל לאמורי... נו... אם אתה **רואה** בעיניים שלך כאלו ניסים ונפלאות שה' עושה לישראל... אז קום... תפוס את הרגלים כמו יתרו ותתגייר...?? לא!! בלק **רק רואה** אבל הוא **לא שומע!!!** לא קולט שהאותיות והמופתים שה' עושה לישראל נוגעים אליו... רלוונטיים בשבילו...

רוצה דוגמא קלאסית מה נקרא לראות ולא לשמוע??

תגיד לי: ראית פעם לווייה?? עמדת פעם בקרבת מקום לנפטר... מסתמא שכן...

נו... **שמעת משהו...???** מה... לא שמעת?? אתה בטוח שלא שמעת??

איך **לא** שמעת... הרי כתוב בגמ' שכשהנשמה יוצאת מהגוף הקול שלה מנסר מסוף העולם ועד סופו... זאת אומרת: מדובר בקול מחרש אוזניים... ולפי איך שהבנתי אתה היית ממש בקרבת מקום... מה... אז איך יתכן שלא שמעת כלום כלום כלום??

נו... בינינו... באמת מה התשובה?? הרי לא ידוע לנו שמישהו שומע משהו ביציאת נשמה... אז מה זה? מי שומע את הקול הזה?? (ואם לא שומעים אותו... אז במה זה מגיע לידי ביטוי??)

מה התשובה?? נפטר שמונה בחדר הקירור בבית ההלוויות שמגר!! עצם העובדה שיש פה בן אדם שעד לפני כמה שעות היה חי כאן בעולם וכעת הוא כבר לא פה... עצם הנתון הזה כמות הוא מכריז הכרזה שמנסרת מסוף העולם ועד סופו!!!

מה הוא מכריז?? ההלוו... אתם שם בקניון רב שפע... מה אתם קונים שם?? חבל לכם על המאמץ... אין טעם להשקיע... תראו... כולם עוזבים פה בסוף... ההלוו... אתה שם שלוקח ללב... אל תקח ללב... אל תעשה עסק מכלום... אל תשפץ... אל תשדרג... חבל על המאמץ... יום אחד כולם מגיעים לאותו מקום בגודל טבעי... ואפילו גרביים לא לוקחים איתם...

היה או לא היה?? נכון או לא נכון?? מישהו מתווכח עם הכרזו הזה שזועק מעצם נוכחותו של כל נפטר שיוצא מבית ההלוויות שמגר?? (שאגב: זה מה ש"כ מפחיד אותנו במת... כי המת בסה"כ אומר את האמת... המת אומר שיום אחד הכל מת...) נו... ותגיד לי: זה מפריע למישהו אחד להיכנס לקניון ולנסות לשדרג את רמת החיים... למרות שמול העיניים שלו חולף עוד רכב כחול ועוד?

לא!!! לא ידוע לי שבת ההלוויות שמגר גורם לירידה במכירות של רב שפע שמגר...

נו... מה זה... מה זה אם לא... ראיה ללא שמיעה!! כולנו רואים! כולנו יודעים שאף בן אדם לא יצא מפה חי... כולנו מודעים לעובדה שכל מי שגר מול הבית קברות יום אחד הוא גר מול הבית שלו... נו... ואז מה ואנחנו רואים ויודעים את זה... האם זה מזיז לנו משהו?? הנה לך ראיה--- ללא שמיעה!!! רואה... ידע... ולא לוקח לריאות... לא נוגע אלי...

הנה לך קול שמנסר מסוף העולם ועד סופו!!! לראות רואים... אבל לשמוע ושהחי יתן אל לבו ויסיק מסקנות מזה?? אז הנה... יתרו מלמד אותנו... ההלוו בלק... לא מספיק לראות!! תשמע!!! וישמע יתרו... תפנים... תסיק מסקנות ותבין שיש לך מה לעשות עם זה...

צר לי לומר לך: אין חידושים!!! הכל ידוע... עקרונית אין משהו שאנחנו עדיין לא יודעים... כל השאלה האם שומעים?? עיקר העבודה שלנו זה לשמוע!! לקחת את זה אישי... ולהבין שזה נוגע אלי... יש בורא עולם... יש שכן ועונש... ה' שומע תפילות... ה' אוהב אותך... כל המשפטים האלו מוכרים ונדושים... אבל ההלוו... הגיע הזמן שנשמע את זה!!! לתוך תוך האוזן... שנפנים את זה ונקום ונעשה עם זה משהו... כאשר שמענו כן ראינו...

כולם משתוממים ומזועזעים מהזוועה שמתחוללת כעת בטורקיה וכולנו יודעים שצריך להתעורר בתשובה כנבואת צפניה חוץ: הכרתי גוים נשמו פינותיו, אמרתי אך תראי אותי תקחי מוסר... **ומישהו שאל אותי:**

למה דווקא מה שקורה רחוק מאיתנו... אצל הגוים... דווקא זה מה שאמור לעורר אותנו... הרי ההיגיון אומר הפוך!! ככל שזה קורה יותר קרוב אלינו ככה אנחנו אמורים יותר להתעורר... ואילו מה שרחוק מאיתנו... זה פחות מדבר אלינו...??

והתשובה היא מבחינה: העניין הוא כך:

מה שצריך לקחת מוסר... זה בעיקר מחשש שלא יקרה ח"ו!!! לעומת זאת איפה שזה קרה... שם כבר לא לוקחים מוסר... אחרי שקרה זה כבר מאוחר... זה כבר לא כ"כ הזמן לחזור בתשובה... כי אחרי שקרה על זה נאמר: **המשכיל בעת ההיא ידום כי עת רעה היא!!!** ולכן אם תשים לב: כמעט אף אחד לא מדבר על השואה... מה השואה באה לעורר אותנו ומה אנחנו צריכים להתחזק... למה לא?? **כי זה כבר קרה!!!** ברגע שהשואה כבר קרתה ואיפה שהיא קרתה... הניצולים הסחופים והדווים כבר לא היו כשירים להתחיל לעשות חשבון נפש ובדק הבית... כלל ישראל היה עסוק בעיקר בשיקום כדי להתחיל את הכל מחדש... מי יכול לקחת מוסר?? רק מי שב"ה זה לא קרה אצלו!!! וממילא כשנדרש מאיתנו לקחת מוסר ממה שקרה בטורקיה... למה דווקא אנחנו צריכים להתעורר?? רק בגלל שזה לא קרה כאן!! רק בגלל שהחיים כאן ב"ה מומשיכים כרגיל... לכן יש לנו את הצ'אנס לשבת ולעשות בדק בית...

עכ"פ רעידת אדמה זה משהו שמעניק תחושה כללית של חוסר יציבות וקרקע שנשמטת מתחת רגליים... יעידו על כך כל אותם אלו שהיו ערים בשעה הזו... **עכ"פ נקודה קטנה למחשבה:**

מה אנחנו יכולים להתעורר מזה?? ובכן: ה' מזעזע את הקרקע היציבה שמתחת הרגלים שלנו... ה' רוצה להזכיר לנו שמישהו פה זו... משהו פה חותר לאן שהוא... גם אם נראה לנו שעולם כמנהגו נוהג... אבל אליבא דאמת הבירה דולקת!!! (דולקת מלשון כי דלקת אחרי)... העולם דוהר לקראת איזושהי תכלית וכל אחד מאיתנו צריך לבדוק האם הוא בקצב הנכון... בפרט שמקובלנו מזכריה הנביא שרעידת אדמה זה אחד מהסימנים לקראת ביאת המשיח... רעש אדמה בא לנער ולהיער אותנו... ההלו... הגיע זמן ק"ש של שחרית... הלילה הולך להסתיים... עורי נא, התעוררי נא, קומי נא, חלי נא בעד הנפש חנינה...

רעידת אדמה בשבילנו: זה משהו שאומר **שמישהו פתאומי עלול להתרחש ברגע... וזה יכול לקרות כל רגע!!** מי יתן ומישהו טוב יקרה... פתאום יבא האדון אל ביתו... השאלה היא: באיזה פוזה הוא יפגוש אותנו? מה שברור: הרגע שמישהו יבא... הוא אמנם יהיה רגע מאוד שמח!! אבל הוא גם יהיה רגע של אל חזור!!! כבר לא יהיה אפשר למחוק קבצים... לא להחליף פלאפון וגם לא בגדים... כבר הוזכר כאן לא פעם שמי שכינס מעכב את הגאולה זה לא פחות ולא יותר אברהם אבינו... אברהם אבינו עומד בדלת של האוטובוס ורוצה להרויח זמן... רוצה לתת צ'אנס לעוד בן אהוב של ה' שייספיק לקפוץ על הרכבת... הנהג דוד המלך דוחק באברהם... נו כבר... אני רוצה לסגור... רוצה לצאת לדרך של הגאולה... ואברהם מתחנן... תן לי עוד כמה ימים... תן לקובי שלי צאנ'ס... הנה... כעת יש רעידת אדמה שאולי תזעזע ותגרום לו לתפוס את עצמו לידיים... ופתאום!!! פתאום תסגר הדלת... וכשהיא תסגר... אז כולם ידעו שנסגרה דלת... הוחמצה הזדמנות...

ה' קורא לנו כעת ברעש אדמה מאותה ארץ ומולדת שאותה אבינו נטש והלך אחרי ה'... ה' קורא לכל אחד מהבנים של אברהם אבינו... לנטוש... לעזוב... לך לך מכל מיני דברים שמרחיקים אותנו מה'... לך לך... אל הארץ אשר אראך...

יתן ה' שבמהרה נשמע קול מבשר בגיא הרי...

(המשך-) אודות הצ'לונטיה...

ואותו דבר בדיוק לכיוון ההפוך... מגיע צעיר עם כל מיני תשוקות זרות... עם כל מיני התמכרויות למיניהם... וכולו שבור ורצוף... האם יום אחד זה יעבור לי?? האם יש סיכוי שיום אחד זה כבר לא יהיה לי כ"כ קשה?? האם יש סיכוי שאני אוכל להיות רגוע וזה לא יבער בי כל הזמן??

ומה התשובה??? ילדי הקט... האם אתה זוכר איך דפפת אחרי סוכריות פעם?? זוכר את הכרי והמירוח שהיית עושה מהגדיש של הסוכריות שהיית אוסף מידי שבת מכל העלויות לתורה בכל המניינים?? זוכר איך שאמא היית צריכה להחרים לך... להעלים חלק מהסוכריות כדי לשמור על שפיות? זוכר שהיית מוכן לשבת שעה שלימה באבות ובנים ומתמידים ולו בשביל לקבל עוד איזה חמצוץ או ממתק?? **נו... ואיפה זה היום???**

מתי פעם אחרונה קנית חמצוץ?? (ותחשוב: ב-34 שקל שאתה קונה צלחת צ'לונט... אתה יודע כמה טובים אתה יכול לקנות בזה? לפחות שתי חבילות...)

אז הנה!!!! עוד בשורה טובה מפציעה כעת בעולם!! כנראה שמהוה קורה בחיים!! משהו משתנה לאורך השנים... וזה יכול לקרות גם תוך עשר שנים!!!! הנה... תוך עשר שנים הספקת להחליף לגמרי את מילוי הסיפוקים שלך... כיום סוכריות וטופים לא מדברים אליך בכלל... אם ככה, אז יש תקווה... יש סיכוי שאם רק תסכים להמשיך להשקיע בלגדול ולהתבגר עוד... יתרחש איזה שינוי... ואתה תמצא את עצמך פחות נמשך... פחות ממוכר לכל מיני סוכריות שעושים לך חורים בנשמה...

אה... מה אתה אומר?? האם זו בשורה טובה או לא???

מבחינתי זה בבחינת מה נאוו על ההרים רגלי מבשר... משמיע ישועה מבשר טוב... זו נחמה עצומה לי באופן אישי מול כל מיני דברים שעדיין תקועים אצלי... מול הטעם בתפילה שאני עדיין מחכה לו... ומול כל מיני פרפרים בראש שעדיין קופצים מול העיניים כמו סוכריות של ילדים...

אגב: להוי ידוע לך שישנה ברכה מיוחדת שנתקנה בדיוק על הנושא הזה... ברכת "אשר דברו מעריב ערבים... בתבונה משנה עיתים, ומחליף את הזמנים, גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור..."

מה הנושא של הברכה הזו? על מה אנו משבחים בברכה הזו??

שבעזרתו יתברך מתרחשים כל מיני שינויים בעולם!!!! גם אם בשעה 5.00 לפנות בוקר היה פה חושך גמור... תבא עוד שעה וחצי ואז תצטרך משקפי שמש... גם אם בימים אלו קפוא בחוץ ואתה עטוף בכמה שכבות... זה לא סתירה שנפגש בעוד חצי שנה ויהיה לך חם עם חולצה קצרה... ואיך זה?? כי יש בורא עולם שהוא גולל!!! משנה!!! מחליף!!! הקב"ה משנה את המציאות כפי רצונו

ית'.. וממילא ברגע יש לי תקשורת בין אישית מול אבא שבשמים אז יש תקווה... יש סיבה טובה לפתח ציפיות ולהתחיל להמריא בשאיפות עם המון מעוף ואופטימיות... כי הקב"ה כל יכול... בעזרתו יתברך יכולים להתחולל באישיות שלי שינויים מהפכניים שלא חלמתי עליהם... אני יכול להיפך מאחד שמעניין אותי רק פוליטיקה ושטריות לאחד שמעניין אותו רק תורה... ה' יכול להפוך אותי מאחד שמתמודד כל הזמן ברפש וטיט... לקדוש וזך ונקי כתינוק בן יומו... הכל פתוח... ואל תשכח... כעת זה כבר לא רק להיאחז בכל הכח באמונה... אחרי הצלחת צ'לונט אנחנו כבר פוגשים את זה במוחשיות...

כעת בא ננסה לחשוב יחד... איך באמת זה קורה???

איך באמת זה קרה שהילד שכ"כ אהב סוכריות וטופים... כעת בגיל 18 פתאום זנח הכל ולא מסתכל לכיוון הזה? ובאותה מידה: איך ילד שלא רצה לנגוע בתפ"א ושעועית ובשר... היום הוא רדוף אחרי זה??

אז ככה: דבר ראשון: פשוט וברור כביעתא בכותחא: שהסוכריות של היום **לא פחות** מתוקות ואדומות מפעם!!! ובמקביל הצ'לונט של היום הוא לא יותר טעים ויותר עסיסי מאשר פעם... זה ברור לך או לא??

ואם בכל זאת!!!! אם בכל זאת משהו קרה והשתנה לך משהו בטעם...

על כרחך!!! מוכרחים לומר שהשינוי נעשה **בר א ש** !!! לא בחיף!!!!

זה נתון אבסולוטי ברור שאי אפשר להתווכח עליו!

כעת שאלת המיליון: מה בדיוק קרה שם בראש?? איך בדיוק נעשה השינוי בראש?? וזו שאלת המיליון: כי זה בדיוק המידע שכ"כ נחוץ לי... באמת הכל מתחיל ונגמר בראש... אז איך אני לוקח את כל השטריות שכעת מושכים אותי כמו סוכריות... איך אני משנה את הראש וגורם לעצמי שזה לא יעניין אותי... ובמקביל איך אני לוקח את הצלונט שנקרא דף גמ' שכיום אין לי טעם בזה... איך אני עושה סוויץ בראש ונדלק על זה???

אז ככל הנראה התשובה היא מאוד מפתיעה ותשמע לך מוזרה:

לא תאמיני... בתור ילד הסוכריות היה מצרך מאוד יקר בשבילי!! כי סוכריה הייתה בשבילי משכורת על שעת עבודה במתמידים או על התנהגות יפה... היה צריך הרבה לדחוף בבית כנסת בשביל לתפוס סוכריה... והנה יום אחד קצת גדלתי והלכתי לחנות ואז גיליתי לתדהמתי שסוכריות זה דבר הכי זול בחנות!! פתאום קלטתי שסוכריה זה בסה"כ סוכר!! רק צבוע במשהו... (אם שמת לב: כמעט אף ילד לא אוכל כפיות של סוכר... רק פעם פעמיים הוא מנסה וימבין עניין ומפסיק... כי הסוכר מונח על השיש ולא כמו הסוכריות בכספת שאמא לא מרשה) בקיצור: התחלתי לקבל שש שקל לשעה בישיבת בין הזמנים ואז גיליתי שבשעה אחת של לימוד אפשר לקנות 18 סוכריות... בקיצור: נהיה

אינפלציה סוכרתית!! המחיר כבר נתן לי פרופורציות!!!! ואז במקביל נכנסתי לישיבה קטנה ואז התחילו המריבות על השניצלים ועל הבקר בצ'לונט... ותן ניוחש אחד למה היה על זה מריבות?? כי היה חסר!!! כעת תן ניוחש נוסף למה היה חסר??

כי זה יקר!!! בקר זה באמת יקר!!! הופה!!! ברגע שקלטתי שחזה עוף וחתית בקר זה יקר... התחלתי לאהוב את זה!!! זה נהיה לי טעים **בפה!** לא רק בכיס!!! שים לב: הסוכריה נשארה אותה מתיקות!! והבקר המשיך להיות ג'לי וחוטים כזה כזה שילדים לא אוהבים... אבל היוקר והתימחור השפיעו על הטעם המוחשי שלי!!!

האמת היא שהיסוד הזה כבר כתוב במסילת ישרים: **כללו של דבר הכבוד הוא הדוחק את לב האדם יותר מכל התשוקות והחמדות, ולולי זה כבר היה האדם מתרצה לאכול מה שיוכל...** השורה הזו הייתה מאוד מוזרה לי... רבינו הרמח"ל במשפט מחץ אחד מפטר את כל השפ"ס... סוגר את כל המסעדות וכופר בכל המושג של טעם טוב באוכל... ארך לי זמן להבין אבל מתברר שזו אכן המציאות... כל הסיפור מתחיל ונגמר ביוקרה!!! תעכל את זה... לא קל..

ומעתה: אם הצלחת לעכל את הנתון המפתיע הזה... כעת תבין שחלק נכבד ביותר מהתנודות הרוחניות שעוברות עלינו תלויות ביוקר וזול... מה נראה לי יקר ומה נראה לי זול... כשהייתי ילד הייתי דלוק על דודו!!! דודו היה הגבבר של השכונה... הוא היה מתפרץ בכיתה ומרביץ מכות... אין עעעעע!!! הוא כריש... לכן חלמתי לצאת דודו... דודו זה משהו יוקרתי!! והנה ברחמי ה' יום אחד גדלתי בשנה והשכלתי להבין שלהתפרץ ולהרביץ מכות זה ממש לא יוקרתי... אדרבה... התפרצות וחוסר שליטה זה הכי קל והכי זול... להרביץ זה משהו שכל תינוק יודע... אדרבה... לשלוט... להתאפק... לחשב כמה צעדים קדימה... זה הסיפור המסובך... זה היוקרה!!! ברגע שהבנתי את זה כל החן של דודו התפוגג באותו רגע... ואז הגעתי לישיבה קטנה... והופה... הגיע העז פנים התון ועישן סיגריה... אוהו... נדלקתי... תשמע... סיגריה זה גישמאק עצום!!!! שמעת?? בניגוד למה שמקובל לחשוב: כל צעיר שהתחיל אי פעם לעשן סיגריה... הגישמאק בסיגריה התחיל **עוד לפני** השאכטא הראשונה!!! נכון שההתמכרות באה רק אחרי חודשיים... אבל הגישמאק הראשוני התחיל מהטיפש הראשון שהביא סיגריה לישיבה!! וזה העניק לי תחושה של יוקרה כי הרי אסור ואף אחד לא מביא ורק הוא... אז זה יוקרה!!! וברגע שזה נהיה יקר אוטומטית זה גישמאק... (ורק אח"כ מתחיל הכדור שלג להתגלגל שזה נהיה ממכר ואז גם כשאתה כבר מבין כמה שזה זול זה כבר אל חזור...) נו... ואיך בסוף יוצאים מזה?? איך מצליחים להיגמל מהתמכרות לסיגריה?

התשובה היא: שהיציאה היא דרך אותה כניסה בדיוק! איך נכנסת לסיגריה?? עם יוקרה!!! אז גם לצאת... תצא עם היוקרה... כשהתחלת לעשן... הגישמאק היה אוהו... איזה יוקרתי אני... אני מעשן... וכעת שאתה כבר עמוק בתוך הבוץ... מי כמוך יודע שהסיפור הוא בדיוק הפוך... מאוד מאוד זול

בעולם זה לא לשלוט בעצמי... ומי הכי יקר ונדיר בעולם?? זה הזן הנכחד הזה של אותם בני עליה בודדים שעדיין שולטים על עצמם!!!

תן לי הגדרה אחת קולעת מי הם סוג האנשים שמחזיקים פלאפון לא כשר?? תן ניחוש מי?? **כל מי שלא הצליח** להחזיק פלאפון כשר!!! שמעת? המאפיין של כל האנשים האלו **שלא הצליחו** לשלוט בעצמם!!! זה כמו ש-מי עני? כל מי **שלא הצליח** להיות עשיר.. מי הפסיד?? כל מי **שלא הצליח** לנצח... אז אותו דבר: מי מחזיק פלאפון לא כשר?? כל מי שלא הצליח להחזיק פלאפון כשר!! מי מופקר? מי **שלא הצליח** להיות שמור... מי חילוני?? מי שלא מצליח ליצוק תוכן בחיים שלו...

מודרני ומופקר שעושה מה שבא לו... זה לא הגדרה של סוג בן אדם... זו הגדרה של מחדל!!! שמאפיין את כל השלעפערים שהיו מממתים לשלוט בעצמם... וכנראה שלא הצליחו או לא מספיק ניסו...

בינינו... אמרתי פה איזה חידוש מיוחד?? וכי מישור חושב אחרת??

כמו שטיפשות זה לא סוג של הבנה... אלא סוג של **חוסר** הבנה... ככה מי שחי חיי הפקרות זה לא סוג של דרך... אלא סוג של קירי!!!

ולסיום: יש הבדל אחד קטן בין אמה שלא הירשתה לי סוכריות לאבא שבשמים שלא מרשה לי להיחשף לשטויות... שאמא סו"ס שמה את הסוכריות בארון גבוה גבוה ובאמת לא הצלחתי לקחת בלי רשות... ואילו את הסוכריות שה' לא מרשה לי... הוא לא שם את זה גבוה... ממש לא... זה בהישג יד... אני תמיד יכול... ואני אלוף העולם!!!! אני אחד מהילדים הבוגרים היחידים שנותרו לקב"ה בעולמו שה' אומר לי... אל תגע בזה... לא כדאי... זה עושה לך חורים בשיניים... זה מצער אותי ואני לא נוגע... ואילו כל מי שכן נוגע... מצטרף לרשימה של מיליארדי חתולים שמסתובבים בעולם שעליהם נאמר... לא נותנים לחתול לשמור על החלב... מי פה היקר ומי פה הזול?? את זה אנחנו צריכים להבין!!!

להבין שעסק התורה והתפילה והמצוות שה' משחרר לנו בשפע זה יקר!!! יקר מאוד מאוד!! כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים... רק מה?? סו"ס יש פה אבא שבשמים שהתזונה הנצחית של בנו האהוב מאוד מאוד יקרה לו... ובשביל זה הוא מוכן לשחרר בשבילו את הדברים הכי יקרים... את התורה הקדושה שעליה נאמר 'ואהיה שעשועים... משחקת לפניו בכל עת...' והמלאכים בההלם... מה... הרבש"ע רוצה להוריד תורה לעולם?? תנה הודך על השמים... וה' בכל זאת מוריד לנו תורה ומודיע לנו: כי לקח טוב נתתי לכם... נתתי לכם משהו הכי יקר... זה שהצ'לונט כביכול הזה מונח בקרן זוית וכל אחד יכול לקחת כמה צלחות שהוא רוצה... אל תבלבל!!! זה יקר מאוד... אבל אתם עוד יותר יקרים... ולכן אני משחרר להם את הדבר הכי יקרתי ובשפע...

זהיהו זהה הוא בנפשונו!!!

כן... זה מאוד מאוד מבלבל!!! זה בלבב אותי כשהייתי ילד מול הסוכריות הכ"כ יקרות שאמא שמרה עליהם כמו אתרוג... והעוף והבקר שהיה בשפע... זה מה שבלבל אותי פעם!! וגם היום זה ממשיך לבלבל אותי... ה' משחרר לי תורה ומצוות בשפע... לכו לחמי בלחמי ושתו בין מסכתי וזה מעניק לי תחושה של פושט... גמ' מסכת כתובות נמצאת בכל בית מדרש... הקב"ה מרשה... אדרבה... ממליץ... אפילו מבקש ממני... בא תלמד... זה לא נשמע משכנע במיוחד... ואילו הסוכריות שם ברשת... זה נשמע הרבה יותר יוקרתי... כי את זה הקב"ה מחזיק חזק חזק ולא משחרר... בטח זה נורא יקר לו... אבל בחור יקר... מתי נבין שזה אותו סיפור כמו אמא שלנו כשהיינו ילדים... הסיבה שאבא שבשמים כ"כ "מתקמצן" כביכול על הסיפוקים שמסתובבים היום ברחוב... זה לא מרוב שזה יקר לו... אלא מרוב שאתה יקר לו!!! מרוב שהנפש היקרה שלך חשובה לו... הוא לא רוצה שתאבד אותה שמה... ומאידך הסיבה שאבא שבשמים משחרר בכזו נדיבות תורה ומצוות... זה משהו יקר... בעולם האמת אמא שלי עומדת ומתחננת לזכות לחזור לכאן לעולם בשביל תפילה אחת... ואת זה אבא שבשמים נותן לי בכזו נדיבות...

כן!!! זה מבלבל זה נורא נורא מבלבל!! וזו הסיבה שאם תשים לב באופן טבעי כל חרדי ממוצע... במושכל ראשון שלו... מסתכל במין נחיתיות על המודרני ועל החילוני... כן... קצת קשה להודות בזה... בפרט שזה כ"כ לא נכון... אבל ההללו... בא ננסה רגע להבין מה עומד מאחורי זה... למה בחור ישיבה בן עליה, במושכל ראשון שלו מסתכל על המודרני כאילו... כאילו הוא מאן דאמר... כאילו החילוני הוא יוקרתי? למה???

אם נצליח להבין על מה זה יושב... נוכל יותר בקלות לשרש את זה...

ובכן ההסבר הוא מאוד פשוט:

תגיד לי: כוס מים זה דבר יקר או זול?? **הכי זול שבעולם!!!** נכון... אבל למרות זאת בתשעה באב אחה"צ... כשאתה נורא צמא וכעת מאוד חסר לך כוס מים... כעת כוס מים היא פתאום **כן יקרה לך!!!** שים לב: זה לא שהמחיר המים פתאום עלה... כוס מים המשיכה להיות זולה!! רק מה?? כעת בסיטואציה הזו שאני צמא מאוד וכוס מים היא לא בהישג יד... אז כוס מים נהפכת להיות יקרה!!! כשאתה רואה מישהו שותה זה מגרה אותי... הלוואי עלי... **מובן?? אם ככה: על אותו משקל:** אני בתור חרדי... היות ואסור לי לעשות מה שבא לי... והנה!! אני רואה מול העיניים שלי את החילוני שכן... כן עושה מה שבא לי... כעת!!! בתת הכרה... איך הוא מצטייר אצלי?? הוא מצטייר אצלי יוקרתי!! כן... למרבה האבסורד ככה זה מצטייר... כי סו"ס יש לו פה משהו שהוא לא בהישג ידי ואצלו כן!!!

וזו הסיבה שמסוגל בן עליה עילוי לשבת מול נהג הסעות חילוני שהאינטלגנציה שלו שואפת לאפס... ואותו בחור ירגיש באיזשהו מקום איזה נחיתיות מולו... ולמה?? הוא יוקרתי! יש לו משהו שאין לי...

עכשיו!!! כעת תבין עד כמה שזה אבסורד... אין דבר יותר זול וקל ופשוט ומצוי מנן אדם שלא שולט בעצמו... בינינו... מי כמונו יודעים שהדבר הכי קל

להתמכר... ומאוד יקר זה להיגמל... כשתצליח להפנים ולהחדיר לעצמך עד כמה זה יוקרתי ויחודי ועוצמתי להיות גבר כזה שמצליח להיגמל... זה מה שיתן לך את הכח להיגמל... נכנסת עם יוקרה!! תצא עם יוקרה!! וכן הלאה וכן הלאה...

בקיצור: ליוקר זול יש השפעה מאוד כבדת משקל על החושים שלנו!!!

כל הסיפור הוא להבין מי פה היקר ומי הזול...

כשהייתי ילד חשבתי שסוכריות זה מאוד יוקרתי... למה?? כי אמא כל הזמן לא הירשתה... וגם כשהיא כבר הסכימה... אז היא נתנה לי רק אחד... וגם זה עם תנאים ורק אחרי האוכל... וזה נתן לי תחושה שסוכריות זה ממש "מוקצה מחמת חסרון כיס..." ולכן העיניים שלי היו כל הזמן נשואות לכספת היוקרתית של הממתקים... לעומת זאת צ'לונט היה בשפע גדול... אף פעם לא היה מחסור בצ'לונט... אדרבה... אמא כל היום רצתה שאני אוכל... ממילא הבנתי שזה מאוד זול...

אבל כשקצת גדלתי והתחלתי לקרא את המפה... מאוד מהר קלטתי שזה ההיפך הגמור ב-180 מעלות!!! כל הסיבה שאמא כ"כ שמרה על הסוכריות ושיחררה לי כ"כ טיפה... זה לא מרוב יוקרה... אלא ההיפך הגמור... מרוב שהסוכריות כ"כ זולות וכ"כ זזזבל וכ"כ לא שוות... לאמא היה חבל עליי! אני והתזונה שלי והשיניים שלי היו יקרים לה מידי בשביל לבזבז אותם על הזול הזה!!! ומאידך הסיבה שצ'לונט היה לנו בשפע בבית... זה לא בגלל שפעם בשר בקר היה זול... אלא בגלל שהייתי כ"כ יקר לאבא שלי שהוא הסכים לתת לי את האוכל הכי יקר והכי שווה... ולא סתם אלא בשפע... והרי היום אני ואתה מבינים את זה מצוין...

על אותו משקל: אנחנו בבעיה!!! הקב"ה לא מרשה לי לעשות שטויות... יש כל מיני דברים שה' עושה נו נו נו... לא להתקרב לרשת... להתרחק מכל מיני מילוי סיפוקים למיניהם... וזה שהקב"ה כ"כ תופס את העסק קצר ולא משחרר... זה מעניק לנו תחושת יוקרה!! אוה... מה אני מפסיד...

כן... לכל בן עליה ירא שמים... ישנה תחושה טבעית של אוה... מי יודע מה אני מפסיד... יש שם איזה משהו יקר... עצם זה שהקב"ה שם לי את זה בכספת ולא משחרר זה נותן תחושה של יוקרה!! ומאידך: תורה... מצוות... תפילה... עבודת ה'... ה' כ"כ לארג' איתי... רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הירבה!!! הירבה להם תורה ומצוות... במושכל ראשון תורה ומצוות זה לא נשמע משהו יוקרתי... בטח... יש לנו הרבה תורה ומצוות... זה מתגלגל לנו בין הרגלים... זה נותן תחושה של זול!!!

ומה האמת?? שאבא שבשמים חס על הנשמה היקרה שלך!!! הסיבה שהקב"ה שומר על כל מיני סוכריות רדודות בכספת... הסיבה שהקב"ה כ"כ תופס חזק ולא מרשה לי להתקרב לכל מיני שטויות שיש בדורנו זה לא בגלל שזה כ"כ יקר... אלא בגלל שהשיניים שלי יקרות לו!! חבל לו על החורים שיהיו לי בנשמה אם אני אגרוס ואיחשף לרדידות שיש היום...

כוחות גדולים עושים כעת את דרכם לכיוון עמק זרעאל...

משלחת לויים הוזמנה ללשכת הגזית לשיחת היערכות... כן... סוף שנה יהודית מתחילה להתקרב... ומידי שנה בזמן הזה מתחיל להיאסף המידע איפה אנחנו אוחזים... היכן נמצאים נקודות התורפה... איפה נקודות החולשה... ובשביל זה יש לנו צבא מיומן ששולח זרועות בכל פינה בארץ ישראל והם רק מחכים לפקודה...

ובכן: השנה הוחלט לשים דגש רציני על אזור שומרון עמק זרעאל!!! לאחרונה מגיעים משם יותר מידי הרבה סיפורים... יש הצלבת נתונים מכל החזיתות שמעניקים תמונת מצב שיש שם הצטברות של אחוז נכבד של אנשים שאינם בני תורה... (אגב: מכובן שאתה מבין לבד שזה רק בשביל הסיפור... חלילה להוציא שם רע על אזור מסוים בא"י שיש שם ע"ה יותר מכל מקום אחר) והוחלט הפעם לשים שם את כל כובד המשקל!!!

כן... בלשכת הגזית מתקבל כל הזמן מידע והערכת מצב של המצב הרוחני של כלל ישראל... כן... זו הרשות האחראית שמופקדת על הרוחניות של כלל ישראל... "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים..." ובדיקת בשביל זה יש את שבת הלוי שיש לו פריסה נרחבת בכל ארץ ישראל... ארבעים ושמונה עיר שמחולקים בשווה בכל אזור... וברגע שיוצאת הוראה ממוקדת מלשכת הגזית על פירצה או עמארצת באזור מסוים... תוך ימיו ספורים מתגבשת תכנית מסודרת... וכוחות לויים מתחילים להיכנס לאזור... מתחילים להציף את כל האזור בבתי מדרשות מאולתרים ובשיעורי תורה... במקביל מגייסים את הפלוגה של שבת שמעון שאמנם בנקודת מוצא שלהם הם מתרכזים באזור דרום הנגב... אי שם ליד עזה ומדבר צין... (הם היחידים שיש להם את הנוצמות והיכולות לשמש בחזית מול עמלק שיושב בארץ הנגב ומדבר ארץ העמים שמלא בכל המושגים שלא צריכים להגיע אלינו...) עכ"פ פלוגת שבת שמעון מתייחדים בגישה לנוער... הם מומחים בהלחמה יסודות יהודים חזקים ומוצקים לנוער... בעיקר לנוער המבולבל שצריך לשמוע דברים ברורים וחדים כתער!!! והפקודה כבר עברה לנציגות שמעון שבעיר דימונה... וכעת שלוש מאות ממדעי תינוקות כבר עושים את דרכם לכיוון עמק זרעאל...

הסיפור התחיל מיותר מידי הרבה שאלות הלכתיות שהגיעו לאחרונה מהאזור הזה... שרבי יוחנן בן זכאי זיהה שהמכנה המשותף בין כולם שחוששני לו מחטאת!!! כל שאלה שהגיעו משם זה... זה היה כבר חיוב חטאת לאחר מעשה... זה עורר נורה אדומה שיש שם הצטברות של אנשים שלא יודעים הלכות שבת בסיסיים... וכמובן שמתקרב חג הפסח... וגם עם הארץ הכי מנותק לא מוותר לעלות לקרבן פסח... ובא נגיד שאנחנו סומכים עליו שהוא ייער את החמץ... גם הכהנים שיש להם קצת פרפורי לב... לך תדע... אם היהודי הזה לא ייער חמץ מביתו ואני אני שוחט ומקריב את קרבן פסח שלו... אני הוא זה שעובר על לא תשחט על חמץ דם זבחי... אז נו... מזה אנחנו פחות חוששים... את זה מסתמא הם יודעים... אבל אנחנו עוד יותר חוששים מטומאת מת... זה כבר לא פשוט!!! בשביל להיטהר מטומאת מת ולהזות ג' וז'... זה לא חובבני... מי שלא יודע שאסור לכפות כלי על עקרב בשבת שזה מלאכה גמורה... יש בהחלט מה להיות מוטבר שהוא מפקשש בהלכות החמורות של חציצה והזאה המאטגרים... ושעון החול הולך ואוזל ועוד פחות מחודשים פסח... והם הולכים להגיע לכאן בהמוניהם!!! וההלו שבת הלוי... אתם חברת הביטוח הקבלנית של כלל ישראל על עוון המקדש!!! יהודי שנכנס טמא למקדש ממקום של בורות וחוסר ידיעה... זה על הראש של שבת הלוי... שבת הלוי משלם על זה בחייו!!! כן... בשביל זה כלל ישראל משלמים להם דמי ביטוח לא זולים בכלל... עשירית מכל התבואה... בשביל מה אנחנו משלמים להם? בשביל הביטוח!!! אתה ובית אביך תשא את עוון המקדש...

וכעת!!! האזור הזה מסומן באדום!!! מהאזור הזה מידי פסח מגיעים רבבות אנשים שכל אחד מהם הוא בחזקת ספק האם הוא טמא או טהור... וסתם ככה: גם בלי קשר לטומאה וטהרה... שבת הלוי אחראים על יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל... וכעת בלשכת הגזית הוחלט להקצות תקציב בשביל לשקם את האזור הזה ולהפוך אותו למקום תורה... יש לציין שחלק מהתקציב אושר אפילו ע"י הגזברים להוציא אותו משיירי הלישכה... כי היות ומתוכנן לשלוח שם כוחות גדולים לתקופה הקרובה... אז על הדרך גם פותחים שם ישיבה לכהנים (בתור הגבור וכח עזר... וזה גם חלק מתכנית ההבראה התורנית... שבין הייתר מתכוון גם ללמד אותם להפריש תרומות ומעשרות... וברגע שאין כהנים נגישים בכל האזור... זה מסבך את הפרשת התרומה בפרט למתחילים ומסרב... לכן בריא שיהיה שם קבוצת כהנים נגישה) וברגע שפותחים שם ישיבת כהנים... אז "תלמידי חכמים המלמדים הלכות שחיטה, הלכות קבלה, הלכות זריקה לכהנים ונטלין שכן מתרומת הלישכה..." זה כבר רווח נקי... עצם זה שמתחיל לזרום לשם תנועה ערה של תלמידי חכמים שנוסעים וחוזרים כדי ללמד את הכהנים הלכות עבודה... זה כבר משנה את כל המפה של האזור כולו...

בישיבת ההיערכות גם ניתנה תכנית מסודרת מה הם סדרי העדיפויות... מה הם הנושאים היותר בוערים שאיתם צריך להתחיל ומה תכניות משנה... כעת ניתנה הוראה לטפל בשדות הכלאים שמדי פסח שלוחי בית דין חוזרים משם מזועזעים... לבא וללמד אותם כללים בסיסיים בהרחקות כדי למנוע עגמת נפש לעתיד... (היו פה שדות מלאות כל טוב שהופקרו ע"י ב"ד בגלל שהוסיף מאתיים בשדה וזה לא היה נעים...) חוץ מזה צריך לנעול שם את המרחצאות בשבת... כי הגיעה שמועה שהבתי מרחץ נפתחים שם יותר מידי מוקדם במוצאי שבת וזה מחזק את ההשערה שהבלנים מחמים בשבת ואומרים בע"ש הוחמו... לשכת הגזית נתנו הוראה לאכוף את איסור הרחיצה בשבת כל עיקר, וגם את הכניסה להזיעה!!! מה שכן: הצוותות שמגיעים כעת לאזור, מגיעים מתוך נחישות להיכנס לזירה ולא לעזוב אותה עד שתיעשה שם מהפכה של ממש!!! תבין: שבת הלוי מצידו נייד... לצעיר הלוי יש גמישות מיוחדת בכל מה שנוגע לקביעות מקום!! הישיבוחר הלוי מצטייד לו עם מיטה מתקפלת שהדבר שהכי מעניין אותו בה שיש בה איזה פגנט שהיא לא מקבלת טומאה... הוא ישן בין המשפתיים יחד עם יששכר המרביץ תורה... וברגע שהנשיא נותן פקודה שצריך כאן יורו!!! ביום אחד בהיר מופיעים כאן מאות צעירים לויים... מוכנים לכל תרחיש... אם הם יקבלו פקודה לבנות מקווה... תוך ימים אחדים זה יהיה מוכן... עירוב... שחיטה... הכל... יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל! אבל!!! כמו שביום אחד מופיעים ככה ביום אחד הם יכולים לקבל פקודה לקום ולעזוב והם עוזבים... אצל הלויים אין השתלטויות... אצלם הכל הוראות מגבוה...

בישיבת הלויים בשיעור א' ב' וג' עדיין נמצאים בתוך החממה... אבל מקיבוץ ואילך נמצאים תמיד בעמדת הזנקה!!! מגויסים לצבא!!! לפלוגה היחודית של לשכת הגזית... כן... בניגוד לכלל ישראל שמגויסים לפעמים למלחמת מצווה... הרי הלויים דווקא לא יוצאים בצבא למלחמה... אבל הם חיילים על בסיס קבע בצבא של משה בדורו... ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל אנשי אמת שונאי בצע... תושבי האזור קצת נבהלו לתנועה העירה שפתאום נפלה עליהם באמצע החיים... בהתחלה זה היה נראה להם סוג של השתלטות... אבל עד מהרה הם הבינו שה-לנו הם ולא לצרינו... הם התחבבו מאוד על ידם ובתי המדרשות אט אט התחילו להימלא וקול התורה התחיל להישמע באזור...

רעש האדמה שאירע לפני 3334

שנים!!!

היה זה לפני 3334 שנים... בין טורקיה לסוריה... נשמע לפתע רעש אדמה אדיר 9.9 בסולם ריכטר!!! ארץ רעשה אף שמים נטפו... כולם רצו מהר לבלעם בבהלה... מה קרה??? שוב רעידת אדמה?? אולי ה' רוצה שוב להביא מבול לעולם? הרגיע אותם בלעם: ה' למבול ישב... נו... אז מה זה הרעש הזה? ענה להם בלעם: נכון יש רעש... אבל אל תבהלו... השבוע פרשת יתרו... ה' נותן תורה לישראל וזו סיבת הרעש...

נענו כולם ואמרו: ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום!!! או... לפני 3334... מקור הרעש היה בחצי האי סיני... והוא הורגש היטב בטורקיה ובכל העולם כולו... הפעם מקור הרעש הוא בטורקיה... ולנו לא נותר אלא לנוס לבית המדרש ולהיות סמוכים ובטוחים שה' עוז לעמו יתן! ה' יברך את עמו בשלום!!!

אחד המקומות המוכוונים שבהם אני באופן אישי פוגש את החותם התורני ששתול בי עמוק עמוק... שברגע שאני נכנס ללחץ... ברגע שאני מרגיש שהאדמה רועדת מתחת הרגלי שלי... אוטומטית... בלי לחשוב אני בורח דבר ראשון לדרך גמל... אין לי מושג האם זה מה שכעת צריך להתחזק... ובינינו... מסתמא בחלק גדול מהמקרים אנחנו צריכים להתחזק בנושאים אחרים בעבודת ה'... אבל כשיש אזעקה לא חושבים כעת על שום דבר... דבר ראשון: מחפשים מרחב מוגן... והמרחב המוגן זה חיוק בתורה!!! קודם כל נתחזק בעסק התורה... קודם בא נחשוב מה אפשר להתחזק ביותר שאת בהתגברות בתורה... עוד סדר לימוד... עוד חצי שעה או שעה... עוד חזרה... עוד חברותא... אח"כ נדבר... סו"ס ה' עוז לעמו יתן! ה' יברך את עמו בשלום!!!

תורה זה אי של יציבות בכל מצב ובכל נתון!!!

גם כשקול ה' יחיל מדבר... גם כשקול ה' חוצב להבות אש... גם כשקול ה' יחולל איילות... אבל ברגע שבהיכלו כולו אומר כבוד ויהודי עוסק בתורה... זה בסדר... העסק בשליטה... ה' עוז לעמו יתן! ה' יברך את עמו בשלום!!! כעת... כשאנחנו נמצאים בחוף מבטחים... בין נזיר עולם לנזיר ל'... בין חזקת מבלטלין לחזקת קרקעות... כעת אפשר לעשות חשבון הנפש מקיף ולחשוב מה תיראי אותי תקחי מוסר שאפשר להוציא מזה...

כשהיושע היה במחנה... פתאום בשעת לילה הוא רואה את מלאך ה' ניצב מולו וחורבו שלושה בידו... יהושע מבין שמושה קרה... כלל ישראל כנראה לא נהגו כשורה... יהושע מיד חושב ומנסה להבין מה הנקודה... איזה חטא עם ישראל חטאו... האם זה שביטלנו תמיד של בין הערבים או...?? עונה לו שר צבא ה': עתה באתי!!! אני מדבר על עכשיו!!! עזוב מה היה מוקדם... אני מדבר על עכשיו!!! אז נכון שבטלתם תמיד של בין הערבים... אבל מה קורה עכשיו?? עכשיו אפשר לעסוק בתורה... כעת אפשר להיות שותף של הקב"ה במעשה בראשית... אז איפה אתם?? עתה באתי!!!

לכל אחד מאיתנו יש את התיק הפרטני שלו... לב יודע מרת נפשו... כל אחד והחולשות שלו... כל אחד במה שהוא צריך להתחזק... אבל יש דבר אחד שנוגע לככלולנו... עתה באתי!!! מה קורה איתך עכשיו?? עכשיו אתה יכול לקבוע עיתים לתורה? או איפה אתה... עזוב מה עשית מוקדם ומה אתה עושה במקום ללמוד... עתה באתי!! תתפוס את עצמך ותתחיל לנצל את הזמן... תתחיל למלאות את הערבים הנמרצים בסדרי לימוד... ואזי ה' יברך את עמו בשלום...

מה יעשה הפטפטן שלא מסוגל לשתוק...? ?

מנהג ישראל קדושים בימי השבועיים לעשות תענית דיבור... אבל מה אעשה... נבצר ממני... אני ועוד כמה אנשים כמוני נולדנו עם פטיפון בתוך הפה... הניסיון הוכיח שכשאני עושה תענית דיבור... בסוף מתברר שזה לא תענית אלא הטענה!!! ברגע שנגמרת התענית דיבור הפה שלי בבת אחת יוצא מההטענה ומתחיל לדבר מלא מלא מהר מהר פקא פקא פקא... אין ברירה... אנשים כמונו צריכים לאמץ את העצה של רבינו יונה שמי שיש לו יותר מידי הרבה מה לדבר... במקום לדבר את זה... אדרבה... שיתחכם ובצורה יצירתית ישריין את עצמו בהמון המון נושאי שיחה חיוביים ותורה חכמה ומוסר וחסד...

לדוגמא: כשהייתי בשיבה... הייתי מאוד מתוסכל מהפטפטת הבלתי נשלטת שלי שאני מתחיל לדבר ושוכח לגמור... כפרט שאחרי חצי שעה נגמרים כל הנושאים ואז הרמה מתחילה לרדת... וכשמוכרחים לדבר גם כשאין על מה... אז מתחילים לדבר שטויות... לשון הרע וכו'... ואז אני אוכל את הלב ומתחרט וחוזר בתשובה... ושוב תענית דיבור... ושוב מקיא את כל מה ששתקתי עד עכשיו... וניסיתי שוב ושוב...

ואז!!! לאחר עשרות ניסיונות כושלים... כשכבר הגעתי למצב של אחר יאוש... נפל לי רעיון... יצאתי עם פרויקט של שאלה יומית... מידי בוקר תליתי ליד הכיור בשיבה שאלה הלכתית בלימוד או שאלה הלכתית... שאלה שבעיקר מעצבתן כידי ה' הטובה עלי... שאלה שכמוכן גרמה לעשרות בחורים ואברכים לגשת אלי בזה אחר זה... או לענות לי על השאלה או להסביר לי שהשאלה לא מתחילה... ואז כל כולי נחלק חושים כדי להוכיח שהשאלה עדיין שאלה... ונהיה פולמוס שלם... ובקיצור: פתאום מצאתי את עצמי מדבר ומדבר מבוקר ועד ליל... ועדיין לא התפניתי לדבר על חדשות העיתון היומני... ואז על הדרך גם פתחתי איזה גמ"ח של אוכל ושתייה... וכל מי שרצה נעל אלי... וכמוכן שבמקביל התחילו תלונות כדרם של מקבלי טובות... ואני צריך להתעצבן ולענות ולהסביר שזה וזה... לא משנה מה... חיובי או שלילי... מה שבטוח נוצר מצב שדחפתי לעצמי לתוך הפה כל מיני נושאי שיחה מגוונים שכולם סביב דברי תורה או חסד או מצוות... ואז נהייתי מעורר בשיבה... אז בכלל... נהיה עוד נושא שיחה חדש... תעיר אותי לק"ש מג"א... תעיר אותי בשש וחצי עם עיתון... למה שפכת עלי מים?? ולמה צבעת לי את האוזן? (תקופה מסוימת היה לי מנהג להסתובב עם משחת נעליים וכל מי שלא קם לשחרית הייתי צובע לו את האוזן בסיקרא... אגב: אל תעשה את זה... פשוט נגמרה לי המשחה...) בקיצור: כל הנושאים האלו מילאו לי את המקום בכרטיס... כבר לא נשאר לי מקום בג'גה בשביל לדבר שטויות... זהו!!! כאן לראשונה זיהיתי את הפתרון האמיתי!! אם הקב"ה ברא אותך עם תכונה סוערת שאתה מדבר ומדבר וקולך נשמע ברמה... לא יעזור לך שתגזור על עצמך שתיקה... זה לא יחזיק מעמד... וזה גם לא רצון ה'... כי זה דיכוי של תכונה שה' נתן לך... רק מה כן? ? אדרבה... תיצור נושאים שימלאו לך את הפה... תדחוס לעצמך המון המון תחומי שיחה שימלא פיך תהילתו יתברך כל היום תפארתו... וכך וכתב רבינו יונה בפירוש, לאחר שהוא כותב בחריפות אש וגפירת על כל שקרים, וכתב חנפיה וכתב מספרי הלשון הרע שאינם מקבלים פני שכינה ואין להם חלק לעולם הבא... שכידוע: מי שקורא את זה... זה ממש מפחיד... רבינו יונה כידוע מאוד מחמיר בזה... אבל בסוף הוא ממתיק את הגלולה ובמשפט קצר הוא נותן לנו את העצה הטובה מה לעשות... איך להתנתק מכל הכיתות האלו...

וזהו שנאמר 'מות וחיים ביד לשון ואוהביה יאכל פריה'. ופירושו - ואוהביה יאכל פריה ואוהב לשון והוא האיש החפץ לדבר תמיד. העצה הנכונה אליו שיאכל פריה שלא ידבר בדברי בטלה. אך בדברי תורה וחכמה ומוסר והבאת שלום בין אדם לחבירו. להצדיק הרבים ולשבח הטוב ולגנות את הרע ולקנא אל האמת. כי יכיתו אין קץ ויכל לקנות לנפשו בלשון. וכאשר הקדים כי חיים בלשון: שמת לב מה כתוב כאן?? מגלה לנו רבינו יונה: שהתופעה של אנשים שאוהבים לדבר ולא גומרים לדבר... זו לא תופעה חדשה... שלמה המלך כבר מדבר על זה... "מוות וחיים ביד הלשון ואילו 'אוהביה' מי שאוהב לדבר... מה הפתרון שלו?? יאכל פריה!! מה פירוש יאכל פריה?? יארגן לעצמו... יסדר לעצמו שלל נושאים חיוביים ותורניים וגמילות חסד שיקיפו אותו שהלשון שלו תתגלגל סביבם... הנה... תראה איזה רשימה ארוכה מביא לנו השערי תשובה... הנה האיש החפץ לדבר תמיד... העצה הנכונה היא... כעת קח דף ועט ותתחיל לרשום: א. דברי תורה. ב. דברי חכמה. ג. מוסר. ד. הבאת שלום בין אדם לחבירו. ה. להצדיק הרבים. ו. לשבח הטוב. ז. לגנות את הרע. ח. לקנא אל האמת...

ועל זה מסכם רבינו יונה ואומר משפט מבהיל: כי **זכויות אין קץ!!!!** ויכל לקנות לנפשו בלשונו!!

למה **זכויות אין קץ???** פשוט מאוד:

בן אדם שמדבר **בלי סוף!!!** תאר לעצמך שהוא מצליח באלגנטיות לגרום שכל הדיבור שלו יתנקז רק לדברי תורה ומוסר וזיכוי הרבים... נו... מה התוצאה?? מדבר **בלי סוף!!!** זכויות **בלי סוף!!!** מה יש פה להבין...

בבחינה מסוימת המאמר הזה הוא סוג של מגילת יסוד של העלון אז נדברו... הרי מה הרעיון של העלון אז נדברו?? ? סוג של **נדברו** כזה... סוג של פטפטת כזו... לא מדובר פה באיזה שטיקל תורה עמוק... ולא מהלכים עמוקים בפנימיות... סוג של "נדברו..." מדברים... ותכל'ס... בשורה תחתונה הנושאים פה הם סביב דברי תורה ומוסר... לשבח הטוב ולגנות הרע... כמו ההגדרה של הרמב"ם בסוף הלכות טומאת צרעת: שיחת כשרי ישראל אינה אלא בדברי תורה וחכמה שנא' אז נדברו ידאי ה'...

לא מדובר פה בשיחת תלמידי חכמים אלא בסה"כ שיחת אנשים כשרים!!!

יש פה פטפטת... שיחת כשרים... אבל סו"ס בדברי תורה ומוסר...

מישהו פעם היטיב להגדיר לי את העלון שלי... הייתי באיזושהי אסיפה קטנה של כמה מחברי עלונים... ושוחחנו יחד... ומישהו שם העלה נושא: מה קורה כשאין לך מה לכתוב השבוע?? אז מישהו שם צחק ואמר: לאדון אז נדברו אין את הבעיה הזו... למה?? ? כי זה כמו שתגיד שלתחית מזג האוויר אין מה להגיד... מה פירוש... תחזית מזג האוויר זה משהו שאף פעם לא נגמר... תמיד יש תחזית... אז נדברו זה פטפטת... לפטפט זה משהו שאף פעם לא נגמר... ראית פעם מישהו שמודאג של-נשים יום אחד כבר לא יהיה מה לפטפט... אין חשש...

נהיית מההגדרה שלו: עלון אז נדברו זה פטפטת!!!! פטפוטים אף פעם לא נגמרים... רק מה?? הוא שכח דבר אחד: מה אעשה שהפטפוט שלי מוגבלים!!! אני מוכרח שהפטפטת שלי תהיה בדברי תורה ומוסר ולאהוב הטוב ולשנא הרע... כאן!!! כאן כבר צריך הרבה סיעתא דשמיא ואני

מתפלל לה: 'אנא ה'... היות ואני מוכרח לפטפט!!! יש לי פה פטפטת שבועית... אז אנא... תן לי גם השבוע תוכן תורני ערכי ונחוץ של דברי תורה וחכמה ומוסר ולאהוב הטוב ולשנא הרע ולהצדיק הרבים... וכאן הקב"ה שולח סיעתא דשמיא מידי שבוע לתת לי את הפטפטת השבועית... ה' לא ישאיר אותי עם פה פתוח...

זו הנקודה!!! אם יש לך פה גדול... יום אחד תקבל החלטה נחושה: רשע"ע אני מהיום מתחיל לפטפט... אבל רק בדברי תורה וחכמה ולהצדיק הרבים ולאהוב הטוב ולשנא הרע... קדימה... מתחילים... אתה פותח איזה תכנית לימוד קצוה"ח בליל שישי... חוץ מזה אתה מחליט לדרוש בשלומם של כל החבורים הצעירים של הישיבה ולעזור להם בכל מה שהם צריכים... ואם אתה אברך... אתה מקבל על עצמך מהיום שכל יוזמה חיובית שיש בקהילה אתה מגיע עם רוח גבית ומפרגן ודוחף ומתעניין... אוה... איזה יופי... מחמא לכל צעיר שחזר מהישיבה... הלאה... מה עוד...?? לא יודע... אני כבר סומך עליך... (זה מאוד תלוי בנתונים ובסוג הבן אדם) אבל רגע... בסיידר... עשיתי כדברך... עשיתי משהו... עוררתי פה איזה נושא... זה היה בהחלט טוב בשביל היומיים הראשונים... בא נגיד שזה יספיק גם בשביל היומיים הבאים... אבל זהו... עוד יומיים נגמר לי כל הפטפטת הרוחנית?? אוהו... כאן כבר יש סיעתא דשמיא... מי שה' שם לו פטיפון בתוך הפה... והוא צריך תקציב של פטפטת רוחנית איך למלאות לו את הפה בדברי חכמה ומוסר... אל תדאג... אתה תתחיל וה' יגמור בערך... אבל!!!! תהיה שלם עם ההחלטה הזו!! מהיום אני מחליט לדבר בדברי תורה וחכמה...

בשתי שורות האחרונות אמרתי משפט מוזר: תהיה שלם עם ההחלטה הזו!!! מה יש פה להיות שלם עם ההחלטה? איזה החלטה מדובר??

אז כעת... בשביל להשלים את התמונה... **יש פה נקודה נוספת: ובכן:**

בדרך כלל אלו שיש להם תכונה לדבר הרבה וקולם נשמע ברמה... בדרך כלל זה סוג אנשים שחייבים להיות טובילים... זה סוג בן אדם שלא יכול להיות מובל... אם הוא לא יהיה ראש **הקואליציה...** אוטומטית הוא יהיה ראש **האופוזיציה**... אין אצלו משהו באמצע... אצלי נהיה זה התבטא במגבית של ה'תומכי תורה' של הישיבה... אם שיתפו אותי במשחק והייתי בעניינים... אז כולי הייתי אש להבה לעודד ולדרבן לאסוף כסף לת"ת... ותוך יומיים אם היה בטעות איזה אי הבנה ומישהו דחק את רגלי והוציא אותי מחוץ לעניינים... בבת אחת נהייתי אנטי... התחלתי לדבר נגד... וביטול תיירה ואין עניין וסתם מבזבזים כסף... (אתה מבין לבד שרק היום אני יודע להצביע ולקרא לחלוה בשמו... אבל בשעתו היו לי ק"נ טעמים להסביר למה לפני יומיים הייתי תומך מספר אחד... ואיך לפתע השתנו הדברים ואני לא אוהב מזה...)

עכשיו!!! האופי מהסוג שכזה... ברור שהוא צריך ללמוד מוסר ולעבוד על נקיות הדעת ולשרש את התכונות הרעות... אבל זו כבר עבודת חיים!!! אבל תכל'ס: מה עושים כאן ועכשיו?? **התשובה היא:** אין ברירה!!! תדחוף את עצמך!!! תדאג לעצמך להיות כאן בעניינים... כי אתה כזה טיפוס שאסור לך להיות מחוץ לעניינים... גם אם לא בוועד לך... די... אתה כבר עסוק למעלה מהראש... ואתה לא פנוי לפרוייקטים חדשים... אבל אין ברירה... סוג האופי שלי חייב להיות בפנים!! כי אני לא יודע לעמוד מבחון... ברגע שאני מחוץ לעניינים אוטומטית אני נהיה אופוזיציה... (כמובן שהגיל עושה את שלו ויום אחד זה יכול להשתנות...)

אבל כל זמן שלב יודע מרת נפשו... אז אל תחכה לרגע שהחוסר פרגון שלך מתחיל לצאת מהפה בלי שליטה) **אני יכול להגיד לך מניסיון אישי ומזוית אישית:** אותם אנשים שמדברים כל היום על הרקבון של המערכת ועל הפירוק של הממסד ועל הפשיטת רגל של היהדות החרדית... אחד מהנואמים מהסוג הזה זה היה אני בעצמי... (אתה מוזמן לקרא את העלונים הראשונים שלי...) עכשיו ככה: לשמוע את נבואות הזעם האלו... זה עושה מאוד רע!!! כי אם הנתונים האלו הם באמת כאלו עגומים. אז הציבור שלנו נמצא באמת במצב מאוד מאוד קשה... אז זהו שאני אומר לך עם יד על הלב: תהיה רגוע!!! לציבור החרדי יש בעיה אחת ויחידה!!! מה הבעיה??

שיש יהודי אחד שקוראים לו שמואל פולק... שלפי התכונות שה' נתן לו יש לו פה גדול והוא צריך לדבר מתוך המערכת... (וכדאי למערכת שהוא יהיה בפנים כי הוא כח... כי ברגע שהוא מתחבר למשהו הוא מנוע חזק... כי הוא יכול לעשות דברים טובים...) דא עקא: שכל זמן שהוא מרגיש מחוץ לעניינים... את היהדות החרדית בפשיטת רגל... והכל מתרסק... ופירוק פנימי... ואי לך: מה יעשה הציבור החרדי כדי למנוע ברגע שהחוסר אהרון את הטוטאליות שלו?? אז אם היהדות החרדית הייתה שומעת בקולי אז היו לוקחים את שמואל פולק ומכניסים אותו לעניינים וזה היינו מונעים את הפשיטת רגל... אבל מה קורה אם היהדות החרדית לא שומעת בקולי?? (כי מי אמר בכלל שיש כזה גוף) אז מה יעשה שמואל פולק??

וכעת אני חוזר שוב לאיפה שהתחלתי!! אותו שמואל פולק היה צריך לקבל החלטה: היות ויש לי אפשרות להיות אופוזיציה ולהתעסק כל היום עם הלוקיות והעוולות והחסרונות והבעיות... אני מחליט על דעת עצמי... לדחוף את עצמי לקואליציה ולדבר חיובי... להשתדל להועיל כמה שאפשר ולא לדוש בבוץ של השני... הנה לך עניין של החלטה...

אתה אחד שמדבר הרבה!!! יש לך אפשרות לדבר כל היום נגד הקהילה והממסד... ואתה יכול באותה מידה להכניס את עצמך לעניינים ולעשות רק טוב... זה עניין של החלטה! ואני אומר לך: תדחוף את עצמך פנימה!! כי מבפנים עושים טוב... ומבחוץ בעיקר שופכים בוץ וזה לא עוזר כלום... רוצה עוד דוגמא?? יש שתי לקויות בציבור החרדי!! יש את אלו שלא שומעים בקול הרבנים... יש את הפוליטיקות שבבתים של הרבנים... נו... כעת שתי נושאים לפניך... איך בוחרים באיזה פטפטת להתמקד?? תלוי... אם אתה מחפש אמת!! האמת היא שאנחנו צריכים להתחזק בלשמוע בקול גדולי ישראל... אבל אם אתה רוצה להיות עסיס... הכי כיף לדבר על זה שהמשבקים צריכים להתחזק... זה הרבה יותר גישמאק... פה זה עניין של החלטה!! האם אני רוצה לטוהר את הפטפטת שלי או להשאיר אותה אין שם... בבוץ ובכלכלך...?? ? זו כמעט שאלה של מוות וחיים... זו שאלה של זכויות אין קץ... מול... מול...

גיליון מס' 506 פרשת יתרו

תשפ"ג שנה אחת עשרה

לעילוי נשמת

רבינו מרן שר התורה

הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

במלאת אחד עשר חודש

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

סופה וסערה - בענייני גשמים וקור

הכוונה ס"ל לרבינו דיש עניין בחלון פתוח, וכע"ז בקונטרס עזרת אליעזר (ברכות עמ' 5) שאלה: היום מצוי שעושים חלונות אטומים שלא יראו מה שנעשה בחוץ, ומניחים וילונות שלא יכנס שמש, עד שבמשך התפילה כל החלונות סגורים ולא רואים כלום, האם יש מעלה לבית כנסת כזה, העיקר שיש בו במציאות חלונות, או עד כמה שאי אפשר להביט לשמים אין מעלה בחלונות כאלו שאי אפשר לראות דרכם כלום? תשובה: **אם אפשר ראוי שיהא פתוח קצת.**

כתב רבינו זיע"א בס' שערי אמונה פאה (עמ' רל"ד): **שמענו בשם הגר"ס זצ"ל שאם יש הרבה אנשים בחדר ומהם רוצים לפתוח החלון ומהם רוצים לסגור, ופסק שבימות החמה הדין עם הרוצים לפתוח ואפי' יחיד יכול למחות שלא לסגור אפי' ק' רוצים לסגור, ובימות הגשמים להיפך, והביא ראיה ממשנתינו, [פאה פ"ד מ"א] ולכאן אין מכאן ראיה דכאן הוא דין דאורייתא שנלמד מפסוקים שיש לבזוז, וגם בדלית ודקל הוא דאורייתא, ונלמד מפסוקים, וגם להסוברים שבדלית ודקל הוא מדרבנן, עכ"פ הי' תקנה מדרבנן מפני הסכנה דוקא להוריד, ולכן אפי' א' יכול למחות שלא ישנו מהדין אא"כ כולן מסכימים, אבל כאן הרי אין דין כיצד יעשו אלא שבדרך כלל בקיץ חם ובחורף קר, אבל אם יש סיבה שרוצים לסגור בקיץ או לפתוח בחורף לכאן מסתבר שהולכין אחר הרוב כמו בכל הדברים (עי' מ"ב סי' נ"ג סקנ"ג). ע"כ דברי רבינו (וזו המקור היחיד שמצאתי כתוב את הידוע בשם הגר"ס בעולם התורה), אגב דברים אלו הם דלא כמו שהביא בס' משנת יוסף הל' בית הכנסת (סי' כ"ו סק"ד סוד"ה עוד) בשם הגר"ש סלנט זצ"ל שאם לאחד קר בבהמ"ד ורוצה לסגור החלון ולשני נעים אויר צח ורוצה חלון פתוח חייב לסגור כי הראשון מצטער מהצינה ולשני זה רק לנעימות.**

מש"כ בגליון שעבר שרבינו פ"א נמנע ולא טבל, נפל ט"ס וצ"ל **כמעט** נמנע ולא טבל, אכן אצל רבינו הקהילות יעקב הי' מעשה כמש"כ בארחות רבינו (ח"א עמ' רפ"ז) וז"ל: ספר לי הגר"ח"ק שפעם הלך בשבת בבוקר עם אביו מו"ר זצוק"ל למקוה הישנה בויזניץ והתפשט מו"ר וירד למקוה והי' חם ועלה ולא טבל, זה הי' כשהמקוה היתה עדיין בצריף וחממו מעש"ק לשבת והיתה בשבת חמה מאד כמעט היד סולדת, והלכו לכולל חזו"א להתפלל ובדרך חפשו מקוה, ופגשו את הגר"ש ואזנר ואמר להם שאצלו בישיבה המקוה לא חמה וטבלו בה.

שמעתי מרבינו זצ"ל שאין ראוי להתפלל עם מעיל ניילון העשוי להציל מגשם אבל במעיל המחמם מותר, ובכפפות אין להתפלל אפי' עשויין לחמם. ופעם אחרת אמר: אם מותר ללבוש מעיל חורף בשמו"ע, תלוי אם דרכו לעמוד כן בפני מלכים, ואמר שהוא מסיר המעיל שכמדו' לו שאין דרך לעמוד כן.

עוד שמעתי מרבינו ז"ל: לצורך נראה דשרי לילך בבגד הפוך [אף שבעלמא קשה לשכחה] כגון מפני הגשמים. וסיפר שבישיבה היה ר' אליעזר הופנר והוצרך לילך בשעת העוצר והלך עם מעיל הפוך כדי שלא יעצרוהו, ואכן מחמת כן חשבוהו למשוגע ולא עצרו אותו.

הערה בעניין פתיחת חלונות בשמו"ע. בשו"ע (סי' צ' ס"ד) כתב: צריך לפתוח פתחים או חלונות כנגד ירושלים כדי להתפלל כנגדן, אמנם לא נתפרש במ"ב אם החלונות צריכות להיות פתוחות בשעת התפילה או דסגי מה שיש חלונות, ועי' בחי' אגדות מהרש"א (ברכות ל"ד ב') דבאין חלונות הו' ליה מקום סתום כאלו אין משם מקום לתפלתו לעלות. אבל בהגהות רע"א לשו"ע כתב בשם נזירות שמשון דבזוהר משמע דלא יעמוד נגד חלון הפתוחה ויתפלל רק שיהא סתום בזכוכית או יעמוד קצת רחוק מהחלון. ובספר דעת נוטה (ח"א עמ' רע"ו) שאלו מרבינו: האם הכוונה לפתחם ממש או רק שבשעת בנין יעשו חלונות ואת"ל שיש לפתוח האם זה אף בעת הקור וכשיורדים גשמים תשובה: א"צ לפתוח ובהערה שם ביארו דר"ל דמה שאמרו שצריך לפתוח חלונות הכוונה שיהיו בה חלונות עיי"ש, אמנם נראה שאין כוונת רבינו זללה"ה כן, אלא שלכתחילה צריך לפתוח מעט ורק כשקר אין צריך וכמו שהביאו שם מספר מקור חיים להחות יאיר שכתב וז"ל נראה שיהיו פתוחין וכו' וכן מוכח בתולעת יעקב וכו' ופה אינם פתוחים רק מר"ח סיון עד שעומדים בימי הסליחות עכ"ל. וכן מצאתי בס' שיח הלכה להגר"י טשזנר (עמ' תקפ"ו) ששאל מרבינו: ראיתי שאחד כתב לכת"ר בשו"ע סי' צ' סעי' ד' צריך לפתוח חלונות כנגד ירושלים בשעת התפילה ובמ"ב שם סק"ח מפ' שהטעם בזה כיון שכשתבטל כוונתו ישא עיניו לשמים לעורר הכוונה, ושאל האם במקום שיש חלונות שקופים שאפשר לראות דרכם את השמים א"צ לפותחו בשעת התפילה, והשיב הרב: **יתכן שיותר טוב לפתוח**, האם אפשר להסביר לי טעמו בזה, דהא לכאן יכול לראות שמים. תשובה: **יתכן שצריך לראות להדיא.** ע"כ וחזינן שגם לטעם חיזוק

מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית ברכה רבקה ב"ר שלמה אריה רוזנברג הכ"מ

הצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונות מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

המגיד הגה"צ רבי יעקב גלינסקי (כ"ב שבט תשע"ד) מרן הגאון רבי יעקב אדלשטיין (כ"ז שבט תשע"ז)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הרה"ג רבי בנימין בינוש פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר (גלב"ע י"ח שבט תש"ג)

וסיפר שהתגורר ברחוב יהודי בשם ר' דוב בורר, והוא היה תלמיד של רבי בינוש פינקל, וכשנולד לו בנו הצעיר, הוא בא לשאול את רבי בינוש למי לכבד בסנדקאות, והוא אמר לתת לי... ואכן הוא הראשון ששימשתי כסנדק אצלו, ומאז היה כבר עוד...
רבי אליהו בורר - הראשון שזכה להיות נימול על ברכי רבינו

נסע לבקרו

בערוב ימיו כאשר נחלש רבי בינוש, באחד הפעמים ששהה רבינו בירושלים נכנס לבקרו, והתבטא למקורבו הג"ר ישעי' אפשטיין כי רבי בינוש 'עניו גדול ומסתיר את הגדלות שלו'.

תירוץ אחרי התפילה

אמר רבינו שרבי בינוש היה שנון במיוחד, ואהבו את השנינות שלו. פעם אחת היה אצל מרן החזון איש לפני התפילה ושאל אותו שאלה חזקה בלימוד, וכשהסתיימה התפילה אמר לו החזון איש יש לי תירוץ.

מיהר רבי בינוש לשים אוזונו כאפרכסת לשמוע את התירוץ, ותוך כדי אמר "וכי מה הפלא, הרי התפללתם באמצע!" (ובתפילה תמיד עולים דברים אחרים בראש...).

מדוע סגרו את הספרים?

בפעם אחרת - היה זה בחול המועד פסח, ומרן החזון איש כידוע נהג לסגור את כל הספרים שבביתו במחיצה, כי חשש שיש בהם פירוץ חמץ, ולכן היה מוכר את ארונות הספרים במכירת חמץ לגוי.

והנה הגיע הגאון רבי בינוש זצ"ל, וביקש להראות כמה הדבר נראה משונה (שכן רוב הציבור אינו מקפיד על הלכה זו) וניגש לארון, והראה בידו כרוצה לפתוח את הווילון, ושאל בקול, מדוע סגרו את הספרים? הן אני רוצה להוציא ספר ללמוד בו.... (מפי הגר"ש שטיינמן).

נכדו של רבי בינוש, רבי אליעזר יהודה פינקל - ראש ישיבת מיר כיום, מגיש לרבינו ספר משיעורי אביו רבי נתן צבי

"מופת" של המנורה בליל שבת

מרן החזון איש כידוע החמיר וסבר שאסור לקרוא לאור הנר בשבת, גם בימינו שאין אנו רגילים להטות את הנרות. וסיפר לי רבי בינוש שהסתובב אצל החזון איש, והוא לא החמיר בהלכה זו, שסבר כפשטות הסברא, שכיום הנרות דולקים יפה ואף אחד אינו מטה את הנר. ובליל שבת אחת ישב בביתו, ולמד לאור הלאמפ (-מנורת נפט), אך להפתעתו הרבה הלהבה החלה לדעוך ולרדת למטה עד שהיתה כל כך קטנה שלא היה שייך ללמוד לאורה, מכיון שלא נותרה לו ברירה הוא יצא לרחוב.

כעבור כמה רגעים שב והנה הוא רואה שהמנורה מאירה כרגיל, הוא התקרב כדי ללמוד לאורה, אך שוב הלהבה החלה דועכת יותר ויותר עד שכבר נאלץ לצאת.

למחרת הוא שאל את החזון איש, רבה', וכי עשיתם איזה מופת כדי שאני לא יוכל ללמוד לאור הנר? אולי יש לכם עסק עם רוחות ושדים...

חיך אליו החזון איש ואמר לו, אין כאן שום מופת, אלא כשרבי בינוש נכנס והחדר היה סגור לא היה אויר בחדר, והאש נחנקה מחוסר אויר ולכן דעכה וכמעט כתתה, ומשיצא מהחדר ופתח את הדלת שוב היה אויר בשפע והלהבה גדלה והאירה היטב... (הגר"ש שטיינמן בשם חמיו רבינו).

רבי בנימין בינוש זצ"ל בנו של ראש ישיבת מיר בחו"ל ואחרי זה בארץ ישראל, הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, היה קרוב משפחתו של רבינו, כי רעייתו הרבנית אסתר ע"ה היתה בת הגאון רבי שמואל ומרת צביה גריינמן זצ"ל, דוד רבינו (מרת צביה היתה אחותו של אם רבינו). ורבינו שמר על קשר משפחתי קרוב עם בני הזוג פינקל.

לימים סיפר בהנאה, שזוכר את שמחת הנישואין של רבי בינוש, שהיה לו מראה גבוה ותמיך, ובכניסתו לאולם השמחה אמר לו מאן דהוא, 'רוצה לדעת מי הוא החתן? תחפש אחרי האיש הגבוה ביותר שנמצא כאן ותמצא את החתן'...

מייסד המנין ותיקין

כחמש עשרה שנים אחרי נישואיו התגורר רבי בינוש בבני ברק, והיה ממייסדי מנין המתפללים ותיקין בבית הכנסת 'לדרמן'. היה זה אחרי פטירת החזון איש, רבי יחיאל לדרמן שלא הותיר אחריו זרש"ק, רצה להקים בית הכנסת בביתו, הוא הציע לתלמידי החזון איש, לבוא להתפלל בביתו מידי יום כותיקין, וכך נוסד בית הכנסת לדרמן.

רבי בינוש, היה בטבעו איש נוח מאוד ואהוב על הסובבים, ועד מהרה התיידד עם רבי יחיאל, והלה גם ראה בו כמין רב בית הכנסת והיה מסכים לכל מה שיאמר לו רבי בינוש.

בתקופה ההיא היה רבינו מרבה לשוחח עמו בדברי תורה, וקשר עמוק נוצר ביניהם. ולאורך כל השנים היה מזכיר רבינו בערגה ובהערכה רבה את "רבי ביניש" כלשונו.

רבי בינוש זצ"ל בערוב ימיו

זמן הנץ החמה

על שיעור הזמן המדויק של תפילת הנץ החמה ישנם מספר שיטות, וכאשר באו לקבוע את הזמן בבית הכנסת של רבי יחיאל לדרמן אלו הביעו דיעה לכאן ואחרים צידדו לכאן, ובסוף התקבלה דעתו של רבי בינוש, שהוא גם היה כעין גבאי כבר במנין של מרן החזון איש זצ"ל, שקבע כי זמן הנץ החמה יהיה מעט לפני הנץ הנראה (ראה בפירוט בחוברת 'מנהגי בית הכנסת לדרמן' בפרק שני, ובמכתב לרבינו הנדפס בספר זמני ההלכה למעשה, ח"ב עמוד ק"ס). וכמו כן מוסר רבינו שרבי בינוש, היה מסדר את זמני התפילה אצל מרן החזון איש, ולא הקפידו על 'חצאי דקות' בזמן הותיקין.

יצוין, שכעבור שנים כאשר רבי בינוש כבר התגורר בירושלים, שהתעוררה שאלה על קביעת הזמן של ותיקין, ורבינו ביקש מהגר"ר זלמן ליב ברלין - ממתפללי המנין הקבועים, שכאשר עולה לירושלים יכנס לרבי בינוש לשאול אותו, ואכן עשו כפי דבריו.

כשעבר לירושלים

אחרי פטירתו של אביו הגרא"י, עבר רבי בינוש להתגורר בירושלים, ולעיתים כאשר עלה רבינו לחמיו מרן הגרי"ש אלישיב, היה נכנס לבקרו. סיפר בן רבינו הגאון רבי שלמה שליט"א: שזוכר בשבת העליה לתורה של גיסו הגאון רבי יצחק קולדצקי, שהיתה בירושלים, הגיע רבינו וילדיו לירושלים והנה בדרכם עברו דרך ביתו של רבי בינוש, וביקשו מהם לעלות לביתו כי רצה ג' אנשים להטבת חלום.

עשה אותי סנדק

פעם התבטא רבינו שרבי בינוש 'עשה אותי סנדק'.

1. הרבנית אסתר פינקל ע"ה הכירה את רבינו עוד מימי ילדותו. פעם סיפרה, שזוכרת שכשהיה רבינו בחור צעיר הוא חזר הביתה ביום שישי מהישיבה, ואמא שלו שאלה אותו, מה חדש בשישיה? והוא ענה: היה דבר מאוד מעניין, על העגבניות שהביאו לאכול היה למעלה כמו תולעת ירוקה... הוא פעם ראשונה ראה עגבניה עם גבעול ולא ידע שכך זה גדל...